

Rövid távú munkaerő-piaci előrejelzés – 2008

Budapest, 2008. március

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Research Institute of Economics and Enterprises
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmányt írta:

Makó Ágnes (elemző, GVI)

Kutatásvezető:

Tóth István János (tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
e-mail: tothij@econ.core.hu
Internet: <http://econ.core.hu/~tothij>

A kézirat lezárva: 2008. március 31.

Cím: MKIK GVI
1034 Budapest, Bécsi út 126-128.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Ábrák és táblázatok jegyzéke.....	5
Bevezetés	13
Összefoglaló.....	14
1. A felvételről.....	21
1.1. A vizsgálat célja és háttere.....	21
1.2. Az adatgyűjtés és a minta jellemzői	23
2. Makrogazdasági helyzet.....	29
2.1. Makrogazdasági trendek	29
2.2. Nemzetközi áttekintés	42
2.3. A foglalkoztatottság hosszú távú alakulása.....	49
2.4. Az aktivitás alakulása	59
2.5. A munkanélküliség alakulásának jellegzetességei.....	61
2.6. Bruttó átlagkeresetek.....	66
3. A vállalkozások üzleti helyzete, foglalkoztatási tervei és várakozásai.....	67
3.1. Üzleti helyzet	67
3.2. Foglalkoztatás	77
3.3. Beruházás	84
3.3.1. Beruházási tervek.....	84
3.3.2. Beruházás-típusok és foglalkoztatási hatások.....	87
4. Termelés	96
4.1. Termelési szint	96
4.2. Kapacitás-kihasználtság.....	100
4.3. Rendelésállomány	104
5. Külföldi tulajdonú vállalkozások.....	108
5.1. A külföldi tulajdonú vállalkozások jellemzői	108
5.2. A külföldi tulajdonú cégek létszám-gazdálkodási tervei.....	111
6. A foglalkoztatás jellemzői	113
6.1. Részmunkaidős foglalkoztatás	113
6.2. Határozott időre szóló szerződések	129
6.3. Külföldi munkavállalók foglalkoztatása	135
6.4. Munkaerő-kölcsönzés	141

6.5. Pályakezdők foglalkoztatása	146
6.6. Start-kártyával foglalkoztatott pályakezdők	153
6.7. Foglalkoztatás alkalmi munkavállalói (AM) könyvvel	160
6.8. Tartós munkaerőhiány	164
7. A vállalatok képzési aktivitása	170
7.1. Munkavállalói képzés	170
7.2. Gyakorlati képzés	176
Mellékletek	182
1. számú melléklet.....	183
2. számú melléklet.....	191

Ábrák és táblázatok jegyzéke

1.2.1. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma létszám-kategóriák szerint (N ₂₀₀₅ : 7231, N ₂₀₀₆ : 5981, N ₂₀₀₇ : 7185)	24
1.2.2. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma gazdasági ágak szerint (N ₂₀₀₅ : 7707, N ₂₀₀₆ : 5964, N ₂₀₀₇ : 7409).....	25
1.2.3. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma a külföldi tulajdon aránya szerint (N ₂₀₀₅ : 7138, N ₂₀₀₆ : 5361, N ₂₀₀₇ : 6703)	26
1.2.4. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma az exporthányad szerint (N ₂₀₀₅ : 7749, N ₂₀₀₆ : 5782, N ₂₀₀₇ : 6851).....	27
1.2.5. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma régiók szerint (N ₂₀₀₅ : 7265, N ₂₀₀₆ : 6046, N ₂₀₀₇ : 7247).....	28
2.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei (%), szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, előző negyedév=100,0%; 1995. II. negyedév - 2007.	30
2.1.2. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei (%), 2000. évi átlagáron, előző év azonos időszaka = 100,0% 1996 – 2007.....	30
2.1.3. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenének alakulása (volumenindex, az előző év azonos negyedéve=100%), 2003-2007.	31
2.1.4. ábra: A nemzetgazdasági beruházások volumenváltozása gazdasági ágak szerint (volumenindexek, az előző év=100%), 2003-2007.....	33
2.1.5. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003-2007.....	34
2.1.6. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom alakulása (volumenindexek, az előző év azonos hónapja=100%), 2005-2007.	35
2.1.7. ábra: A GDP volumenváltozása (előző negyedév=100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2007.....	36
2.1.8. ábra: A GKI konjunktúra-indexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996. jan.- 2008. febr.	39
2.2.1. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban az iparban és a kereskedelemben, az Ifo vállalati konjunktúra felmérése szerint (Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2000=100%), 1991. jan. - 2008. márc.....	43

2.2.2. ábra: Az üzleti bizalom megítélése az eurózónában, az Ifo világgazdasági felmérése szerint (Ifo World Economic Climate for the Euro Area, 1995=100%), 1990. I. negyedév - 2008. I. negyedév.....	45
2.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Franciaországban az iparban, az INSEE vállalati konjunktúra felvételei szerint (Indicateur synthétique du climat des affaires - industrie manufacturière, 100=hosszú távú átlag), 1976.03.- 2008.03.	47
2.3.1. ábra: Aktivitási arány, foglalkoztatási ráta és munkanélküliségi ráta a 15-64 éves népességben (százalék), 1999-2007	50
2.3.2. ábra: A foglalkoztatottak száma és a foglalkoztatási ráta a 15–64 éves népességben, 1992-2007	51
2.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszáma a versenyszférában és a közszférában (előző év azonos időszaka = 100%), 2003-2007	53
2.3.4. ábra: Az alkalmazásban állók létszáma gazdasági ágak szerint a közszférában (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003-2007	54
2.3.5. ábra: Az alkalmazásban állók létszáma gazdasági ágak szerint a versenyszférában (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003-2007	55
2.3.6. ábra: Foglalkoztatási ráta régiók szerint, a 15-74 éves népesség százalékában, 2000-2007	56
2.3.7. ábra: A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya és a foglalkoztatási ráta közötti kapcsolat, 2006 (százalék).....	58
2.4.1. ábra: Aktivitási ráta az Európai Unióban, 2005, 2006 és 2007 III. negyedévében (a 15-64 éves népesség százalékában)	60
2.5.1. táblázat: A munkanélküliségi ráta alakulása korcsoportonként (2005-2007).....	61
2.5.1. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása negyedévenként (2003-2007)	62
2.5.2. ábra: A munkanélküliek száma legmagasabb iskolai végzettségük szerint (ezer fő), 1998-2007	63
2.5.3. ábra: Munkanélküliek megoszlása a munkakeresés időtartama szerint (százalék), 1998-2007	64
2.5.4. ábra: Munkanélküliek megoszlása a munkakeresés időtartama szerint (ezer fő), 2003-2007	65
2.6.1. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a versenyszférában és a költségvetésben (az előző év azonos időszaka = 100%), 2001-2007	66
3.1.1. ábra: Konjunktúra és bizonytalansági index, 2005-2007 (egyenleg, százalék)	68
3.1.2. ábra: Az üzleti helyzet alakulása, 2005-2007 (egyenleg, százalék)	69

3.1.3. ábra: Az üzleti bizalom mutatói, 2005-2007 (egyenleg, százalék).....	70
3.1.4. ábra: Az üzleti helyzet alakulása régiók szerint, 2007	71
3.1.5. ábra: Az üzleti helyzet alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007	72
3.1.6. ábra: A jelenlegi és a várható üzleti helyzet a vállalkozások nagysága szerint, 2005-2007 (egyenleg, százalék)	73
3.1.7. ábra: Az üzleti helyzet alakulása az export aránya szerint, 2005-2007	75
3.1.8. ábra: Az üzleti helyzet alakulása gazdasági ágak szerint, 2007	76
3.2.1. ábra: A foglalkoztatottak becsült aggregált létszáma (átlagos statisztikai állományi létszám) gazdasági ágak szerint (ezer fő), 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 7399, N ₂₀₀₆ : 12756, N ₂₀₀₇ :12421)	77
3.2.3. ábra: A cégek megoszlása a várható foglalkoztatási döntéseik szerint 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban, százalék (N ₂₀₀₅ : 3348, N ₂₀₀₆ : 6038, N ₂₀₀₇ : 6794).....	79
3.2.4. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás 2007-ben és 2008-ban régiónként (N ₂₀₀₆ : 12720, N ₂₀₀₇ : 11661)	80
3.2.5. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás létszám-kategóriák szerint, 2006-2008 (N ₂₀₀₅ : 13832, N ₂₀₀₆ : 12623, N ₂₀₀₇ : 11572)	81
3.2.6. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás a külföldi tulajdon aránya szerint, 2007-2008 (N ₂₀₀₆ : 11240, N ₂₀₀₇ : 10785)	82
3.2.7. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás gazdasági ágak szerint, 2007–2008 (N ₂₀₀₆ : 12421, N ₂₀₀₇ : 11621)	83
3.3.1.1. ábra: A beruházási aktivitás várható alakulása a cégek mérete szerint, 2006-2008 (N ₂₀₀₅ : 3575, N ₂₀₀₆ : 5601, N ₂₀₀₇ : 6308)	85
3.3.2.1. ábra: Végrehajtott és tervezett beruházások, 2006-2008, százalék (N ₂₀₀₆ : 5995, N ₂₀₀₇ : 6691).....	88
3.3.2.2. ábra: Végrehajtott beruházások gazdasági ágak szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 6994)	89
3.3.2.3. ábra: Tervezett beruházások gazdasági ágak szerint, 2008, százalék (N ₂₀₀₇ : 6340) 90	
3.3.2.1. táblázat: Végrehajtott beruházások fajtája a cégek mérete szerint, 2006-2007 (N ₂₀₀₆ : 5935, N ₂₀₀₇ : 6961)	91
3.3.2.2. táblázat: Tervezett beruházások fajtája a cégek mérete szerint, 2007-2008 (N ₂₀₀₆ : 5948, N ₂₀₀₇ : 6309)	92
3.3.2.3. táblázat: Végrehajtott beruházások fajtája az export aránya szerint, 2006-2007 (N ₂₀₀₆ : 5684, N ₂₀₀₇ : 6563)	93

3.3.2.4. táblázat: Tervezett beruházások fajtája az export aránya szerint, 2007-2008 (N ₂₀₀₆ : 5698, N ₂₀₀₇ : 5969)	93
3.3.2.4. ábra: Végrehajtott beruházás és létszám kapcsolata, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 6986) .	94
3.3.2.5. ábra: Tervezett beruházás és létszám kapcsolata, 2008, százalék (N ₂₀₀₇ : 6042)	95
4.1.1. ábra: A termelési szint alakulása a cégek mérete szerint, 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 6588, N ₂₀₀₆ : 5668, N ₂₀₀₇ : 6468)	97
4.1.2. ábra: A termelési szint alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 6511, N ₂₀₀₆ : 5070, N ₂₀₀₇ : 6047)	98
4.1.3. ábra: A termelési szint alakulása az export aránya szerint, 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 6359, N ₂₀₀₆ : 5406, N ₂₀₀₇ : 6101)	99
4.2.1. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság régióként, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 5861, N ₂₀₀₆ : 5668, N ₂₀₀₇ : 6400)	100
4.2.2. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság a vállalkozások nagysága szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 5847, N ₂₀₀₆ : 5615, N ₂₀₀₇ : 6351).....	101
4.2.3. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 5783, N ₂₀₀₆ : 5021, N ₂₀₀₇ : 5986).....	102
4.2.4. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság az export aránya szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 5624, N ₂₀₀₆ : 5403, N ₂₀₀₇ : 6053)	103
4.3.1. ábra: Rendelésállomány változása a cégek mérete szerint, 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 6818, N ₂₀₀₆ : 5767, N ₂₀₀₇ : 6848)	105
4.3.2. ábra: Rendelésállomány változása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 6731, N ₂₀₀₆ : 5157, N ₂₀₀₇ : 6384)	106
4.3.3. ábra: Rendelésállomány változása az export aránya szerint, 2005-2007 (N ₂₀₀₅ : 6577, N ₂₀₀₆ : 5503, N ₂₀₀₇ : 6426)	107
5.1.1. ábra: A külföldi tulajdonhánnyal rendelkező vállalkozások aránya a mintában régiók szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 6643).....	108
5.1.2. ábra: A külföldi tulajdonhánnyal rendelkező vállalkozások aránya a mintában a vállalkozás mérete szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 6585).....	110
5.2.1. ábra: A statisztikai állományi létszám várható változása, 2007-2008, százalék (N ₂₀₀₆ : 4923, N ₂₀₀₇ : 5965)	111
5.2.1. táblázat: A külföldi és hazai érdekeltségű cégek néhány gazdálkodási mutatója, 2007 (N ₂₀₀₇ : 5851).....	112
6.1.1. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak az összes 15–74 éves foglalkoztatott arányában, 2000-2007, százalék	114

6.1.1. táblázat: A teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma, 2000-2007, ezer fő	115
6.1.2. táblázat: A teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma a versenyszférában gazdasági áganként, 2007, ezer fő	115
6.1.2. ábra: A teljes és nem teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszámváltozása, 2007, az előző év azonos időszaka = 100	116
6.1.3. ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak az összes 15–64 éves foglalkoztatott arányában az Európai Unióban, 2007, százalék	117
6.1.4. ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak az összes 15–64 éves foglalkoztatott arányában az Európai Unió egyes tagállamaiban, 2000-2007, százalék	118
6.1.5. ábra: A nem teljes munkaidőben dolgozók az összes dolgozó arányában, 2004-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 8040, N ₂₀₀₆ : 6132, N ₂₀₀₇ : 7449).....	119
6.1.6. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 7134)	120
6.1.7. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 7105).....	121
6.1.8. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya létszám-kategóriák szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 7123)	122
6.1.9. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 6537)	123
6.1.10. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya exporthányad szerint, 2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 6564).....	124
6.1.11. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma régiók szerint, 2007, fő (N ₂₀₀₇ : 7131).....	125
6.1.12. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma gazdasági ágak szerint, 2007, fő (N ₂₀₀₇ : 7105).....	126
6.1.13. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma létszám-kategóriák szerint, 2007, fő (N ₂₀₀₇ : 7125).....	127
6.1.14. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma exporthányad szerint, 2007, fő (N ₂₀₀₇ : 6565).....	128
6.2.1. táblázat: Azon cégek aránya, ahol van határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott munkavállaló, régiónként és létszám-kategóriánként százalék, (N ₂₀₀₆ : 4817, N ₂₀₀₇ : 7349) ..	130
6.2.1. ábra: Azon cégek régiónkénti aránya, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4829, N ₂₀₀₇ : 7168)	131

6.2.2. ábra: Azon cégek aránya gazdasági ágak szerint, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4709, N ₂₀₀₇ : 7140).....	132
6.2.3. ábra: Azon cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4344, N ₂₀₀₇ : 6568)	133
6.2.4. ábra: Azon cégek aránya az exportarány szerint, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4611, N ₂₀₀₇ : 6597).....	134
6.3.1. táblázat: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya létszám-kategóriák és régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4888, N ₂₀₀₇ : 7186)	136
6.3.1. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4903, N ₂₀₀₇ : 7241).....	137
6.3.2. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4784, N ₂₀₀₇ : 7214).....	138
6.3.3. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4454, N ₂₀₀₇ : 6636)	139
6.3.4. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4714, N ₂₀₀₇ : 6664).....	140
6.4.1. táblázat: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya létszám-kategóriák és régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5092, N ₂₀₀₇ : 7120)	142
6.4.1. ábra: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5009, N ₂₀₀₇ : 7150).....	143
6.4.2. ábra: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4668, N ₂₀₀₇ : 6593).....	144
6.4.3. ábra: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4935, N ₂₀₀₇ : 6619).....	145
6.5.1. ábra: Pályakezdőket alkalmazó, illetve felvenni tervező cégek aránya a 2006. és a 2007. évi adatfelvétel szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 6028, N ₂₀₀₇ : 6708)	146
6.5.1. táblázat: Pályakezdők felvételét tervező és nem tervező cégek aránya aszerint, hogy 2007-ben vettek-e fel pályakezdőt, vagy nem, százalék (N ₂₀₀₇ : 6168)	147
6.5.2. táblázat: A pályakezdőket 2007-ben felvevő, illetve 2008-ban felvenni tervező cégek aránya gazdasági ágak szerint, százalék (N ₂₀₀₇ : 6684).....	148
6.5.2. ábra: Pályakezdőket 2008-ban felvenni tervező cégek aránya cégméret szerint, százalék (N ₂₀₀₇ : 6119)	149
6.5.3. ábra: Pályakezdőket 2008-ban felvenni tervező cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, százalék (N ₂₀₀₇ : 5674).....	150

6.5.4. ábra: Pályakezdőket 2008-ban felvenni tervező cégek aránya az exporthányad szerint, százalék (N ₂₀₀₇ : 5704).....	151
6.5.5. ábra: Felvett pályakezdők megoszlása állománycsoport szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 1485, N ₂₀₀₇ : 2476).....	152
6.6.1. ábra: START-kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya cégméret szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5988, N ₂₀₀₇ : 7155).....	154
6.6.2. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5891, N ₂₀₀₇ : 7184).....	155
6.6.3. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5325, N ₂₀₀₇ : 6607).....	156
6.6.4. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5700, N ₂₀₀₇ : 6644).....	157
6.6.5. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 6038, N ₂₀₀₇ : 7209).....	158
6.6.6. ábra: Azon cégek aránya, melyek 2008-ra az adott csoportba tartozó START-kártyás munkavállaló felvételét tervezik, százalék (N ₂₀₀₇ : 793).....	159
6.7.1. ábra: Alkalmi munkavállalói könyvvel foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5319, N ₂₀₀₇ : 6600).....	161
6.7.2. ábra: Alkalmi munkavállalói könyvvel foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 6031, N ₂₀₀₇ : 7198).....	162
6.7.3. ábra: Alkalmi munkavállalói könyvvel foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5886, N ₂₀₀₇ : 7177).....	163
6.8.1. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya cégméret szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 3760, N ₂₀₀₆ : 5981, N ₂₀₀₇ : 7170).....	165
6.8.2. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya külföldi tulajdonhányad szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 3717, N ₂₀₀₆ : 5319, N ₂₀₀₇ : 6624).....	166
6.8.3. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya exportarány szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 3761, N ₂₀₀₆ : 5693, N ₂₀₀₇ : 6650).....	167
6.8.4. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 3760, N ₂₀₀₆ : 5884, N ₂₀₀₇ : 7201).....	168
6.8.5. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya régiók szerint, 2005-2007, százalék (N ₂₀₀₅ : 3759, N ₂₀₀₆ : 6033, N ₂₀₀₇ : 7228).....	169
7.1.1. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya létszám-kategóriák szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5990, N ₂₀₀₇ : 7161).....	170

7.1.2. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5327, N ₂₀₀₇ : 6616)	171
7.1.1. táblázat: a munkavállalói képzést nyújtó vállalkozások aránya az egyes létszám-kategóriákban, a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₇ : 5282, N ₂₀₀₇ : 6567)	172
7.1.3. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5892, N ₂₀₀₇ : 7192)	173
7.1.4. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5703, N ₂₀₀₇ : 6641)	174
7.1.5. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 6041, N ₂₀₀₇ : 7216)	175
7.2.1. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya létszám-kategóriák szerint, 2006-2007, százalék, (N ₂₀₀₆ : 5960, N ₂₀₀₇ : 7142)	176
7.2.2. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5296, N ₂₀₀₇ : 6594)	177
7.2.3. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5864, N ₂₀₀₇ : 7168)	178
7.2.4. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 5674, N ₂₀₀₇ : 6620)	179
7.2.5. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 6010, N ₂₀₀₇ : 7196)	180
7.2.1. táblázat: Azon cégek aránya, amelyeknél a képzési ráfordítás meghaladja, ill. nem haladja meg a szakképzési hozzájárulás összegét, aszerint, hogy a cég folytatott-e gyakorlati képzést, 2006-2007, százalék (N ₂₀₀₆ : 4860, N ₂₀₀₇ : 5537)	181

Bevezetés

2007. őszén harmadik alkalommal került sor a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) közös adatfelvételére, mely a versenyszektor rövid távú gazdasági és munkaerő-piaci kilátásait mutatja be. A kutatás kis-, közepes- és nagyvállalatokat egyaránt tartalmazó és az egész versenyszektort lefedő nagy mintán alapul, melynek köszönhetően ez a vizsgálat a legkiterjedtebb a magyarországi munkaerőpiacra és konjunktúrára vonatkozó vállalati adatfelvételek között. A kutatás leghangsúlyosabb része a versenyszektor munkaerő-gazdálkodása, tehát a létszámnak és a munkaerő összetételének alakulása, valamint rövid távú előrejelzése. Az eredmények 2007-től szabadon hozzáférhetők az interneten keresztül, mivel a GVI kezdeményezésére elindult a „Magyar Munkaerőpiaci Prognózis” internetes felület (<http://mmp.hu>), melynek segítségével a felvétel adatai on-line módon lekérdezhetők és lementhetők.

A kutatás a szervezők reményei szerint kettős célt szolgál. Egyrészt a döntéshozók és gazdaságelemzők számára támpontot nyújthat a lokális munkaerőpiacokkal kapcsolatos becslésekhez, előrejelzésekhez. A három éve zajló és remélhetőleg a jövőben folytatódó vizsgálat nem csak keresztmetszeti, hanem idősoros adatelemzésekhez is megfelelő háttéranyagot biztosít. A szervezők fontosnak tartják, hogy a kutatást a jövőben követéses vizsgálatokkal is kiegészítsék, melyekben szerepet kapna a különböző iskolai végzettségű munkavállalók egyéni életpályájának tanulmányozása is. A vizsgálati eredmények másrészt a munkaerőpiac szereplői számára is hasznosak lehetnek. A kellő mennyiségű és minőségű információval rendelkező munkaadók és munkavállalók pontosabb képet alkothatnak a munkaerőpiacról és a lehetséges következményekkel számolva megalapozottabb döntéseket tudnak hozni. Így hosszú távon a kereslet és kínálat hatékonyabb összehangolása a munkaerőpiac jobb működéséhez vezet.

Összefoglaló

Makrogazdasági helyzet

Gazdasági növekedés: A költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló kormányzati intézkedések hatására 2006 közepe óta mérséklődik a gazdaság növekedési üteme, csökken a beruházások volumene és megugrott az inflációs ráta. 2007-ben folytatódott a makrogazdasági mutatók romlása: a bruttó hazai termék (GDP) mindössze 0,3 százalékkal emelkedett 2007 első negyedévében (2006 utolsó negyedévéhez képest), a második és negyedik negyedév pedig 0,1 százalékos GDP-emelkedéssel recesszió-közeli állapotot valószínűsített. A 2007-es év folyamán összesen 1,3%-kal nőtt a GDP volumene 2006-hoz képest, mely növekedési ütem utoljára 1995-1996-ban (mely időszakban a stabilizációs, ún. „Bokros-csomag” hatása érvényesült) mutatott ehhez hasonlóan alacsony értékeket. 2007-ben a magyar gazdaság sikerterületének számító feldolgozóipar kivételével a legtöbb gazdasági ág beruházási volumene csökkent. A gazdasági növekedés legnagyobb hajtóerejét kínálati oldalról továbbra is az ipar fejtette ki. A keresleti oldalon a negatív hatásokat nagyrészt ellensúlyozni tudta a kimondottan kedvező külső konjunkturális környezet, és az ehhez kapcsolódó dinamikus exportnövekedés: 2007-ben a kivitel 16%-kal, a behozatal 11%-kal bővült 2006-hoz képest, így folytatódhatott a külkereskedelmi egyenleg már tartósnak tekinthető javuló tendenciája. Az ipari exportértékesítés 2007 közepén kifejezetten gyors növekedési ütemet mutatott: 24,4%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában mért értéket.

A Magyarország legfőbb exportpiacának számító Németországról elmondható, hogy ipari és kereskedelmi vállalkozásai jó feltételek között működnek és az üzleti bizalom növekszik körükben. Az eurózónában viszont romlott az üzleti helyzet megítélése 2008 elején és a 2005 közepe óta tapasztalt legalacsonyabb szintre esett vissza. Az uniós tagállamokban működő gazdálkodó szervezetek vezetői kevésbé bizakodóak a következő hat hónap üzleti kilátásait tekintve és a 2008-ra vonatkozó inflációs várakozások jóval meghaladják az Európai Központi Bank inflációs célkitűzését.

A munkaerőpiacra nem gyakoroltak negatív hatást a megszorító intézkedések: a munkahelyteremtés a rosszabb gazdasági helyzet ellenére felülmúlta a 2006-os adatokat. A társadalombiztosítási járulékok minimális alapját a minimálbér helyett annak kétszeresére emelő intézkedés nyomán fehéredett a magyar gazdaság, azaz 2006 óta némileg többen vállanak be és fizetnek adót, mint korábban.

Foglalkoztatottság: 2007-ben a foglalkoztatottak és munkanélküliek száma, valamint a munkanélküliségi ráta közel azonos maradt az előző év megfelelő mutatóinak értékével. A költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló kormányzati intézkedések révén 2006 közepe óta nagy lendületet vett a közszféra területén foglalkoztatottak létszámának csökkentése. A versenyszférában foglalkoztatottak létszáma 2003 közepe óta növekszik, illetve stagnál, de 2007 második felében csökkenni kezdett. Uniós viszonylatban a magyar munkaerőpiacon nem tekinthető elterjedtnek az atipikus formákban történő foglalkoztatás, mely tendencia különösen igaz a részmunkaidős foglalkoztatásra. Magyarországon 2006-os adatok szerint a foglalkoztatottaknak csak 4%-a volt részmunkaidős alkalmazásban.

Aktivitás: 2007-ben az aktivitási ráta gyakorlatilag megegyezett a 2006-os értékkel, mindössze egytized százalékponttal csökkent. E mögött a munkanélküliségi ráta egytized százalékpontos csökkenése és a foglalkoztatási arány 57,3%-on való stagnálása áll. Uniós viszonylatban igen kedvezőtlen képet fest hazánkról a hagyományosan alacsony aktivitási ráta: az Európai Unió tagországai között 62,2%-os aktivitási rátájával Magyarország a sereghajtók között szerepel az Eurostat által felállított rangsorban.

Munkanélküliség: A magyarországi munkanélküliségi ráta a 2007-es év második negyedévében tapasztalt relatíve alacsony szintről (7%) az év végére 7,8%-ra emelkedett, mely tíz év óta a legmagasabb negyedéves érték. Ezzel együtt elmondható, hogy a munkanélküliségi ráta éves átlagban 7,4%-kal egytized százalékpontos csökkenést mutat 2006-hoz képest. A legnagyobb ütemű mérséklődést a legfiatalabbak korcsoportjában tapasztaltuk 2006-ban és 2007-ben is. Magyarországon a munkanélküliség kedvezőtlen ismérve a munkakeresés viszonylag hosszú átlagos időtartama: 2003 óta folyamatosan emelkedik a másfél évnél is hosszabb ideje munkát keresők aránya és 2007-ben elérte az összes munkanélküli 29,9%-át.

A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Üzleti helyzet: A vállalatok konjunkturális várakozásai szerint a gazdasági növekedés a versenyszektorban várhatóan kismértékben nő 2008-ban, és meghaladja a 2007-es növekedési szintet. A 2006. évi felvételhez képest a 2007. évi felmérésben a vállalkozások várakozásainak egyértelmű javulása érhető tetten az üzleti helyzet, a rendelésállomány, a beruházási aktivitás és a várható munkaerő-kereslet tekintetében. A megkérdezett vállalkozások alapvetően kedvezően ítélik meg jelenlegi üzleti helyzetüket, valamint optimistán tekintenek a jövőbe. A cégek mindössze 16,7%-a jelzett rossz üzleti helyzetet és 19,4%-uk számít annak romlására. A helyzetértékelések és várakozások felülmúlják az egy évvel korábban tapasztalt vélekedéseket, ugyanakkor a várakozások körüli bizonytalanság is jócskán növekedett 2006-hoz képest.

Foglalkoztatás: A 2007-es felvétel adatait sokasági súlyokkal súlyozva azt kaptuk, hogy 2007-ben mintegy 32 ezer fővel bővülhetett a foglalkoztatás 2006-hoz képest a sokaságban – a vizsgált gazdasági ágakba tartozó cégek körében. A legnagyobb létszámnövekedést az idegenforgalomban és a kereskedelemben becsültük, ahol 63 ezer fővel, illetve 86 ezer fővel bővült egy év alatt a munkahelyek száma. A megkérdezett gazdasági szervezetek várakozásai alapján a versenyszektorban 2008 folyamán körülbelül 27 ezer fős munkahelyteremtés valószínűsíthető. Figyelembe véve a közszféra várhatóan csökkenő foglalkoztatását, ez 2008-ban nemzetgazdasági szinten 3-4 ezer új munkahely létrehozásának felel meg.

Beruházás: A megkérdezett vállalkozások körében 2008 első félévében a beruházási kedv stagnálására lehet számítani: a cégek 23,4%-a tervezi növelni beruházási aktivitását, viszont a vállalkozások 22,9%-ánál nem lesz beruházás. 2008-ban továbbra is az innovatív beruházások lesznek dominánsak, a kapacitás-bővítő beruházások aránya pedig változatlanul alacsony lesz. A korszerűsítő, innovatív beruházások esetén többnyire nem változik a foglalkoztatottak száma, a kapacitásbővítő beruházás viszont pozitívan hat a foglalkoztatottak létszámára.

Termelés

Termelési szint: A vállalkozások üzleti helyzete mellett a termelés szintje is kedvező képet mutat: a 2007-es felvétel adatai szerint a cégek 27,6%-a jelzett csökkenő termelési szintet, és mindössze 19%-uk számít jövőbeli csökkenésre. A vállalatvezetők 28,4%-a növekvő termelési szintről számolt be és 29,6%-uk számít növekedésre a jövőben.

Kapacitás-kihasználtság: A kapacitás-kihasználtság átlagos szintje 2007-ben 81,5% volt, ami egy százalékpontos visszaesést jelent 2006-hoz képest.

Rendelésállomány: A 2007-es adatok szerint a cégek rendelésállománya némi (bár 2006-hoz képest lassuló) növekedést mutat az előző évhez képest: a vállalkozások 1,8 százalékponttal magasabb arányban jelezték a rendelésállomány növekedését és 1 százalékponttal kisebb arányban számoltak be csökkenésről, mint egy évvel korábban.

Külföldi tulajdonú vállalkozások

A megkérdezett vállalkozások 86,4%-a tisztán hazai, 8,7%-a pedig kizárólag külföldi tulajdonban van. A külföldi tulajdonhányaddal rendelkező vállalkozások nagyobb arányú létszámbővüléssel számolnak, mint a hazai kézben levő gazdasági szervezetek. Míg 2008-ban a külföldi tulajdonosi háttérű cégek 48,4%-a tervezi növelni és mindössze 7,1%-uk szándékozik csökkenteni alkalmazottainak létszámát, addig a hazai cégeknek csupán 21,1%-a számít létszámbővülésre és 9,7%-a létszámcsökkenésre. A külföldi kézben levő vállalkozások ráadásul magasabb kapacitáskihasználtsággal, exporthányaddal, rendelésállománnyal, termelési szinttel és beruházási kedvvel, valamint kedvezőbb üzleti helyzettel jellemezhetők, mint a magyar tulajdonú cégek.

A foglalkoztatás jellemzői

Részmunkaidős foglalkoztatás: Magyarországon a nem teljes munkaidőben, illetve részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalóknak az összes foglalkoztatotton belüli aránya meglehetősen alacsony: 2007-ben igen enyhe emelkedés után 4,13% volt ez az arány. Elmondható, hogy uniós összehasonlításban Magyarország a sereghajtók között szerepel a részmunkaidős foglalkoztatottság elterjedtségét tekintve. Ez a foglalkoztatás-bővülés komoly akadályát jelenti, és merevvé teszi a magyar munkaerőpiacot. Gazdasági ágak szerint 2007-ben a feldolgozóiparban, a kereskedelemben és a gazdasági szolgáltatás területén dolgozott a legtöbb részmunkaidős. Relatív sok részmunkaidőst alkalmaznak a nagy létszámú, a külföldi tulajdonhányaddal is rendelkező, valamint az exportáló vállalatoknál.

Határozott időre szóló szerződések: A határozott idejű szerződéssel történő foglalkoztatás elterjedésének eddigi növekvő tendenciája 2007-ben megtörni látszik. A határozott idejű szerződéssel foglalkoztató cégek aránya a Dél-Dunántúlt kivéve minden régióban csökkent. Országos szinten mintegy 10 százalékponttal, 35,8%-ról 25,9%-ra esett vissza az ezzel a lehetőséggel élő vállalkozások aránya. Az adatokból az is kitűnik, hogy 2006-hoz képest minden létszám-kategóriában csökkent a határozott idejű szerződéssel foglalkoztató cégek aránya és változatlanul a nagyobb vállalkozások körében a legelterjedtebb ez a gyakorlat.

Külföldi munkavállalók foglalkoztatása: A külföldi munkavállalók alkalmazására irányuló igényeknek az elmúlt években tapasztalt növekvő tendenciája ellenére 2007-ben a külföldi munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya 18,6%-ról 16,2%-ra csökkent. 2008-ra a cégek 17,5%-a tervezi külföldi munkavállalók foglalkoztatását. A versenyszektorban foglalkoztatottak között az adatfelvétel szerint 2005-ben 3,2%-ot, 2006-ban 2,4%-ot, 2007-ben pedig 2,1%-ot tett ki a külföldi munkavállalók aránya. A Magyarországon foglalkoztatott külföldiek mintegy fele EU-tagállamokból származik.

Munkaerő-kölcsönzés: A munkaerő-kölcsönzés lehetőségével 2006-ban a vállalkozások 8%-a, 2007-ben pedig 6%-uk élt. A kölcsönzött munkaerő létszáma az érintett cégeknél a statisztikai állományi létszámhoz viszonyítva magas, 16%-os arányt képvisel, a teljes versenyszektorra vetített arány viszont csak 3,8%-ot tesz ki. A 2008-ra vonatkozó előrejelzések szerint változatlan marad a munkaerő-kölcsönzés súlya: a vállalkozások 1,7%-a tervezi növelni és szintén 1,7%-a tervezi csökkenteni a kölcsönzött munkaerő létszámát.

Pályakezdők foglalkoztatása: A pályakezdők iránti igényt tekintve némi visszaesés mutatkozik 2006-hoz képest: akkor a megkérdezett vállalkozások 39,8%-a vett fel pályakezdőt, 2007-ben pedig csak 34,5%-uk. A tervezett létszámfelvételek volumene a pályakezdőket alkalmazó munkáltatóknál a statisztikai állományi létszám átlagosan mintegy 1,5%-át teszi ki (2006-ban ez az arány 2% volt).

START-kártyával történő foglalkoztatás: 2006-ban a megkérdezett vállalatvezetők 20%-a, 2007-ben pedig 23,2%-uk jelezte, hogy alkalmazott START-kártyával rendelkező munkavállalót. A legnagyobb arányban (2007-ben 34,5%) a szállítás és távközlés területén működő vállalkozások éltek a lehetőséggel. 2007-től a kormányzat kibővítette a START-Programot: a START-Plusz és a START-Extra programok keretében a tartósan álláskeresők, a kisgyermeket nevelő szülők, az 50 év feletti munkavállalók és az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők után is jár a munkáltatói járulékkedvezmény. A munkáltatók legnagyobb arányban pályakezdők felvétele révén kívánják igénybe venni a kedvezményt: a kérdést megválaszoló cégvezetők 96,2%-a jelezte ez irányú terveit. 50 éven felüli tartós álláskeresőket a cégek 43,9%-a tervez felvenni, míg a többi csoportba tartozó START-kártyások esetében ez az arány 30-37% körüli.

Foglalkoztatás alkalmi munkavállalói (AM) könyvvel: Jelentős szerepet játszik a foglalkoztatásban az egyszerűsített közteherviselést biztosító AM-könyv. A felvétel alapján a cégek viszonylag magas aránya, 22,5%-a alkalmaz munkavállalókat alkalmi munkavállalói könyvvel (2006-ban 24,1% volt ez az arány). Az AM-könyvvel foglalkoztató cégek statisztikai állományi létszámukhoz képest átlagosan 12,8%-os többlet-foglalkoztatást valósítanak meg ezen a módon. Az alkalmi munkavállalókat alkalmazó cégeknél a foglalkoztatás időtartama átlagosan 27 munkanapot tesz ki éves szinten és a cégek szándékai szerint ez átlagosan mintegy 12 nappal fog nőni 2008-ban.

Tartós munkaerőhiány: 2007-ben a tartós munkaerőhiányt jelző vállalatok aránya jóval nagyobb volt a megelőző évhez képest: a 2006-os 9,5% után 2007-ben a cégek 14,9%-a jelezte, hogy van tartósan betöltetlen álláshelye. A megkérdezett gazdasági szervezetek közül a munkaerőhiányt érzékelő cégek statisztikai állományi létszámuk 3%-ában határozták meg a hiányzó munkaerő mértékét. Ez a versenyszektorban összességében körülbelül 23 ezer tartósan betöltetlen munkahelynek felel meg, tehát ennyivel nőhetne a foglalkoztatás, ha a keresletnek megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerő állna rendelkezésre.

A vállalatok képzési aktivitása

Saját munkavállalóinak képzéséről a cégek 33,2%-a gondoskodott 2007-ben (2006-ban ez az arány 32,2% volt). Ez az aránymutató a cég méretével együtt meredeken nő. Gyakorlati képzést 2007-ben a vállalkozások 29,6%-a nyújtott munkavállalói számára, mely arány 2006-ban csak 20,1% volt.

1. A felvétetről

1.1. A vizsgálat célja és háttere

2007. szeptember 17. és november 12. között harmadik alkalommal került sor a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) közös kutatására, a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait és munkaerő-piaci döntéseit előrejelző megalapozó vállalati empirikus vizsgálatra. A 2007-es adatfelvételen több, mint 7000 cég vezetője került megkérdezésre, azaz e vizsgálat a legkiterjedtebb a magyarországi munkaerőpiacot és konjunktúrát vizsgáló vállalati adatfelvételek között.

A jelen felvétel egyaránt épít az Állami Foglalkoztatási Szolgálat és jogelődjei keretében 1991 óta félévente, majd évente végzett rövid távú munkaerő-piaci prognózis tapasztalataira és a GVI 1998 óta folyó konjunktúra-vizsgálatainak eredményeire. Leghangsúlyosabb eleme és központi célja a versenyszektor munkaerő-gazdálkodásának megfigyelése, ezen belül a tervezett elbocsátások és létszámfelvételek nagyságának, összetételének elemzése, valamint előrejelzése.

Az egységes adatfelvételre alapozódó kutatási program létrejöttében fontos mozzanatot jelentett annak felismerése, hogy a versenyszektort a korábbiaknál jobban reprezentáló adatfelvétel és pontosabb előrejelzést adó módszer csak a kamarák és az állam együttműködésében, közelebről a területi kamarák szakértői hálózatán és az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ) intézményi, szakértői bázisán keresztül valósítható meg.

2007-től a vizsgálat adatai mindenki számára szabadon hozzáférhetők az interneten keresztül. A GVI kezdeményezésére ugyanis 2007-ben elindult a felvétel adatait on-line módon elérhetővé tevő internetes felület, a „Magyar Munkaerőpiaci Prognózis”, amely segítségével a <http://mmpp.hu> oldalon az érdeklődők kiválaszthatják a felvétel egy-egy kérdését, és tetszőleges kombinációkban indíthatnak erre vonatkozóan lekérdezéseket, a kapott eredményeket pedig saját gépükre menthetik. Az eredmények ilyen formában és tartalommal megvalósuló közzététele nemcsak az elemzők, a döntéshozók érdeklődését elégítheti ki, hanem a munkaerőpiac szereplőit (munkát keresők, pályakezdők, szakképző

---

intézmények, vállalkozások) is. Az MMPP-ből kapott eredmények a helyi és az országos munkaerőpiacokra vonatkozó más információk mellett hozzásegíthetik a felhasználókat ahhoz, hogy a korábbinál megalapozottabb döntéseket hozzanak a szakmaválasztás, álláskeresés, vagy állások meghirdetése során.

1.2. Az adatgyűjtés és a minta jellemzői

2005-ben még külön-külön folytattuk le az adatfelvételeket harmonizált módszerek és kérdőívek segítségével úgy, hogy a két felvétel eredményeit egymással összekapcsolhatóvá tettük, és együtt, valamint külön-külön is elemeztük. 2006 óta viszont már egységes módszertani keretben, az MKIK GVI irányításával kerül sor az adatfelvételre. Ennek során különösen nagy gondot fordítottunk a kérdezők betanítására, a személyes kikérdezéses technika követelményeinek betartására, a lekérdezés, valamint az adatfelvétel egészének kontrolljára. A kérdőív viszonylag nagy terjedelmét úgy korrigáltuk, hogy két részre bontottuk azt: egy főleg reáladatokat tartalmazó, a cégek által kitöltendő részre és egy, a gazdasági döntések hátterét vizsgáló, attitűdkérdéseket tartalmazó, valamint a várakozásokra vonatkozó és kizárólag személyes lekérdezéssel kitöltendő részre.

Az adatgyűjtés most is területi alapon szerveződött, és az Állami Foglalkoztatási Szolgálat országos hálózatára, valamint a Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet országos kérdezői hálózatára épült. Az adatok feldolgozása, kiértékelése és elemzése négy szinten (munkaügyi vonzaskörzeti, megyei, regionális és országos) valósult meg. Jelen kötet az országos szintű információ-feldolgozást tartalmazza.

A közös SZMM-GVI adatfelvétel a legnagyobb mintaelemszámú a hazai munkaerő-piaci előrejelzéssel és a vállalatok üzleti kilátásaival foglalkozó kutatások között. A megkérdezett cégek és vállalkozások aggregált foglalkoztatotti létszáma a versenyszektorban 2005-ben megközelítette a 610 ezer főt, a 2006-os, második adatfelvétel során a 650 ezer főt, 2007-ben pedig az 560 ezer főt, mely utóbbi a nemzetgazdaságban alkalmazásban levők közel egyötödét reprezentálja. Ez a különösen kiterjedt minta, miközben minden eddiginél nagyobb érvényességű előrejelzések lehetőségét hordozza, lehetővé teszi azt is, hogy behatóbban és eredményesebben vizsgálhassuk az egyes cégcsoportok üzleti kilátásaiban megmutatkozó különbségeket.

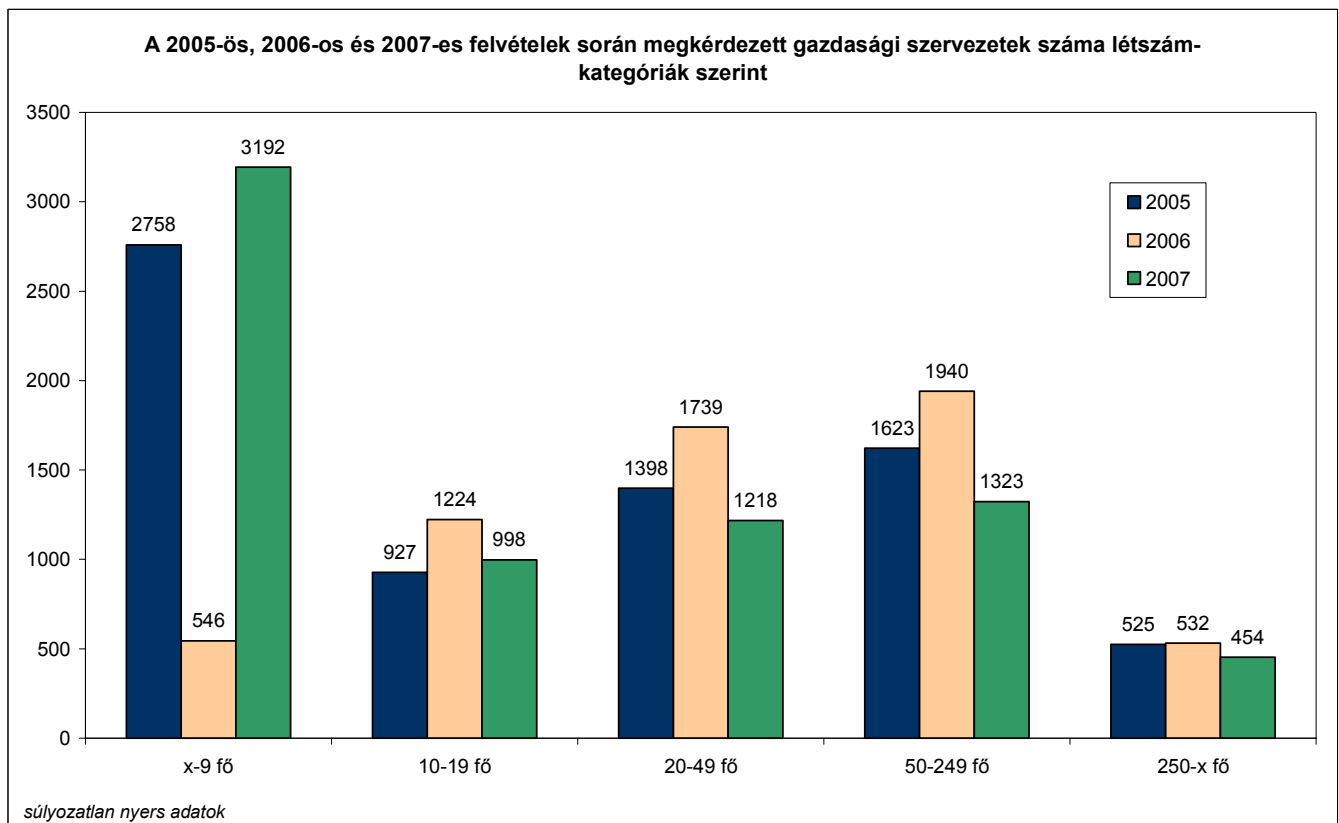
A megkérdezett vállalkozások között egyaránt szerepelnek kisvállalkozások és több, mint 250 főt foglalkoztató nagy cégek, és a magyar konjunktúra-vizsgálatokra egyébként jellemző torzítás – a külföldi többségi tulajdonban levő cégeknek a ténylegesnél jóval alacsonyabb

aránya – sem jellemzi ezt a felvételt, mivel a megkérdezett több, mint 7000 cégen belül 10%-ot meghaladó volt a többségében külföldi tulajdonban levő cégek aránya.

Az adatok érvényességéhez és pontosságához hozzájárul, hogy a tényadatok önálló kitöltéssel, a várakozások pedig a személyes kikérdezés módszerével kerültek felmérésre. Minden esetben a vállalkozás tulajdonosa vagy a felső vezetés egy tagja válaszolt a feltett kérdésekre. A 2005-ös vizsgálat során 8040 céget mértünk fel, a 2006-ös felvétel során 6132 gazdasági szervezetnél történt lekérdezés, 2007-ben pedig 7384 vállalkozást kerestek fel a kérdezők.

A felvételek cégmagnagyság szerinti összetételét az 1.2.1. ábrán láthatjuk. 2007-ben jóval több mikrovállalkozás szerepelt a mintában, mint a megelőző évben, a többi, alkalmazotti létszám szerint képzett csoportot tekintve pedig némileg kisebb a mintaelemszám.

1.2.1. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma létszám-kategóriák szerint (N_{2005} : 7231, N_{2006} : 5981, N_{2007} : 7185)

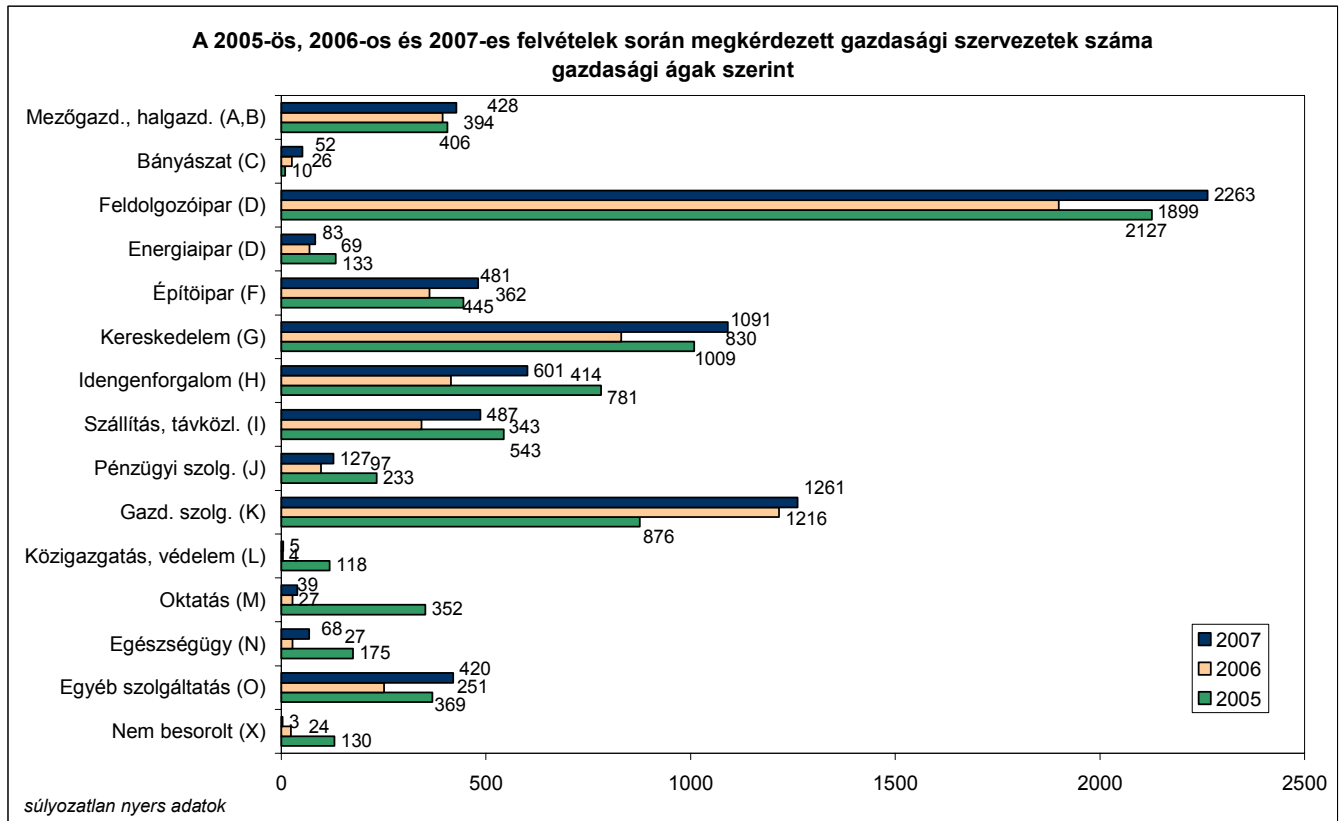

Forrás: SZMM-GVI adatfelvételek

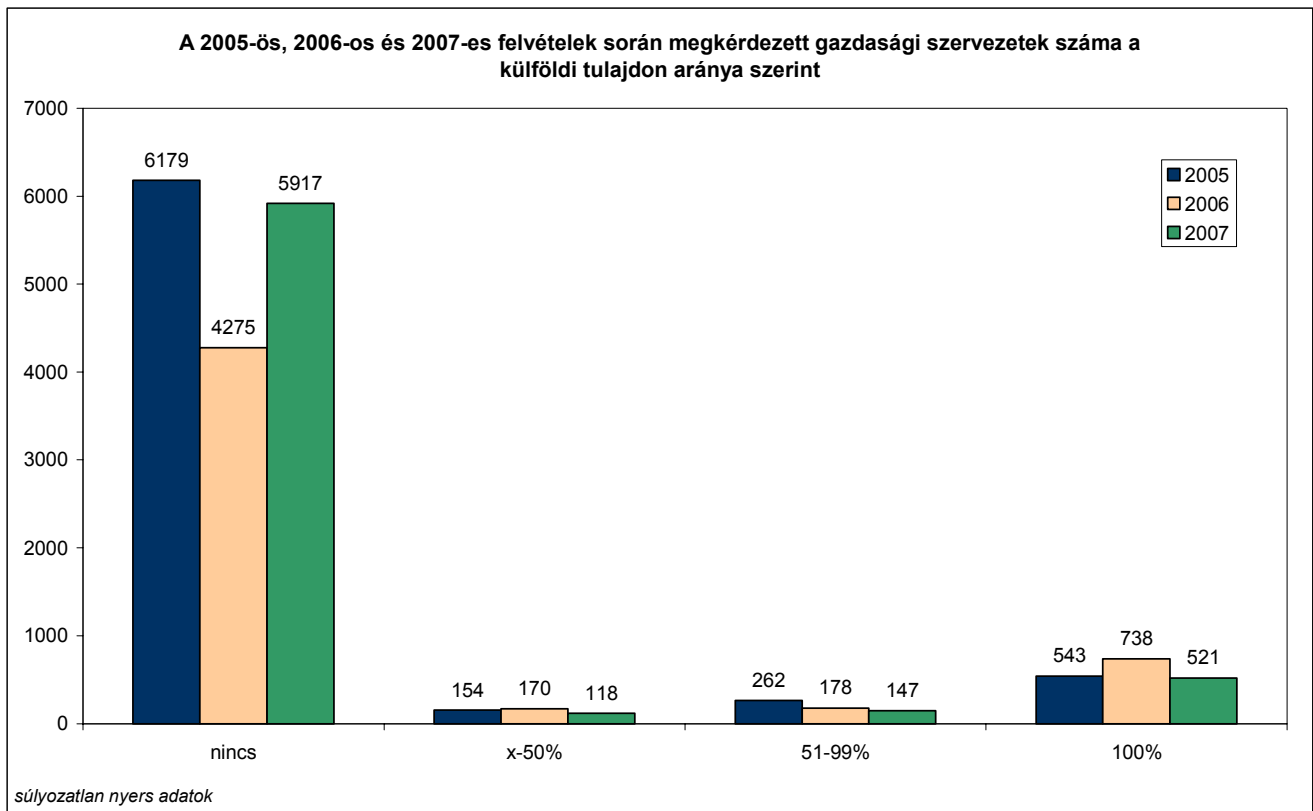
Az alábbi ábrákon a mintában szereplő vállalkozások gazdasági ágak (1.2.2. ábra), a külföldi tulajdon aránya (1.2.3. ábra), az exporthányad (1.2.4. ábra), valamint régiók (1.2.5. ábra) szerinti összetételét láthatjuk (az ábrákon súlyozatlan adatok szerepelnek).

1.2.2. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma gazdasági ágak szerint (N_{2005} : 7707, N_{2006} : 5964, N_{2007} : 7409)

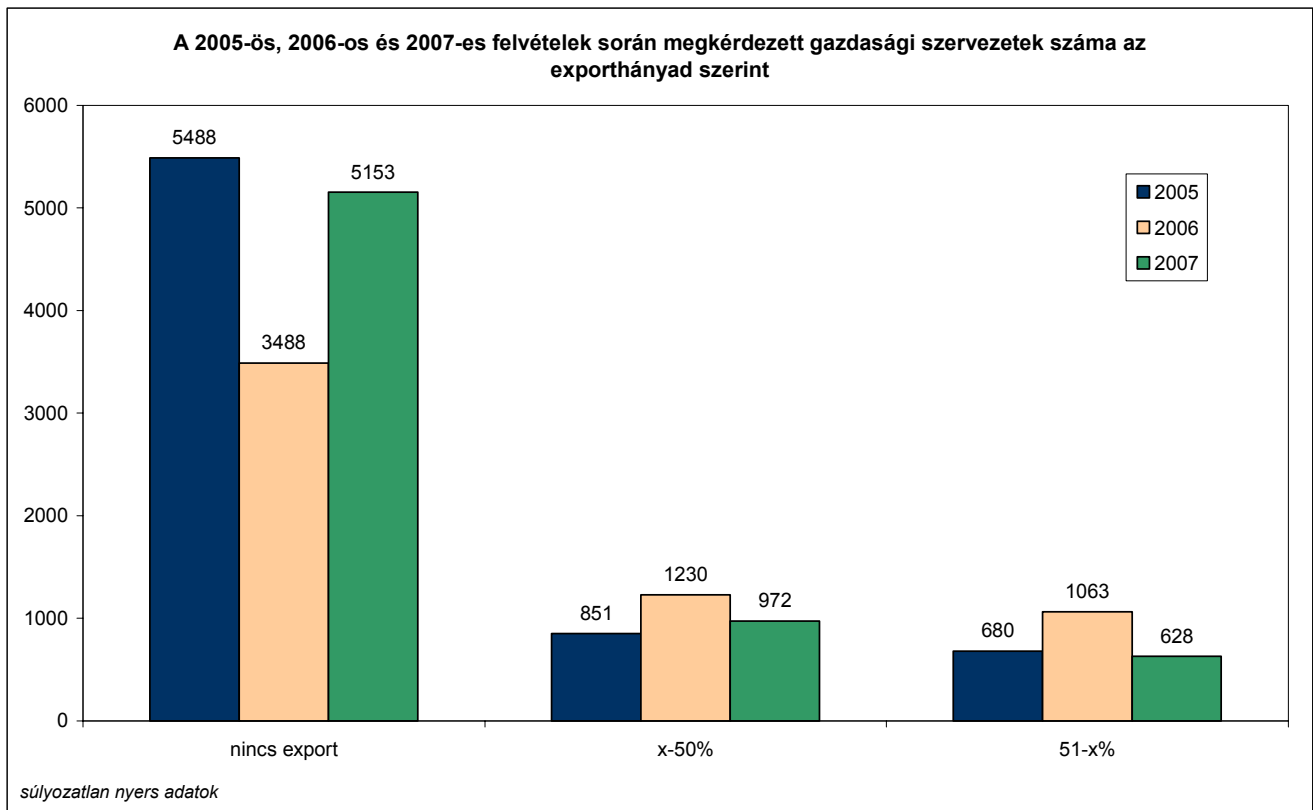
Forrás: SZMM-GVI adatfelvételek

1.2.3. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma a külföldi tulajdon aránya szerint (N_{2005} : 7138, N_{2006} : 5361, N_{2007} : 6703)

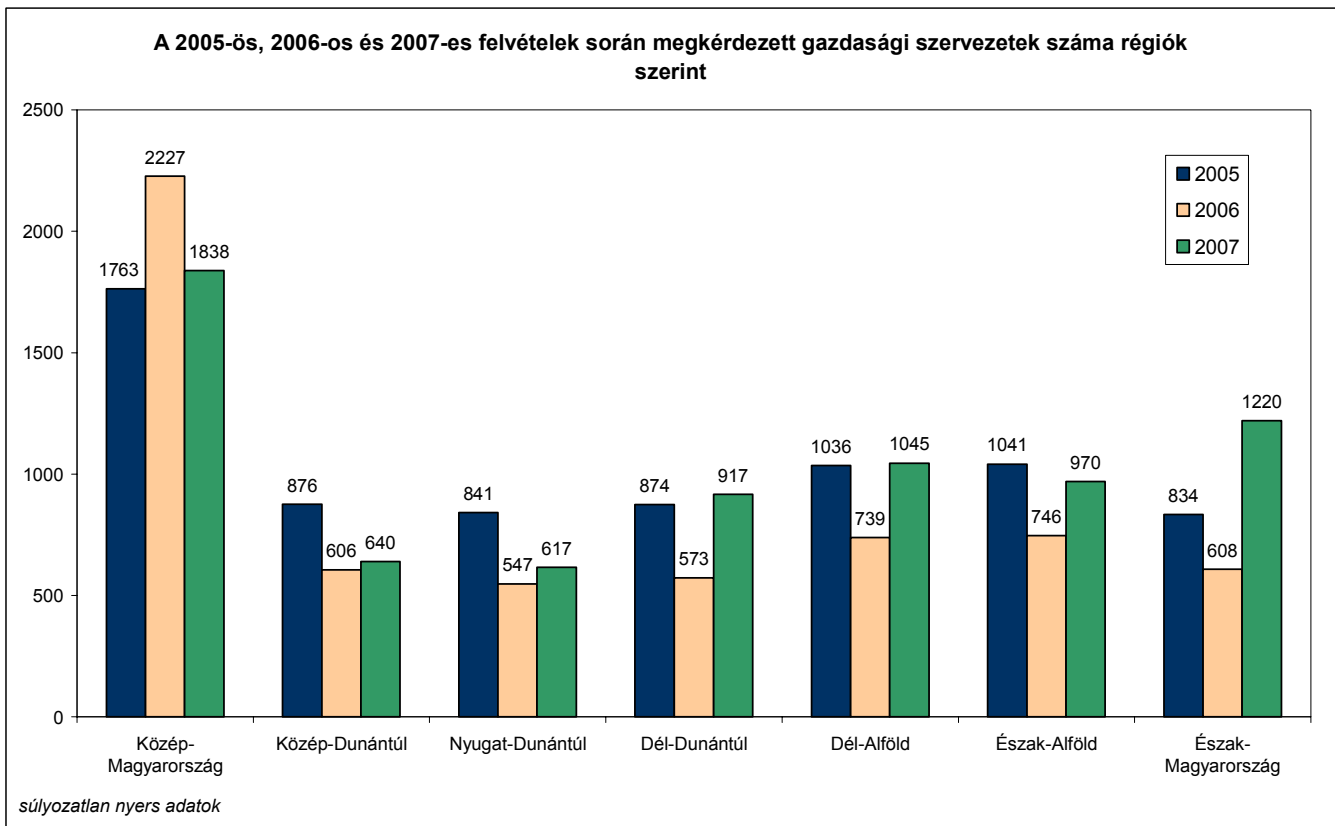
Forrás: SZMM-GVI adatfelvételek

1.2.4. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma az exporthányad szerint (N_{2005} : 7749, N_{2006} : 5782, N_{2007} : 6851)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvételek

1.2.5. ábra: A 2005-ös, 2006-os és 2007-es felvételek során megkérdezett gazdasági szervezetek száma régiók szerint (N_{2005} : 7265, N_{2006} : 6046, N_{2007} : 7247)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvételek

Az elmúlt három év adatfelvételét az összehasonlíthatóság biztosítása érdekében azonos módszerrel súlyoztuk vállalati létszám-kategória és gazdasági ág szerinti összetétel alapján. A súlyozás alapját a különböző nagyságú cégek csoportjaiban foglalkoztatottak számának a versenyszektor összes foglalkoztatotton belüli arányához és az egyes gazdasági ágak GDP-hez való becsült hozzájárulása adta. Ezt követően a három felvételt regionálisan is súlyoztuk a válaszadó cégek között a központi régió 2005. évi arányát figyelembe véve. Az alábbiakban a súlyozott adatokból kapott eredményeket ismertetjük.

Megjegyzés: a jelen tanulmány adatai egyes esetekben eltérnek a 2007-ben megjelent tanulmányban („Rövid távú munkaerő-piaci előrejelzés – 2007” c.) közöltektől. Ennek oka az eltérő súlyozás.

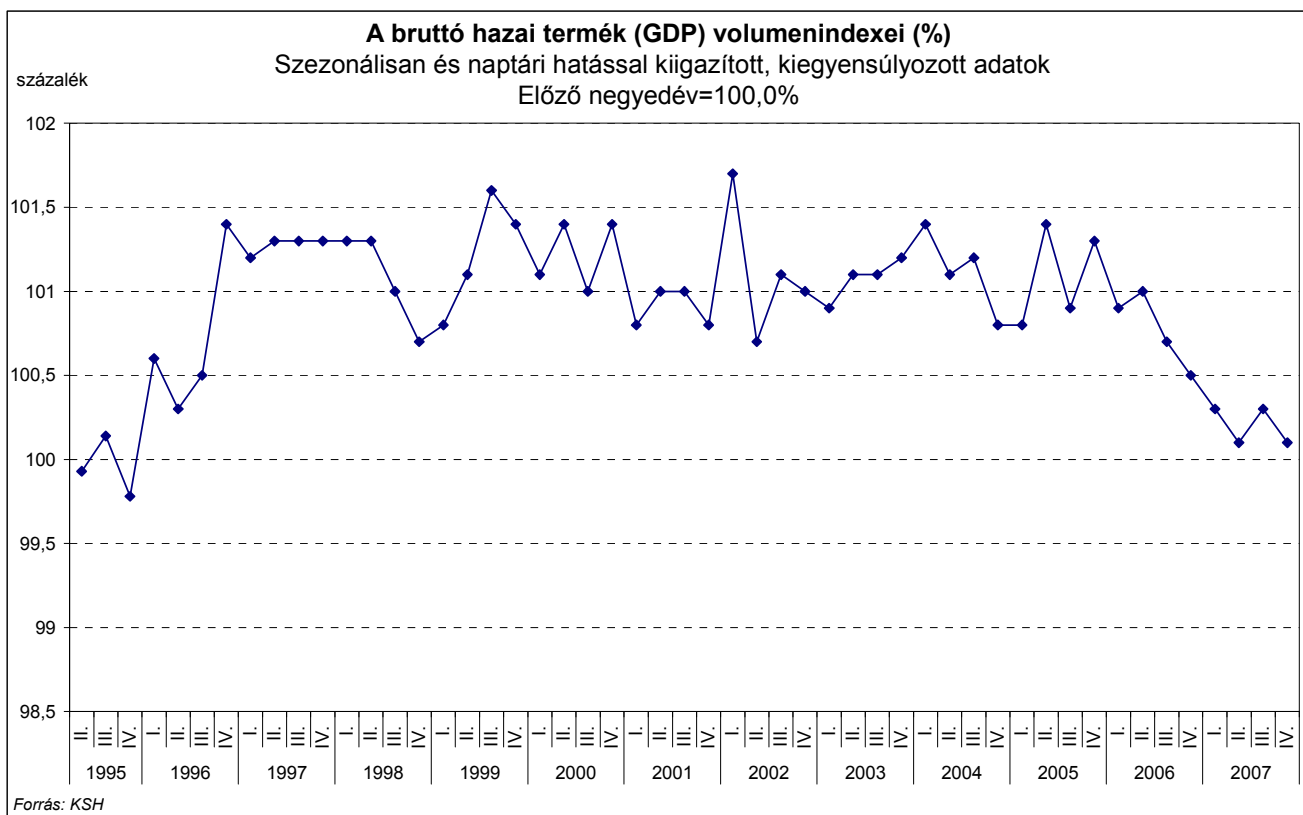
---

2. Makrogazdasági helyzet

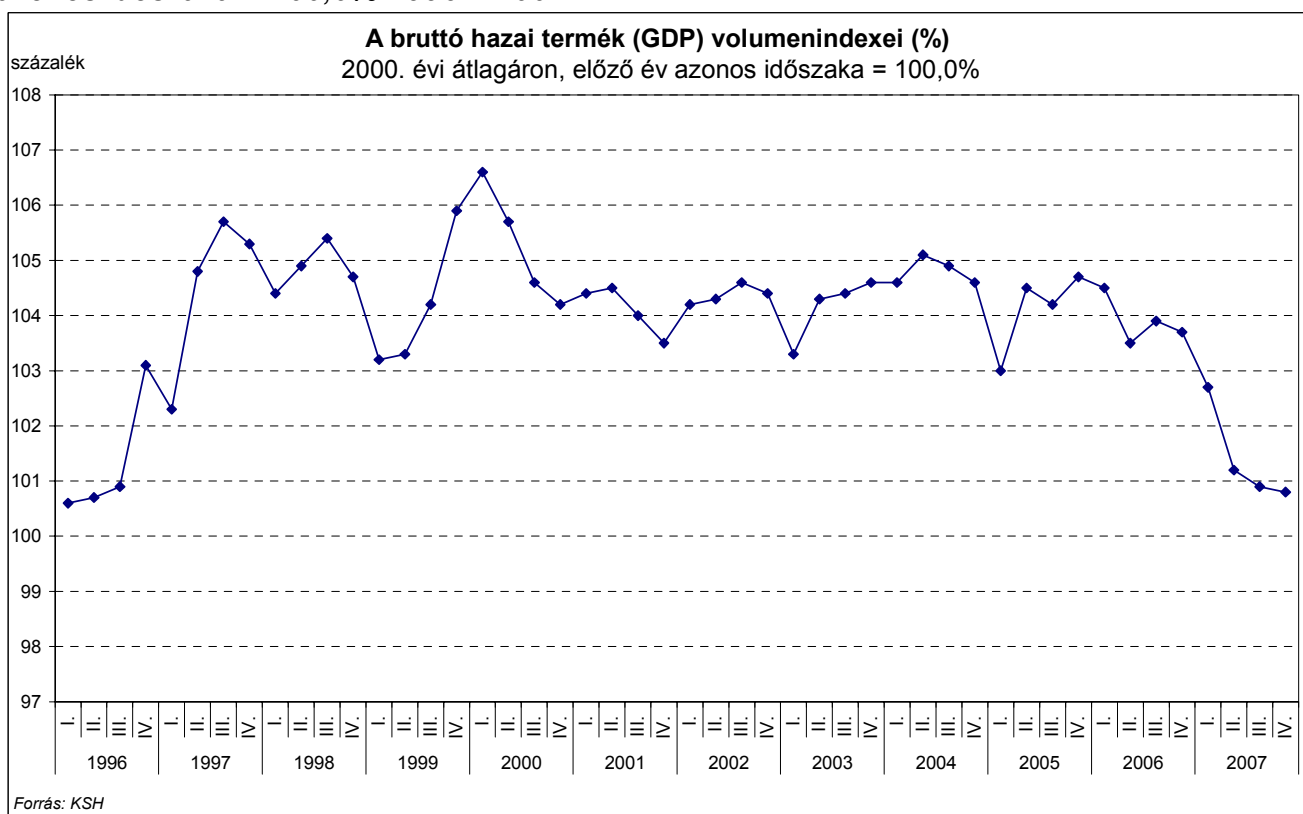
2.1. Makrogazdasági trendek

A makrogazdasági mutatók alapján sikeresnek tekinthető 2005. évet követően 2006 első felében a magyar gazdaságot még stabil, 4% feletti gazdasági növekedési ütem jellemezte. A jelentősen felduzzadt államháztartási hiány és a laza fiskális politika viszont az ország pénzügyi stabilitását veszélyeztetve már 2005 végén beárnyékolta a kedvező makrogazdasági folyamatok megítélését. A költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló első kormányzati intézkedések hatása már 2006 III. negyedévében megmutatkozott a növekedési ütem mérséklődésében, a beruházások visszaesésében és az infláció megugrásában. 2007-ben a reformintézkedések hatására tovább folytatódott a makrogazdasági mutatók romlása. A bruttó hazai termék (GDP) mindössze 0,3 százalékkal emelkedett az első negyedévben (2006 utolsó negyedévéhez képest), a második negyedév pedig 0,1 százalékos GDP-emelkedéssel recesszió-közeli állapotot valószínűsített. A harmadik negyedévben igen enyhén gyorsult a növekedés (0,3 százalék), amit a negyedik negyedévben ismét visszaesés követett: a GDP alig észrevehetően, 0,1 százalékkal emelkedett. A 2007-es év folyamán összesen 1,3%-kal növekedett a GDP volumene. Amint az a 2.1.1. ábrából is látható, a GDP növekedési üteme utoljára 1995 harmadik, illetve 1996 második negyedévében (mely időszakban a stabilizációs, ún. „Bokros-csomag” hatása érvényesült) mutatott a 2007-es adatokhoz hasonlóan alacsony értékeket. A 2.1.2. ábrán a GDP-nek a megelőző év azonos negyedévéhez képest történt elmozdulását követhetjük végig 1996-tól 2007-ig. Ezen az ábrán még jobban kivehető a 2006 közepe óta tartó markáns visszaesés, mely 2007 végére az 1996-os szintre süllyedt vissza.

2.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei (%), szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, előző negyedév=100,0%; 1995. II. negyedév - 2007.

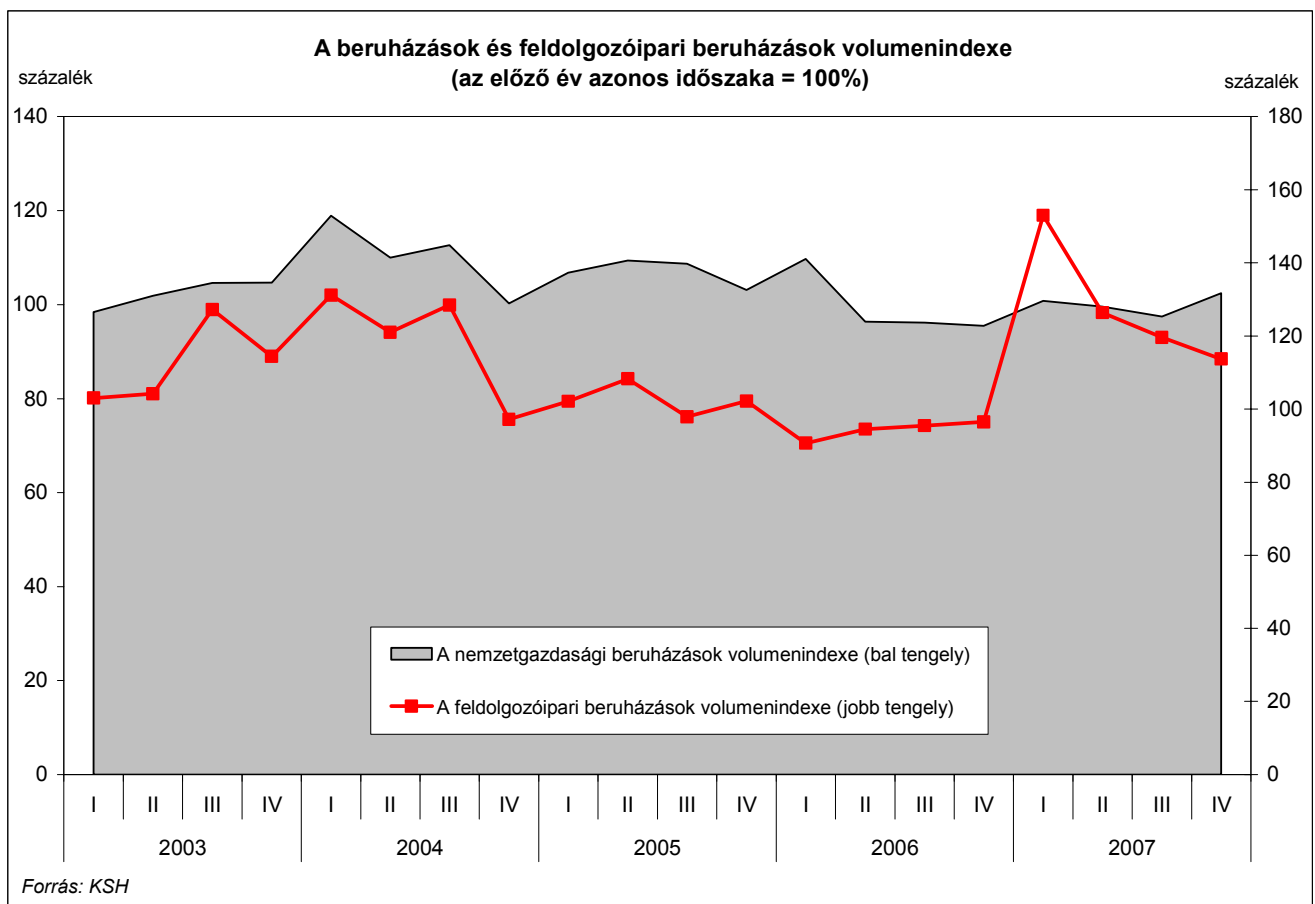

2.1.2. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei (%), 2000. évi átlagáron, előző év azonos időszaka = 100,0% 1996 – 2007.

2007 első három negyedében a nemzetgazdasági beruházások volumene stagnált, illetve 1-2 százalékponttal csökkent 2006 megfelelő időszakához képest és csak a negyedik negyedében mutatott némi bővülést. A feldolgozóipari beruházások viszont kiemelkedően gyorsan növekedtek 2007 első negyedében (53%), majd az év további részében enyhén csökkent ennek üteme (26%, 20%, illetve 14%), de így is magasnak mondható a többi ágazatban tapasztaltakhoz képest (lásd a 2.1.3. ábrát).

2.1.3. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenének alakulása (volumenindex, az előző év azonos negyedéve=100%), 2003-2007.

2007 első három negyedében a költségvetési szektorra – tehát az egészségügyre, a társadalombiztosításra, az oktatásra és a közigazgatásra – jellemző volt a beruházások csökkenése. Ez a hatás legerősebben a közigazgatásban és a társadalombiztosításban jelentkezett (33%-os visszaesés), míg az oktatásban 15%-os, az egészségügyben pedig 7,5%-os csökkenés következett be. A versenyszférában az összes beruházás 70%-át három ágazat valósította meg: a feldolgozóipar, a szállítás és távközlés, valamint a gazdasági szolgáltatások. A három legnagyobb súlyú ágazat közül egyedül a feldolgozóiparban nőtt a beruházások volumene, a három negyedév átlagában 33%-kal. A szállítási és távközlési beruházások a 2005. évi 33%-os és a 2006. évi 5,6%-os bővülés után 2007 első három negyedében 9,8%-kal csökkentek, elsősorban az autópálya-építések és útfelújítások visszafogása miatt. A visszaesés az év folyamán erősödött, így a III. negyedévben már 17%-os volt. A gazdasági szolgáltatások beruházásainak reálértéke 2007 január-szeptemberében 2,7%-kal csökkent. A beruházási ráfordításokon belül kisebb részarányt képviselő gazdasági ágak közül egyedül a bányászat és az idegenforgalom beruházásainak volumene emelkedett, az első három negyedév átlagában 38,5%-kal, illetve 5,1%-kal. A mezőgazdasági beruházások 5,6%-kal, az energiaipar fejlesztései 15%-kal, az építőipari beruházások pedig 11%-kal csökkentek az előző évhez képest. Az üzleti szolgáltatások területén kisebb volt a visszaesés: a kereskedelemben 2,4%-kal, a pénzügyi tevékenységek területén pedig 4,9%-kal csökkent a beruházások reálértéke.¹

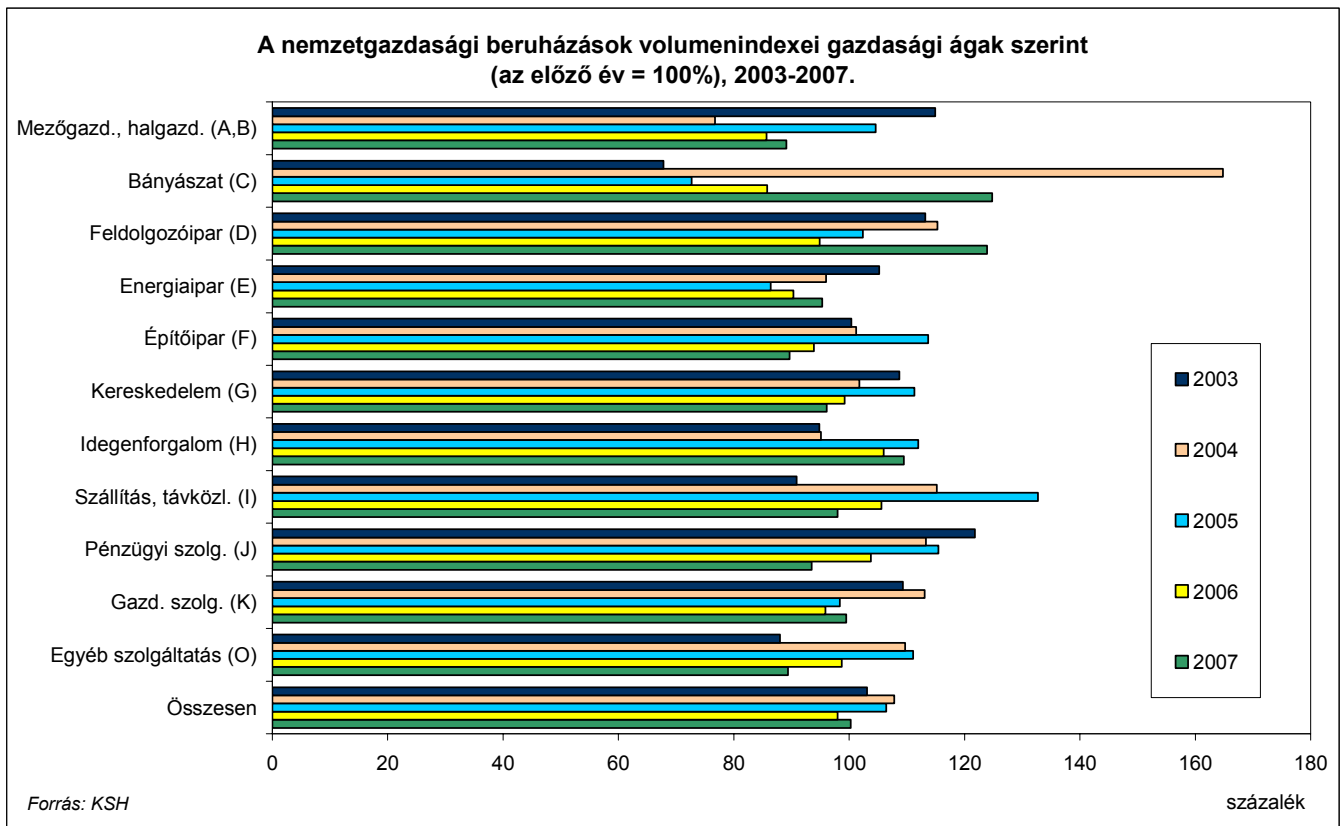
2007 egészéről elmondható, hogy 2006-hoz képest csak igen enyhén növekedett a beruházások volumene. A legjelentősebb bővülés a feldolgozóiparban történt, a legerőteljesebb visszaesést pedig a szállítás és távközlés, valamint a pénzügyi és egyéb szolgáltatások területén tapasztaltuk (lásd a 2.1.4. ábrát).

---

¹ Forrás: Statisztikai Tükör 2007/112, I. évfolyam 112. szám, KSH
(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel307102.pdf>)

2.1.4. ábra: A nemzetgazdasági beruházások volumenváltozása gazdasági ágak szerint (volumenindexek, az előző év=100%), 2003-2007.

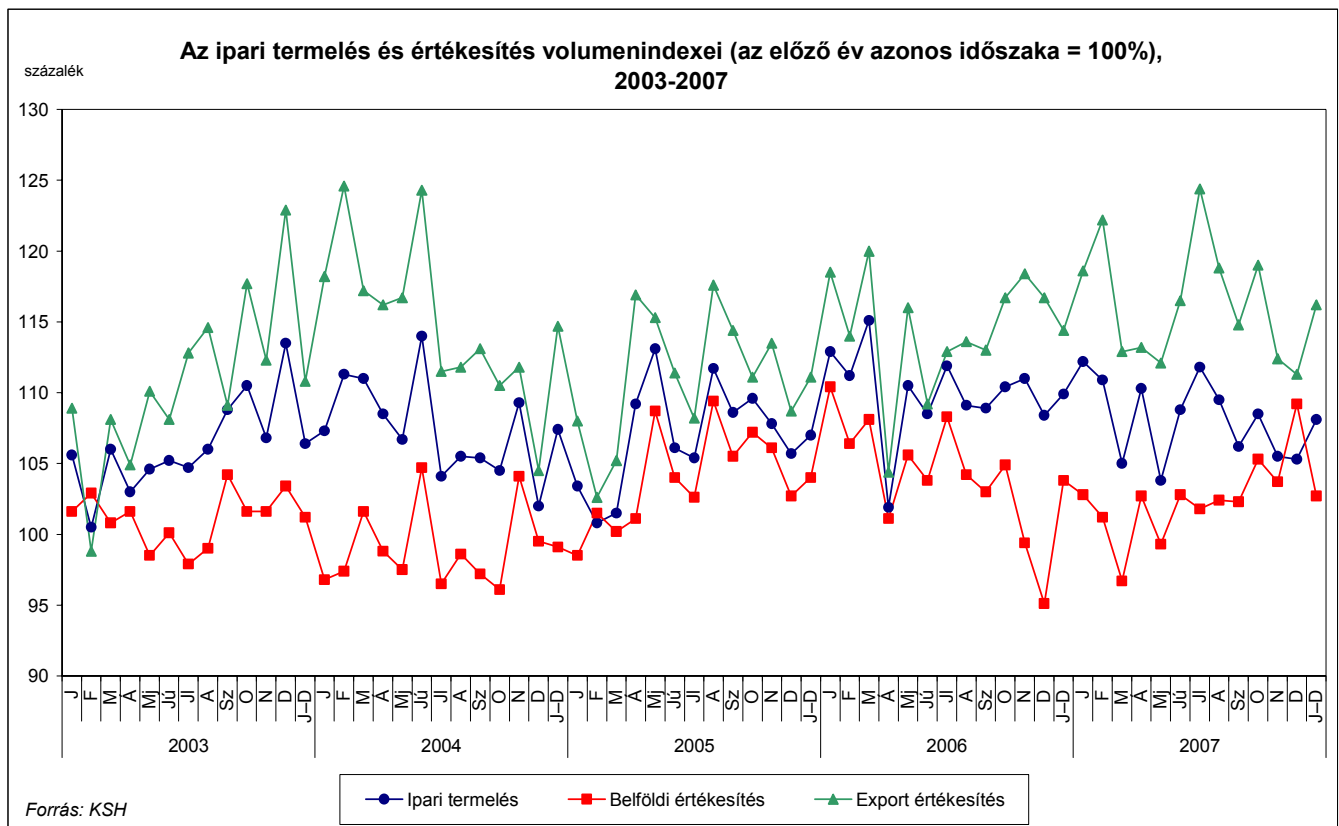

A gazdasági növekedés legnagyobb hajtóerejét kínálati oldalról továbbra is az ipar fejtette ki. 2007-ben az ipar növekedési üteme 8,2%-os volt. A 8,7%-kal bővülő feldolgozóipari termelés lendületét elsősorban a nemfém ásványi termékek gyártása (23,1%-os növekedés), a járműgyártás (15,6%-os bővülés), valamint a gépek és berendezések gyártása (15%-os növekedés) adták. Emellett dinamikus bővülés mutatkozott a villamos gép-, műszergyártásban (13,3%) és a műanyag termékek gyártásában (13%) is. Az élelmiszeripari termelésre 2007-ben a visszaesés volt jellemző (4,4%-os csökkenés). A gazdasági ágak közül a legnagyobb mértékben, 19,1%-kal az egyre jelentéktelenebb súlyú bányászat maradt el a 2006. évitől.

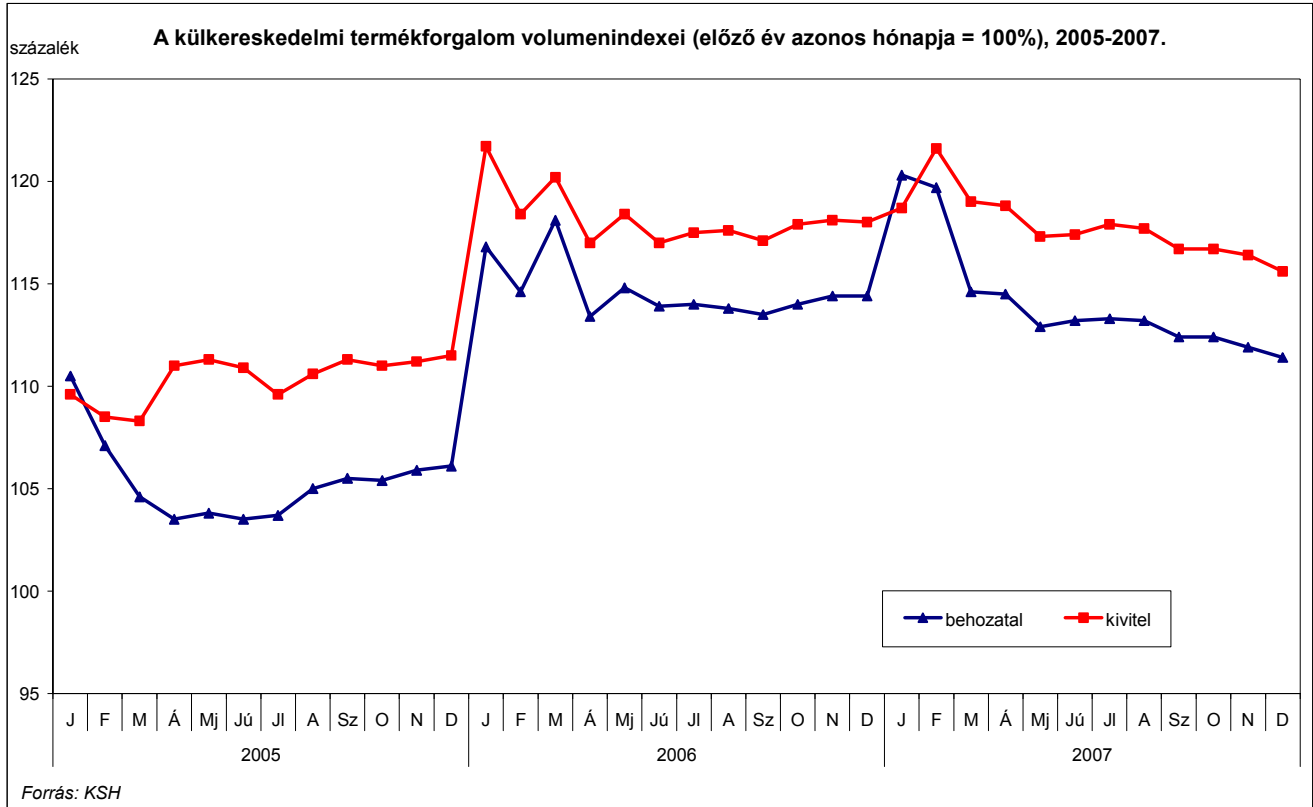
A növekedés forrását keresleti oldalról – a gyakorlatilag stagnáló belföldi felhasználás mellett – a nettó export dinamikus bővülése jelentette. 2007-ben a kivitel 16%-kal, a behozatal pedig 11%-kal bővült 2006-hoz képest, így folytatódhatott a külkereskedelmi egyenleg már tartósan tekinthető javuló tendenciája. Az áruexport lendülete a 2006-os évhez hasonlóan

2007 folyamán is töretlen volt, és dinamikája meghaladta az importét. Az ipari exportértékesítés 2007 közepén kifejezetten gyors növekedési ütemet mutatott: 24,4%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában mért értéket. A tartósan kedvező nemzetközi gazdasági környezet számottevően hozzájárult az exportbővülés lendületéhez, míg az import mérséklődése a belföldi felhasználás általánosabb visszaeséséből következett (lásd a 2.1.5. és a 2.1.6. ábrákat).

2.1.5. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003-2007.

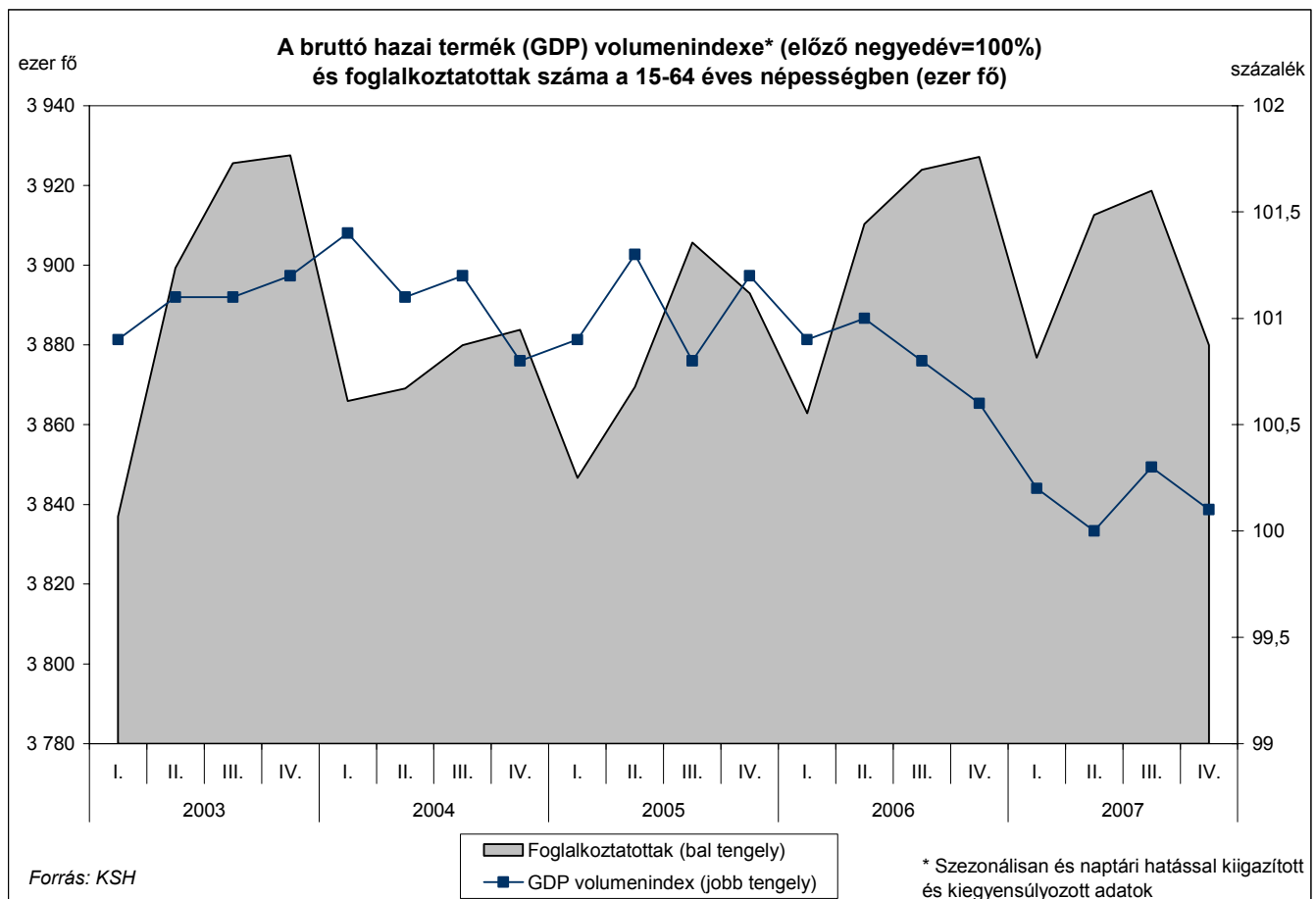
2.1.6. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom alakulása (volumenindexek, az előző év azonos hónapja=100%), 2005-2007.

A 2007-es év makrogazdasági folyamatait tekintve megfigyelhetjük, hogy a bruttó hazai termék (GDP) erőteljes visszazuhanása nem okozta a munkahelyek számának visszaesését (lásd a 2.1.7. ábrát). Habár az elmúlt években a gazdasági növekedés ütemében, vagy a beruházásokban bekövetkezett markáns visszaeséseket kedvezőtlen munkaerő-piaci változások kísérték, a 2007-es év folyamatai nem váltották be a negatív várakozásokat.

A szokásos szezonális ingadozástól eltekintve elmondható, hogy 2007-ben a foglalkoztatottak száma emelkedett – az első negyedéves szezonális mélypont is kisebb visszaesést mutatott, mint a megelőző két évben.

2.1.7. ábra: A GDP volumenváltozása (előző negyedév=100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2007.

2006 szeptemberétől megváltozott a társadalombiztosítási járulékok minimális alapja: a minimálbér helyett annak kétszerese után kell befizetni azokat. A járulékalap kiszélesítése vonatkozik az összes egyéni vállalkozóra, a társas vállalkozások személyesen közreműködő tagjaira és a munkavállalókra is. Ez alól mentességet csak azok az alkalmazottak és vállalkozók kaphatnak, akik az APEH-nél bejelentik, hogy tényleges jövedelmük nem éri el a minimálbér kétszeresét – ez viszont fokozott ellenőrzéssel járhat az adóhivatal részéről. Az intézkedés célja az volt, hogy úgy növelje meg az adóelkerülőket, illetve a társadalombiztosítási járulékok alapját önkényesen (tehát jellemzően minimálbér-közeli szinten) meghatározó vállalkozók tb-terhelését, hogy a valóban alacsony jövedelműek terhére ne emelje.²

Az intézkedés nyomán az tapasztalható, hogy fehéredett a gazdaság, azaz 2006-ban némileg többen vallottak be és fizettek adót, mint korábban. A 2006-os jövedelemadó-bevallási adatokból az látszik, hogy 86 ezerrel többen vallottak be személyi jövedelemadót, és mintegy 400 ezerrel többen fizették be azt 2006-os jövedelmeik után, mint egy évvel korábban. Ez többek között a növekvő béreknek, a szigorodó kedvezményrendszernek és a több bejelentett foglalkoztatottnak volt köszönhető. Ezen kívül – részben – a dupla járulékalap, illetve az azzal kapcsolatos járulékok-ellenőrzések hatására érdemben, 204 ezerrel csökkent a minimálbéren foglalkoztatottak száma, ugyanakkor a bevallók több mint negyede még 2006-ban is a minimálbérenek megfelelő éves összegről adott számot.³

---

² Forrás: Krekó Judit – P. Kiss Gábor: Az adóoptimalizálástól az optimális adóig - az első lépés. Adóelkerülés és a magyar adórendszer (munkaanyag) (http://mnb.hu/engine.aspx?page=mnbnhu_seminar&ContentID=9789)

³ Forrás: Böröcz Petra – Több adófizető, kevesebb minimálbéres 2006-ban. Népszabadság, 2007. november 16. (<http://nol.hu/cikk/471560/>)

A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2008. januári felmérése szerint⁴ a versenyszféra minden ágában és a fogyasztók körében is romlottak a gazdasági várakozások.

2007 decembere után az ipari vállalkozások üzleti bizalmi indexe csökkent, de nem érte el a 2007 októberében tapasztalt mélypontot. Az építőiparban működő vállalkozások nagyon kedvezőtlen termelési helyzetről számoltak be és ezek az eredmények fél éve lényegében változatlanok. A kereskedelmi vállalkozások bizalmi indexének értéke a 2007 decemberében tapasztalt átmeneti emelkedés után érezhetően visszaesett. 2008 januárjában a szolgáltató szféra konjunkturális várakozásai is pesszimistábbak lettek, de mivel erre a szektorra az elmúlt másfél évben jellemző volt a bizalmi index értékének hullámozása, ez az adat átlagosnak tekinthető. A vállalkozások körében a foglalkoztatottak létszámára vonatkozó várakozások javultak, az elmúlt három hónap üzletmenetének megítélése és a várható forgalomra vonatkozó várakozások viszont romlottak.

Januárban az áremelési szándék mértéke határozottan nőtt az ipari, az építőipari és a kereskedelmi vállalkozások körében, a szolgáltató szektorban viszont nem változott. A fogyasztók inflációs várakozásainak enyhülése 2007 decembere után idén januárban is folytatódott. A magyar gazdaság kilátásainak megítélése romlott az ipari és szolgáltató vállalkozások körében, a kereskedelemben nem változott, az építőiparban pedig javult.

A kormányzat megszorító intézkedéseinek bejelentésekor (2006 nyara) a fogyasztói bizalmi index igen meredek visszaesést produkált (lásd a 2.1.8. ábrát), mely a 2006-os év egészében folytatódott és 2007 januárjára több, mint tíz éve nem tapasztalt mélypontot ért el. Ezután 2007-ben az év közepéig mérsékelt javulást mutatott, majd ismét az év eleji szintjére romlott az index, amit decemberben jelentős emelkedés követett. 2008 januárjában a fogyasztói bizalmi index értéke némileg romlott decemberhez képest.

A GKI legfrissebb felmérése szerint⁵ 2008. februárjában az üzleti várakozások egyértelműen javultak, a fogyasztói várakozások pedig stagnáltak.

A vizsgálat a versenyszektor minden gazdasági ágában erősödő optimizmust tapasztalt. Az iparban működő vállalatok vezetői elégedettebbek voltak termelési szintjükkel, mint

---

⁴ Forrás: www.gki.hu/hu/novelties/monthlysurvey/compositeindex/080211sentiment.html

⁵ Forrás: www.gki.hu/hu/novelties/monthlysurvey/compositeindex/080310sentiment.html

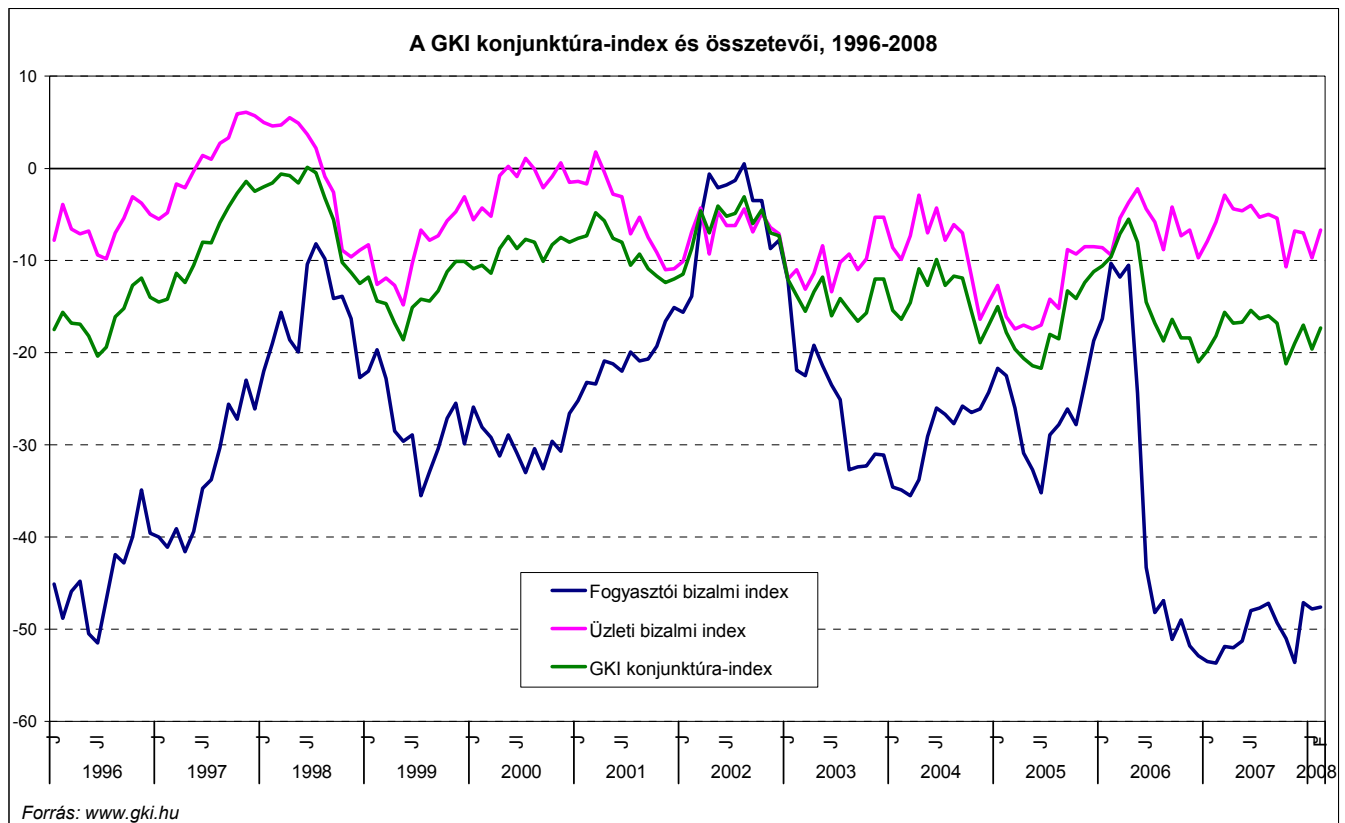
januárban, a termelési kilátásokat pedig a korábbival azonos módon értékelték. A rendelésállományok megítélése kissé javult, ezen belül az exportrendeléseké viszont enyhén romlott. Jelentősen csökkent a saját termelésű készletek állománya és számottevően javult a foglalkoztatási szándék.

Az iparban januárhoz képest csökkent az áremelést tervezők köre, de a szokásosnál kisebb mértékben. A magyar gazdaság következő háromhavi kilátásainak megítélése az iparban és az építőiparban enyhén romlott, a kereskedelemben és a szolgáltatói szektorban pedig javult.

A GKI fogyasztói bizalmi indexe 2008 februárjában a hibahatáron belül emelkedett. A lakosság saját pénzügyi helyzetére vonatkozó 12 havi várakozásai januárhoz képest kissé romlottak, de sokkal kedvezőbbek, mint egy évvel ezelőtt. Az inflációs várakozások is csökkentek, ugyanakkor romlott a háztartások saját anyagi helyzetükről alkotott véleménye.

A 2.1.8-as ábrán a GKI konjunktúra-index látható, mely a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

2.1.8. ábra: A GKI konjunktúra-indexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996. jan.- 2008. febr.

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet 2007. negyedik negyedévi Konjunktúrajelentése szerint⁶ 2007. végén a nemzetközi gazdasági kilátások kevésbé voltak kedvezőek és jóval több bizonytalanságot és kockázatot rejtettek, mint akár csak néhány hónappal korábban. Az USA gazdasági növekedése 2007-ben 2% körülire lassult, és a 2008-as évben is várhatóan ezen a szinten marad. Egyelőre nem lehet pontosan megítélni, hogy az amerikai gazdaságot mennyire viselte meg a hitelpiaci válság, és ennek milyen világgazdasági következményei lesznek. Az európai gazdaságot tekintve a lassulás egyértelmű jelei látszanak: a 2007-es 2,7%-os növekedés 2008-ban várhatóan 2,1%-ra mérséklődik. Ugyanakkor a dinamikus fellendülés töretlenül folytatódik Kínában, ahol a gazdaság lehűtésére irányuló kísérletek sikertelenek maradtak: 2007-ben 11% fölötti volt a növekedési ütem, és ez 2008-ban sem lesz sokkal alacsonyabb. A 2006-ban és 2007. első felében megfigyelt kimagasló teljesítmény után határozottan lassul az új EU-tagországok gazdasága, de ezzel együtt igen erőteljes növekedést produkálnak: a 2007-es 5,9% után 2008-ban átlagosan 5,3% várható. A kiegyensúlyozott szerkezetű növekedést mutató visegrádi országokban és Szlovéniában valószínűleg kisebb lesz a növekedés lassulása, míg a balti országokra erősebb visszaesést jósolnak, mivel itt főként a magánfogyasztás fenntarthatatlan expanziójára támaszkodik a növekedés. Az új EU-tagállamokban emellett az infláció is emelkedni fog, mégpedig lényegesen nagyobb mértékben, mint a nyugat-európai országokban.

A munkaerő-piaci trendek javulása folytatódik, de a foglalkoztatás növekedése és a munkanélküliség csökkenése is érzékelhetően lassul, ráadásul egyre gyakrabban jelentkeznek hiány a képzett munkaerő kínálatában. Ezzel együtt az új EU-tagországok átlagos munkanélküliségi rátája, mely 2006-ban még közel 10%-os volt, 2008-ban várhatóan 7,3%-ra mérséklődik.

A Kopint-Tárki elemzése szerint a magyar gazdaságra vonatkozó 2007-es adatok azt mutatják, hogy a kiigazítási program kedvező és kedvezőtlen gazdasági hatásai egyaránt meghaladják az előzetes várakozásokat. Az államháztartás hiánya nagyobb ütemben csökken az előirányzatnál: a Konvergencia Programban tervezett 6,8%-kal szemben a deficit a GDP 6,2-6,3%-a körül alakul. Ugyanakkor a növekedésre kifejtett negatív gazdasági hatás is nagyobb, bizonyul a korábban elképzelnél: a gazdasági növekedés éves üteme 2007-ben mindössze 1,3% volt. Hasonlóképpen várakozáson felüli a másik kedvezőtlen mellékhatás, az infláció mértéke is.

---

⁶ http://www.kopint-tarki.hu/aktualishirek/20071218_sajtokozl.pdf

A vártnál kisebb államháztartási hiány az előre jelzethetnél magasabb bevételeknek köszönhető. A bevételek tervezett meghaladó növekedése pedig arra készítette a kormányt, hogy a kiadásokat is a tervezett szint fölé emelje.

A kiigazítás fő vesztesei egyrészt a közösségi szolgáltató ágazatok voltak, másrészt pedig azok a gazdasági ágak, amelyek termelési volumene jelentős mértékben a hazai piacra irányul: ezek kibocsátását a csökkenő belföldi (állami és magán-) kereslet jelentősen korlátozta. A legnagyobb veszteséget az építőipar szenvedte el, amely az elmúlt években jelentős kapacitást épített ki – nagyrészt az állami infrastrukturális beruházásokra támaszkodva.

2007-re jellemző a beruházások stagnálása. Bár a magánberuházások – a várakozásoknak megfelelően – emelkedtek, de közel sem olyan mértékben, hogy kompenzálni tudták volna az állami beruházások erőteljes csökkenésének negatív következményeit. Tehát az a tény, hogy 2007-ben egyáltalán növekedett a magyar gazdaság, szinte kizárólag a külföldi felvevőpiacok bővülésének volt köszönhető. A magyar gazdaság sikerterülete, a feldolgozóipar, 2007-ben is körülbelül 8%-kal növekedett, az export volumene pedig 15% körüli ütemben bővült. Magyarország külső pénzügyi helyzete így annak ellenére javult, hogy a szolgáltatás-kereskedelmi mérleg a várakozásokhoz képest rosszabb volt.

2008-ban még nem várható a magyar gazdaság számottevő élénkülése, a 2007-es év kedvezőtlen tendenciái a közeljövőre is jellemzőek lesznek, legfeljebb némi szerkezeti átalakulás jelezhető előre. Lényegében csak a bázishatás (tehát az előző év azonos időszakának alacsony növekedési üteme) miatt várható, hogy a gazdaság a 2007-es 1,3%-os növekedés után 2,5%-kal, azaz 1,2 százalékponttal gyorsabban fog nőni 2008-ban.

2.2. Nemzetközi áttekintés

A nemzetközi makrogazdasági környezet konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország. Az alábbiakban a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia Nemzeti Statisztikai és Gazdaságkutató Intézet (INSEE) elemzési eredményeit ismertetjük röviden.

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet vállalati konjunktúra-felmérése szerint⁷ Németországban 2007 decemberében romlott az üzleti helyzet megítélése az iparban és a kereskedelemben tevékenykedő vállalkozások körében. A vállalatok rosszabbnak ítélték meg akkori üzleti helyzetüket, mint 2007 novemberében, de még így is jóval a hosszú távú átlag felett volt az index. A következő hat hónapra vonatkozó várakozások igen óvatosnak tűntek és a ciklikus ingadozás gyengült (lásd a 2.2.1. ábrát).

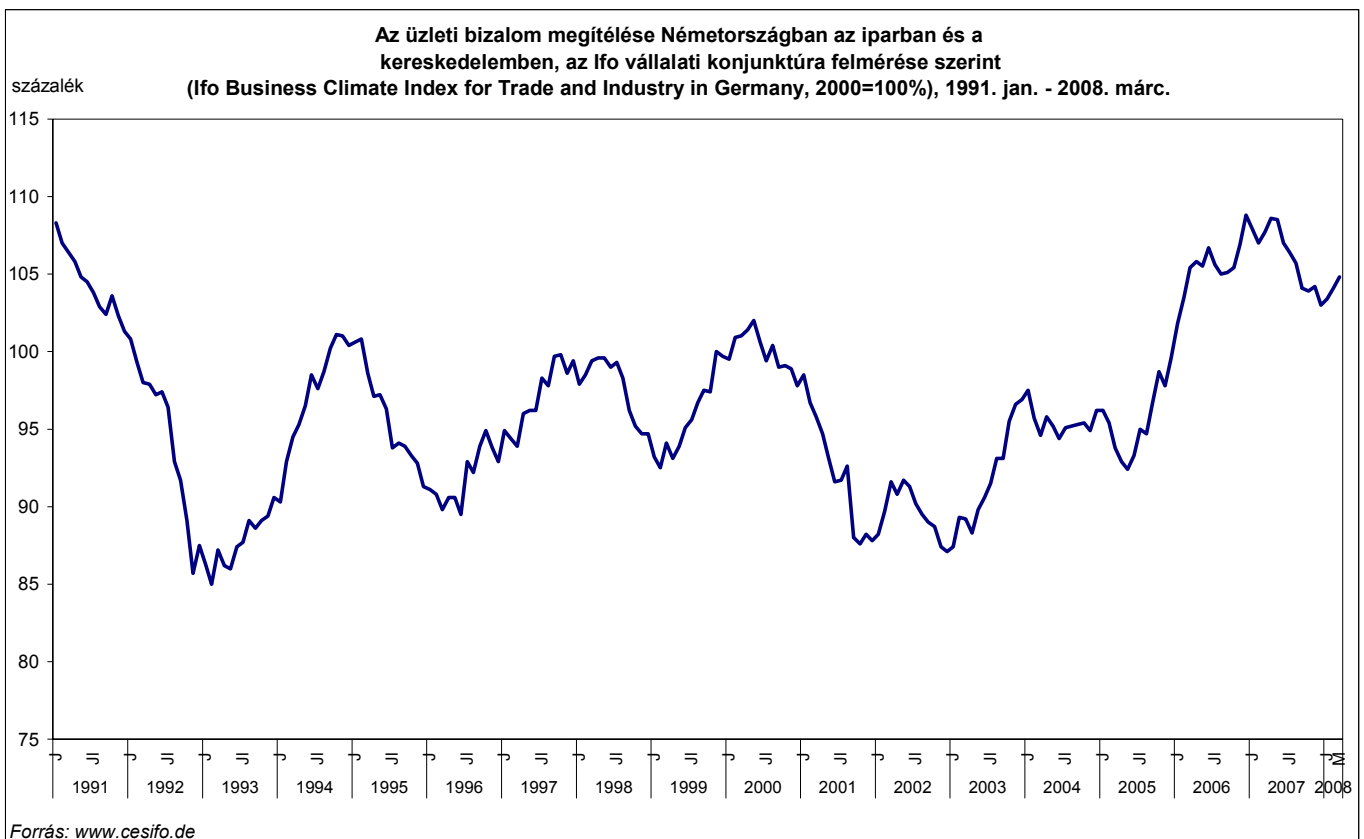
2008 januárjában enyhén javult az üzleti helyzet megítélése az iparban és a kereskedelemben. A vállalatok üzleti helyzetüket csak igen kevéssel látták rosszabbnak, mint decemberben és az elkövetkező hat hónapot tekintve jóval optimistábbak voltak. Az ipari termelésben az üzleti bizalmi index nőtt egy kevéssel és a januári helyzet körülbelül azonos volt a decemberben mérttel. A következő hat hónapra vonatkozó kilátások megítélése enyhén javult, és a megkérdezettek majdnem annyira optimisták voltak a jövőbeli exportmegrendeléseket tekintve, mint 2007 decemberében. Ennek ellenére enyhén csökkent azoknak a cégeknek az aránya, amelyek létszámbővítést terveztek. Az építőiparban javultak az üzleti várakozások és az üzleti helyzettel való elégedetlenség csökkent.

A februári felmérés eredményei azt mutatták, hogy az üzleti helyzet megítélése javult: a vállalatok jobbnak látták helyzetüket, mint januárban, bár a közeljövőre vonatkozó várakozásaik romlottak. Az iparban működő vállalkozások üzleti bizalmi indexe enyhén romlott és az exportra vonatkozó optimizmusuk gyengülni látszott. Az építőipari vállalkozások rosszabbnak látták üzleti helyzetüket, mint januárban.

⁷ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-wininfo/d1index/10indexgsk>)

Az Ifo legfrissebb vállalati konjunktúra-felmérése szerint Németországban 2008 márciusában tovább emelkedett az üzleti bizalmi index értéke. A vállalatok pozitívabban ítélik meg jelenlegi üzleti helyzetüket, mint februárban, és a következő hat hónapra vonatkozó kilátásaik is javultak. Az ipari vállalatok jóval kedvezőbbnek látják üzleti helyzetüket, mint a múlt hónapban és export-lehetőségeiket tekintve is optimistábbak lettek. Létszámbővítésre vonatkozó terveik alapján elmondható, hogy a Németországban tapasztalt foglalkoztatotti létszám-emelkedés folytatódni fog az elkövetkező hónapokban is. Az építőipar területén működő vállalkozások üzleti bizalmi indexe is emelkedett márciusban, miután a jelenlegi üzleti helyzettel kapcsolatos elégedetlenség csökkent és a jövőre vonatkozó kilátások javultak.

2.2.1. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban az iparban és a kereskedelemben, az Ifo vállalati konjunktúra felmérése szerint (Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2000=100%), 1991. jan. - 2008. márc.

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek.

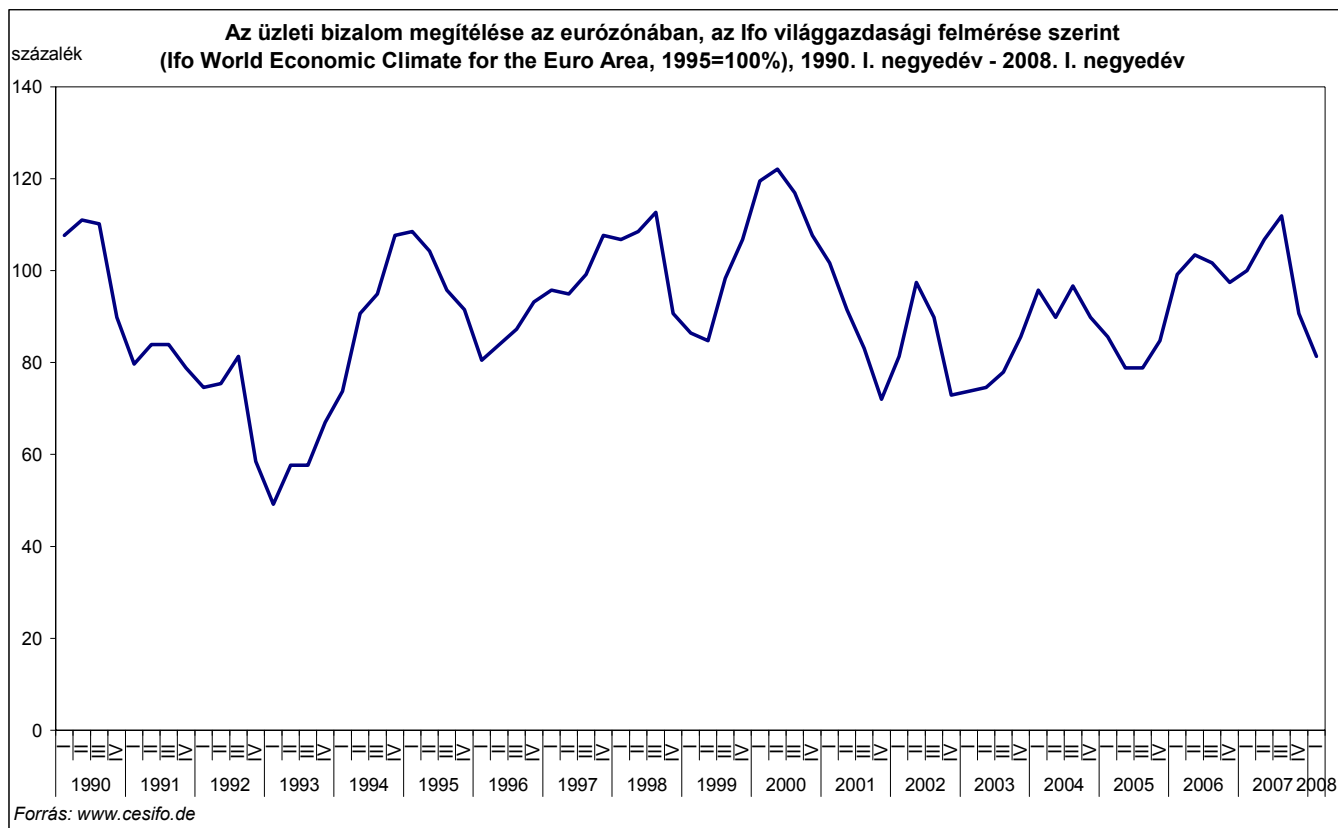
Az Ifo világgazdasági felmérése szerint⁸ az eurózónában az üzleti helyzet megítélése romlott 2008 első hat hetében és a 2005 közepe óta tapasztalt legalacsonyabb szintre esett vissza (lásd a 2.2.2. ábrát). Az indikátor értékének visszaesése mögött egyrészt a jelenlegi üzleti helyzet romló megítélése, másrészt a következő hat hónapra vonatkozó, kevésbé kedvező várakozások állnak. A gazdasági várakozások az eurózóna minden országában romlottak, főleg Belgiumban, Spanyolországban, Írországon, Ausztriában, Olaszországban és Görögországban, mely országokra vonatkozólag az Ifo gazdasági visszaesésre számít a következő hónapokban. Finnországban, Németországban, Hollandiában és Szlovéniában szintén gyengültek az optimista várakozások, de ezen országokban a vállalkozások még mindig nagyon pozitívan látják üzleti helyzetüket. Olaszországban és Franciaországban a jelenlegi és a 2008 első felében várható üzleti helyzetüket is negatívan látják a vállalkozások. Portugáliában jelenlegi üzleti helyzetét kedvezőtlennek ítéli meg a legtöbb vállalat.

A 2008-ra vonatkozó inflációs várakozások átlagosan 2,5%-ot mutatnak az eurózónában, ami jóval meghaladja az Európai Központi Bank inflációs célkitűzését. Az USA-dollár még mindig alulértékelt az euróval szemben és az Ifo szakértői további dollár-gyengülést prognosztizálnak a következő hat hónapra. A japán jen szintén alulértékelt, míg az angol font megfelelő árfolyamot mutat az euróval szemben hosszú időn át tartó felülértékelttség után.

---

⁸ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-wininfo/d1index/25indexweseuro>)

2.2.2. ábra: Az üzleti bizalom megítélése az eurózónában, az Ifo világgazdasági felmérése szerint (Ifo World Economic Climate for the Euro Area, 1995=100%), 1990. I. negyedév - 2008. I. negyedév

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek.

A francia Nemzeti Statisztikai és Gazdaságkutató Intézet (INSEE) 2007 decemberében publikált elemzéséből⁹ az derül ki, hogy bár a világgazdaság átvészelte a 2007-es sokkokat (amerikai ingatlanpiaci visszaesés és a jelzálogpiac összeomlása, olajár-emelkedés), 2008-ban ezek negatív hatásai felerősödhetnek és a szűkösebb pénzügyi helyzet minden országban rossz hatással lesz az üzleti befektetésekre. A prognózis szerint az USA és az Egyesült Királyság komoly gazdasági visszaesést fog elszenvedni 2008-ban, míg az eurózónában – a legutóbbi üzleti felmérések eredményei szerint – jóval enyhébb lesz a növekedés lassulása. Az INSEE eredményei azt mutatják, hogy Franciaország gazdaságában egyelőre nem éreztetni hatását az általános visszaesés. Az adatok szerint az utóbbi két-három negyedév során Franciaország Németországgal és további EU-tagállamokkal szembeni növekedési hátránya eltűnt. A francia exportőrök piaci részesedésének csökkenése megállt, és a kapacitáskihasználás növekedése ösztönzi az üzleti befektetéseket. Franciaország ennek ellenére valószínűleg nem fogja teljesen elkerülni a globális gazdasági lelassulás hatásait. Az október-novemberi szállítási sztrájkok nélkül a francia GDP 0,6%-kal nőtt volna 2007 negyedik negyedévében és 0,4%-kal 2008 első negyedévében, a sztrájkok hatására pedig az említett mindkét érték 0,5%-ra módosult.

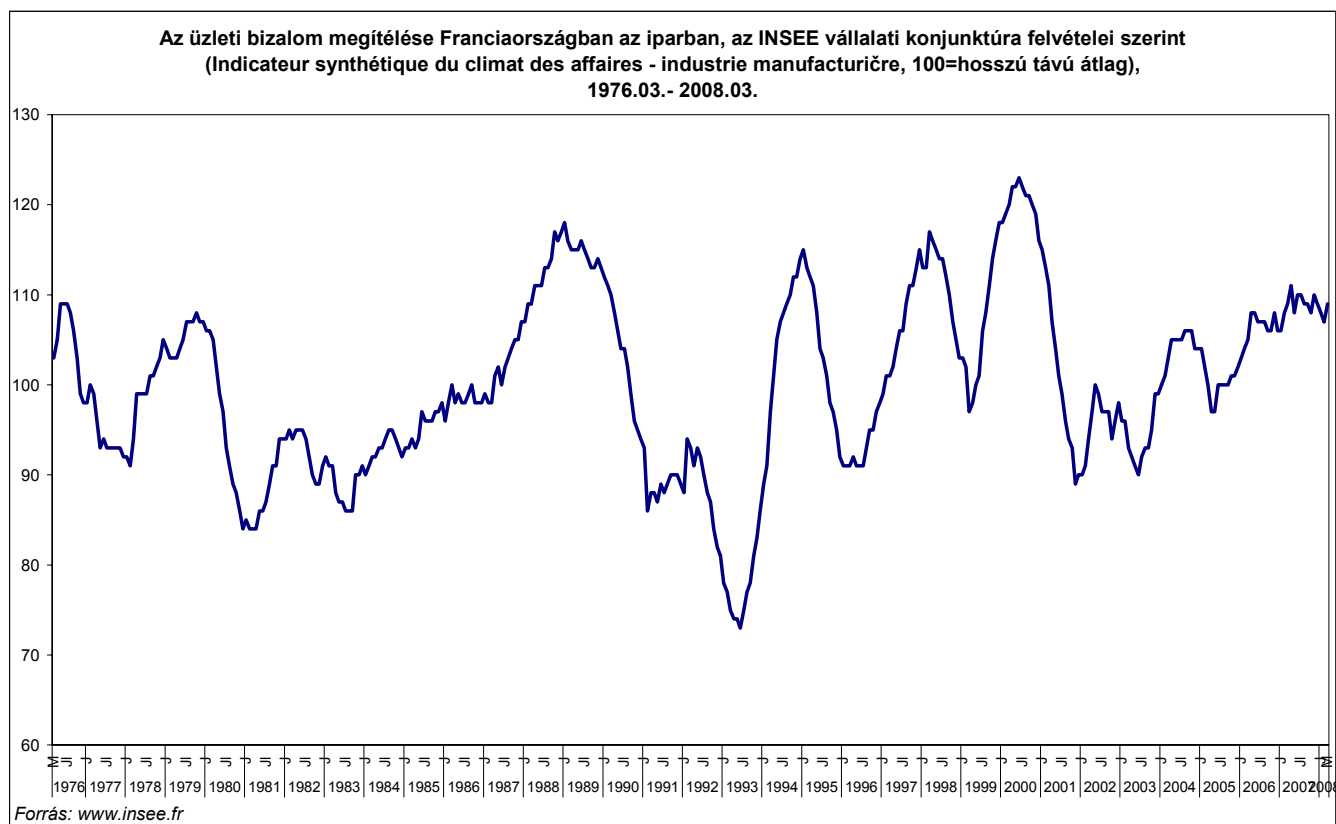
Az euró árfolyam-emelkedésének hatására csökkent a francia export volumene 2007 végén és 2008 elején. Az üzleti bizalomra vonatkozó felmérések szerint az üzleti befektetések 2007-ben élénkek voltak, de 2008 folyamán valószínűleg fokozatosan csökkenni fog a befektetések volumene a szűkösebb pénzügyi helyzet és a pangó külföldi kereslet miatt. Az INSEE előrejelzése szerint az energia- és élelmiszerárak növekedése negatív hatással lesz a háztartások reáljövedelmére, de fenntarthatják jelenlegi fogyasztási szintjüket megtakarításaik rovására, ezzel némileg korrigálva a 2007-es év eleji túlzott megtakarítás-növekedést.

Az INSEE a munkahelyteremtés visszaesésére, valamint a munkanélküliség lassú csökkenésére számít 2008-ban. A vállalkozások körében – a romló nemzetközi helyzetet kivéve – stabil az üzleti helyzet megítélése, melyből arra lehet következtetni, hogy Franciaország hazai forrásainak mozgósításával a vártnál jobban fogja átvészelni az általános gazdasági lelassulást.

⁹ Forrás: www.insee.fr/en/indicateur/analys_conj/conj_resume.htm

Az INSEE 2008 januárjában végzett felmérése szerint¹⁰ a megkérdezett vállalkozásvezetők a kiskereskedelem és az autók kereskedelem és -javítás területén konjunkturális visszaesésről számoltak be. Az INSEE üzleti bizalom-indexe (lásd a 2.2.3. ábrát) csökkent és hosszú távú átlagos értékéhez közeledett. Ezt a tendenciát alapvetően az általános kilátások ingadozása okozta, valamint – kisebb mértékben – a megrendelési szándékok csökkenése. Az eladások növekedési üteme erős volt, a munkaerő-állományra vonatkozó előrejelzések pedig nagyjából változatlanok, az átlagos szinthez közeli maradtak. A februári adatok visszaesést mutattak, az INSEE üzleti bizalom-indexe egy százalékponttal csökkent és az ipari kibocsátás növekedése lassult. 2008 márciusában¹¹ ismét enyhe, két százalékpontos növekedést mutatott az index. Az ipari vállalkozások jobbnak látják üzleti helyzetüket, mint a múlt hónapban és a közeljövőre vonatkozó kilátásaik is javultak.

2.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Franciaországban az iparban, az INSEE vállalati konjunktúra felvételei szerint (Indicateur synthétique du climat des affaires - industrie manufacturière, 100=hosszú távú átlag), 1976.03.- 2008.03.

¹⁰ Forrás: www.insee.fr/en/indicateur/tableau_de_bord/fiche_tableau_de_bord.asp?id_tbc_the=2

¹¹ Forrás: www.insee.fr/fr/indicateur/indic_conj/donnees/doc_idconj_11.pdf

Összességében elmondható, hogy a 2007-es év során jelentős megpróbáltatások érték mind a nemzetközi, mind a magyar gazdaságot, melyek komoly negatív hatást gyakoroltak a gazdasági növekedésre, a befektetésekre és az üzleti várakozásokra is.

Magyarországon a költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló kormányzati intézkedések hatására jelentős mértékben romlottak a makrogazdasági mutatók. A 2006-ban elkezdődött kedvezőtlen folyamatok folytatódtak 2007-ben és ennek következményeképpen számottevő visszaesés mutatkozott a bruttó hazai termék (GDP) növekedési ütemében. A magyar gazdaság sikerterületének számító feldolgozóipar kivételével a legtöbb gazdasági ág beruházási volumene csökkent. Ezeket a negatív hatásokat nagyrészt ellensúlyozni tudta a kimondottan kedvező külső konjunkturális környezet, és az ehhez kapcsolódó dinamikus exportnövekedés. A munkaerőpiacra szintén nem gyakoroltak negatív hatást a megszorító intézkedések: a munkahelyteremtés a rosszabb gazdasági helyzet ellenére felülmúlta a 2006-os adatokat. A társadalombiztosítási járulékok minimális alapját a minimálbér helyett annak kétszeresére emelő intézkedés nyomán fehéredett a magyar gazdaság, azaz 2006 óta némileg többen vullanak be és fizetnek adót, mint korábban.

Az Ifo német gazdaságkutató intézet megítélése szerint a német ipari és kereskedelmi vállalkozások jó feltételek között működnek és az üzleti bizalom növekszik körükben. Az eurózána egészét tekintve viszont romlott az üzleti helyzet megítélése 2008 elején és a 2005 közepe óta tapasztalt legalacsonyabb szintre esett vissza. Az uniós tagállamokban működő gazdálkodó szervezetek vezetői kevésbé bizakodóak a következő hat hónap üzleti kilátásait tekintve. A 2008-ra vonatkozó inflációs várakozások jóval meghaladják az Európai Központi Bank inflációs célkitűzését. A francia Nemzeti Statisztikai és Gazdaságkutató Intézet (INSEE) prognózisa szerint a 2007-es világgazdasági sokkok negatív hatásai felerősödvé jelentkezhetnek 2008-ban és a várhatóan rosszabb pénzügyi helyzet minden országban visszaveti az üzleti befektetések volumenét.

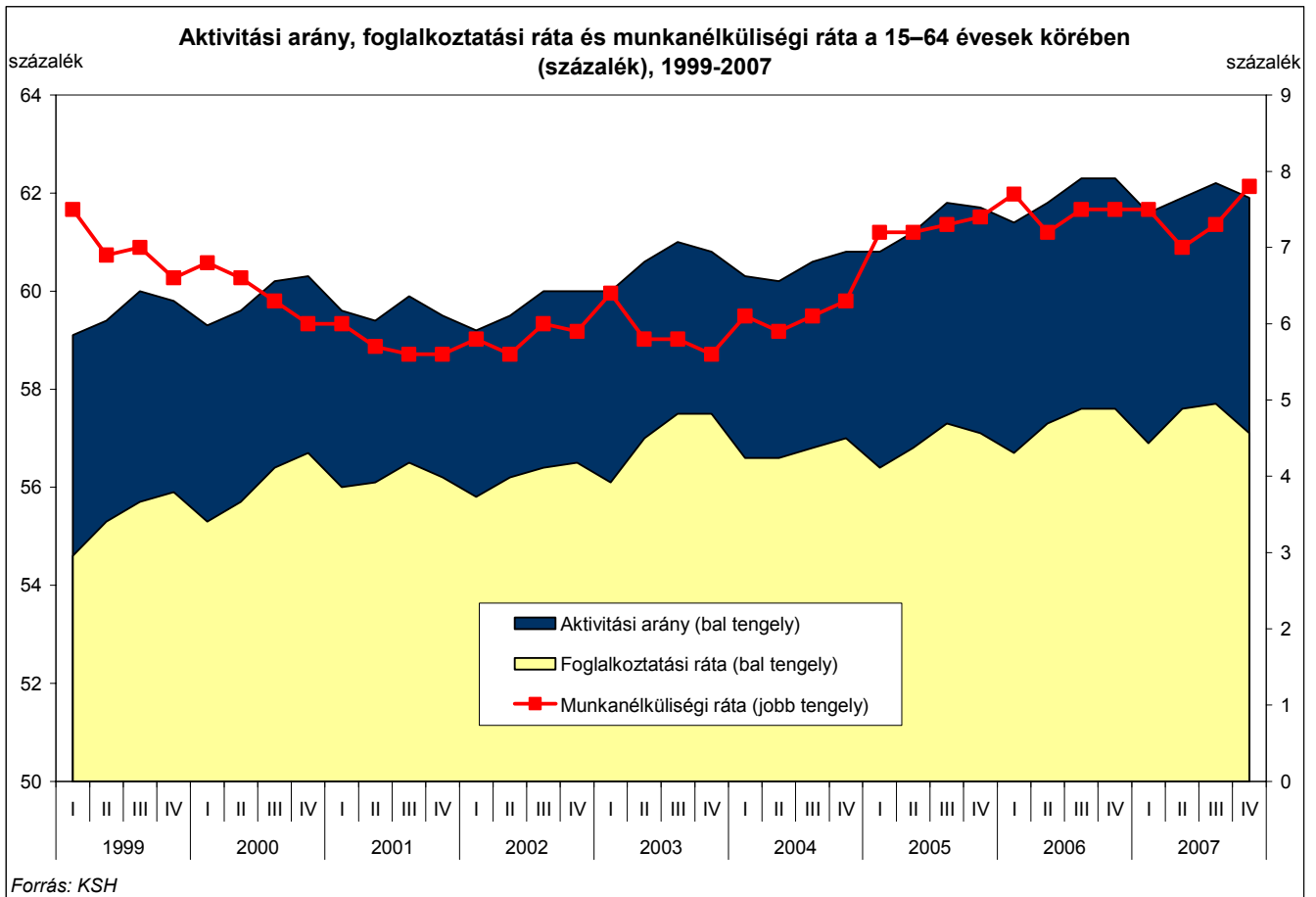

2.3. A foglalkoztatottság hosszú távú alakulása

A kilencvenes évek során a magyarországi munkaerő-piaci folyamatokat a nyolcvanas évek végén bekövetkezett gazdasági szerkezetváltás és az átmeneti gazdaság hatásai alakították. Az átmeneti gazdaságokra jellemző munkahely-rombolási és -teremtési hullám Magyarországon a 90-es évek második felére lecsengett. Az első években csökkent a GDP és a foglalkoztatási szint, nőtt a munkanélküliség és az inaktivitás, majd az évtized közepétől a kilencvenes évek végéig a GDP előbb lassabb, majd gyorsabb ütemben növekedett, a foglalkoztatás többnyire stagnált, de a munkanélküliség némileg visszaszorult. Az elmúlt tíz évben lezárult a munkaerő-piaci szerkezetváltás. Ennek egyik jeleként megszorodott a felsőfokú végzettséget igénylő állások száma, és ezekben az állásokban 10-20 százalékponttal, 90% fölé emelkedett a diplomások aránya. A gazdaságot ebben az időszakban dinamikus fejlődés, élénkülő beruházási aktivitás és növekvő foglalkoztatás jellemezte. A korszerű beruházások, a külföldi tőke beáramlása és a külföldi multinacionális cégek megjelenése a nyugati munkakultúra meghonosodását idézte elő. A termelés és a hatékonyság növekedésével a bérszínvonal is fokozatosan emelkedhetett, ami alatt elsősorban a képzett, illetve magasan képzett munkaerő relatív bérhozámanak növekedése értendő. Az ezredforduló után lassuló ütemben nőtt a GDP és a foglalkoztatás, de ez utóbbi 2001-ben már csökkent. A munkanélküliség 2001-ig folyamatosan csökkent, 2002-ben enyhe növekedésnek indult, majd 2005 folyamán hirtelen 6,3%-ról 7,2%-ra ugrott. 2006-ban enyhén nőtt a foglalkoztatottság és a munkanélküliségi ráta is, 2007-ben (éves átlagot tekintve) pedig nem történt érdemi változás: a foglalkoztatottak és munkanélküliek száma, valamint a munkanélküliségi ráta közel azonos maradt az előző év megfelelő mutatóinak értékével (lásd a 2.3.1. ábrát).

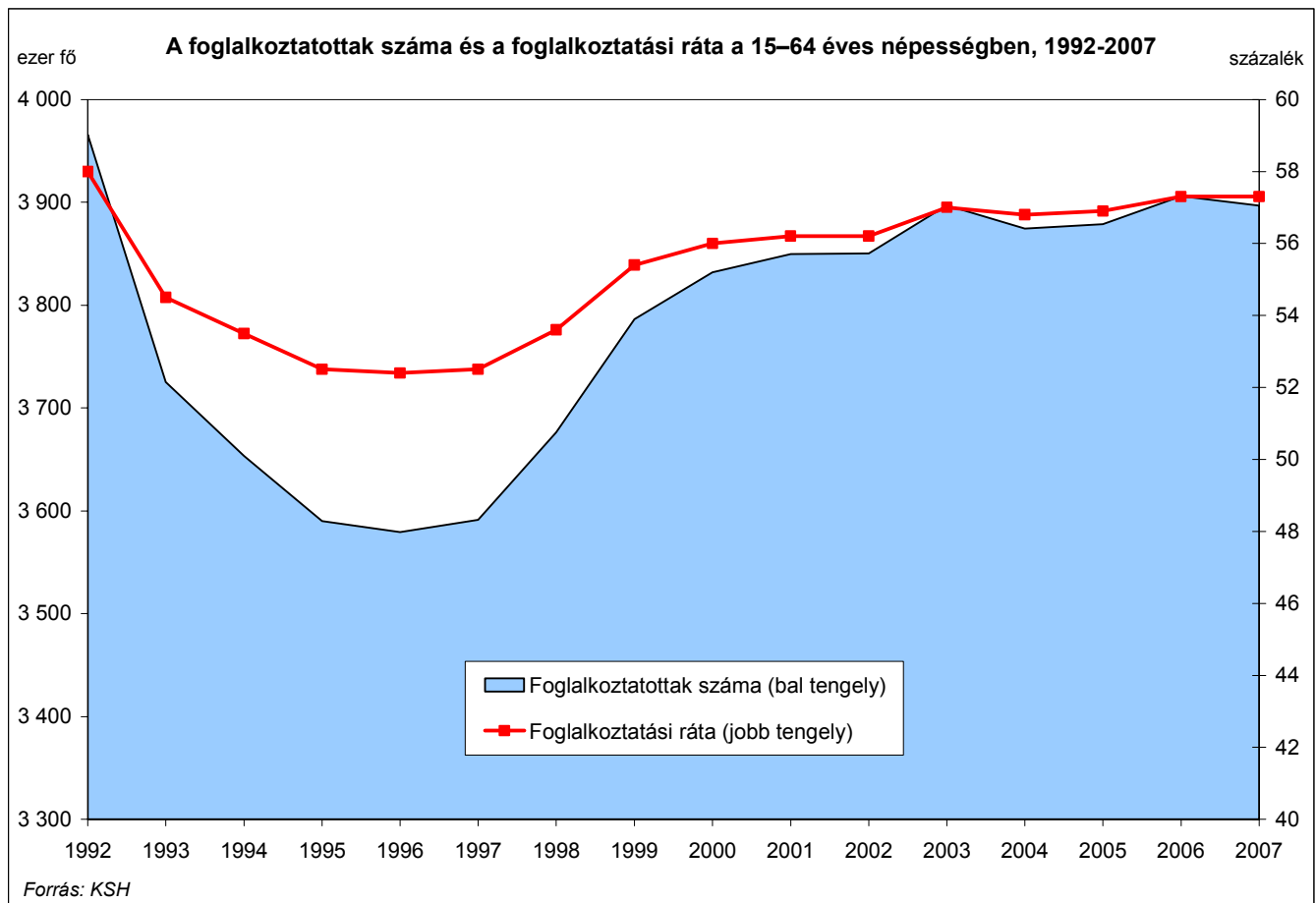
A munkaerő-piaci és oktatási kutatások megállapításai a főbb tendenciák tekintetében egységes képet mutatnak. Az új foglalkozások és új technológiák megjelenése, az elkerülhetetlen munkahely-rombolási hullám és a külföldi vállalatok elvárásai elsősorban az alacsony végzettségűeket, az ipar egyes ágaiban dolgozó szakmunkásokat hozta nehéz helyzetbe és egyben leértékelte a szocializmus korában szerzett munkatapasztalatot. A változások a képzettebb, fiatal és az új követelményekhez rugalmasan alkalmazkodó munkaerőnek és a felsőfokú végzettségűeknek kedveztek.

2.3.1. ábra: Aktivitási arány, foglalkoztatási ráta és munkanélküliségi ráta a 15-64 éves népességben (százalék), 1999-2007

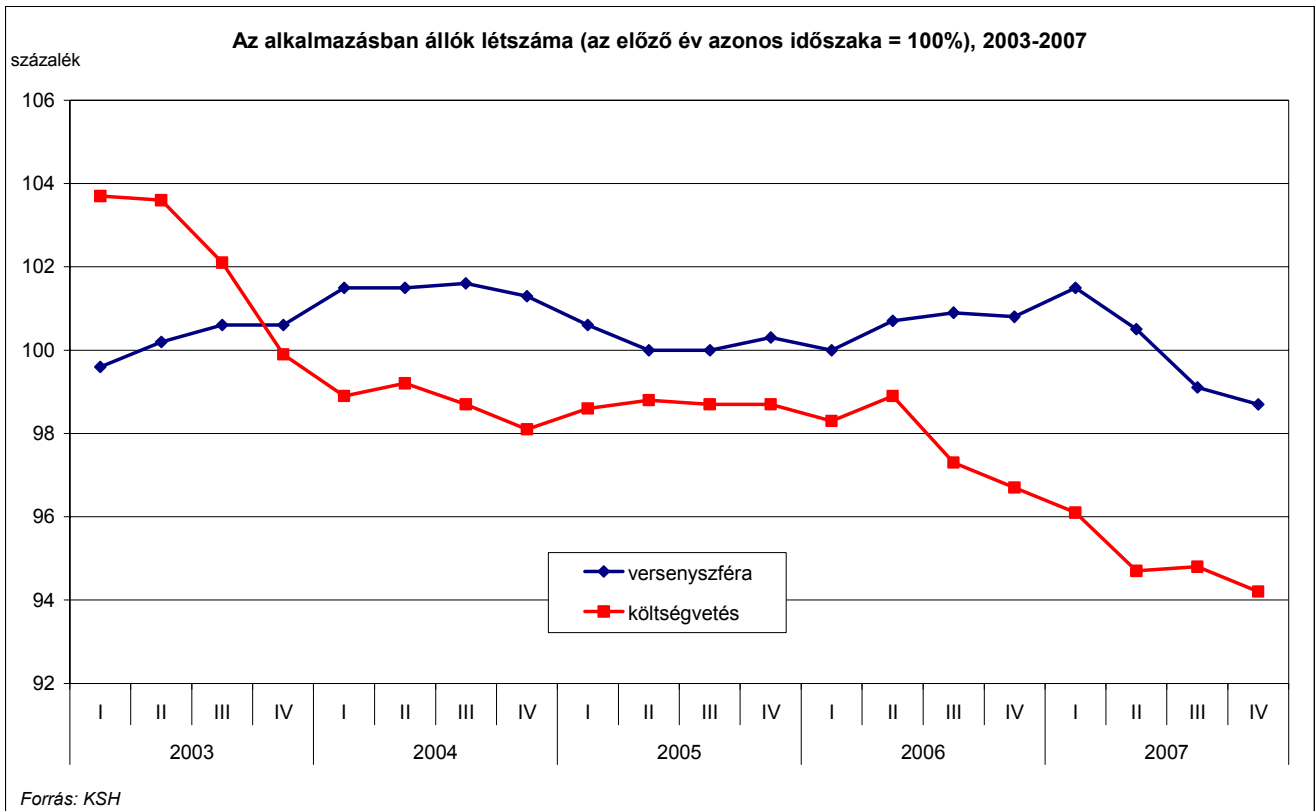
A munkaerő-piaci átalakulás folyamata jól nyomon követhető a foglalkoztatottak számának és a 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátájának alakulását szemléltető 2.3.2. ábrán. Szembetűnő a foglalkoztatás 90-es évek elején bekövetkezett visszaesése, valamint az, hogy a 90-es évek vége felé beinduló, eleinte még lendületes javulás üteme fokozatosan alábbhagyott. 2006-ban és 2007-ben már stagnált a foglalkoztatottsági ráta és a foglalkoztatottak száma is (bár az utóbbi mutató elhanyagolható mértékű csökkenést mutatott a legfrissebb adatok szerint).

2.3.2. ábra: A foglalkoztatottak száma és a foglalkoztatási ráta a 15–64 éves népességben, 1992-2007

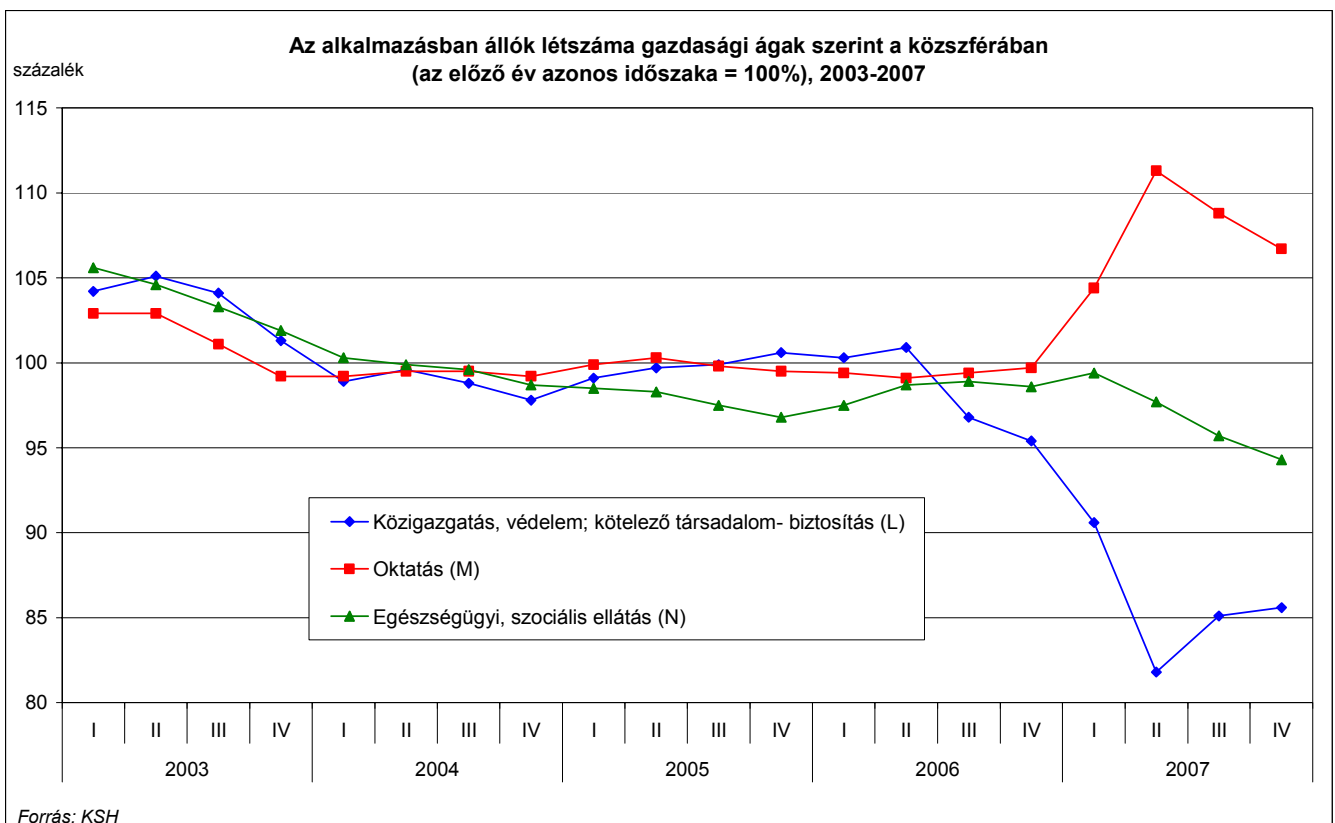
Az ezredforduló után a gazdasági szerkezetváltás mellett a kormányzati intézkedések is a foglalkoztatottság egyre meghatározóbb mozgatórugójává váltak. Ezek közül ki kell emelni a közszférában 2002-2003-ban megvalósított bérfelzárkóztatást, mely 2002 második félévétől jelentősen megnövelte a közszférában foglalkoztatottak számát. Ennek hatását ráadásul az EU-csatlakozással összefüggő intézményfejlesztés is jelentősen felerősítette. A munkaerő elsősorban a közszféra azon területeire áramlott be – mint például az egészségügy vagy az oktatás –, amelyekben az alacsony bérek miatt addig kevésbé voltak vonzóak a munkalehetőségek. A bérkirárlás a foglalkoztatás egészére pozitívan hatott, 2003-ban számottevően megugrott a foglalkoztatottság és 6% alá került a munkanélküliségi ráta. A pozitív irányú változás azonban nem bizonyult tartósnak. A közszférában alkalmazottak számának hirtelen megugrását visszaesés követte. 2004 óta folyamatosan csökken a közszférában foglalkoztatottak létszáma, és a leépítések az elmúlt két évben gyorsuló ütemben folytatódtak. A költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló kormányzati intézkedések között az aránytalanul nagy, valós teljesítményt nem tükröző jövedelemkiáramlás megnyirbálása is szerepelt, ezért 2006 közepe óta nagy lendületet vett a közszféra területén foglalkoztatottak létszámának csökkentése. Így 2007 végére a költségvetésben alkalmazottak száma már csak a megelőző év azonos időszakának 94%-át tette ki. A versenyszférában foglalkoztatottak létszáma 2003 közepe óta növekszik, illetve stagnál (2005-2006), de 2007 második felében csökkenni kezdett (lásd a 2.3.3. ábrát).

2.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszáma a versenyszférában és a közszférában (előző év azonos időszaka = 100%), 2003-2007

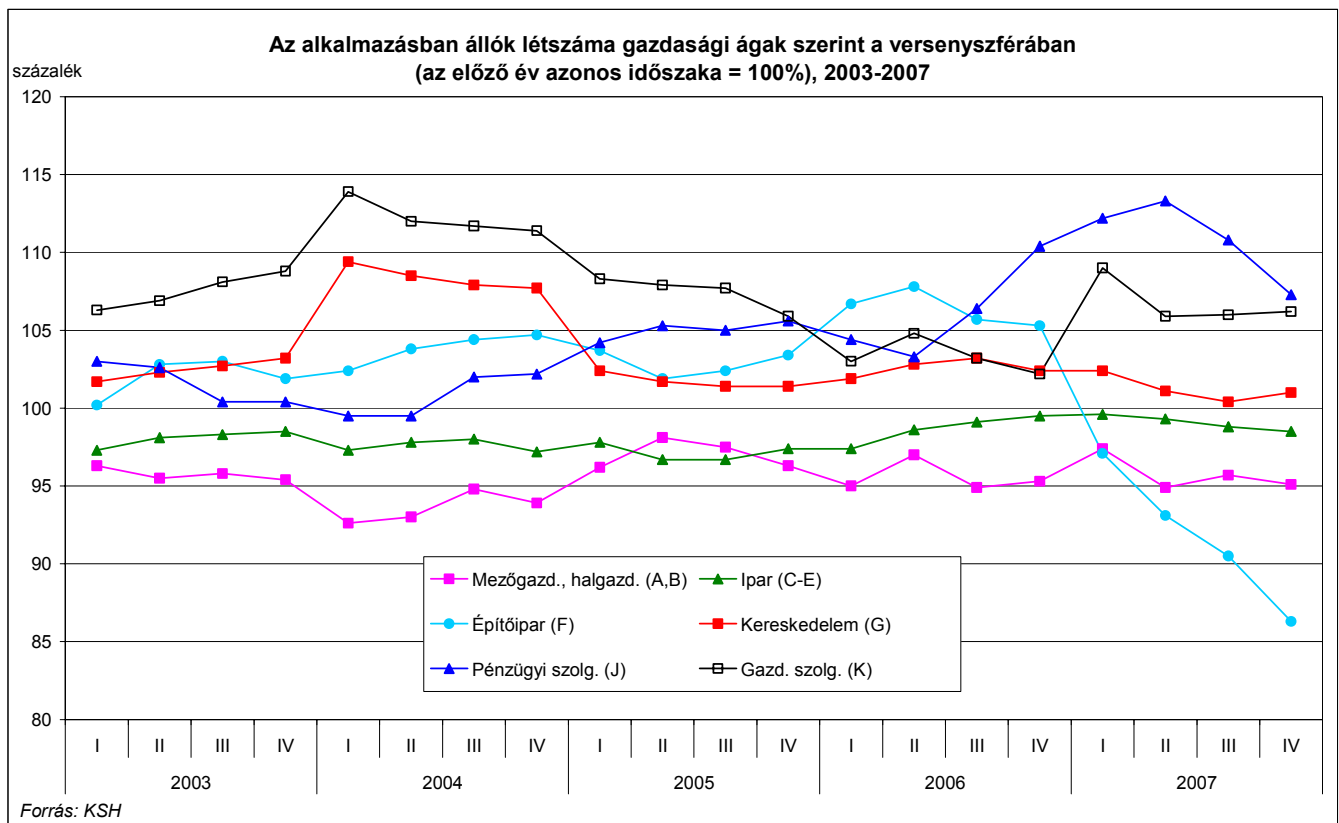
A 2.3.4. ábrán megfigyelhetjük, hogy a közszférához tartozó gazdasági ágakban foglalkoztatottak létszáma az elmúlt években tapasztalt együttmozgás után 2007 elején elvált egymástól és a 2007. év során jelentősen eltérő tendenciákat mutatott. A közigazgatás, védelem és kötelező társadalombiztosítás területén alkalmazottak létszáma 2006 közepe óta gyorsuló ütemben csökken és mélypontját 2007 második negyedében érte el (18%-os csökkenés). Az oktatás ezzel szemben több éves stagnálás és enyhe csökkenés után 2007-ben jelentős pozitív irányú elmozdulást mutatott: az év első negyedében 4%-kal nőtt az oktatásban alkalmazottak létszáma 2006 elejéhez képest, majd a második negyedében a növekedés felgyorsult (11%), azóta pedig lassuló ütemben (8,8%, ill. 6,7%), de továbbra is nő. Az egészségügyi, valamint szociális ellátás területén 2004 óta lassú, 1-3%-os csökkenés tapasztalható, 2007-ben viszont nagyobb lendületet vett ez a folyamat és év végére már 5,7%-kal kevesebben dolgoztak az egészségügy, illetve a szociális ellátás területén, mint 2006 végén.

2.3.4. ábra: Az alkalmazásban állók létszáma gazdasági ágak szerint a közszférában (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003-2007

A versenyszféra gazdasági ágait tekintve a 2.3.5. ábrán látható, hogy a mezőgazdaságban foglalkoztatottak létszáma már több éve nagyjából azonos ütemben csökken, és ez 2007-ben sem volt másként. Az ipari dolgozók létszáma enyhén csökkent a 2007-es évben, a kereskedelemben foglalkoztatottak száma pedig 1-2%-os növekedést mutatott 2006-hoz képest. Az építőiparban alkalmazottak létszáma 2006 végéig stabil, 5% körüli növekedési ütemet mutatott, 2006 végén viszont a kormányzati kiigazító intézkedések során az állami megrendelések (pl. autópálya-építések) volumenét drasztikusan lecsökkentették. Ennek hatására az építőipari alkalmazotti létszám zuhanórepülésbe kezdett és 2007 negyedik negyedévében már 13,7%-kal volt kevesebb, mint 2006 végén. A pénzügyi szolgáltatásban dolgozók létszáma 2006 második negyedéve óta gyorsuló ütemben emelkedett, majd 2007 közepe óta lassul, de így is 7,3%-kal volt magasabb, mint 2006 végén. A gazdasági szolgáltatás területén dolgozók létszáma stabil, 6% körüli növekedési ütemet mutatott 2007-ben.

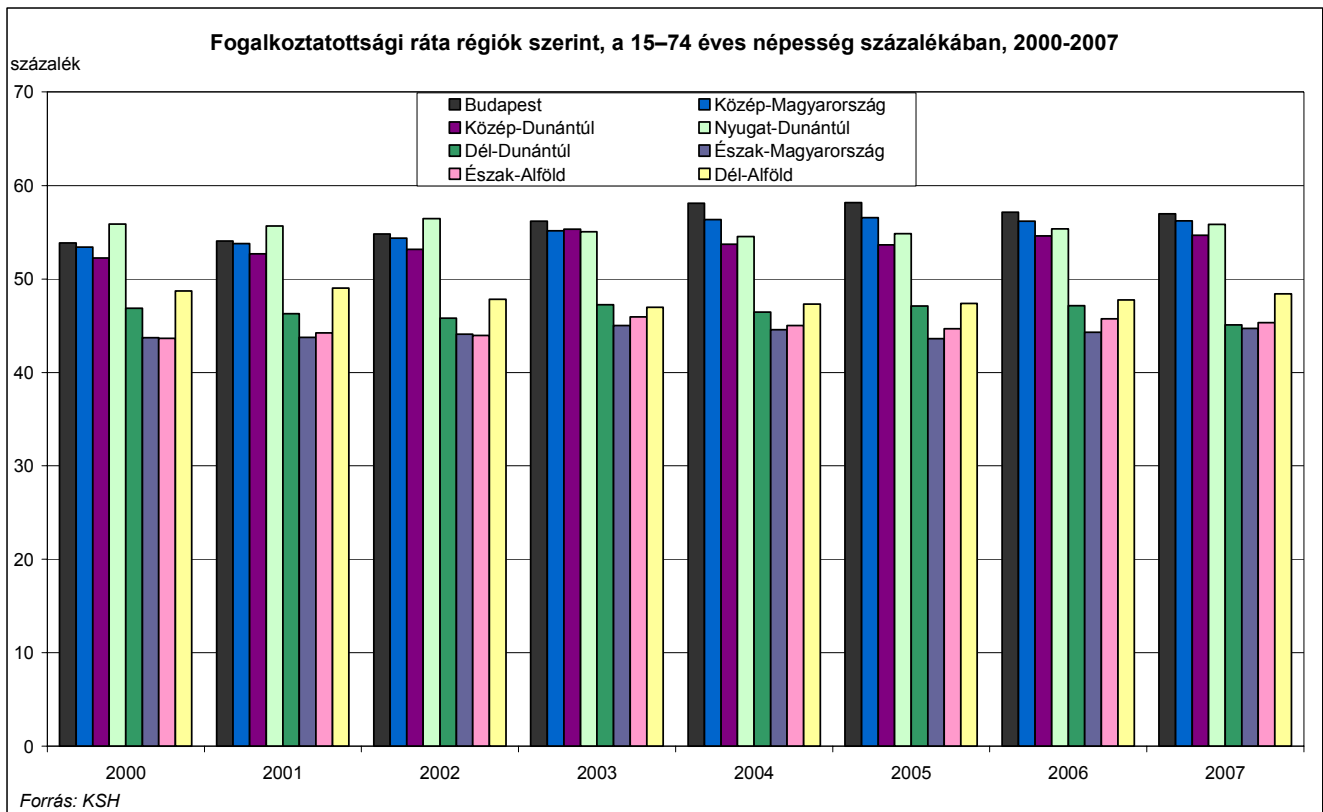
2.3.5. ábra: Az alkalmazásban állók létszáma gazdasági ágak szerint a versenyszférában (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003-2007

A 2.3.6. ábrán megfigyelhető, hogy Magyarországon a foglalkoztatási ráta számottevő regionális különbségeket mutat, melyek ráadásul időben többé-kevésbé változatlanok bizonyulnak. A foglalkoztatottság Budapesten, Közép-Magyarországon, a Közép-Dunántúlon és a Nyugat-Dunántúlon magasabb, a többi régióban pedig jóval alacsonyabb. Ebből a nézőpontból tehát két homogén tömbre szakad az ország: az elsőben (Budapest, Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, és Nyugat-Dunántúl) 54-57%-os, az utóbbiban pedig 45-48%-os a foglalkoztatási ráta.

2007-ben egyik régióban sem javult markánsan a foglalkoztatottsági ráta. A legnagyobb növekedést 0,7 százalékponttal a Dél-alföldi régió mutatta, ezen kívül Észak-Magyarországon és a Nyugat-Dunántúlon kisebb (0,4-0,5 százalékpontos) emelkedés volt tapasztalható. Jelentős (2 százalékpontos) visszaesés egyedül a Dél-dunántúli régióban történt, míg az Észak-alföldi régió foglalkoztatottsága fél százalékponttal csökkent. Budapest, Közép-Magyarország, valamint a Közép-dunántúli régió foglalkoztatottsága elhanyagolható mértékű változást mutatott 2007-ben.

2.3.6. ábra: Foglalkoztatási ráta régiók szerint, a 15-74 éves népesség százalékában, 2000-2007

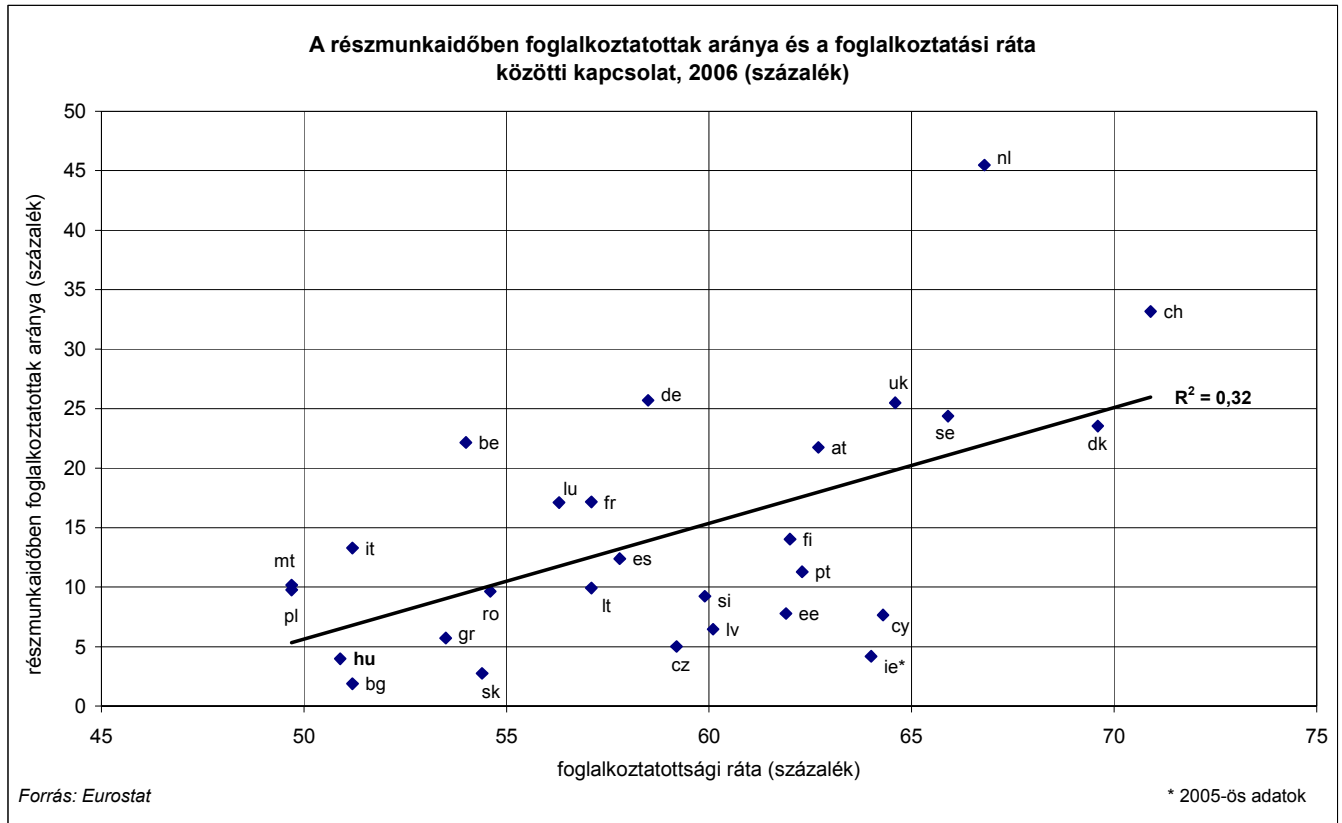

Unió viszonylatban a magyar munkaerőpiacon nem tekinthető elterjednek az atipikus formákban történő foglalkoztatás, mely tendencia különösen igaz a részmunkaidős foglalkoztatásra. Magyarországon 2006-os adatok szerint a foglalkoztatottak 4%-a volt részmunkaidős alkalmazásban. Szlovákiában ez az arány 2,76%, a Cseh Köztársaságban 5,01%, Lengyelországban pedig 9,76%. A részmunkaidős foglalkoztatottak arányának uniós átlaga 17,9%.

A 2.3.7. ábrán látható, hogy a foglalkoztatottsági ráta és a részmunkaidős foglalkoztatás elterjedtsége között az európai országok esetében közepesen erős, pozitív kapcsolat áll fenn ($R^2=0,32$). Ez az összefüggés a közép-kelet-európai térségben nem teljesen egyértelmű, azaz a magasabb részmunkaidős foglalkoztatottság nem minden esetben jár együtt magasabb foglalkoztatottsággal (pl. Lengyelország), illetve alacsonyabb részmunkaidős foglalkoztatottság mellett is elképzelhető relatíve magas foglalkoztatottság (pl. Cseh Köztársaság). Magyarország adatpontja a trendvonal alatt található, ami azt jelenti, hogy a részmunkaidős foglalkoztatás aránya alacsonyabb, mint amit a foglalkoztatottság szintje indokolna. Ez a legtöbb újonnan csatlakozott EU-tagállam esetében fennáll, lásd pl. Szlovákia, Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Szlovénia, Ciprus és a Cseh Köztársaság adatpontjait. Kivételt képez ez alól Lengyelország, mely az ellenkező irányban tér el a trendtől, azaz részmunkaidős foglalkoztatottsági rátája magasabb, mint amit foglalkoztatottsága indokolna.

Az adatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a magasabb foglalkoztatottság elérésében fontos szerepet játszik a részmunkaidős foglalkoztatás elterjedése. Az Eurostat adatai szerint Írországot leszámítva 5% körüli részmunkaidős foglalkoztatottsággal egyetlen európai ország sem tud az EU átlag (2006-ban 64,5% a 15 és 64 év közötti népességben) feletti foglalkoztatottsági rátát felmutatni. Mindemellett a részmunkaidős foglalkoztatás erősödése fontos szerepet tölthet be a tartós munkanélküliség és az inaktivitás visszaszorításában is.

2.3.7. ábra: A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya és a foglalkoztatási ráta közötti kapcsolat, 2006 (százalék)

Jelmagyarázat: **at**=Ausztria; **be**=Belgium; **bg**=Bulgária; **ch**=Svájc; **cy**=Ciprus; **cz**=Csehország; **de**=Németország; **dk**=Dánia; **ee**=Észtország; **es**=Spanyolország; **fi**=Finnország; **fr**=Franciaország; **gr**=Görögország; **hu**=Magyarország; **ie**=Írország; **it**=Olaszország; **lt**=Litvánia; **lu**=Luxemburg; **lv**=Lettország; **mt**=Málta; **nl**=Hollandia; **pl**=Lengyelország; **pt**=Portugália; **ro**=Románia; **se**=Svédország; **si**=Szlovénia; **sk**=Szlovákia; **uk**=Egyesült Királyság;

2.4. Az aktivitás alakulása

A Magyarországra jellemző alacsony aktivitási szint az utóbbi években sem változott számottevő mértékben – bár egy hosszú távú, enyhén növekedő tendencia megfigyelhető. Az Eurostat által nemzetközi összehasonlításban vizsgált 15-64 év közötti népesség 2007-ben Magyarországon 6 millió 800 ezer főt számlált. Ebből mindössze 4 millió 209 ezer fő volt gazdaságilag aktív, ezen belül pedig 3 millió 897 ezer fő volt foglalkoztatott. Ez 61,9%-os aktivitási rátát és 57,3%-os foglalkoztatási arányt jelent a 15 és 64 év közötti népességre vonatkozóan.

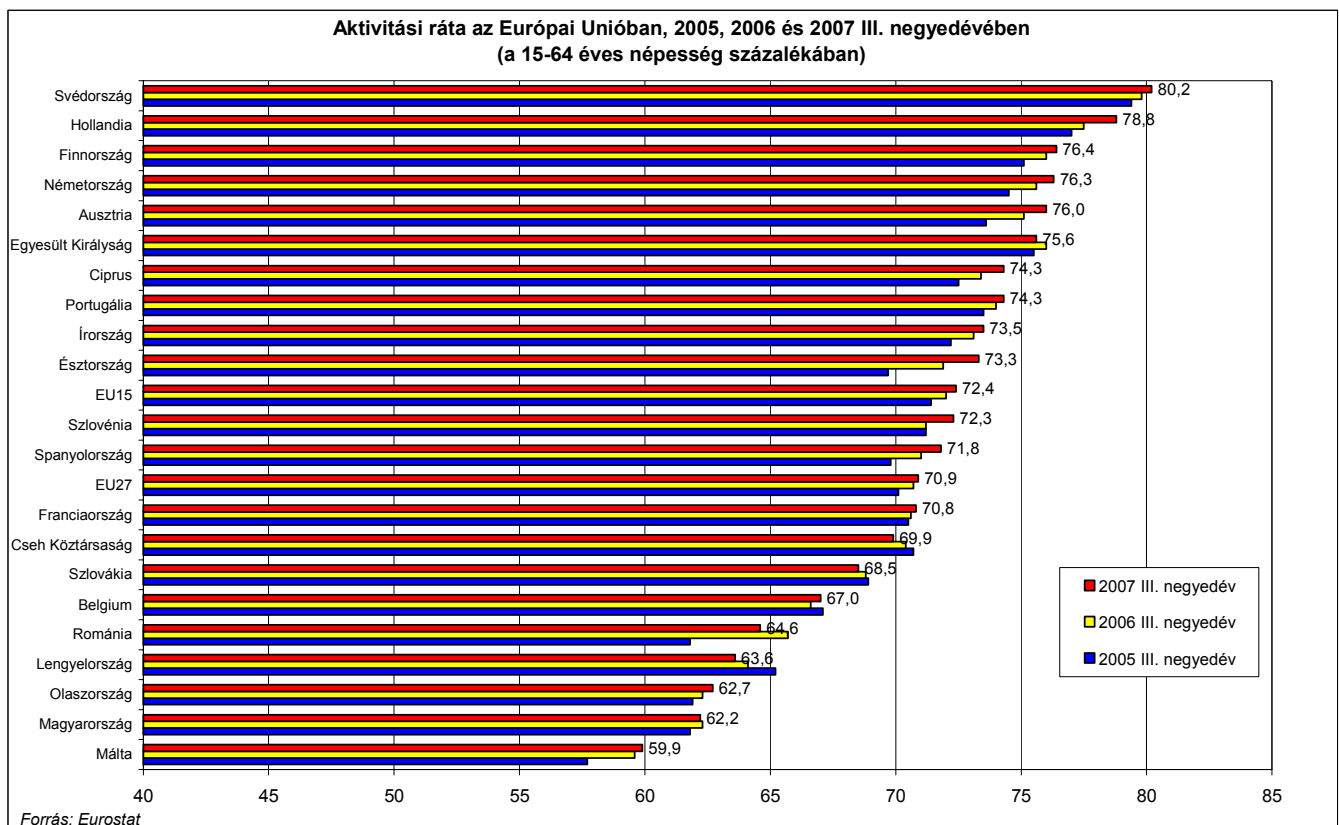
2007-ben az aktivitási ráta gyakorlatilag megegyezett a 2006-os értékkel, mindössze egytized százalékponttal csökkent. E mögött a munkanélküliségi ráta egytized százalékpontos csökkenése és a foglalkoztatási arány 57,3%-on való stagnálása áll.¹²

---

¹² Az oldalon szereplő adatok a KSH adatbázisából származnak

A magyar munkanélküliségi ráta az Eurostat adatai szerint 2007-ben először túlta felül az Európai Unió átlagos, 7,13%-os (2003 óta csökkenő) rátáját. Uniós viszonylatban még ennél is kedvezőtlenebb képet fest hazánkról a hagyományosan alacsony aktivitási ráta. Az Európai Unió tagországai között 62,2%-os¹³ aktivitási rátájával Magyarország a sereghajtók között szerepel az Eurostat által felállított rangsorban. Összehasonlításként Szlovákiában, illetve a Cseh Köztársaságban a 15-64 éves népesség 68,5, ill. 69,9 százaléka jelent meg 2007 III. negyedében a munkaerőpiacon (lásd a 2.4.1. ábrát). Az újonnan csatlakozott országok többsége a mezőny második felében foglal helyet, de Ciprus, Észtország és Szlovénia aktivitási rátája meghaladja az uniós átlagot (EU 27).

2.4.1. ábra: Aktivitási ráta az Európai Unióban, 2005, 2006 és 2007 III. negyedében (a 15-64 éves népesség százalékában)

¹³ Az Eurostat adatbázisából származó adat

2.5. A munkanélküliség alakulásának jellegzetességei

A magyarországi munkanélküliségi ráta a 2007-es év második negyedévében tapasztalt relatíve alacsony szintről (7%) az év végére 7,8%-ra emelkedett, mely 1998 óta a legmagasabb negyedéves érték. Ezzel együtt elmondható, hogy a munkanélküliségi ráta éves átlagban 7,4%-kal egytized százalékpontos csökkenést mutat 2006-hoz képest. A legnagyobb ütemű mérséklődést a legfiatalabbak korcsoportjában tapasztaltuk 2006-ban és 2007-ben is.

A 15-24 éves fiatalok munkanélküliségének mérséklődése részben annak a következménye, hogy a korosztály létszáma csökken, miközben nő a nappali tagozaton tanulók száma. (A munkanélküliség gyorsuló csökkenését viszont ez nem magyarázza, mivel a korosztály létszáma 2005-ről 2006-ra 17 ezer fővel csökkent, 2006-ról 2007-re viszont csak 7,7 ezer fővel.) A 15-24 éves korosztályba tartozók gazdasági aktivitása az elmúlt évek tendenciájának megfelelően tovább csökkent (2006-ban 26,8% volt, 2007-ben pedig már csak 25,05%), amiben jelentős szerepet játszik az oktatási, képzési idő meghosszabbodása.

2005 és 2006 között a legfiatalabbak és legidősebbek kivételével minden korcsoportban nőtt a munkanélküliségi ráta, 2006 és 2007 között viszont majdnem minden korcsoportban csökkent (lásd a 2.5.1. táblázatot).

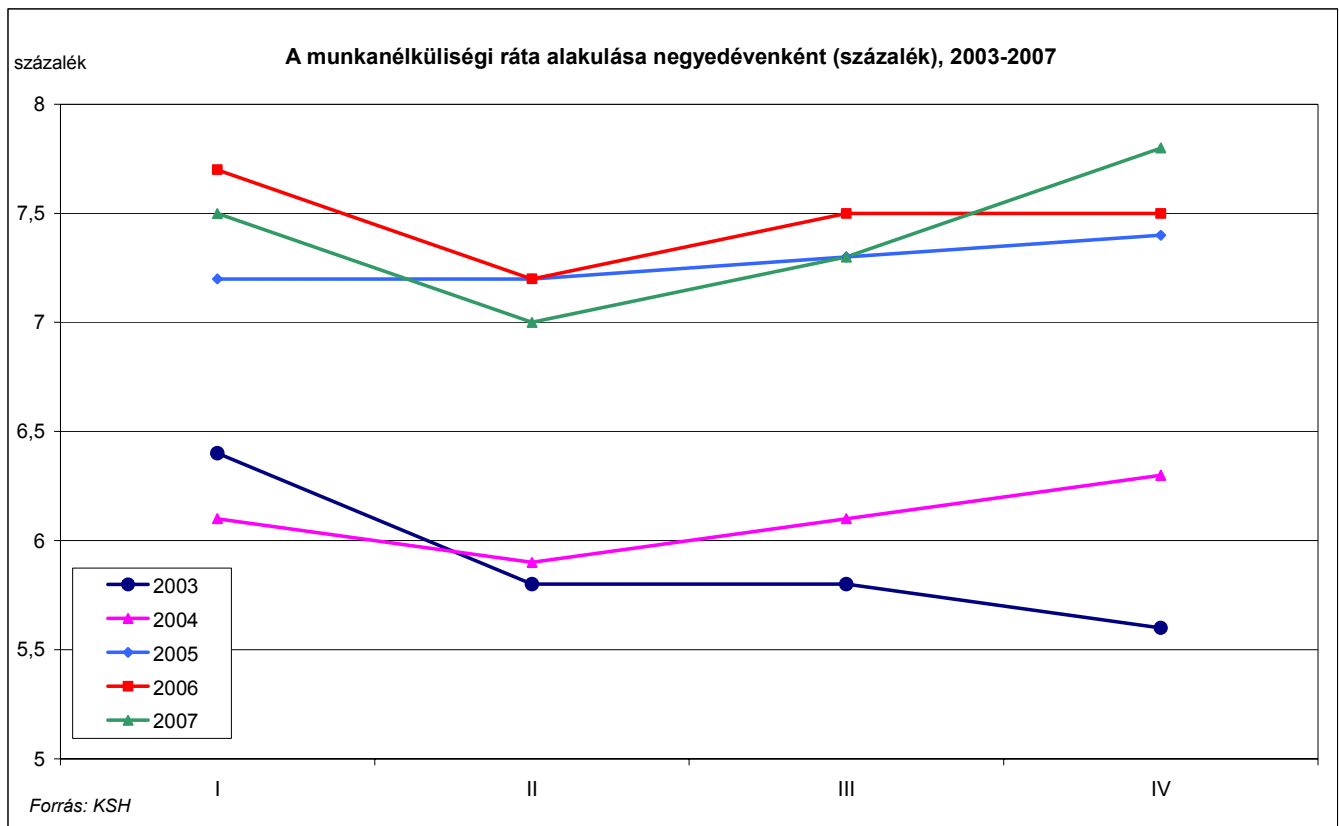
2.5.1. táblázat: A munkanélküliségi ráta alakulása korcsoportonként (2005-2007)

Korcsoport	Munkanélküliségi ráta (százalék)			Változás (százalékpont)	
	2005	2006	2007	2005-2006	2006-2007
15–19	37,8	37	35,8	-0,8	-1,2
20–24	17,5	17,2	16,4	-0,3	-0,8
25–29	8,2	8,6	8,4	0,4	-0,2
30–34	6,7	6,9	7,2	0,2	0,3
35–39	6,8	6,9	6,6	0,1	-0,3
40–44	5,6	6,7	6,7	1,1	0,0
45–49	5,8	6,2	6	0,4	-0,2
50–54	5,1	5,4	5,7	0,3	0,3
55–59	4,4	4,1	4,8	-0,3	0,7
Összesen	7,2	7,5	7,4	0,3	-0,1

*Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép – 2005 (KSH, 2006);
Munkaerő-piaci helyzetkép – 2006 (KSH, 2007);
Munkaerő-piaci helyzetkép – 2007 (KSH, 2008)*

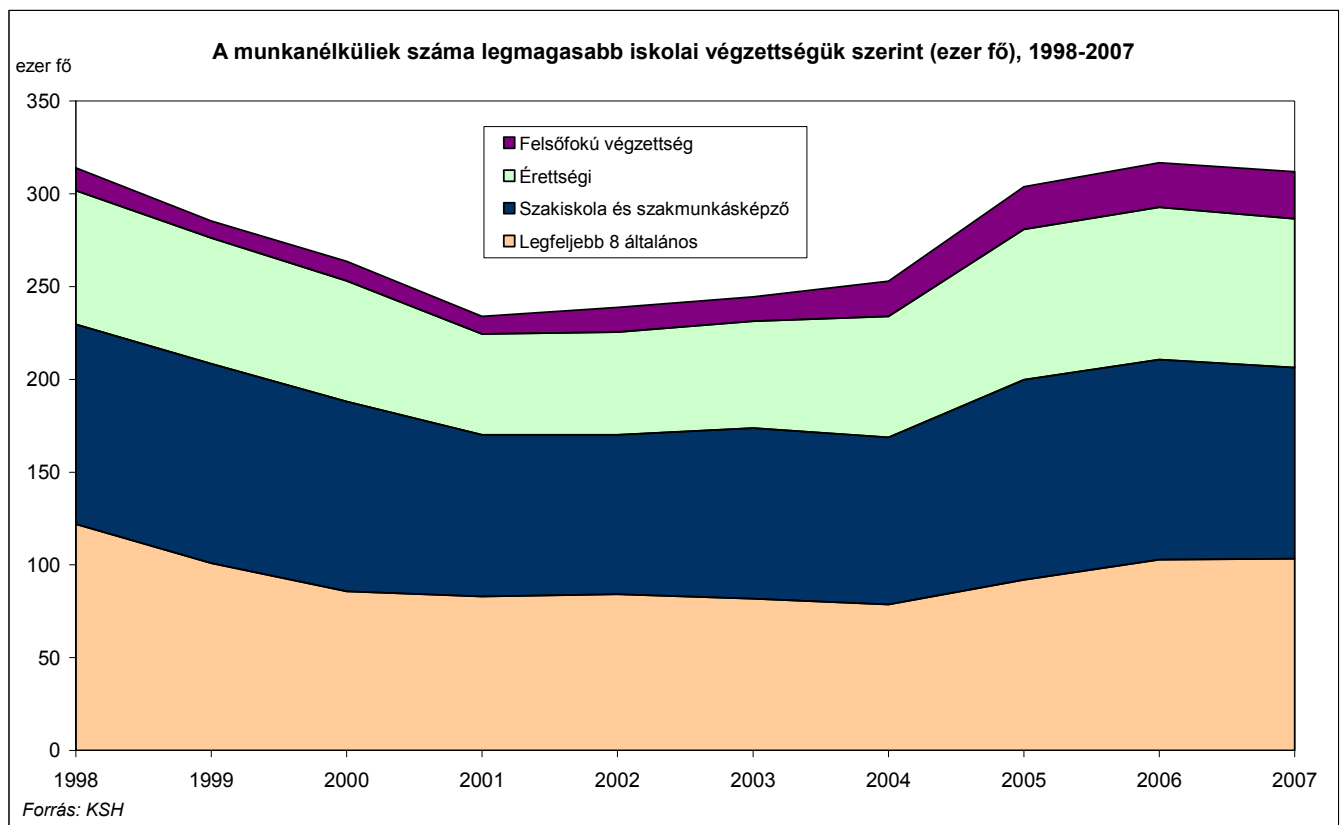
A 2.5.1. ábrán látható, hogy 2004-hez képest 2005-ben jelentősen megugrott a munkanélküliségi ráta (6,1%-ról 7,2%-ra), majd 2006-ban tovább emelkedett (7,5%-ra). 2007 első háromnegyed évében a munkanélküliségi ráta két tized százalékponttal kevesebb volt, mint 2006 megfelelő időszakában, a negyedik negyedévben viszont 7,8%-kal az utóbbi tíz év legmagasabb negyedéves értékét érte el.

2.5.1. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása negyedévenként (2003-2007)

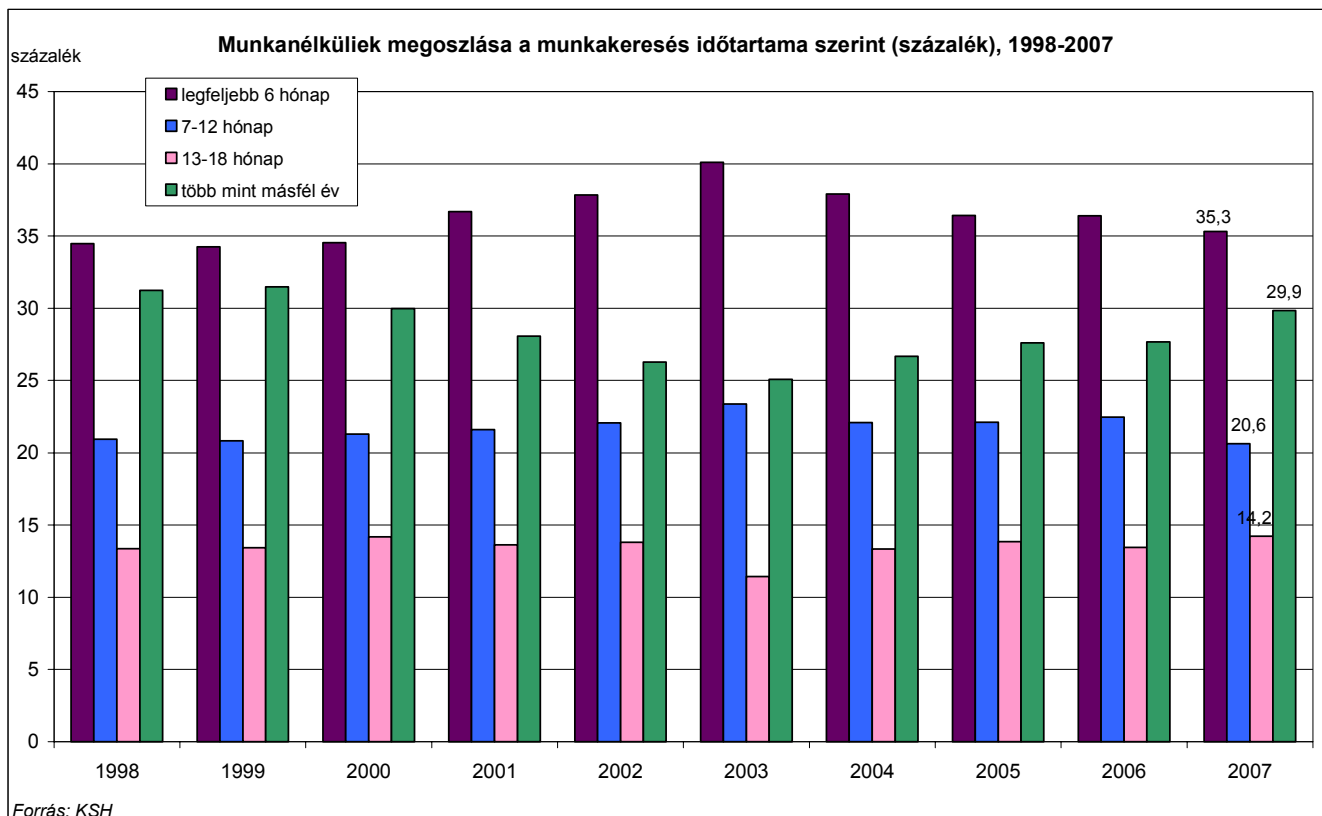
A munkanélküliség és az iskolai végzettség közötti összefüggésekben a 2005. év folyamán történt szembetűnő változás. A munkanélküliség növekedése minden végzettségi szinten jelentkezett, de legerősebben a legalacsonyabb, legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező rétegeket érintette (lásd a 2.5.2. ábrát). A munkanélküliek száma a 2005-ös hirtelen emelkedés után csak igen enyhén növekedett 2006-ban, 2007-ben pedig némi csökkenést mutatott. A legmagasabb iskolai végzettség szerinti bontásban látható, hogy a legfeljebb 8 általánossal, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkezők csoportjában nőtt a munkanélküliség, az érettségivel rendelkezők, illetve szakiskolai végzettségűek között pedig enyhén csökkent. Még mindig az alacsony végzettségűek (legfeljebb 8 általános iskola, szakiskola, illetve szakmunkásképző) között a legmagasabb a munkanélküliek aránya, azonban az is megfigyelhető, hogy a felsőfokú végzettségűek között 2001 óta folyamatosan növekszik a munkanélküliek száma.

2.5.2. ábra: A munkanélküliek száma legmagasabb iskolai végzettségük szerint (ezer fő), 1998-2007

Magyarországon a munkanélküliség kedvezőtlen ismerve a munkakeresés viszonylag hosszú átlagos időtartama, de a legfrissebb adatok alapján némi javuló tendencia is megfigyelhető. 2007-ben a munkanélküliek 44%-a legalább egy éve keresett állást (2006-ban ez 48,2% volt), 29,9%-uk pedig másfél évnél is régebben. A munkanélküliség átlagos időtartama 2007-ben 12,5 hónapnak felelt meg, 2006-ban ez még 17,2 hónap volt. A 2.5.3. ábrán látható hosszabb időszorból kitűnik, hogy 2003 után emelkedésnek indult a másfél évnél is hosszabb ideje munkát keresők aránya és 2007-ben elérte a már említett 29,9%-ot. Ez részben a KSH munkaerő-felmérésében történt módszertani változásnak tudható be, de ettől függetlenül is megállapítható, hogy a tartós munkanélküliség 1997 óta tartó csökkenő tendenciája 2003-ban megtorpant, és stagnálásba, majd növekedésbe ment át. Az ábrán az is megfigyelhető, hogy 2003 óta csökken a legfeljebb hat hónapja munkát keresők aránya és 2007-ben ez a csoport már csak az összes munkanélküli 35,3%-át teszi ki.

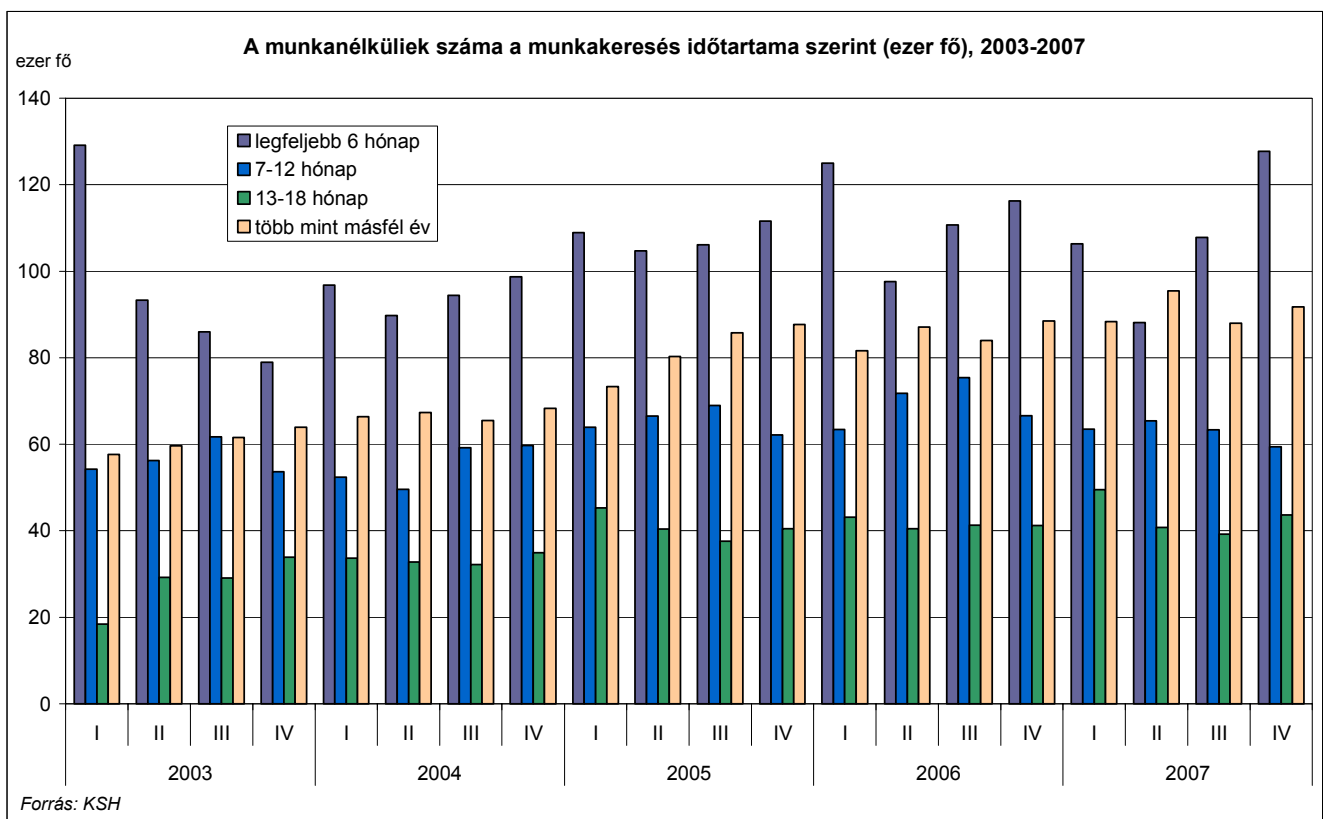
2.5.3. ábra: Munkanélküliek megoszlása a munkakeresés időtartama szerint (százalék), 1998-2007

A munkanélküliek számának a munkakeresés időtartama szerinti megoszlását a 2.5.4. ábrán figyelhetjük meg. Jól látható a legalább másfél éve munkát keresők létszámának növekedő tendenciája, valamint 2007 utolsó negyedében a legfeljebb fél éve munkát keresők kiemelkedően magas aránya.

2.5.4. ábra: Munkanélküliek megoszlása a munkakeresés időtartama szerint (ezer fő), 2003-2007

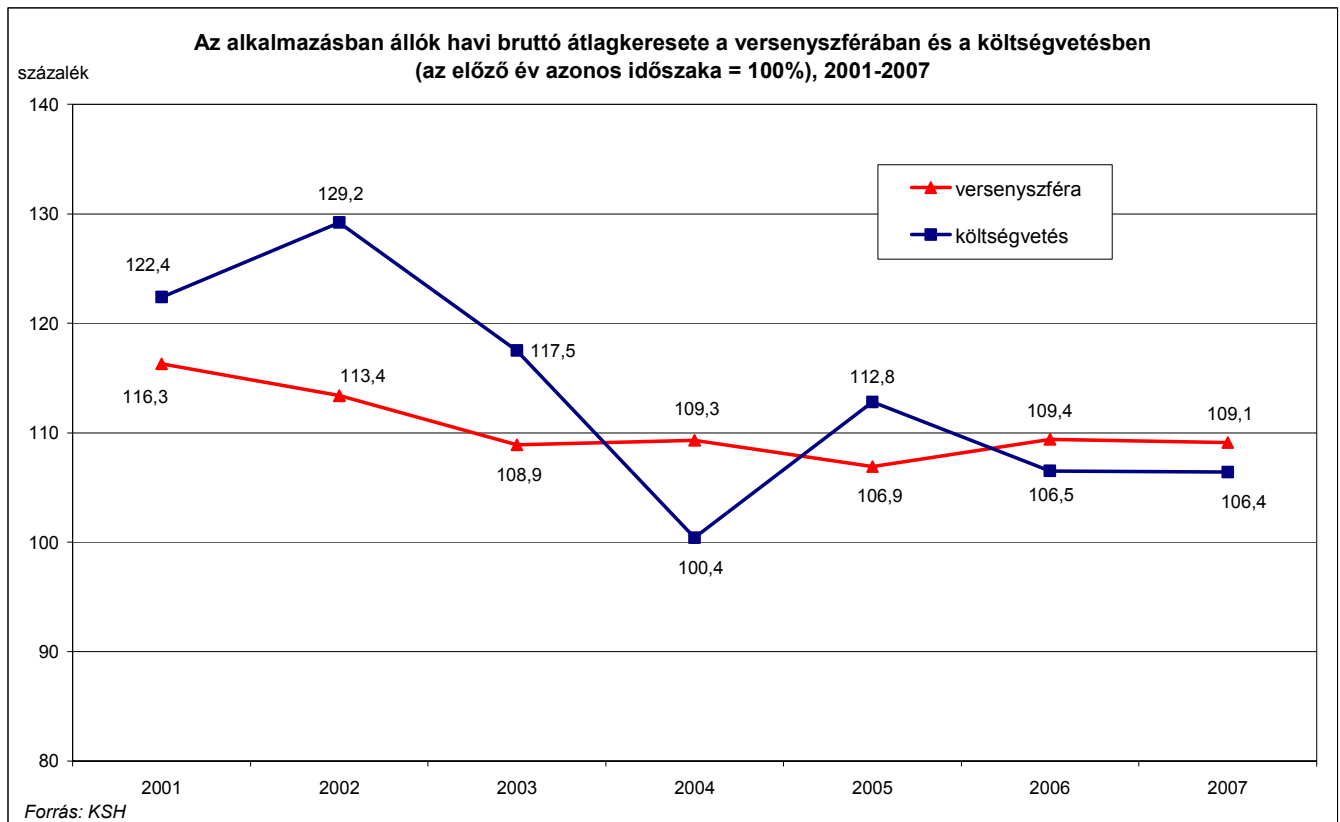

2.6. Bruttó átlagkeresetek

2007-ben a havi bruttó átlagkeresetek a nemzetgazdaságban 8%-kal emelkedtek. A versenyszférában átlagon felüli, 9,1%-os volt a bruttó bérek emelkedése, a költségvetési szerveknél a 2006-os 6,5%-ról 6,4%-ra mérséklődött a növekedés üteme.

A 2.6.1. ábrán látható, hogy a versenyszférában már négy éve stabilan 10% körüli a bruttó bérek emelkedése. A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak irreális, valós teljesítményt nem tükröző 20-30% körüli béremelését 2004-ben a stagnálás szintjére való visszaesés követte. 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12%-os emelés történt, 2006-ban és 2007-ben pedig stabil, 6% körüli volt a közszféra bruttó béreinek növekedési üteme.

2.6.1. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a versenyszférában és a költségvetésben (az előző év azonos időszaka = 100%), 2001-2007

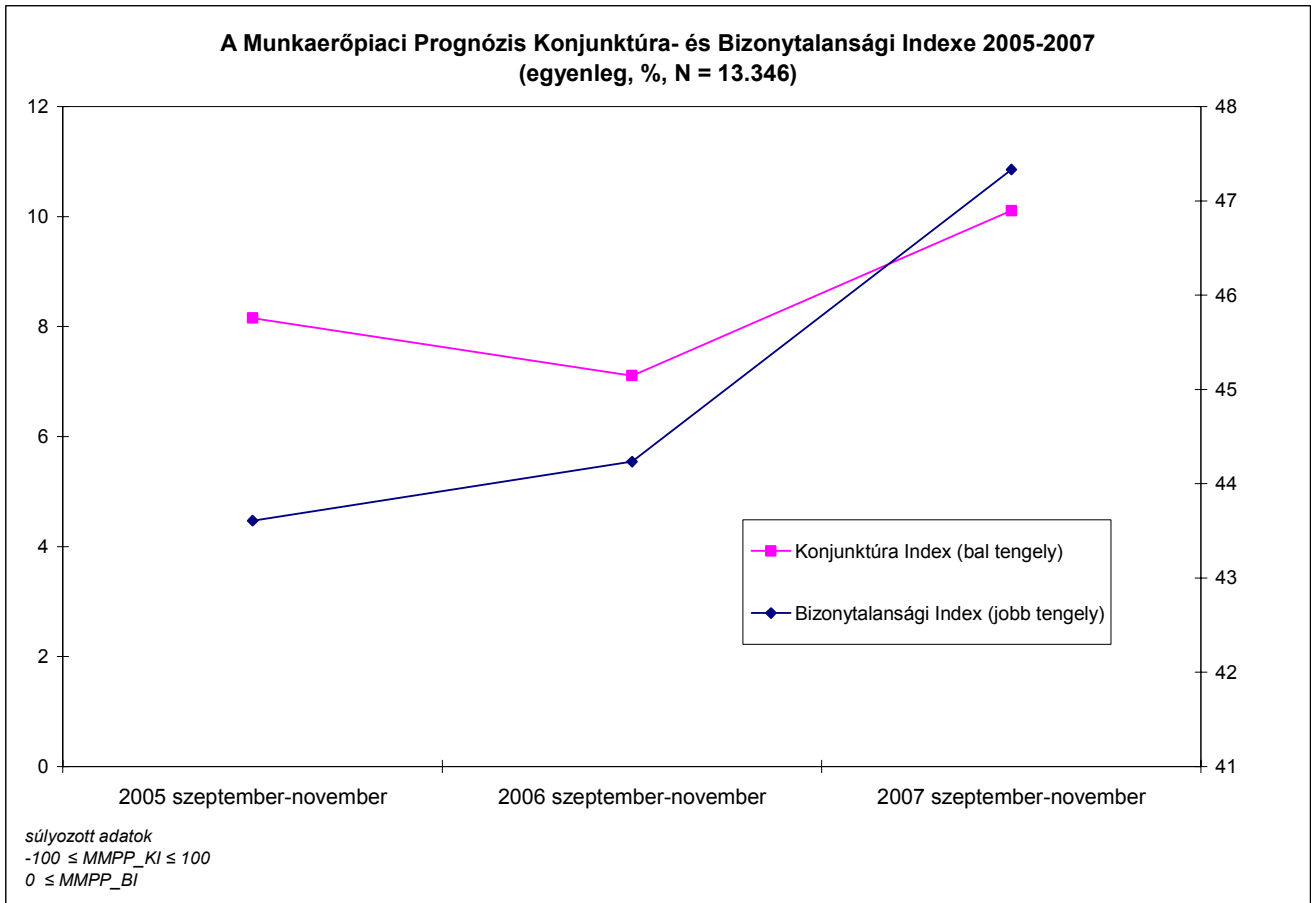
3. A vállalkozások üzleti helyzete, foglalkoztatási tervei és várakozásai

Az SZMM–GVI munkaerő-piaci felmérése alapján a konjunkturális várakozások szerint a gazdasági növekedés a nemzetgazdaság versenyszektorában várhatóan kismértékben nő 2008-ban, és meghaladja a 2007-es növekedési szintet. A 2006. évi felvételhez képest a 2007. évi felmérésben a vállalkozások várakozásainak egyértelmű javulása érhető tetten. Az üzleti bizalom erősödését azonban a várható konjunktúrát övező bizonytalanság növekvő mértéke kíséri. A megkérdezett vállalkozások várakozásai a kapacitáskihasználás és a termelési szint múltbeli alakulásától eltekintve minden egyéb indikátor (üzleti helyzet, rendelésállomány, beruházási aktivitás, várható munkaerő-kereslet) esetében javultak a tavalyi felvétel eredményeihez viszonyítva.

3.1. Üzleti helyzet

A megkérdezett vállalkozások alapvetően kedvezően ítélik meg jelenlegi üzleti helyzetüket, valamint optimistán tekintenek a jövőbe. A cégek mindössze 16,7%-a jelzett rossz üzleti helyzetet és 19,4%-uk számít annak romlására. A helyzetértékelések és várakozások felülmúlják az egy évvel korábban tapasztalt vélekedéseket, ugyanakkor a várakozások körüli bizonytalanság is jócskán növekedett 2006-hoz képest (lásd a 3.1.1. ábrát).

3.1.1. ábra: Konjunktúra és bizonytalansági index, 2005-2007 (egyenleg, százalék)

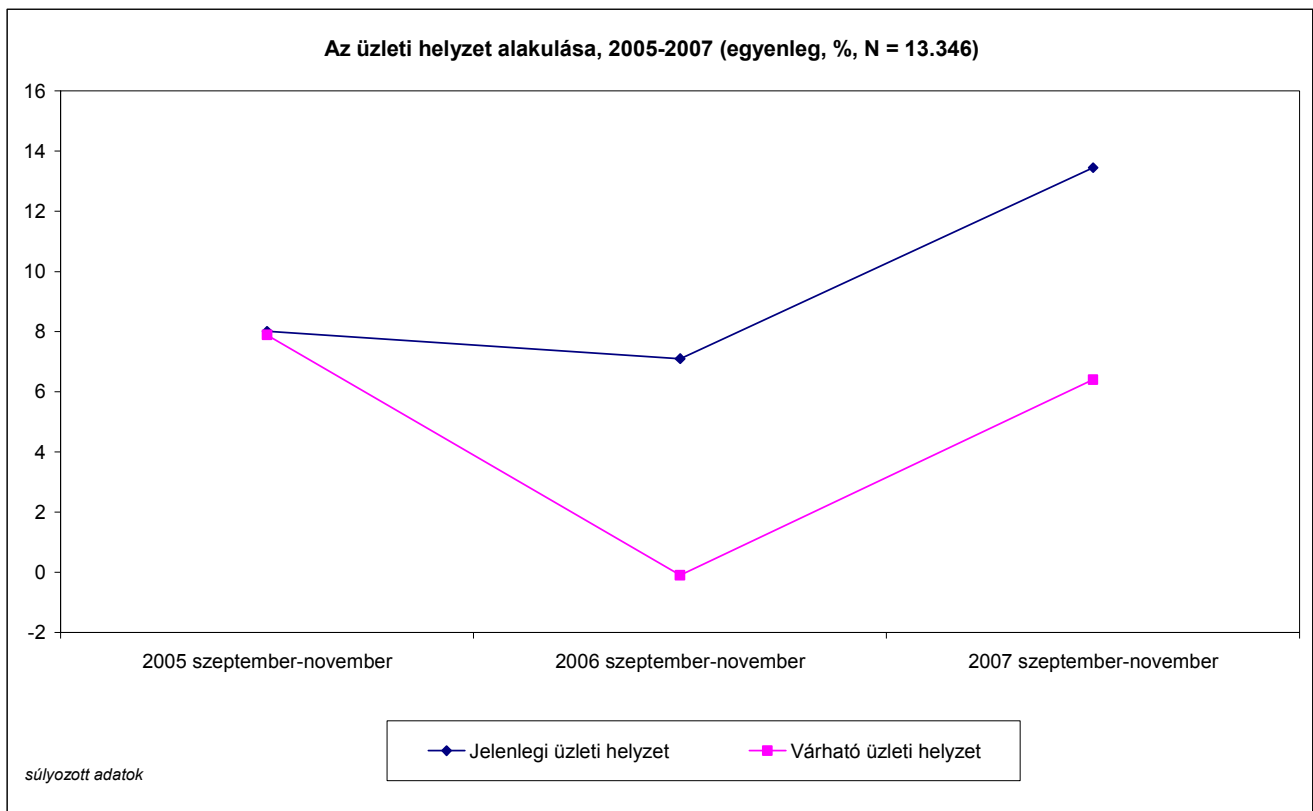

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A megkérdezett vállalkozások körében mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet javulást mutat az egy évvel korábbi állapothoz képest, ahogyan ezt a 3.1.2. ábra szemlélteti.

Ugyanakkor az ábra azt is mutatja, hogy a jövőbeli üzleti helyzetre vonatkozó várakozások javulása elmarad a jelenlegi helyzetértékeléstől, vagyis a vállalkozások jobb helyzetben vannak, mint egy évvel korábban, mindazonáltal a jövőt illetően kevésbé optimisták (bár a 2006-os adatokhoz képest így is többen számítanak javulásra).

3.1.2. ábra: Az üzleti helyzet alakulása, 2005-2007 (egyenleg, százalék)

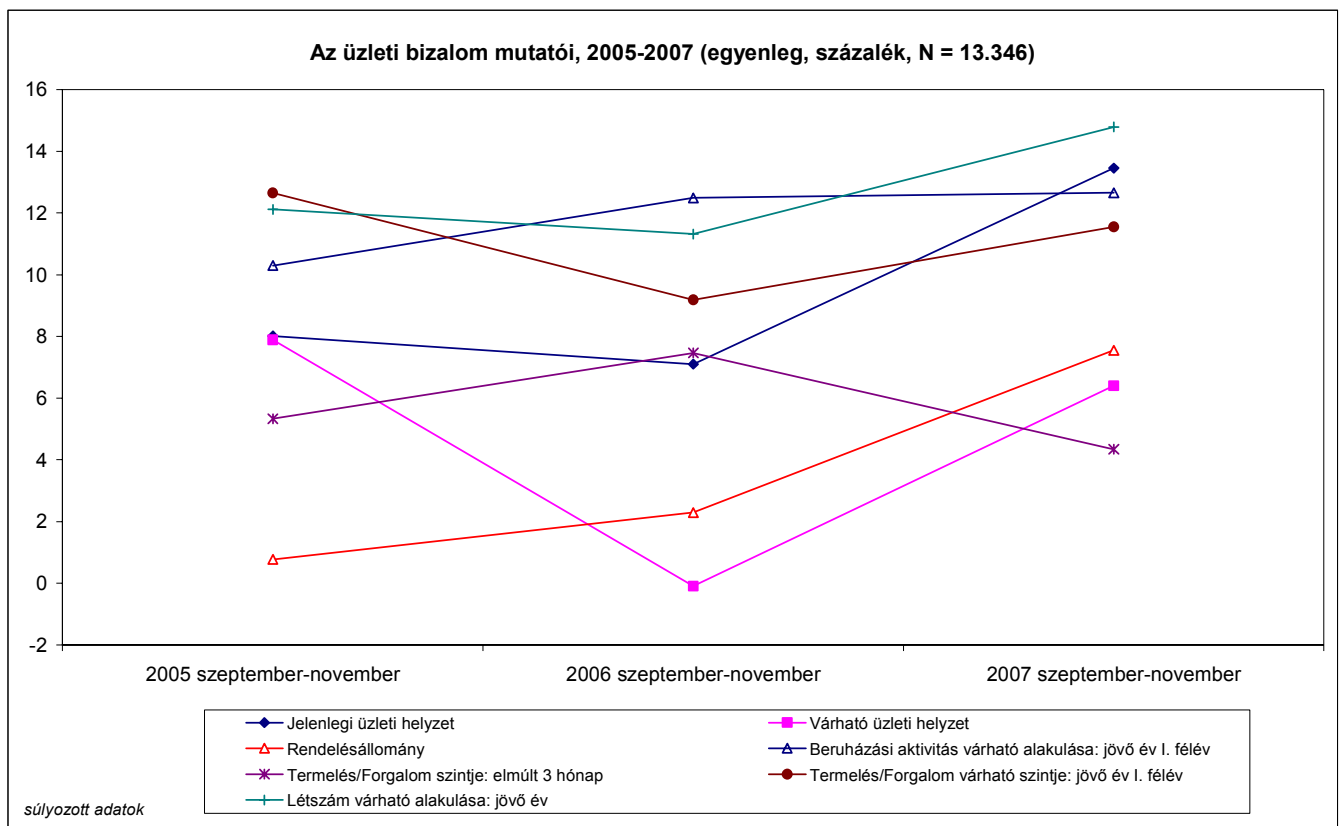

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. -100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A 3.1.3. ábrán az üzleti bizalom többféle indikátora látható. Ez azt mutatja, hogy a megkérdezett vállalkozások várakozásai a legtöbb mutató (jelenlegi és várható üzleti helyzet, rendelésállomány, várható munkaerő-kereslet, várható termelési szint) esetében javultak és csak a termelési szint múltbeli alakulását és a beruházási aktivitás jövőbeli szintjét ítélték meg kedvezőtlenül.

3.1.3. ábra: Az üzleti bizalom mutatói, 2005-2007 (egyenleg, százalék)

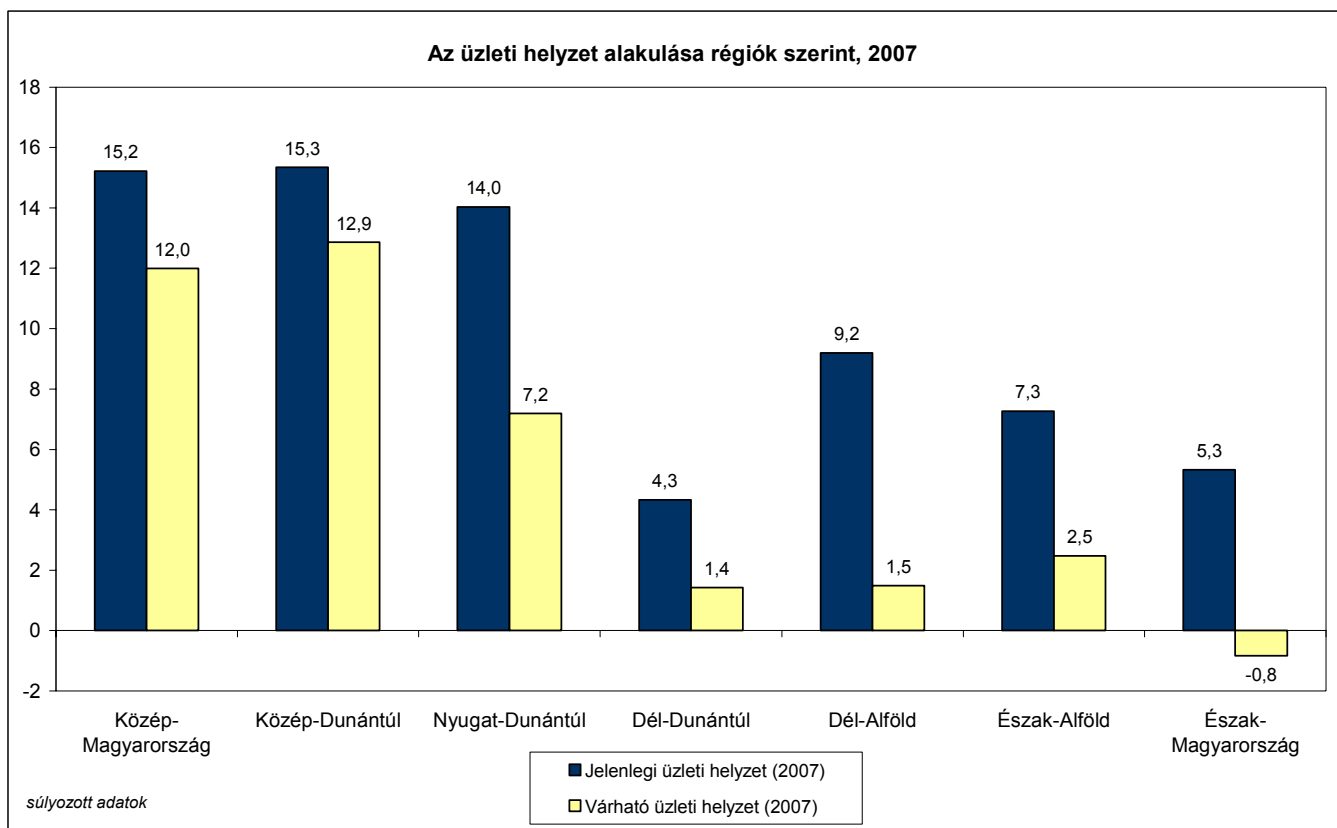

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. -100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A 3.1.4. ábrán láthatjuk, hogy a legkedvezőbb helyzetben a Közép-magyarországi, valamint a Közép- és Nyugat-dunántúli régiókban működő vállalkozások vannak, míg a legrosszabb üzleti helyzet a Dél-dunántúli és az Észak-magyarországi cégekre jellemző. Az üzleti helyzet jövőbeli alakulására vonatkozó várakozások (a tavalyi felmérés eredményeihez hasonlóan) a Közép-dunántúli régióban a legoptimistábbak és az Észak-magyarországi régióban a leginkább borúlátóak.

3.1.4. ábra: Az üzleti helyzet alakulása régiók szerint, 2007

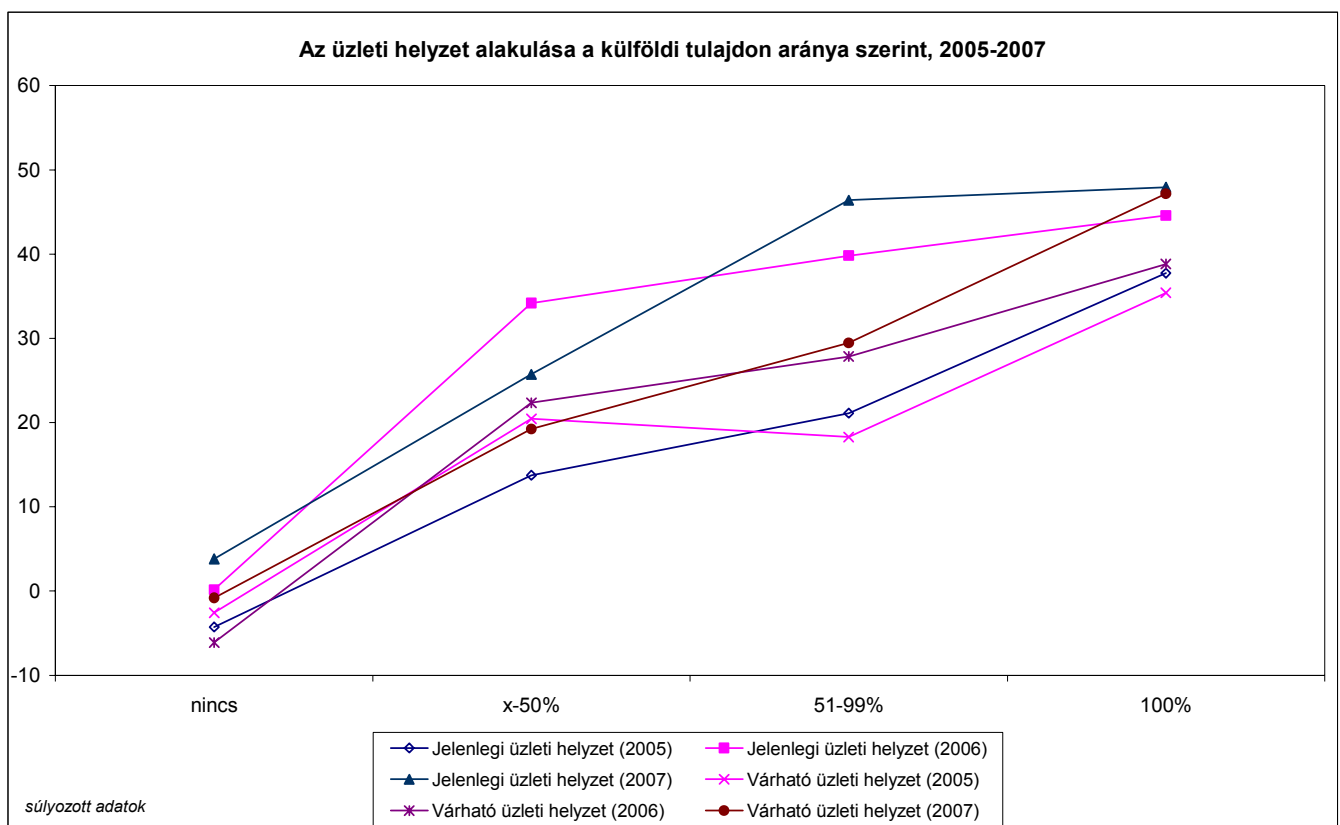

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Ahogy az már korábbi felméréseinkben tapasztaltuk, az üzleti helyzet megítélése nagymértékben eltér a vállalkozások tulajdonosi szerkezte szerint. A külföldi tulajdonhányaddal rendelkező cégek kedvezőbb üzleti helyzetről számoltak be, mint a kizárólag magyar kézben levő vállalkozások: az előbbiek mindössze 6%-a jelzett rossz és 53,8%-a jó üzleti helyzetet, ezzel szemben az utóbbiak 19%-a számolt be rossz és csupán 22,8%-a jó üzleti helyzetről. A jelenlegi üzleti helyzet megítélésével párhuzamosan a várható üzleti helyzet értékelése is emelkedik a külföldi tulajdonhányad növekedésével (lásd a 3.1.5. ábrát).

3.1.5. ábra: Az üzleti helyzet alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007

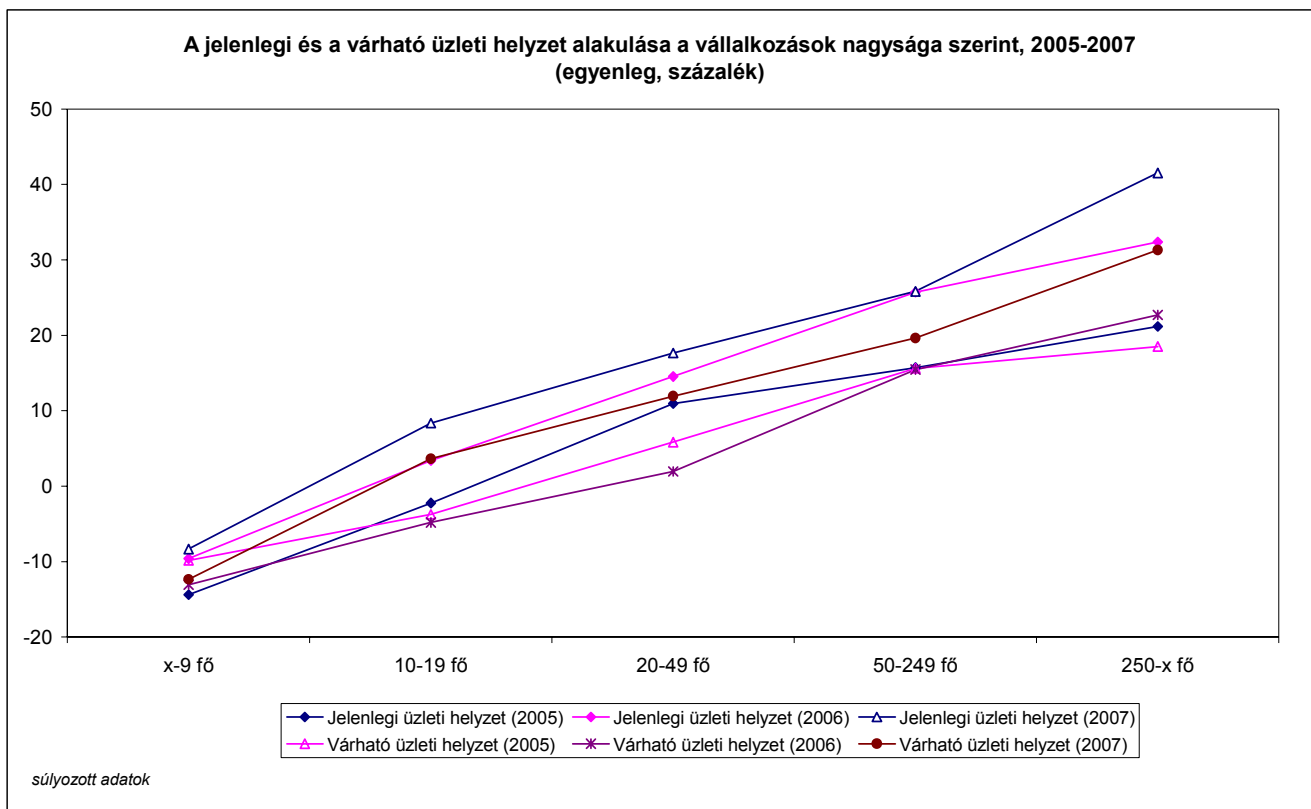
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. -100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A tulajdonosi háttér mellett a vállalkozások létszáma is jelentős különbségeket okoz az üzleti helyzet megítélésében. A nagyobb cégek kedvezőbb üzleti helyzetről számolnak be és optimistábbak annak jövőbeli alakulását illetően, mint a kisebb vállalkozások. A 3.1.6. ábrán emellett még az is látható, hogy 2007-ben az említett tendencia felerősödött: nagyobb különbséget tapasztaltunk a kisebb és nagyobb létszámú vállalkozások között, mint a korábbi években.

3.1.6. ábra: A jelenlegi és a várható üzleti helyzet a vállalkozások nagysága szerint, 2005-2007 (egyenleg, százalék)

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

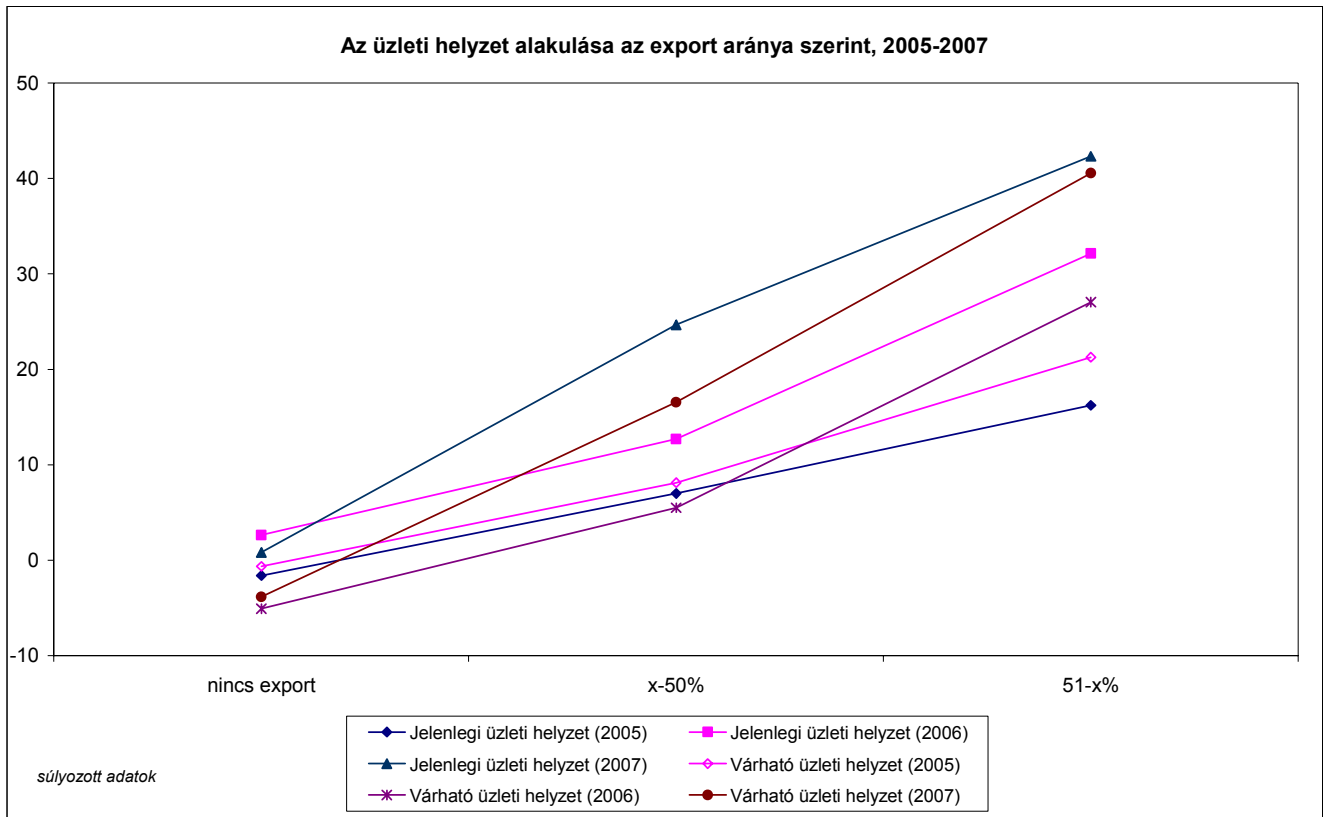

A 250 főnél több alkalmazottat foglalkoztató cégek 50%-a (2006-ban 39,4%-a) számolt be jó üzleti helyzetről és csak 8,4%-uk rosszról, ráadásul 40,7%-uk javuló helyzetre számít 2008 első félévében. Ezzel szemben a mikrovállalkozásoknak csupán 16,4%-a ítéli jónak üzleti helyzetét és 16,2%-uk vár javulást.

Korábbi felvételeinkhez képest az sem jelent újdonságot, hogy az exporttevékenység jelentős különbségeket okoz az üzleti helyzet megítélésében. Mostani felmérésünkben is azt tapasztaltuk, hogy az export összes árbevételén belüli arányának növekedésével a vállalkozások egyre kedvezőbben ítélik meg jelenlegi üzleti helyzetüket, és egyre optimistábban tekintenek a jövőbe. Az évek múlásával az összefüggés erősödni látszik: 2007-ben nagyobb különbség mutatkozik a különböző exportarányú vállalkozások között, mint a korábbi években (lásd a 3.1.7. ábrát).

A különbség abból adódik, hogy míg a döntően exportáló cégek 49,3%-a jó üzleti helyzetről számolt be és 47,1%-a ilyen folytatásban is bízik, addig a kizárólag belpiacra termelő vállalkozásoknak csupán 21,2%-a tartja jónak üzleti helyzetét, és mindössze 19,9%-uk számít javuló üzleti helyzetre 2008 első félévében.

3.1.7. ábra: Az üzleti helyzet alakulása az export aránya szerint, 2005-2007

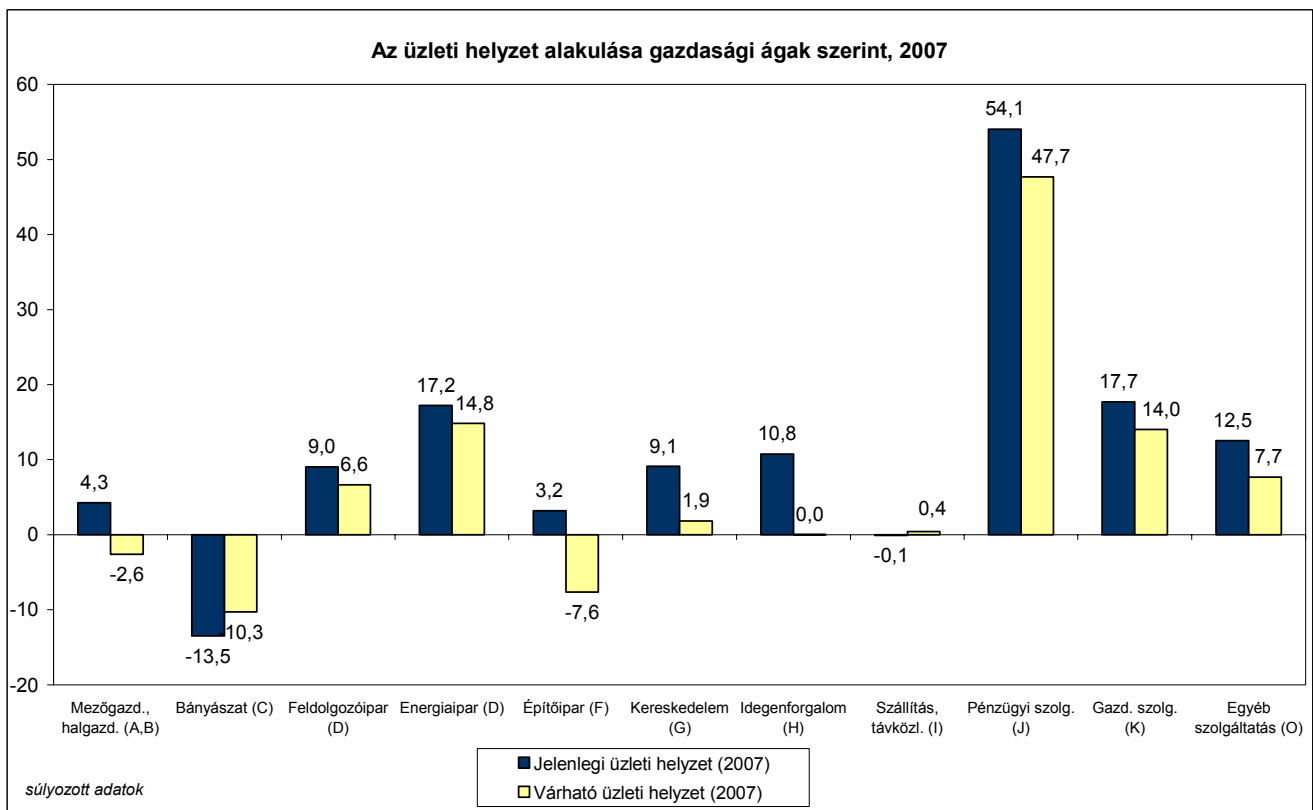

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Nemzetgazdasági ágak szerint messze a legnagyobb arányban a pénzügyi szolgáltatások területén működő vállalkozások jeleztek jó üzleti helyzetet, de a gazdasági szolgáltató cégek is jó évet zártak 2007-ben: előbbiek 57,8%-a, utóbbiak 30,5%-a minősítette jónak üzleti helyzetét. Legkevésbé a bányászat, illetve az építőipar területén tevékenykedő gazdasági szervezetek voltak elégedettek üzleti helyzetükkel: az első csoportba tartozó cégek 23,5%-a, a másodikba tartozóknak pedig 22,17%-a számolt be rossz üzleti helyzetről. A jövőt illetően a legjobb helyzetben levő, vagyis a pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó, illetve a gazdasági szolgáltatások területén működő cégek a legoptimistábbak: előbbiek 52,1%-a, utóbbiak 29,1%-a bízik javuló üzleti helyzetben 2008 első félévében. A leginkább borúlátóak a bányászat, illetve az építőipar területén működő vállalkozások, amelyeknek 29,5, illetve 27,6%-a számít romló üzleti helyzetre (lásd a 3.1.8. ábrát).

3.1.8. ábra: Az üzleti helyzet alakulása gazdasági ágak szerint, 2007

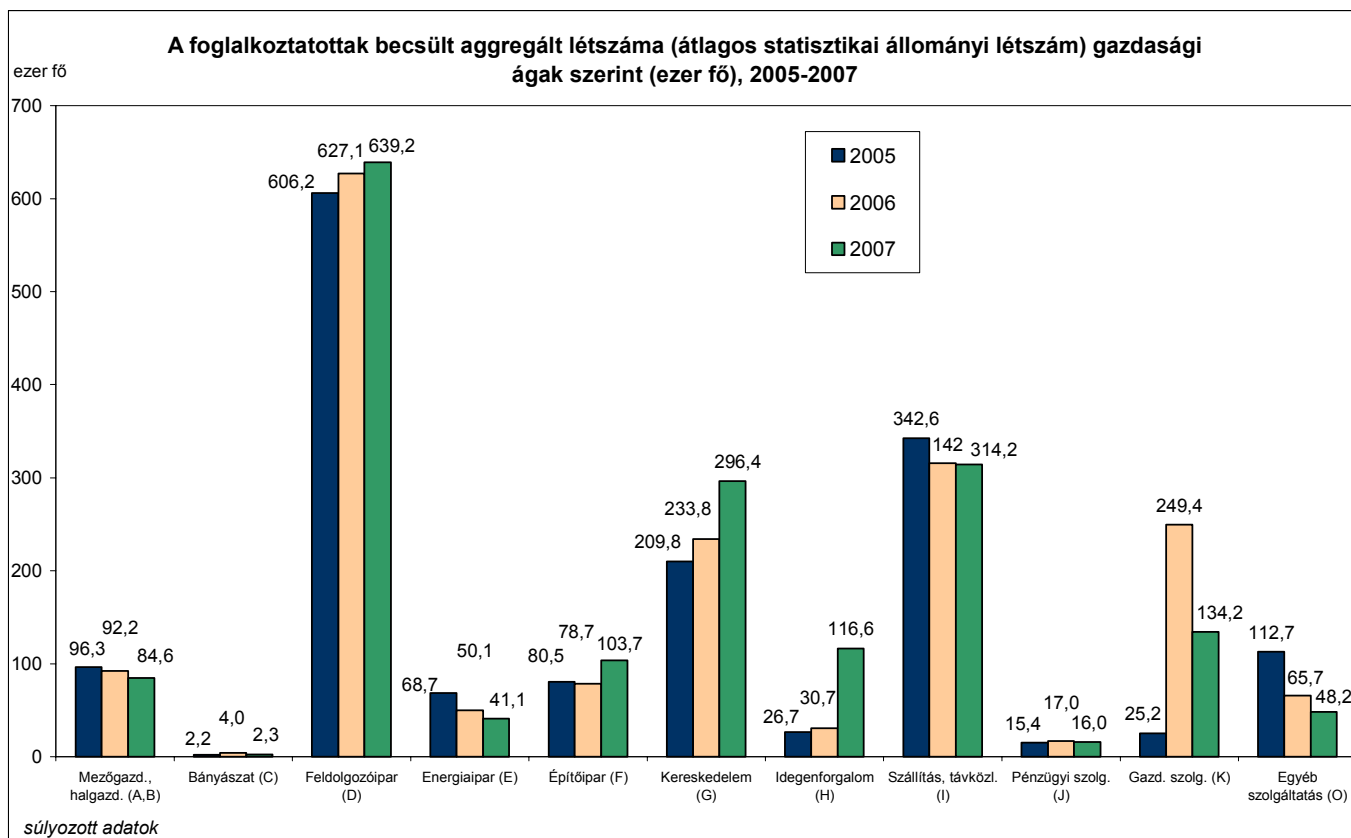
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

3.2. Foglalkoztatás

A felvétel alapján kiszámítható a vizsgált sokaságban foglalkoztatottak becsült száma. A 2007-es felvétel adatait sokasági súlyokkal súlyozva azt kapjuk, hogy a sokaságban 2006-hoz képest mintegy 32 ezer fővel bővülhetett a foglalkoztatás 2007 folyamán – a vizsgált gazdasági ágakba tartozó cégek körében. A 3.2.1. ábra azt mutatja, hogy a foglalkoztatás gazdasági ágak szerinti szerkezete nem változott számottevően a tavalyi évhez viszonyítva. A legnagyobb létszámnövekedést az idegenforgalomban és a kereskedelemben becsültük, ahol 63 ezer fővel, illetve 86 ezer fővel bővült egy év alatt a munkahelyek száma.

3.2.1. ábra: A foglalkoztatottak becsült aggregált létszáma (átlagos statisztikai állományi létszám) gazdasági ágak szerint (ezer fő), 2005-2007 ($N_{2005}: 7399$, $N_{2006}: 12756$, $N_{2007}: 12421$)¹⁴

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

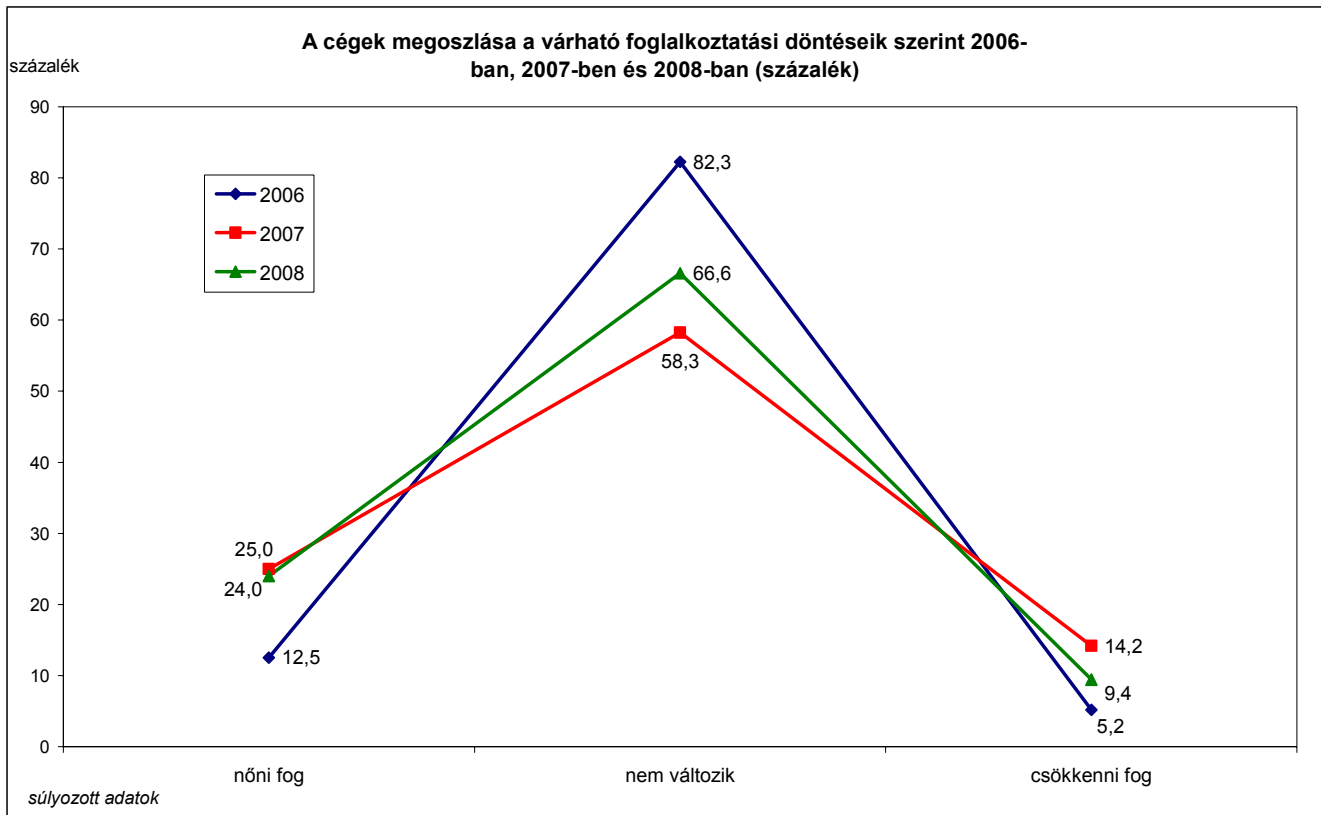
A vállalati vezetők várakozásai szerint 2008-ban is folytatódik a növekedés a versenyszféra foglalkoztatásában. A 2006-ig tartó dinamikus gazdasági növekedés csak mérsékelt foglalkoztatás-bővülést eredményezett, az azóta bekövetkezett makrogazdasági visszaesés viszont nem váltotta be a kedvezőtlen munkaerő-piaci várakozásokat és a munkahelyek száma változatlanul növekszik. A megkérdezett gazdasági szervezetek várakozásai alapján a versenyszektorban 2008 folyamán körülbelül 27 ezer fős munkahelyteremtés valószínűsíthető. Figyelembe véve a közsféra várhatóan csökkenő foglalkoztatását, ez 2008-ban nemzetgazdasági szinten 3-4 ezer új munkahely létrehozásának felel meg.

A következőkben azt vizsgáljuk, hogy a cégek körében milyen súlyúak a létszámbővítési szándékok. Az eredmények alapján várhatóan nem változik jelentősen a cégek munkaerő-piaci aktivitása a tavalyi évhez képest: a vállalkozások mintegy kétharmada változatlan létszámmal számol 2008-ban. A 2007-es évre vonatkozó várakozásokhoz képest csak egy százalékponttal csökkent a létszámnövekedést prognosztizálók aránya (24%-ra), és a vállalatvezetőknek csak 9,4%-a tervez csökkentést, mely érték mintegy 5 százalékponttal alacsonyabb, mint a tavalyi évben (lásd a 3.2.3. ábrát).

---

¹⁴ Súlyozott mintaelemszámok (a teljes sokaságra becsülve)

3.2.3. ábra: A cégek megoszlása a várható foglalkoztatási döntéseik szerint 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban, százalék (N_{2005} : 3348, N_{2006} : 6038, N_{2007} : 6794)¹⁵

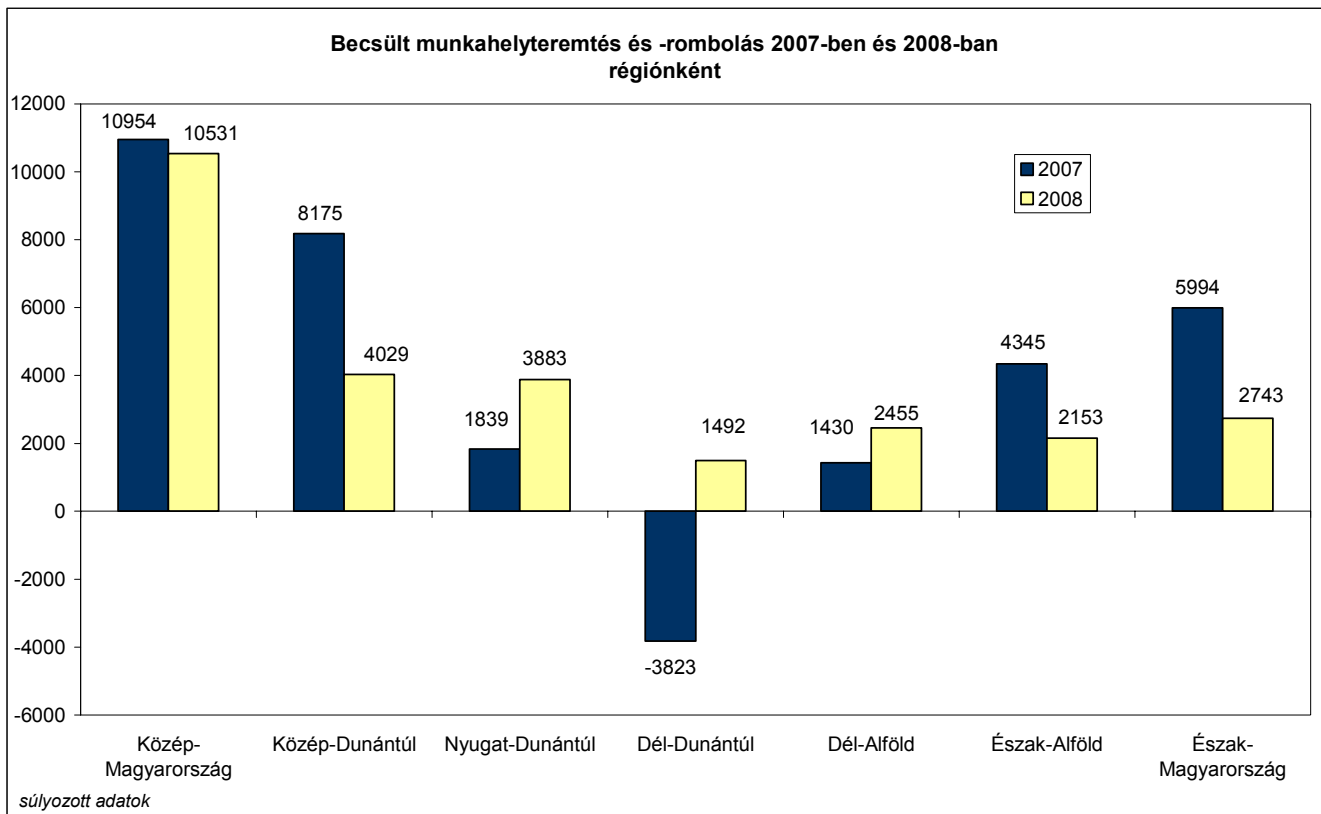

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

¹⁵ A mintaelemszámok alsó indexe az adatfelvétel évét jelzi, az ábra jelmagyarázatában szereplő évszámok pedig arra az évre vonatkoznak, melyben a válaszadók prognózisa megvalósul (tehát a 2005-ös adatok 2006-ban, a 2006-osak 2007-ben és a 2007-esek 2008-ban).

Regionális szinten igen jelentős különbségek tapasztalhatóak a létszámváltozást illetően. A 2008-ra prognosztizált foglalkoztatás-bővülés közel egyharmada várhatóan a Budapestet is magában foglaló Közép-magyarországi régióban fog megvalósulni, azaz valószínűleg tovább javul e régió az ország többi részéhez képest kedvező foglalkoztatási helyzete. 2008-ban a munkahelyek számának növekedésére lehet számítani minden régióban. Legkevésbé a Dél-Dunántúlon fog nőni a munkahelyek száma, de még így is a dunántúli régiókban realizálódik a foglalkoztatás-bővülés közel egyharmada (lásd a 3.2.4. ábrát).

3.2.4. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás 2007-ben és 2008-ban régióként
(N_{2006} : 12720, N_{2007} : 11661)

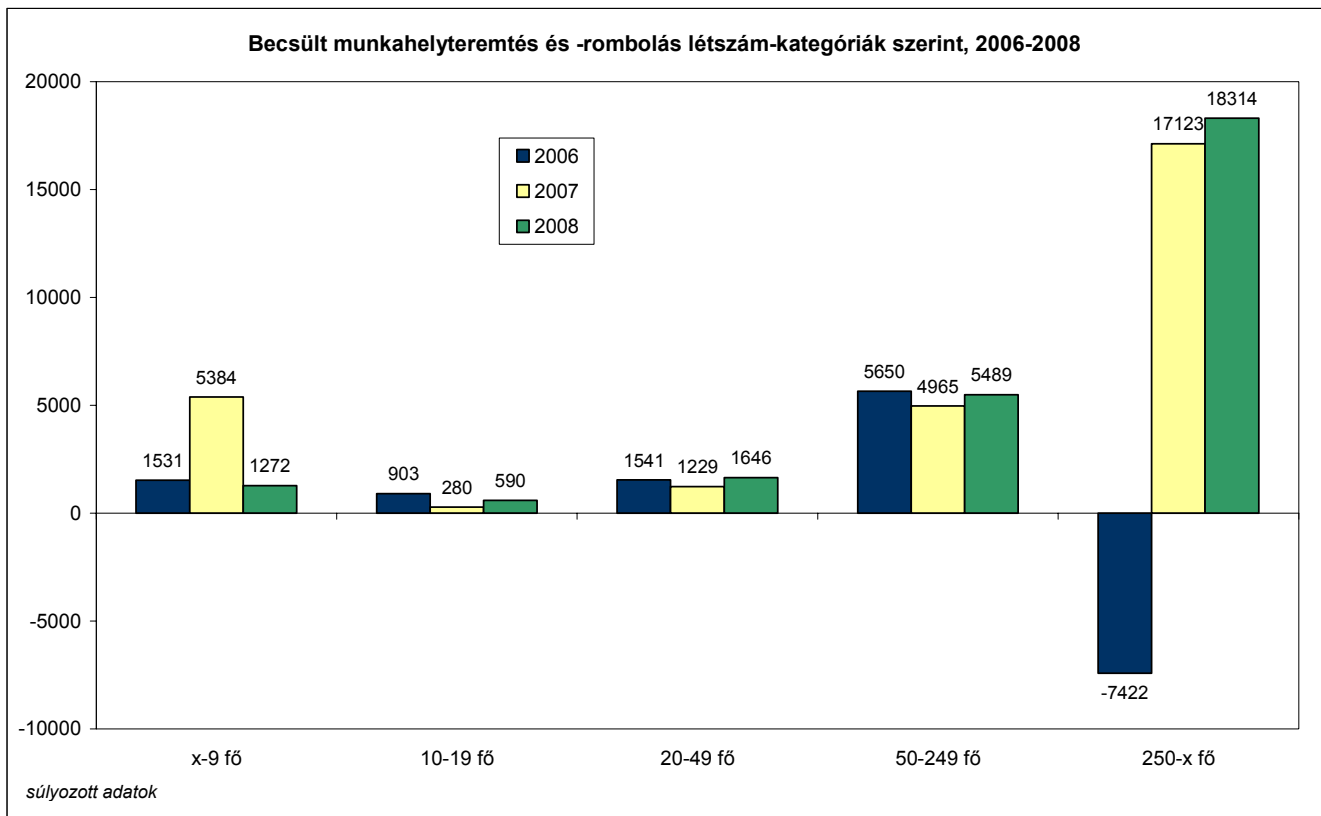

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A munkahelyteremtést a cégek mérete szerint vizsgálva látható, hogy az utóbbi években gyökeresen átalakult a várható foglalkoztatás-bővülés szerkezete. 2006-ra azt lehetett előre jelezni, hogy a létszámbővülés nagy részét a közepes méretű (50-249 fős) vállalkozások fogják megvalósítani, a nagyvállalatokra pedig a munkahelyrombolás lesz jellemző. Ezzel szemben a 2007-re vonatkozó előrejelzés azt mutatta, hogy az összes létszám-kategóriában emelkedni fog az alkalmazottak száma, és míg a közepes vállalkozásoknál csupán 4900 fővel, a mikrovállalkozásoknál 5300 fővel, a nagyvállalatoknál pedig 17000 fővel. Az adatok 2008-ra vonatkozólag is hasonló tendenciákat mutatnak: minden kategóriában létszámbővülés várható, melynek legnagyobb részét a nagyvállalkozások adják. A mikrovállalatok 1200 fővel növelik alkalmazottaik számát, a kisvállalatok 280 fővel, a közepes vállalatok 5400 új munkahelyet fognak létrehozni 2008 folyamán, a nagyvállalatok pedig 18000-et (lásd a 3.2.5. ábrát). A 250 főnél nagyobb létszámú vállalkozásokra jellemző a legmagasabb munkaerő-piaci aktivitás: mindössze 44,4%-uk esetében nem fog változni a létszám, míg a mikrovállalkozásoknál 78,9% ez az arány.

3.2.5. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás létszám-kategóriák szerint, 2006-2008
(N_{2005} : 13832, N_{2006} : 12623, N_{2007} : 11572)

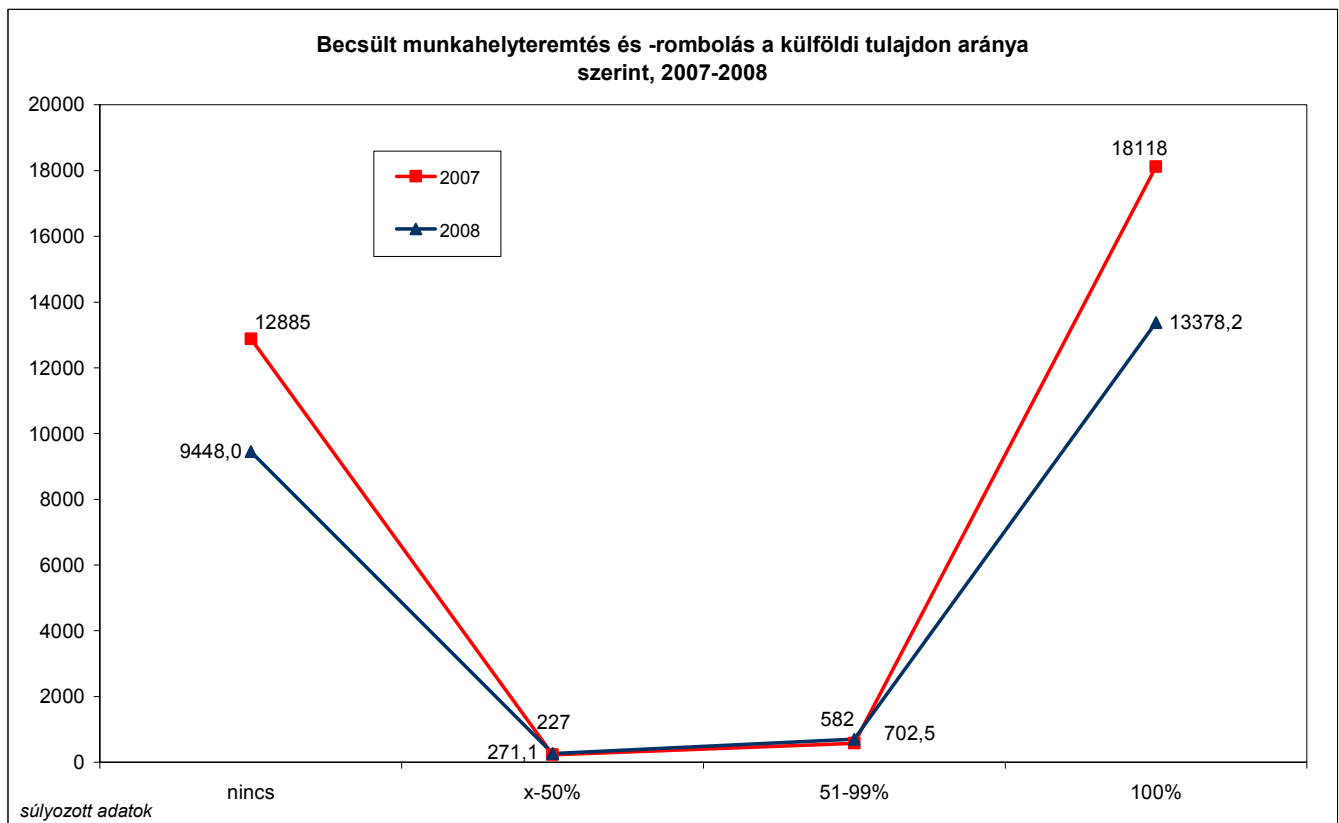

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Meglehetősen polarizált képet kapunk, ha az átlagos statisztikai állományi létszám várható alakulását a külföldi tulajdon alapján vizsgáljuk, ugyanis a 2008-ra prognosztizált munkahelyteremtések majdnem 40%-a a kizárólag magyar, mintegy 60%-a pedig a teljes mértékben külföldi tulajdonban levő vállalkozásoknál fog megvalósulni. Mindazonáltal a polarizáltság csökkent tavalyhoz képest (lásd a 3.2.6. ábrát).

A munkaerő-piaci aktivitást figyelembe véve megállapítható, hogy a külföldi tulajdon jelenléte növeli a létszámbővítés valószínűségét: míg a tisztán magyar tulajdonban levők 21%-a tervezi növelni foglalkoztatottainak számát, addig a többségében külföldi tulajdonúak 32,8%-a számol ezzel, a tisztán külföldi tulajdonban levőknél pedig 48,3% ez az arány.

3.2.6. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás a külföldi tulajdon aránya szerint, 2007-2008 (N_{2006} : 11240, N_{2007} : 10785)

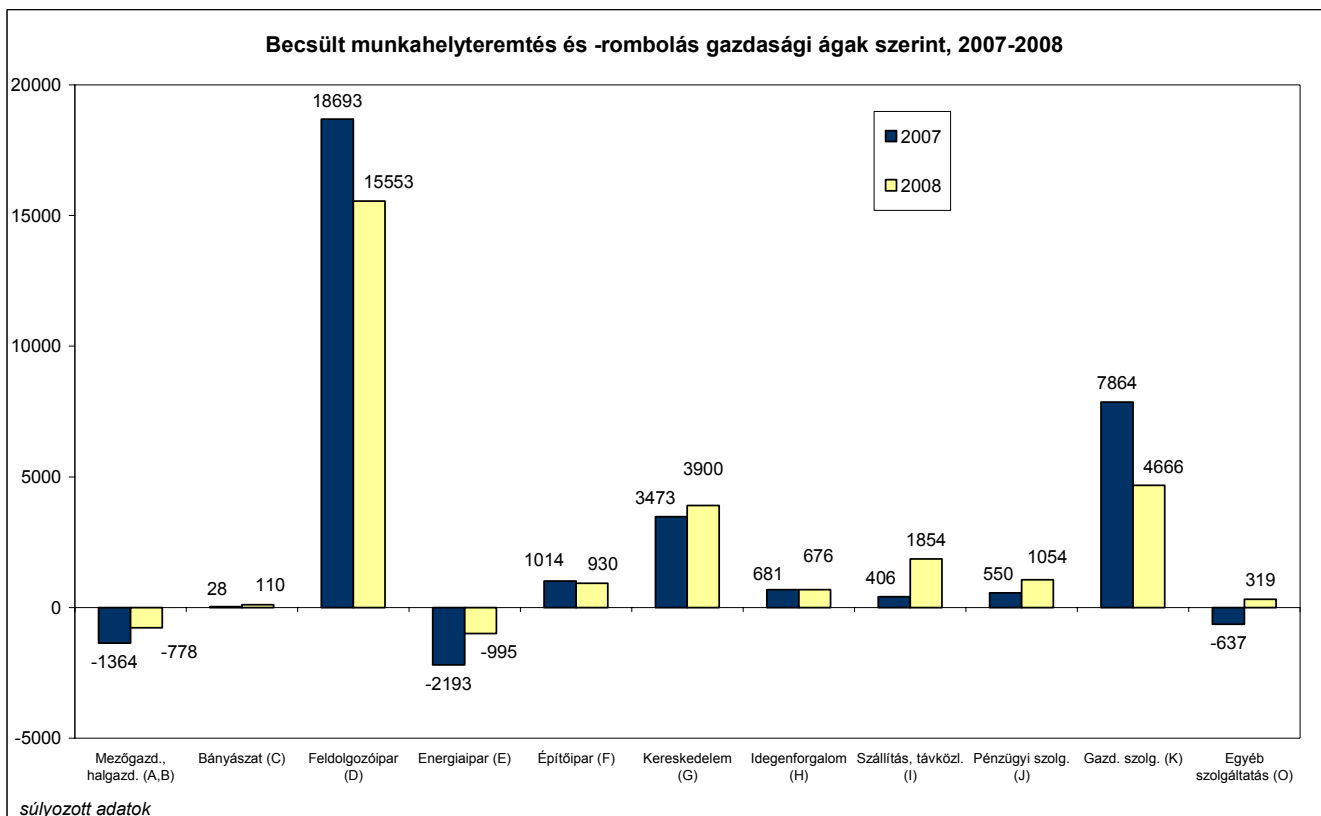

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Az exporttevékenység szerinti bontás azt mutatja, hogy 2008-ra minden – exporthányad szerint képzett – vállalat-kategória létszámbővítést tervez és a legnagyobb mértékű emelkedés a döntően exportáló cégek körében várható.

Gazdasági ágak szerint jelentős különbségeket találtunk a tervezett létszámot illetően. 2008-ban a feldolgozóiparban, a kereskedelemben és a gazdasági szolgáltatások területén várható a legjelentősebb foglalkoztatás-bővülés. A feldolgozóiparba tartozó gazdasági szervezetek összességében több, mint 15 ezer fővel kívánják növelni foglalkoztatottaik számát, míg a kereskedelem területén 3900 fős, a gazdasági szolgáltatások esetében pedig 4600 fős bővülés várható (lásd a 3.2.7. ábrát).

3.2.7. ábra: Becsült munkahelyteremtés és -rombolás gazdasági ágak szerint, 2007–2008 (N_{2006} : 12421, N_{2007} : 11621)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

3.3. Beruházás

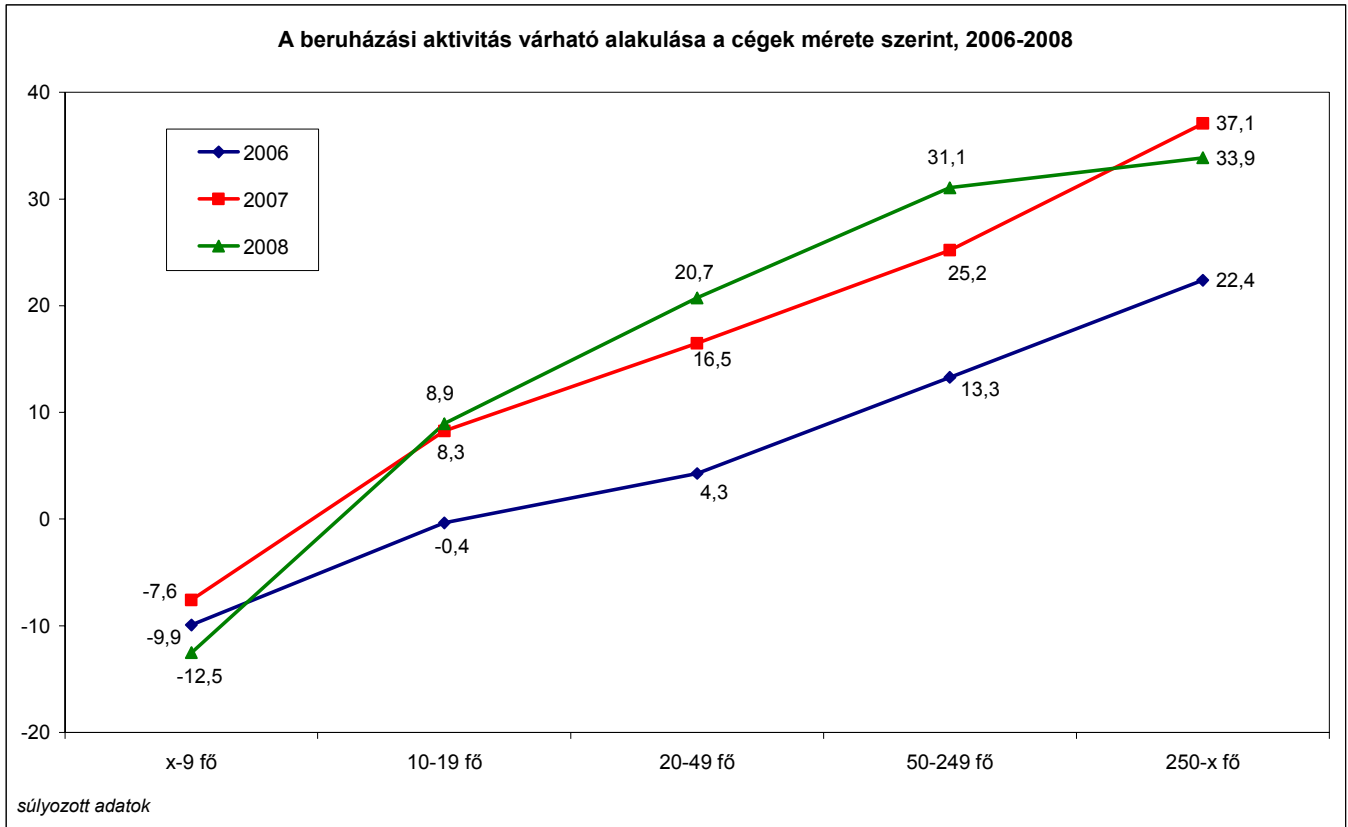
3.3.1. Beruházási tervek

A megkérdezett vállalkozások körében 2008 első félévében a beruházási kedv stagnálására lehet számítani: a cégek 23,4%-a tervezi növelni beruházási aktivitását (tavaly 22,4% állította ezt), viszont a vállalkozások 22,9%-ánál nem lesz beruházás (egy évvel korábban 21,5% volt a megfelelő arány). Regionális szinten nem mutatkozik lényeges különbség a várható beruházási aktivitás tekintetében.

A beruházási szándékok létszámnagyság-kategória szerinti alakulása megegyezik a kapacitás-kihasználtság esetében megfigyelt tendenciával: a nagyobb létszámot foglalkoztató, jobb tőkehasznosítással rendelkező vállalkozások lényegesen nagyobb arányban tervezik növelni beruházási aktivitásukat, mint a kisebb cégek. A 3.3.1.1. ábrán jól látható, hogy a beruházási kedv a létszámmal arányosan emelkedik.

Amíg a 10 főnél kevesebbet foglalkoztató vállalkozások 16,5%-a tervezi növelni beruházási aktivitását és 36,1%-uk nem fog beruházni, addig a 250 főnél nagyobb létszámú cégek 32,6%-ánál a beruházási kedv emelkedésére lehet számítani, és csak 7,8%-uk nem tervez beruházást 2008 első félévére.

3.3.1.1. ábra: A beruházási aktivitás várható alakulása a cégek mérete szerint, 2006-2008
(N_{2005} : 3575, N_{2006} : 5601, N_{2007} : 6308)

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A beruházási tervek a külföldi tulajdon aránya szerint is párhuzamba állíthatók a kapacitáskihasználtsági mutatókkal. A tisztán magyar tulajdonban levő vállalkozásokra alacsonyabb beruházási kedv jellemző, mint a teljes mértékben külföldi tulajdonosi háttérrel rendelkező cégekre: amíg előbbiek 24,8%-a nem tervez beruházást, 21,3%-uk pedig növeli beruházási aktivitását, addig utóbbiak 9,6%-ánál elmaradnak a beruházások, 39,5%-uk viszont emeli azok szintjét.

A cégek exporttevékenységét tekintve az tapasztalható, hogy az exportarány növekedésével enyhén emelkedik a beruházási kedv. Gazdasági ágak szerint ennél nagyobb eltéréseket tapasztalhatunk. A beruházások elmaradása leginkább a bányászat, az építőipar és a gazdasági szolgáltatások területén működő cégekre jellemző: a bányászattal foglalkozó cégek 40%-a, az építőipari és gazdasági szolgáltató vállalatoknak pedig egyaránt 29%-a nem tervez beruházást 2008 első félévében. Ezzel szemben a pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozó cégek 30,3%-a, valamint a mezőgazdaságban működő gazdálkodó szervezetek 29,2%-a tervezi beruházási aktivitásának élénkítését. Meglepő módon a bányászat területén is relatíve magas ez az arány: itt 29,5%-ra tehető azon cégek aránya, melyek beruházás-bővítést terveznek 2008 első félévére. Az egy évvel korábbi adatokhoz képest a bányászat, az építőipar, az idegenforgalom és a szállítás és távközlés területén csökkent azon cégek aránya, melyek beruházás-növelést terveznek, a legnagyobb növekedés pedig a pénzügyi szolgáltatások és az energiaipar területén működő vállalkozásokat jellemzi.

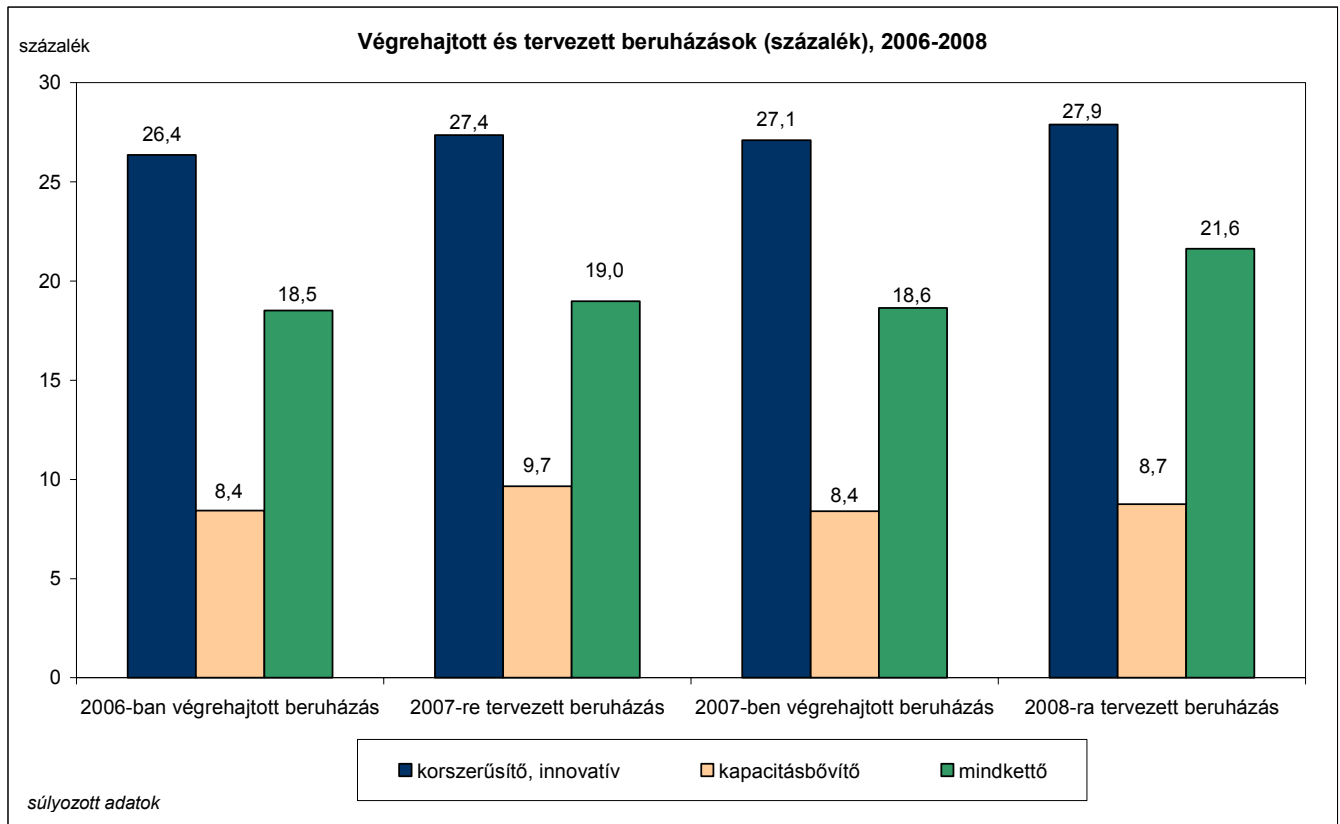
3.3.2. Beruházás-típusok és foglalkoztatási hatások

Csakúgy, mint a tavalyi felmérésben, most is három kategóriába soroltuk a gazdasági szervezeteket a beruházás típusa alapján: megkülönböztettünk korszerűsítést, innovációt végrehajtó, kapacitás-bővítő, illetve innovációt és kapacitás-bővítést egyaránt végrehajtó vállalkozásokat, valamint rákérdeztünk a végrehajtott és a tervezett beruházásokra is.

2007-ben csak 0,8 százalékponttal volt magasabb a beruházást végrehajtó cégek aránya 2006-hoz képest: 2007-ben a megkérdezett gazdasági szervezetek 54,1%-a hajtott végre beruházást. Az innovatív beruházást 2007-ben végrehajtó vállalkozások aránya 0,73 százalékponttal emelkedett tavalyhoz viszonyítva, míg a kapacitásbővítésbe beruházó cégek aránya enyhén csökkent, vagyis a beruházások csak kismértékben jártak a foglalkoztatás növekedésével.

2008-ban továbbra is az innovatív beruházások dominanciájára lehet számítani, a kapacitásbővítő beruházások aránya változatlanul alacsony. A tervezett és a végrehajtott beruházások típusait foglalja össze a 3.3.2.1. ábra. Az ábrán látható a beruházási kedv enyhe erősödése, egyrészt a végrehajtott, másrészt a tervezett beruházások tekintetében: 2007-ben némileg nagyobb arányban hajtottak végre beruházást a cégek, mint 2006-ban; 2008-ra nagyobb arányban terveznek befektetést, mint 2007-re; viszont 2007-ben kisebb arányban hajtottak végre beruházást, mint ahogyan azt tervezték.

3.3.2.1. ábra: Végrehajtott és tervezett beruházások, 2006-2008, százalék (N_{2006} : 5995, N_{2007} : 6691)

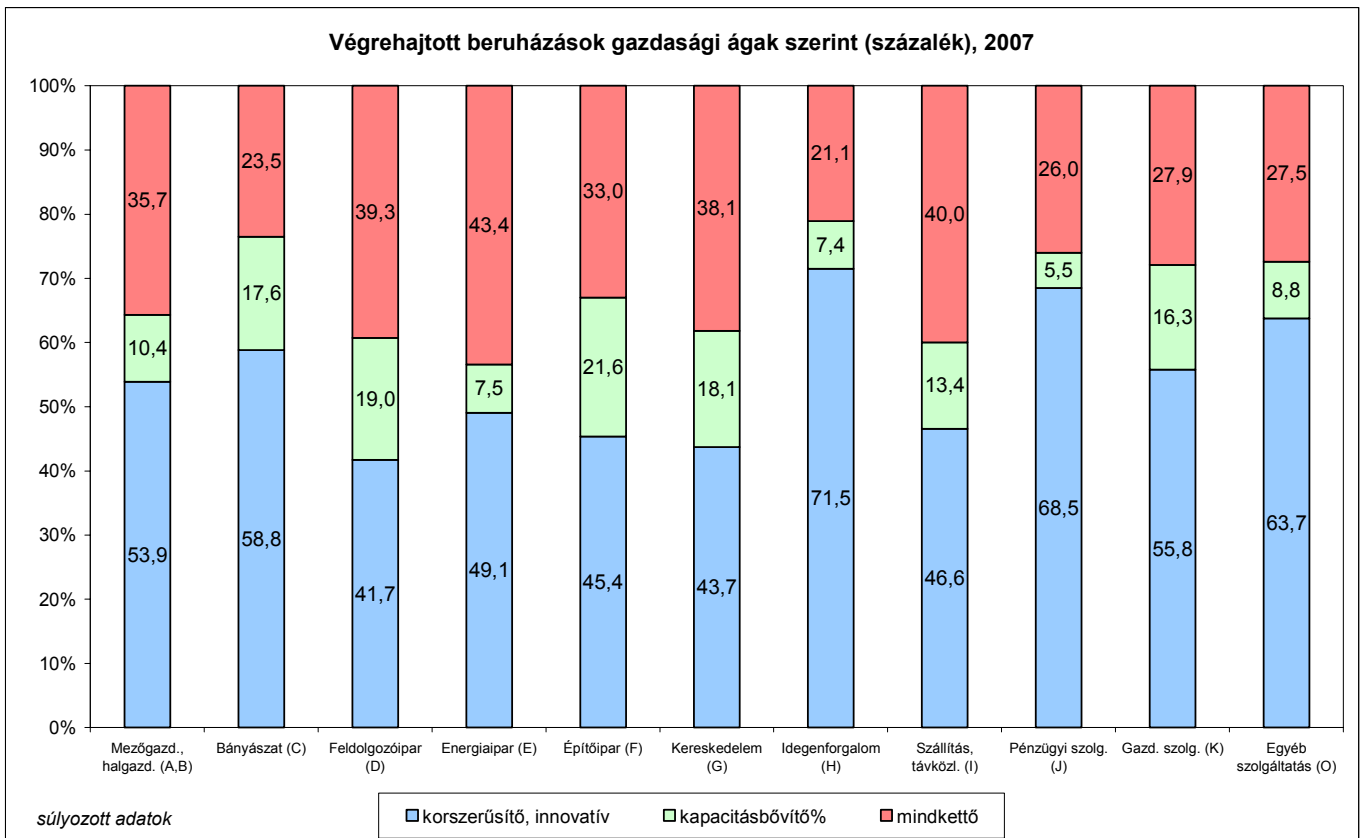

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerinti bontásban látható, hogy innovatív beruházást legnagyobb arányban az idegenforgalom és a pénzügyi szolgáltatások területén működő vállalkozások hajtottak végre, míg a kapacitás-bővítő beruházás leginkább az építőipari és feldolgozóipari cégekre jellemző (lásd a 3.3.2.2. ábrát).

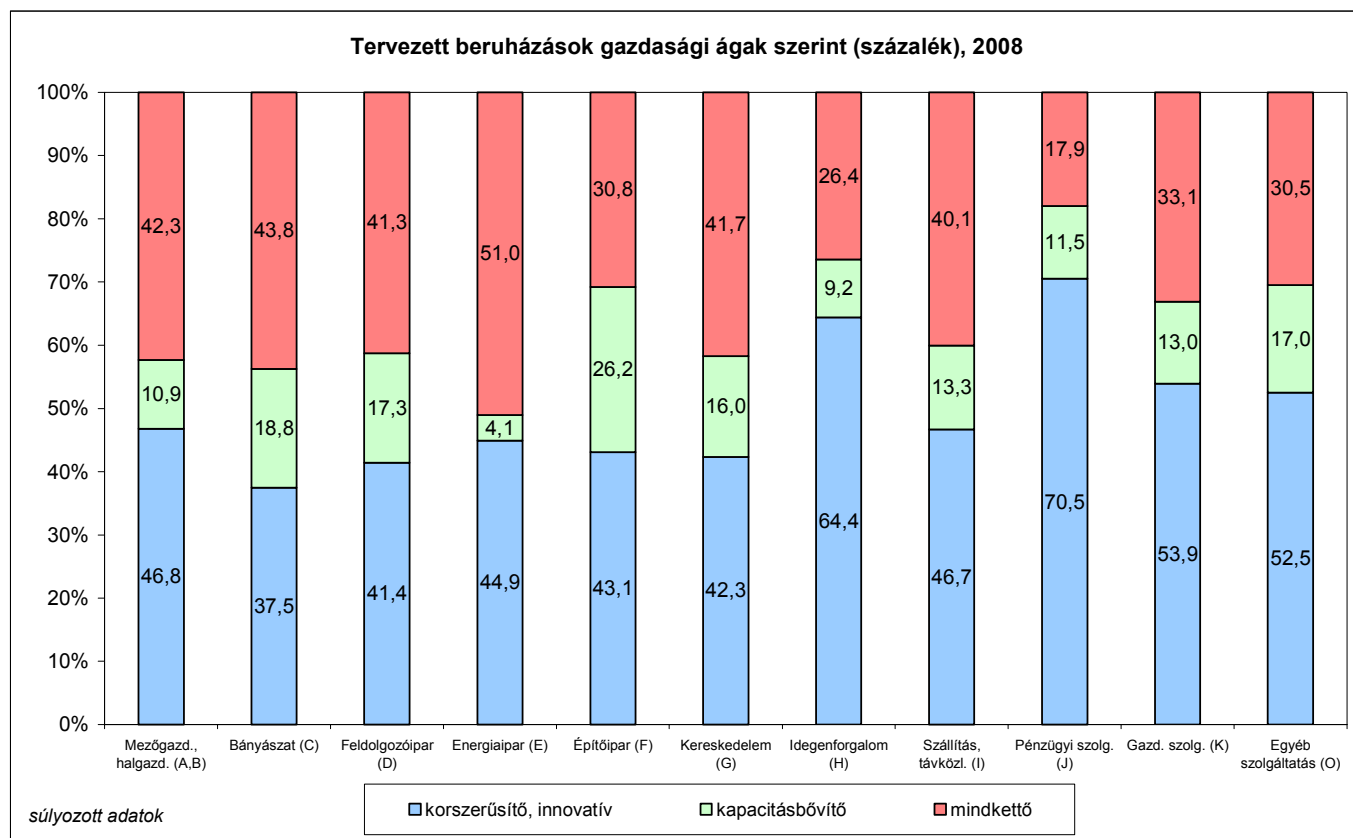
3.3.2.2. ábra: Végrehajtott beruházások gazdasági ágak szerint, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 6994)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A 3.3.2.3. ábrából látható, hogy a gazdasági ágakat tekintve a 2008-ra tervezett beruházások megoszlása nagymértékben megegyezik a 2007-ben végrehajtott befektetésekkel.

3.3.2.3. ábra: Tervezett beruházások gazdasági ágak szerint, 2008, százalék (N_{2007} : 6340)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Az előzőekben már megállapítottuk, hogy a cégek létszámának emelkedésével növekszik a beruházási kedv. A végrehajtott és a tervezett beruházások típusait a gazdasági szervezetek nagysága szerint vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a legfrissebb adatok szerint¹⁶ ez az összefüggés sem az innovatív, sem a kapacitásbővítő beruházást végrehajtó, illetve tervező cégek esetében nem érvényesül tisztán. Az innovatív beruházás leginkább a közepes nagyságú (50-249 fős) cégekre jellemző, a kapacitásbővítő beruházás pedig a kisebb létszámú (20-49 fős) vállalatokra. A mindkét fajta beruházást végrehajtó, illetve tervező vállalatok esetében viszont egyértelmű a cég mérete és a beruházási aktivitás között fennálló pozitív összefüggés (lásd a 3.3.2.1. és 3.3.2.2. táblázatokat).

3.3.2.1. táblázat: Végrehajtott beruházások fajtája a cégek mérete szerint, 2006-2007 (N_{2006} : 5935, N_{2007} : 6961)

Vállalkozások mérete	Végrehajtott beruházás fajtája (%)					
	korszerűsítő, innovatív		kapacitásbővítő		mindkettő	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
x-9 fő	21,9	22,4	5,9	5,8	10,6	7,1
10-19 fő	27,1	30,3	10,5	9,7	13,6	12,0
20-49 fő	27,7	32,0	11,5	11,3	17,2	20,5
50-249 fő	31,1	33,3	13,1	10,4	26,6	28,4
250-x fő	32,6	28,6	6,8	10,7	34,8	43,3
Összesen	26,4	27,2	8,4	8,4	18,6	18,8

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

¹⁶ A végrehajtott beruházások esetében ezek az adatok 2007-re vonatkoznak, a tervezett beruházások esetében pedig 2008-ra.

3.3.2.2. táblázat: Tervezett beruházások fajtája a cégek mérete szerint, 2007-2008 (N_{2006} : 5948, N_{2007} : 6309)

Vállalkozások mérete	Tervezett beruházás fajtája (%)					
	korszerűsítő, innovatív		kapacitásbővítő		mindkettő	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
x-9 fő	23,2	22,3	9,0	7,7	11,3	9,4
10-19 fő	26,7	33,0	11,7	9,8	14,0	16,4
20-49 fő	30,2	31,5	12,3	10,8	18,1	24,3
50-249 fő	31,4	37,7	11,2	8,3	27,4	31,9
250-x fő	32,7	27,9	6,6	9,5	33,7	46,4
Összesen	27,4	28,0	9,7	8,7	18,9	21,8

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A külföldi tulajdon arányát tekintve nem találtunk lényeges eltéréseket a végrehajtott és tervezett beruházások típusát illetően, viszont az exporttevékenység alapján könnyen elkülöníthetők a vállalkozások. Az alábbi táblázatok azt mutatják, hogy a kapacitásbővítő beruházások inkább az exportáló cégekre jellemzőek, míg innovatív beruházásokat a hazai piacra termelő vállalkozások hajtanak végre, illetve terveznek nagyobb arányban (lásd a 3.3.2.3. és 3.3.2.4. táblázatokat).

3.3.2.3. táblázat: Végrehajtott beruházások fajtája az export aránya szerint, 2006-2007 (N_{2006} : 5684, N_{2007} : 6563)

Export az árbevétel hányadában	Végrehajtott beruházás fajtája (%)					
	korszerűsítő, innovatív		kapacitásbővítő		mindkettő	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
nincs export	26,4	27,0	7,4	7,3	15,2	13,3
x-50%	29,1	30,5	10,9	10,3	25,6	30,6
51-x%	22,3	23,7	10,2	13,8	29,4	34,8
Összesen	26,3	27,2	8,4	8,5	18,9	18,0

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

3.3.2.4. táblázat: Tervezett beruházások fajtája az export aránya szerint, 2007-2008 (N_{2006} : 5698, N_{2007} : 5969)

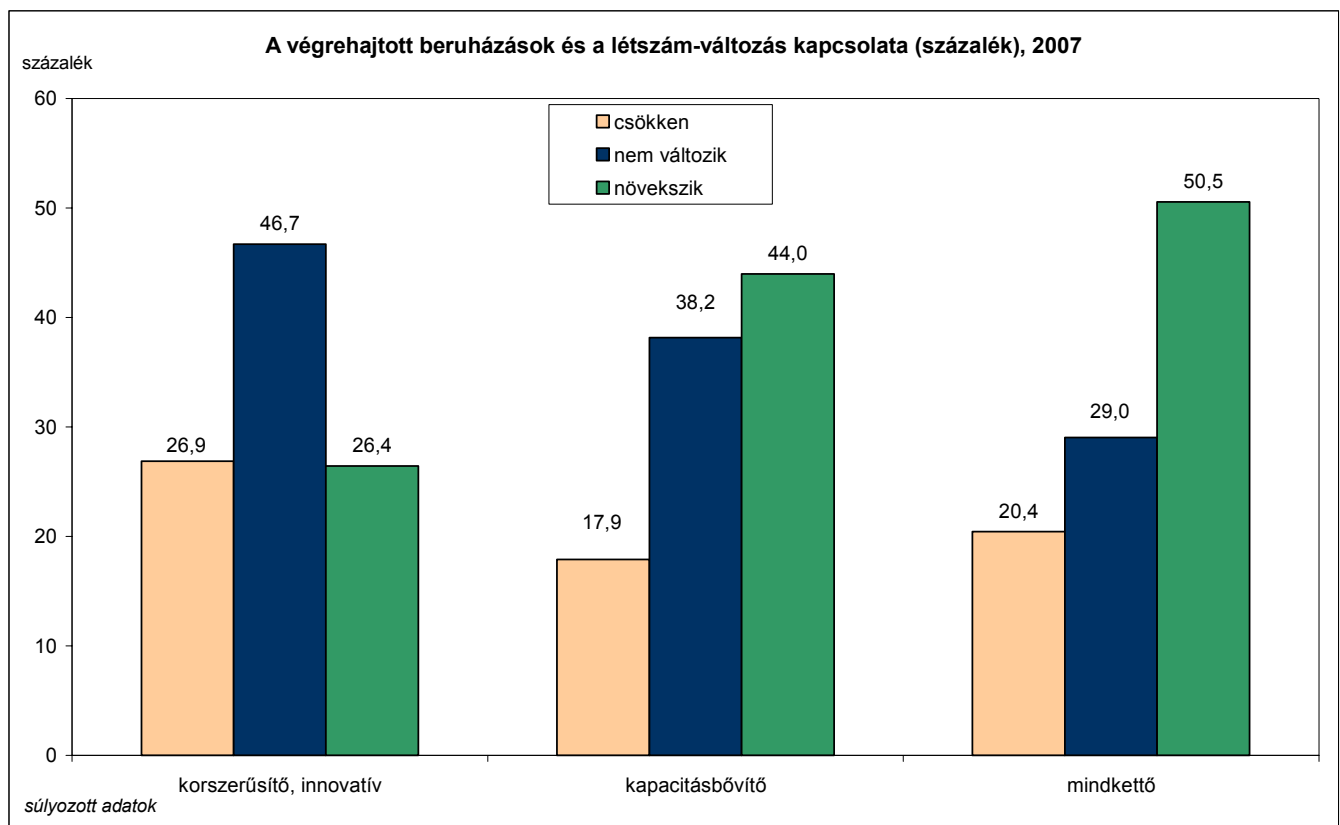
Export az árbevétel hányadában	Tervezett beruházás fajtája (%)					
	korszerűsítő, innovatív		kapacitásbővítő		mindkettő	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
nincs export	28,5	28,2	9,7	7,8	15,0	16,4
x-50%	27,7	27,8	9,8	10,0	28,8	36,2
51-x%	21,4	26,9	10,5	11,8	28,6	35,7
Összesen	27,3	28,0	9,9	8,6	19,1	21,3

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

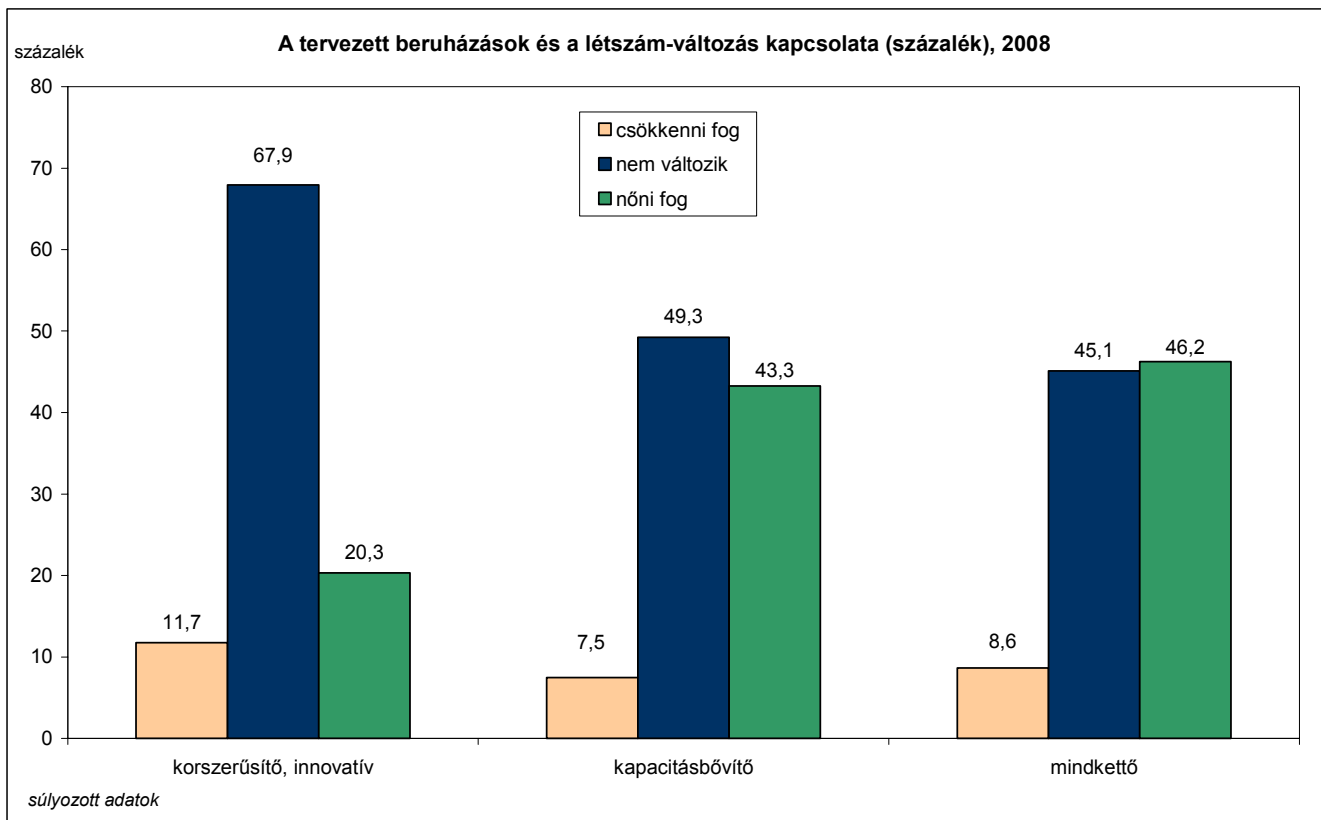
A vállalati munkaerő-kereslet alakulását alapvetően meghatározza a végrehajtott és a tervezett beruházások jellege. A korszerűsítő, innovatív beruházások esetén többnyire nem változik a foglalkoztatottak száma. A cégek 46,7%-a esetében a végrehajtott innovatív beruházás következtében nem változott a létszám, és a jövőben innovatív beruházást tervező vállalkozások 67,9%-a is stabil létszámmal számol. A kapacitásbővítő beruházás viszont pozitívan hat a foglalkoztatottak létszámára: az ilyen beruházást végrehajtó gazdasági szervezetek 44%-a növelte alkalmazottainak számát, és vezetőik 43,3%-a úgy nyilatkozott, hogy a termelőkapacitás bővítését szolgáló beruházás eredményeként a jövőben létszámfelvétel várható a cégnél. A mindkét típusba tartozó beruházást egyidejűleg végrehajtó cégek esetében a vállalatok fele növelte alkalmazotti létszámát, és a jövőben ezt tervezőknél is magas, 46,2%-os volt ez az arány (lásd a 3.3.2.4. és 3.3.2.5. ábrákat).

3.3.2.4. ábra: Végrehajtott beruházás és létszám kapcsolata, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 6986)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

3.3.2.5. ábra: Tervezett beruházás és létszám kapcsolata, 2008, százalék (N₂₀₀₇: 6042)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Általánosságban megállapítható, hogy a beruházást tervező gazdasági szervezetekre nem jellemző, hogy csökkentik a foglalkoztatottak számát. Ez azt mutatja, hogy az új technológiák alkalmazásával nem csökken a munkaerő iránti aggregált kereslet. A technológiai váltás a vállalkozások döntő hányadánál nem szorítja háttérbe a munkaerőt a termelési tényezők között, hanem feltehetően a foglalkoztatási szerkezetben belül indukál változást a nem-rutin munkát végző szakképzettek, illetve felsőfokú végzettségűek javára.

---

4. Termelés

4.1. Termelési szint

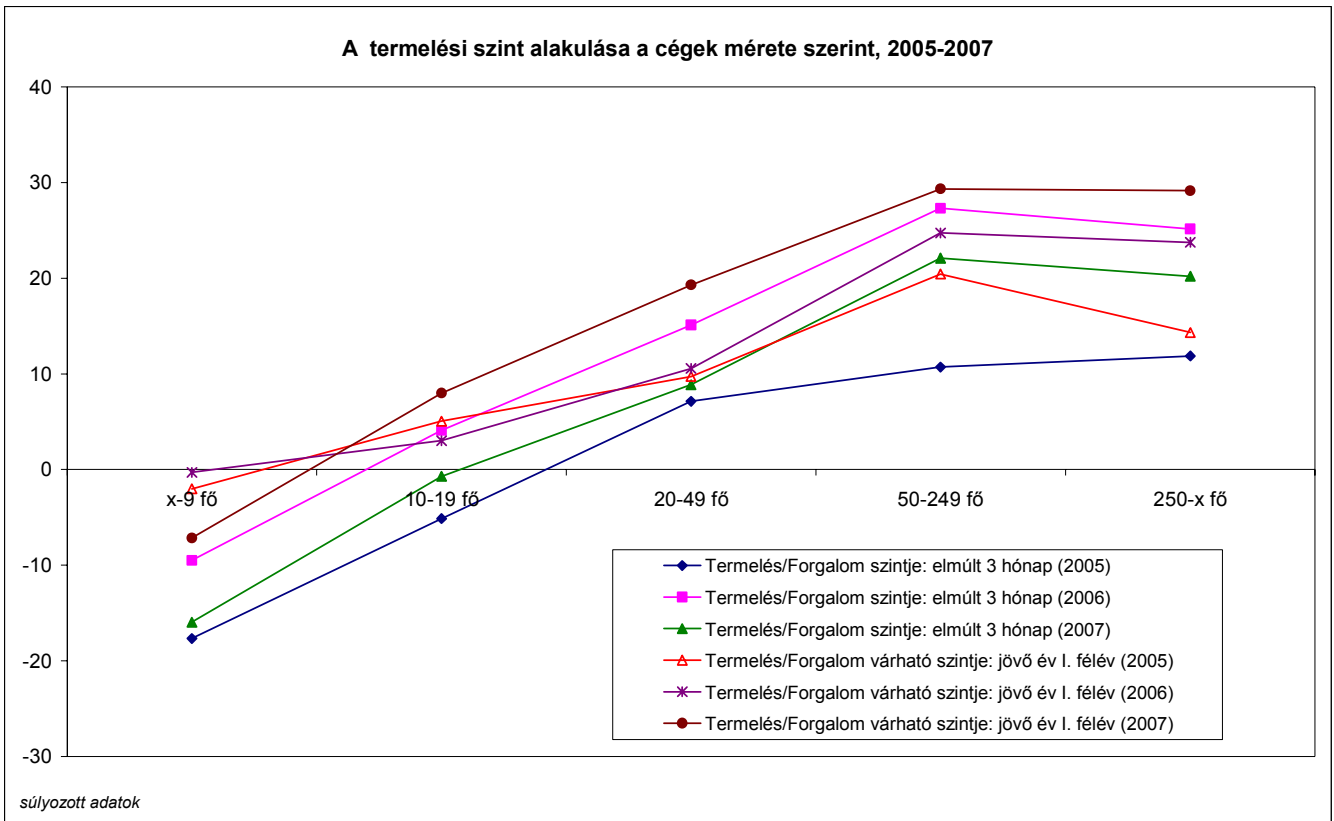
A vállalkozások üzleti helyzete mellett a termelés szintje is kedvező képet mutat: a 2007-es felvétel adatai szerint a cégek 27,6%-a jelzett csökkenő termelési szintet, és mindössze 19%-uk számít jövőbeli csökkenésre. A vállalatvezetők 28,4%-a növekvő termelési szintről számolt be és 29,6%-uk számít növekedésre a jövőben.

A termelési szint emelkedéséről legnagyobb arányban a Közép- és Nyugat-dunántúli, illetve a Dél-alföldi régióban működő vállalkozások számoltak be, míg a forgalom csökkenését az Észak-alföldi és az Észak-magyarországi cégek jelezték a legnagyobb arányban.

Csakúgy, mint a többi konjunktúramutató esetében, a termelési szintnél is azt tapasztalhatjuk, hogy a létszám emelkedésével növekszik a cégek forgalma (ezt az összefüggést mutatja be a 4.1.1. ábra). A mikrovállalkozásoknak csupán 17,1%-a regisztrált növekedést termelési szintjében az elmúlt negyedévben, és mindössze 19,3%-uk számít a forgalom bővülésére 2008 első félévében. Ezzel szemben a 250 főnél nagyobb létszámú cégek 44,1%-a jelezte termelési szintjének növekedését, és 42,7%-a várja ennek folytatódását a közeljövőben.

4.1.1. ábra: A termelési szint alakulása a cégek mérete szerint, 2005-2007 (N_{2005} : 6588, N_{2006} : 5668, N_{2007} : 6468)

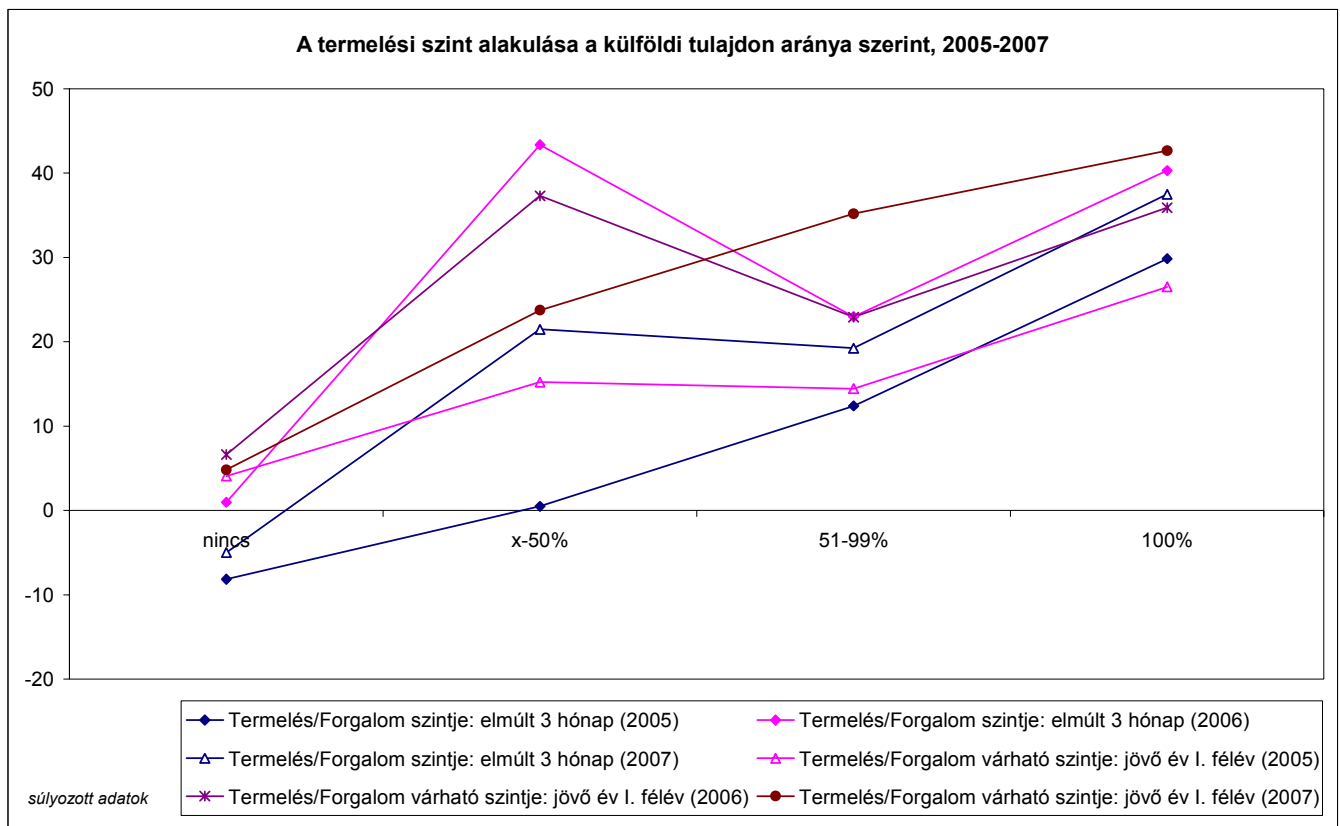
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A tulajdonosi szerkezetet, valamint az exporttevékenységet tekintve sem jutunk meglepő eredményekhez, a külföldi tulajdonhányaddal rendelkező, illetve az exportáló cégek magasabb termelési szinttel működnek, mint a kizárólag magyar, illetve a belpiacra termelő vállalatok (lásd a 4.1.2. és 4.1.3. ábrákat).

A teljes mértékben magyar kézben levő vállalkozások 24,9%-a jelezte a termelési szint növekedését és 26,1%-uk várja ezt a jövőben is, a kizárólag külföldiek által tulajdonolt cégeknek pedig több, mint fele (53,6%-a) növelte forgalmát, és közel ennyien (50,7%) számítanak további bővülésre (lásd a 4.1.2. ábrát).

4.1.2. ábra: A termelési szint alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007 (N₂₀₀₅: 6511, N₂₀₀₆: 5070, N₂₀₀₇: 6047)

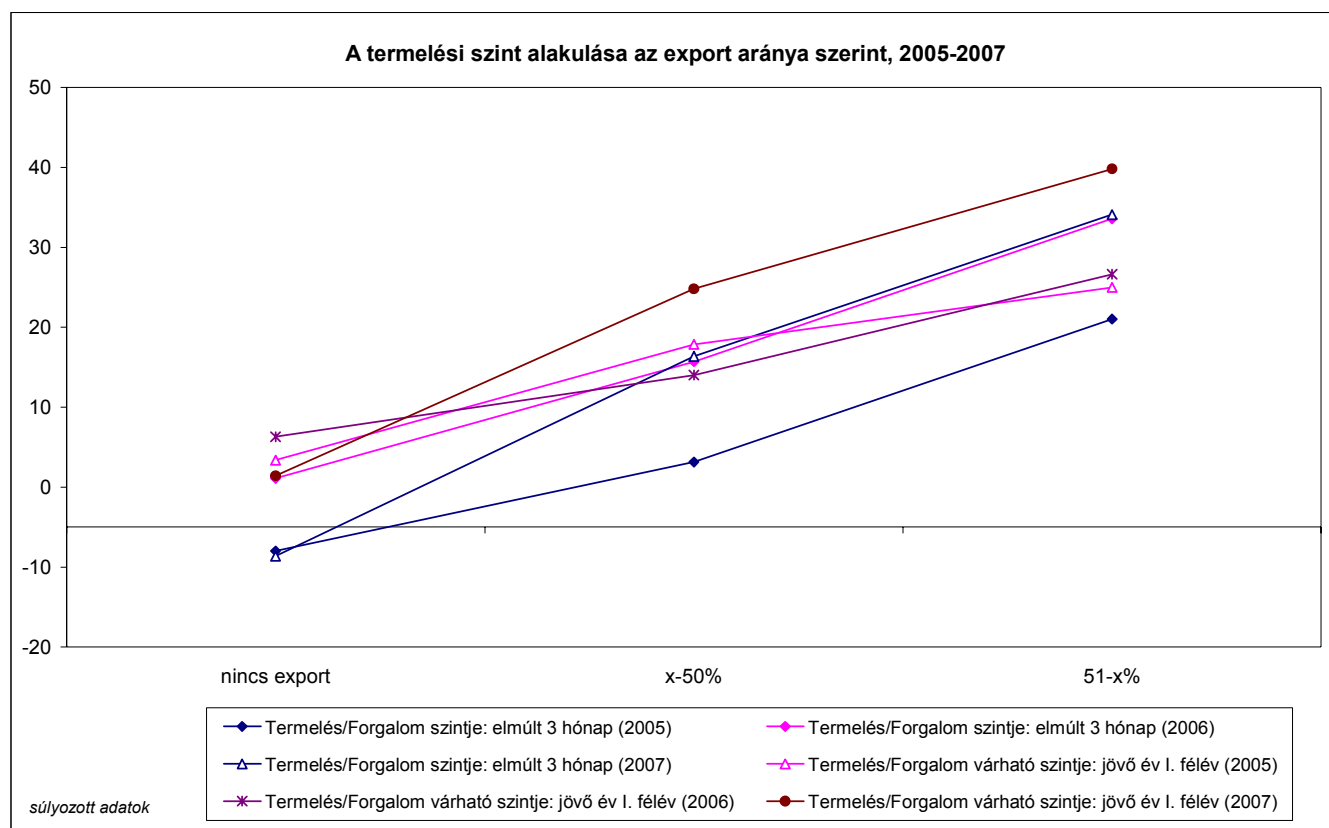

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. -100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A termékeiket és szolgáltatásaikat a hazai piacon értékesítő cégek 22,9%-a tudta növelni termelési szintjét és 24,4%-a bízik a kedvező folytatásban, ezzel szemben a döntően exportáló vállalkozások közel fele (47,9%-a) jelezte forgalmának növekedését és 47,5%-uk számít a termelési szint emelkedésére 2008 első félévében (lásd a 4.1.3. ábrát).

4.1.3. ábra: A termelési szint alakulása az export aránya szerint, 2005-2007 (N₂₀₀₅: 6359, N₂₀₀₆: 5406, N₂₀₀₇: 6101)

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. -100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

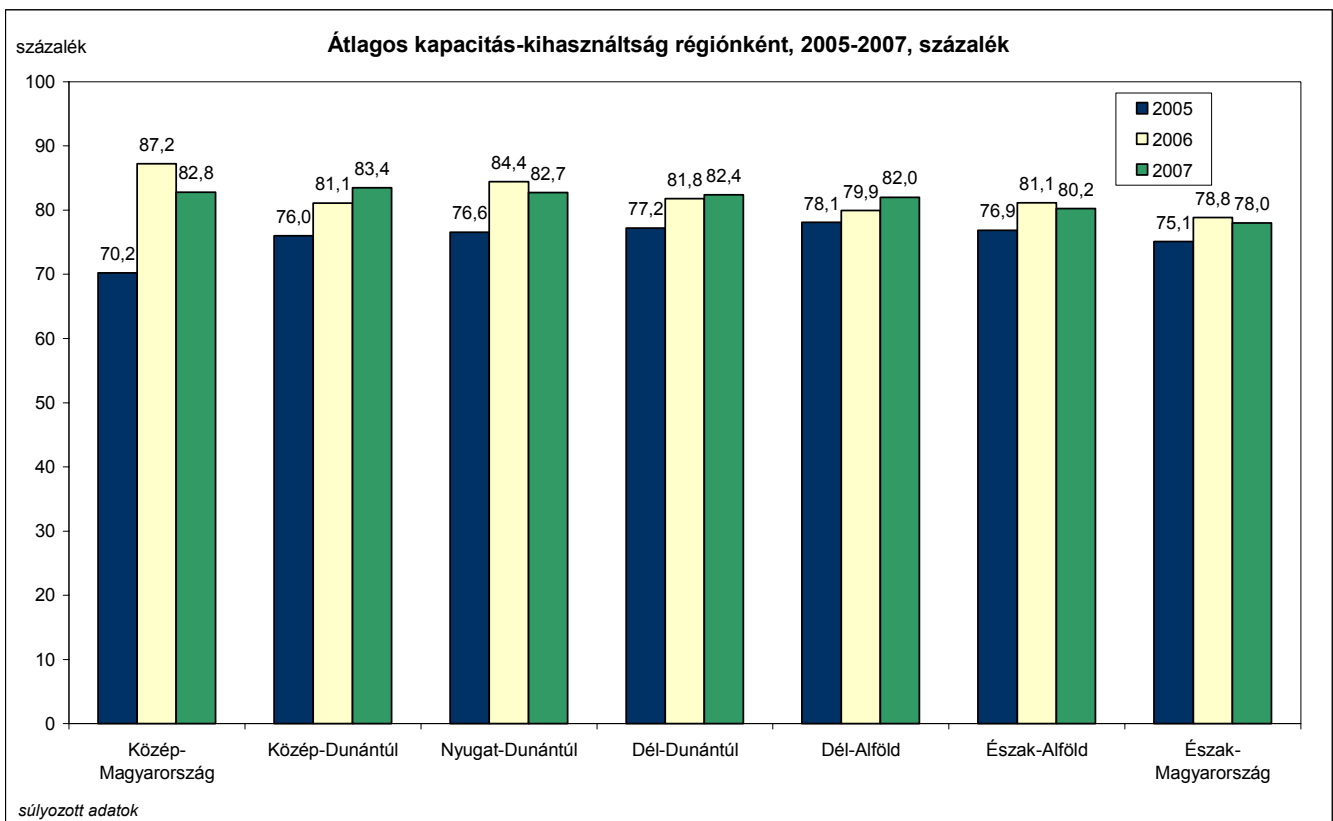
Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerint a pénzügyi szolgáltató cégek emelték legnagyobb arányban (47,9%) termelési szintjüket, ezen kívül az energiaipar (35,1%), a feldolgozóipar (31,8%) és a gazdasági szolgáltatások (30,6%) területén működő vállalkozásokról is elmondható, hogy aránylag nagy részük elégedett a 2007-es forgalom alakulásával.

4.2. Kapacitás-kihasználtság

A kapacitás-kihasználtság átlagos szintje 2007-ben 81,5% volt, ami egy százalékpontos visszaesést jelent 2006-hoz képest. Amint azt 4.2.1. ábra mutatja, a 2005 és 2006 közötti, minden régióra jellemző emelkedés után 2007-ben ez a kedvező tendencia megtorpanni látszott. A Közép-Dunántúlon, a Dél-Dunántúlon és a Dél-Alföldön csak igen enyhe növekedés, a többi régióban pedig kis visszaesés tapasztalható. A kapacitás-kihasználtság szintje a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (83,4%), míg a legalacsonyabb mutatóval az Észak-magyarországi (78,0%) és az Észak-alföldi (80,2%) régióban működő vállalkozások rendelkeznek.

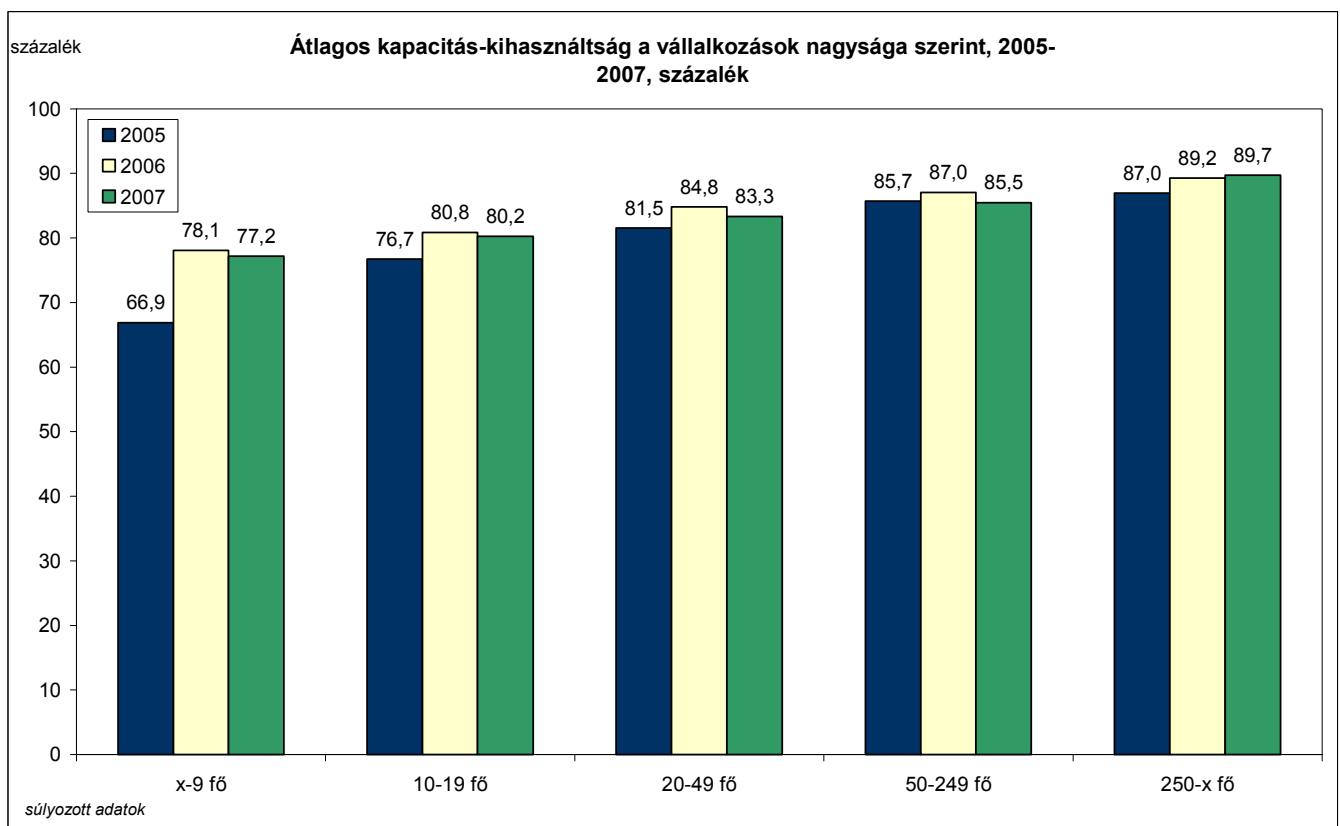
4.2.1. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság régiónként, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 5861, N_{2006} : 5668, N_{2007} : 6400)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A 4.2.2. ábrán megfigyelhető, hogy a vállalati mérettel arányosan javul a cégek kapacitásainak kihasználtsága: a mikrovállalkozások esetében 77,2% ez az arány, a 250 főnél többet foglalkoztató nagyvállalatoknál pedig 89,7%. Az is látható, hogy 2006-hoz képest a 250 főnél nagyobb létszámú cégeket kivéve minden csoport kapacitás-kihasználtsági mutatója 1-2 százalékponttal csökkent.

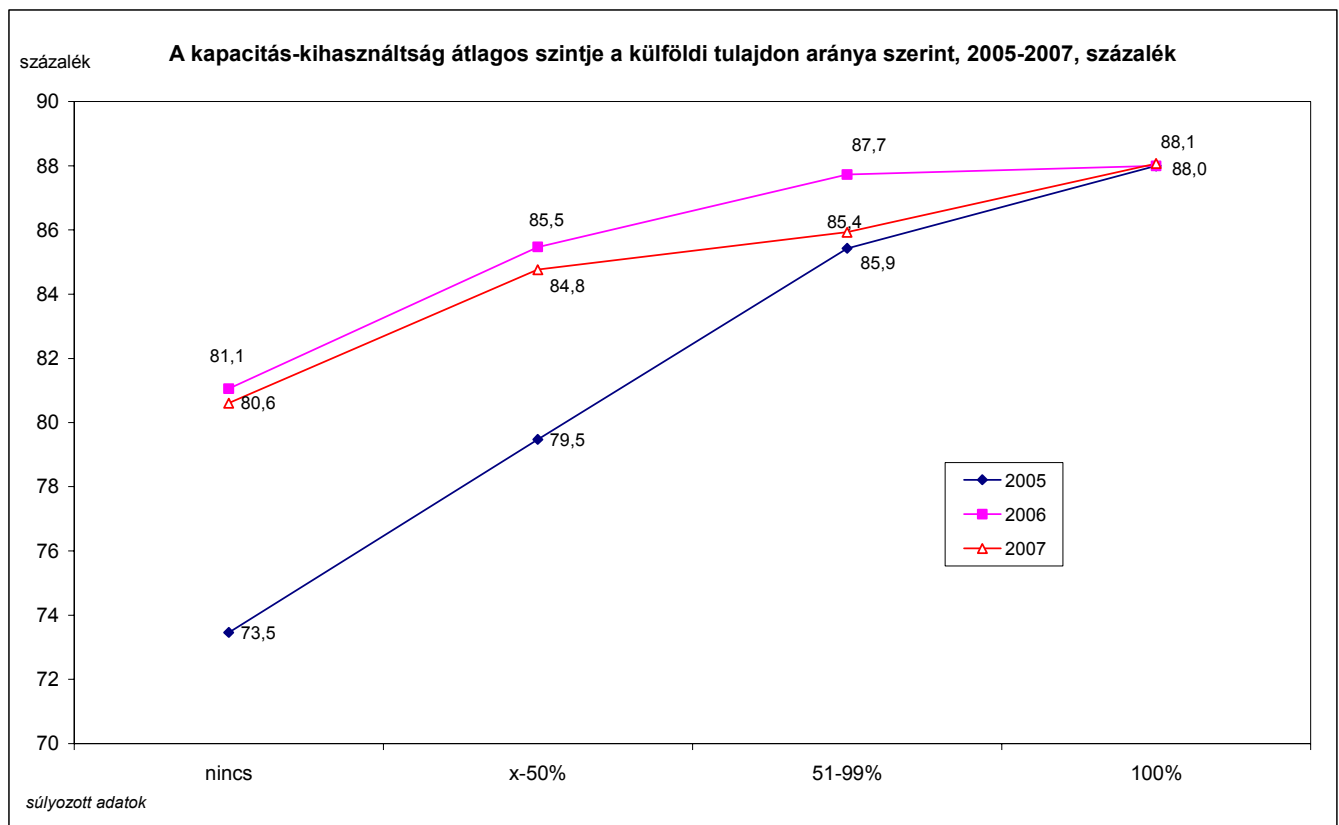
4.2.2. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság a vállalkozások nagysága szerint, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 5847, N_{2006} : 5615, N_{2007} : 6351)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A megkérdezett vállalatok kapacitás-kihasználtsága tulajdonosi szerkezetük alapján is markáns eltéréseket mutat. A három évre vonatkozó adatokból olyan általános tendencia rajzolódik ki, miszerint a külföldi tulajdoni hányad mértékének növekedésével arányosan javul a cégek kapacitásának kihasználtsága (lásd a 4.2.3. ábrát). Ezen kívül az is jól látható az ábrán, hogy az utóbbi években a tisztán magyar tulajdonosi háttérrel rendelkező cégeknél nőtt legnagyobb mértékben a kapacitások kihasználtsági szintje, míg a teljes mértékben külföldi tulajdonú vállalatok kapacitás-kihasználtsága magas (88% körüli) szinten stagnált.

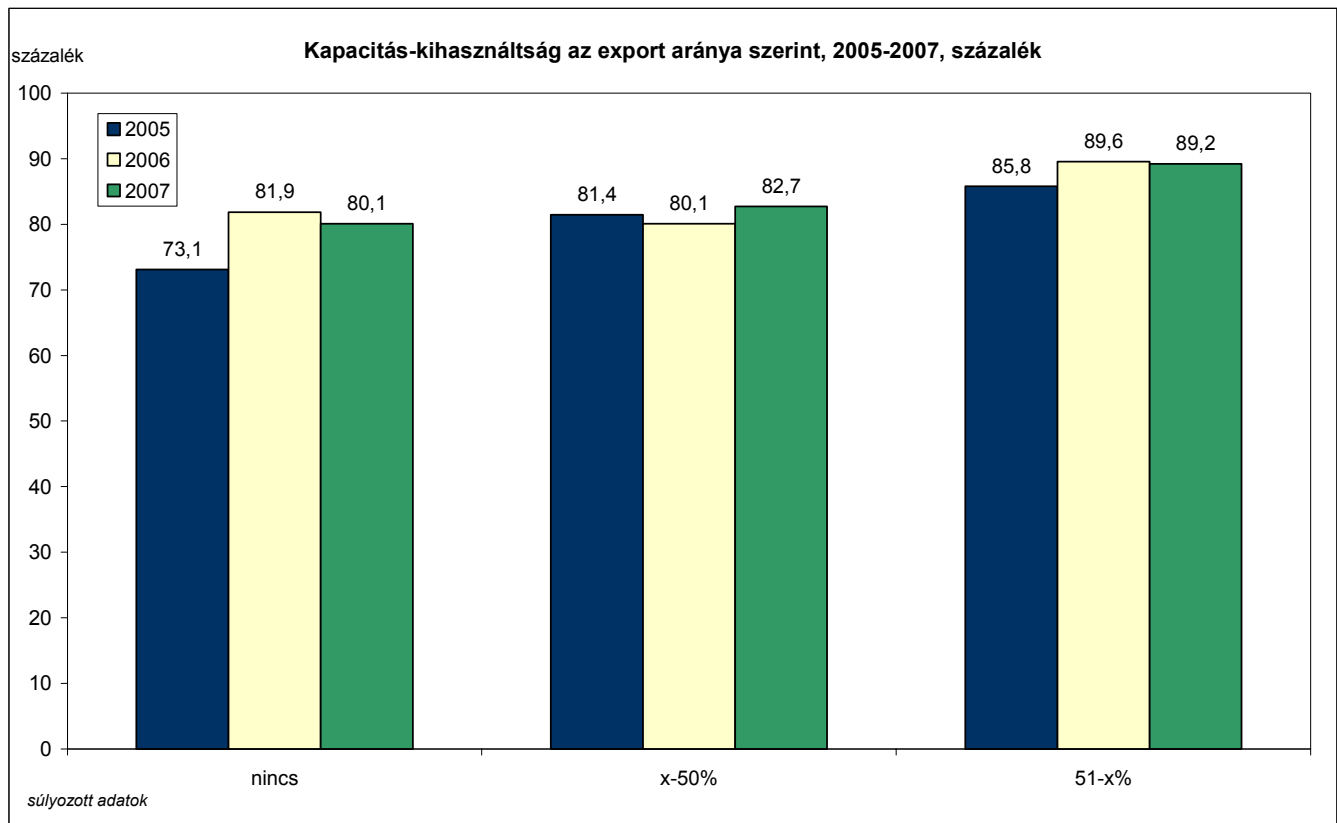
4.2.3. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007, százalék ($N_{2005}: 5783$, $N_{2006}: 5021$, $N_{2007}: 5986$)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Az adatokat exporttevékenység szerinti bontásban vizsgálva megállapítható, hogy az exportarányal nő a kapacitás-kihasználtság szintje. A döntően exportáló cégek 89,2%-os kapacitás-kihasználtsággal működnek, a termékeiket vagy szolgáltatásaikat kizárólag a belpiacon értékesítő vállalkozásoknál pedig csak 80,1% a megfelelő mutató (lásd a 4.2.4. ábrát).

4.2.4. ábra: Átlagos kapacitás-kihasználtság az export aránya szerint, 2005-2007, százalék
(N_{2005} : 5624, N_{2006} : 5403, N_{2007} : 6053)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A gazdasági ágakat tekintve az adatok azt mutatják, hogy a legnagyobb kapacitás-kihasználtsággal a pénzügyi (89,8%) és a gazdasági (86,3%) szolgáltatások, valamint a szállítás és távközlés (86,3%) területén tevékenykedő cégek működnek. A legalacsonyabb tőkehasznosítási mutató a bányászat (67,0%) és az idegenforgalom (71,0%), területén működő vállalkozásokra jellemző. 2006-hoz képest majdnem minden gazdasági ágban csökkent a kapacitás-kihasználtság, legnagyobb mértékben a kereskedelemben és az építőiparban. Számottevő (7 százalékpontos) növekedés csak az idegenforgalom területén volt tapasztalható, valamint igen enyhe emelkedést mutatott a feldolgozóipar (1,8 százalékpont) és az energiaipar (0,7 százalékpont).

4.3. Rendelésállomány

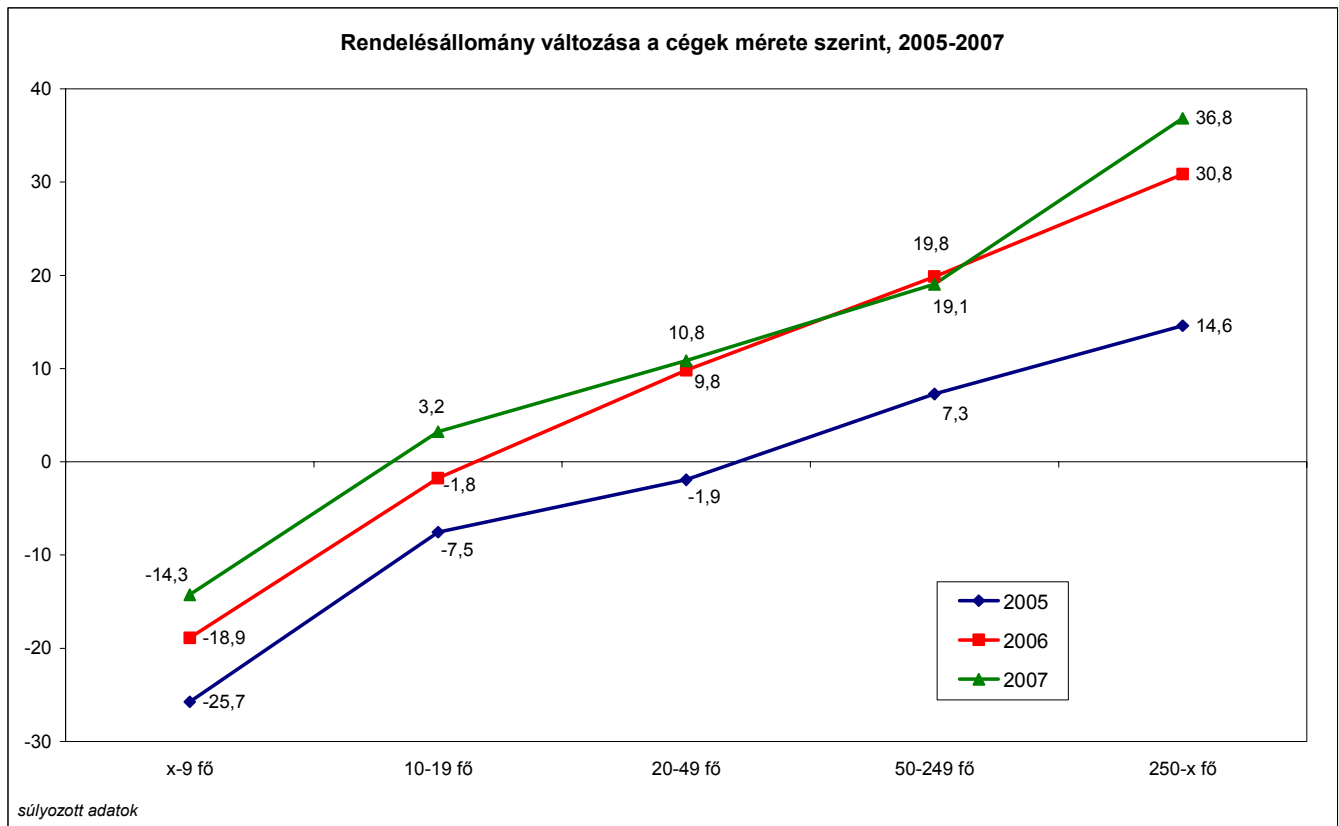
A 2007-es adatok szerint a cégek rendelésállománya némi (bár 2006-hoz képest lassuló) növekedést mutat az előző évhez képest: a vállalkozások 1,8 százalékponttal magasabb arányban jelezték a rendelésállomány növekedését és 1 százalékponttal kisebb arányban számoltak be csökkenésről, mint egy évvel korábban.

A korábban már megfigyelt, kedvező helyzetű régiókban a cégek magasabb rendelésállományról adtak számot, így például a Közép- és Nyugat-dunántúli régióban 25% fölötti azon gazdasági szervezetek aránya, amelyek 2007 során növelni tudták rendelésállományukat.

A rendelésállomány esetében is megfigyelhető, hogy a mutató értéke a létszámmal nő, ahogy ez a 4.3.1. ábrán is látható. 2007-ben a megkérdezett mikrovállalkozásoknak mindössze 11,8%-a jelzett magas rendelésállomány-szintet, ezzel szemben a 20-49 főt foglalkoztató vállalatoknál 21,8% volt ez az arány, a 250 főnél nagyobb létszámú cégek esetében pedig 45,5%.

4.3.1. ábra: Rendelésállomány változása a cégek mérete szerint, 2005-2007 (N_{2005} : 6818, N_{2006} : 5767, N_{2007} : 6848)

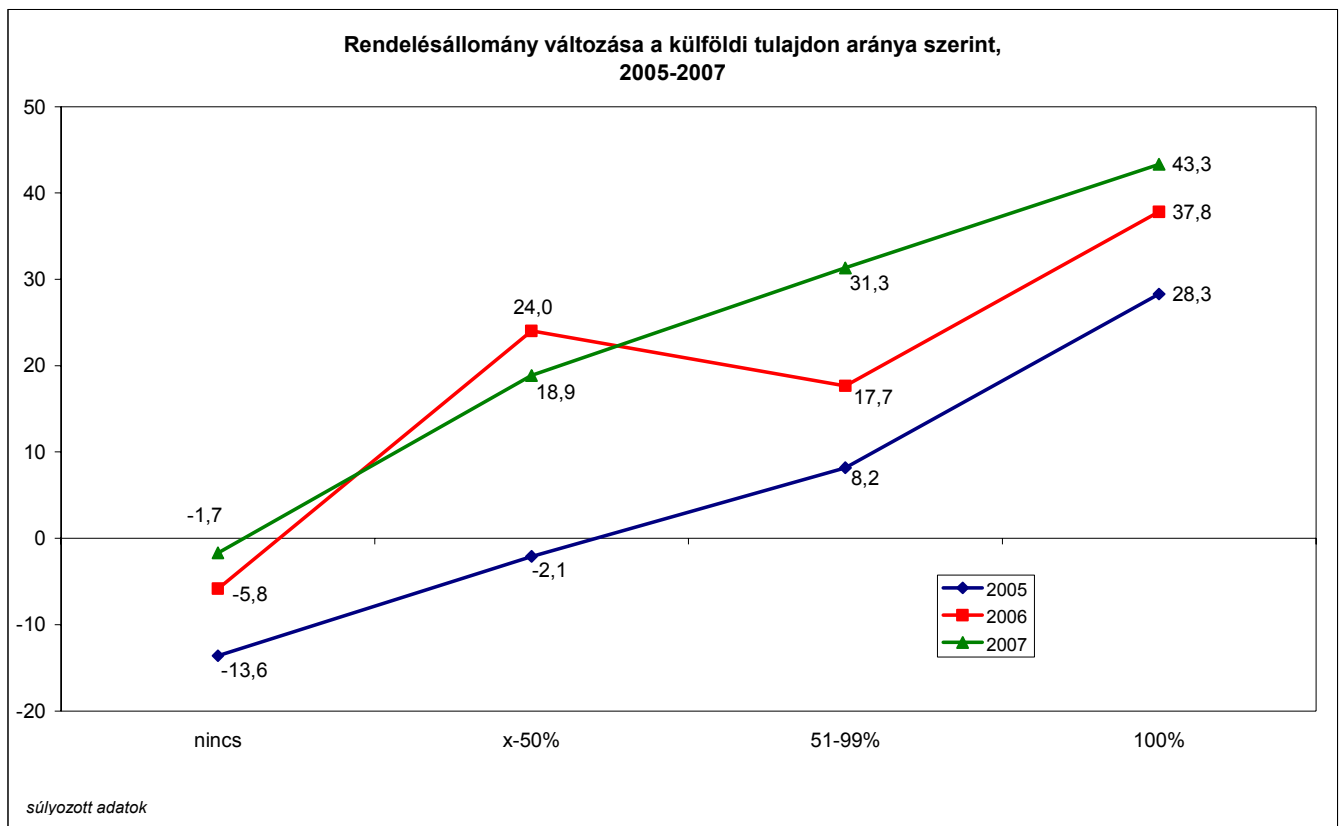

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A korábban megfigyelt összefüggések a rendelésállományra is érvényesek, vagyis a külföldi tulajdonosi háttérrel rendelkező, illetve az exportorientált cégek nagyobb arányban jelezték rendelésállományuk növekedését, mint a hazai, illetve a belpiacra termelő vállalkozások (lásd a 4.3.2. és 4.3.3. ábrákat).

4.3.2. ábra: Rendelésállomány változása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-2007 (N2005: 6731, N2006: 5157, N2007: 6384)

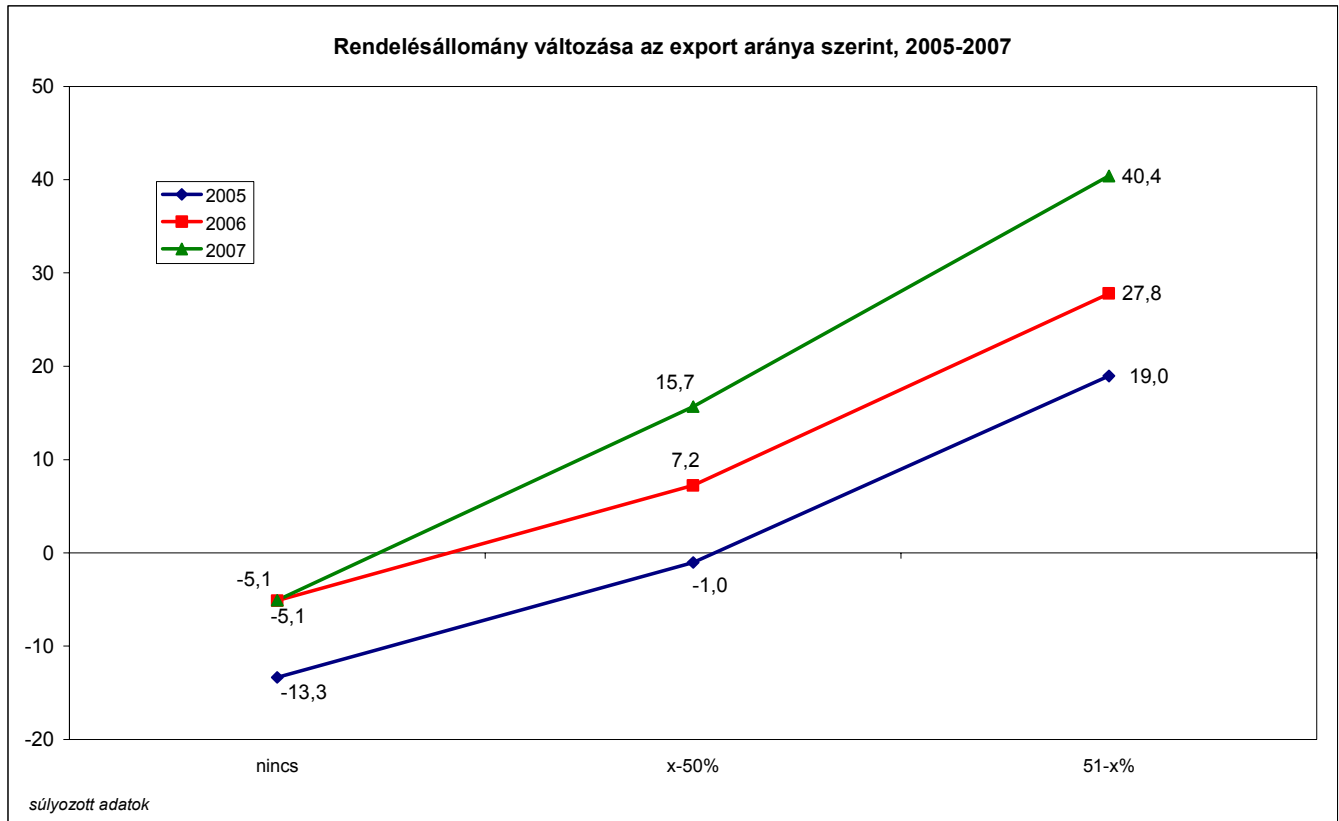

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Az exporttevékenységet illetően azt találjuk, hogy a nem exportáló cégek 15,9%-a számolt be magas rendelésállományról, ezzel szemben a döntően exportáló vállalkozásoknál 45,9% volt ez az arány.

4.3.3. ábra: Rendelésállomány változása az export aránya szerint, 2005-2007 (N_{2005} : 6577, N_{2006} : 5503, N_{2007} : 6426)

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

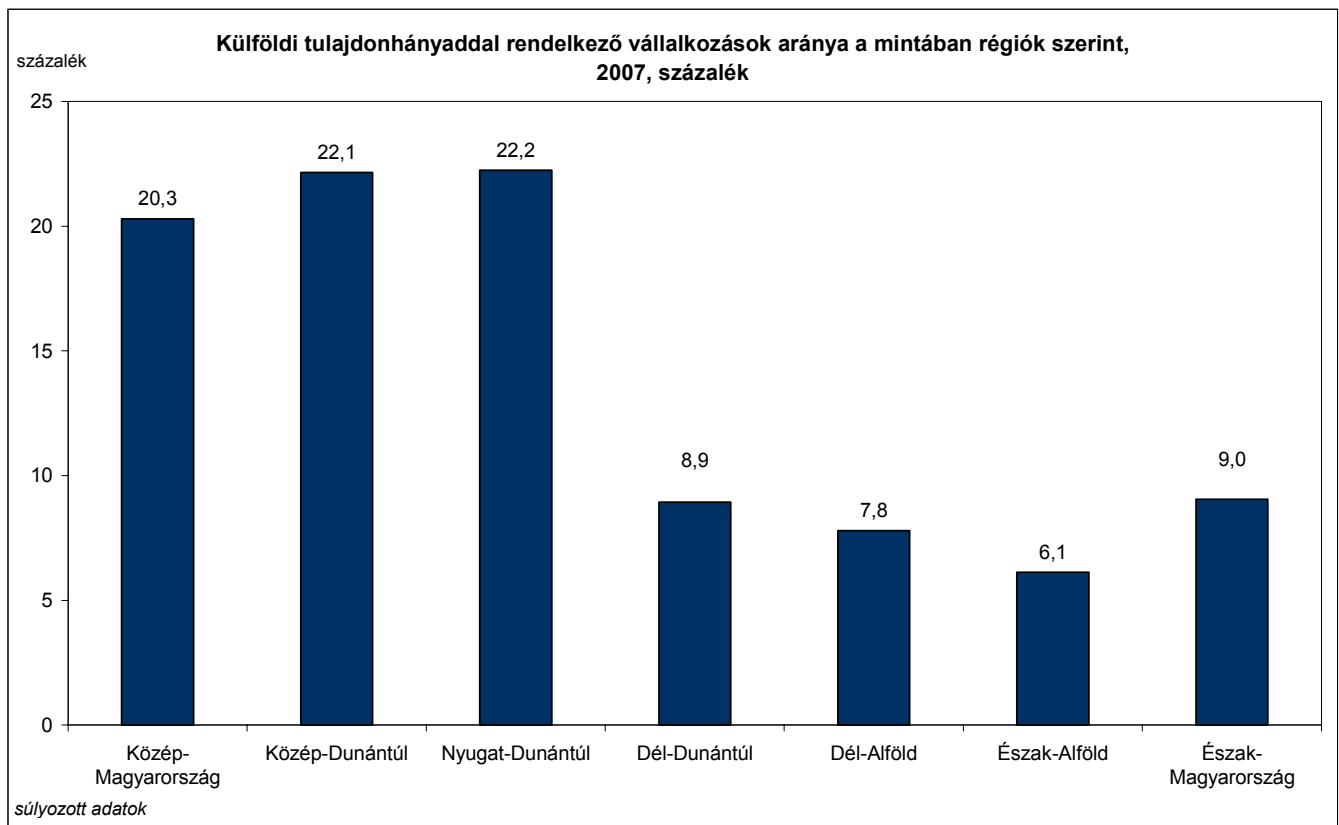
A gazdasági ágak szerinti bontás azt mutatja, hogy a pénzügyi szolgáltatás és az energiaipar területén működő vállalkozások között volt a legnagyobb a magas rendelésállományról beszámoló cégek aránya (35,6%, illetve 33,3%). A legkisebb arányt a bányászat, az idegenforgalom és az egyéb szolgáltatások területén tapasztaltuk.

5. Külföldi tulajdonú vállalkozások

5.1. A külföldi tulajdonú vállalkozások jellemzői

A megkérdezett vállalkozások 86,4%-a tisztán hazai, 8,7%-a pedig kizárólag külföldi tulajdonban van. Külföldi tulajdonhányaddal leginkább a Nyugat- és Közép-dunántúli, illetve a Közép-magyarországi cégek rendelkeznek, amint azt az 5.1.1. ábra mutatja.

5.1.1. ábra: A külföldi tulajdonhányaddal rendelkező vállalkozások aránya a mintában régiók szerint, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 6643)

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerint a legtöbb tisztán magyar tulajdonú cég az egyéb szolgáltatások (97,2%) és a mezőgazdaság (95,4%) területén működik, míg külföldi részesedést leggyakrabban a feldolgozóiparban (24,5%) és a bányászat (15,7%) területén találunk. A bányászat területén tapasztalt magas arány azért is figyelemre méltó, mert a tavalyi adatok alapján¹⁷ azt láthattuk, hogy ezen vállalatok mindegyike tisztán magyar tulajdonban volt.

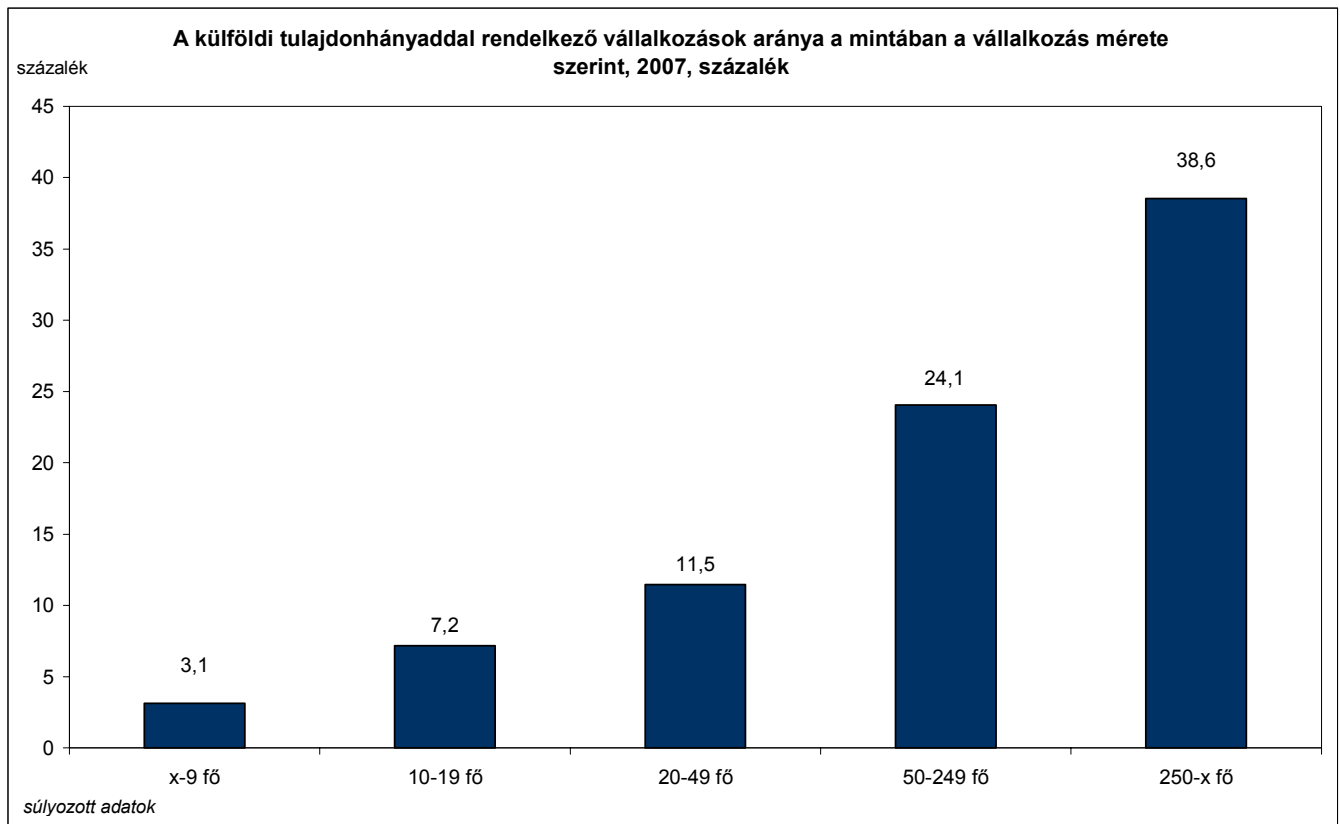
Az exporttevékenység a külföldi tulajdonhányaddal rendelkező cégekre jellemző: a döntően exportáló cégek 62,6%-a legalább részben külföldi tulajdonban van (47,5%-uk pedig tisztán külföldi tulajdonú), a nem exportáló vállalkozásoknak viszont csak 4,5%-a rendelkezik külföldi tulajdoni hányaddal.

Az adatok alapján elmondható, hogy a foglalkoztatotti létszámmal nő a külföldi tulajdonhányaddal rendelkező cégek aránya. A megkérdezett mikrovállalkozások között mindössze 3,1%-ot tett ki a külföldi érdekeltséggel rendelkezők aránya, míg ugyanez az arány 11,5% volt a 20-49 főt foglalkoztató kisvállalkozások esetében és 38,6% a 250 főnél többet foglalkoztató gazdasági szervezeteknél. Ez is jelzi, hogy a foglalkoztatásban a külföldi tulajdoni hányaddal rendelkező cégek nagyobb súlyt képviselnek, mint a tisztán hazaiak (lásd az 5.1.2. ábrát).

---

¹⁷ Lásd a „Rövid távú munkaerő-piaci előrejelzés – 2007” című tanulmány vonatkozó fejezetét (MKIK GVI, Budapest, 2007. március)

5.1.2. ábra: A külföldi tulajdonhányaddal rendelkező vállalkozások aránya a mintában a vállalkozás mérete szerint, 2007, százalék (N_{2007} : 6585)

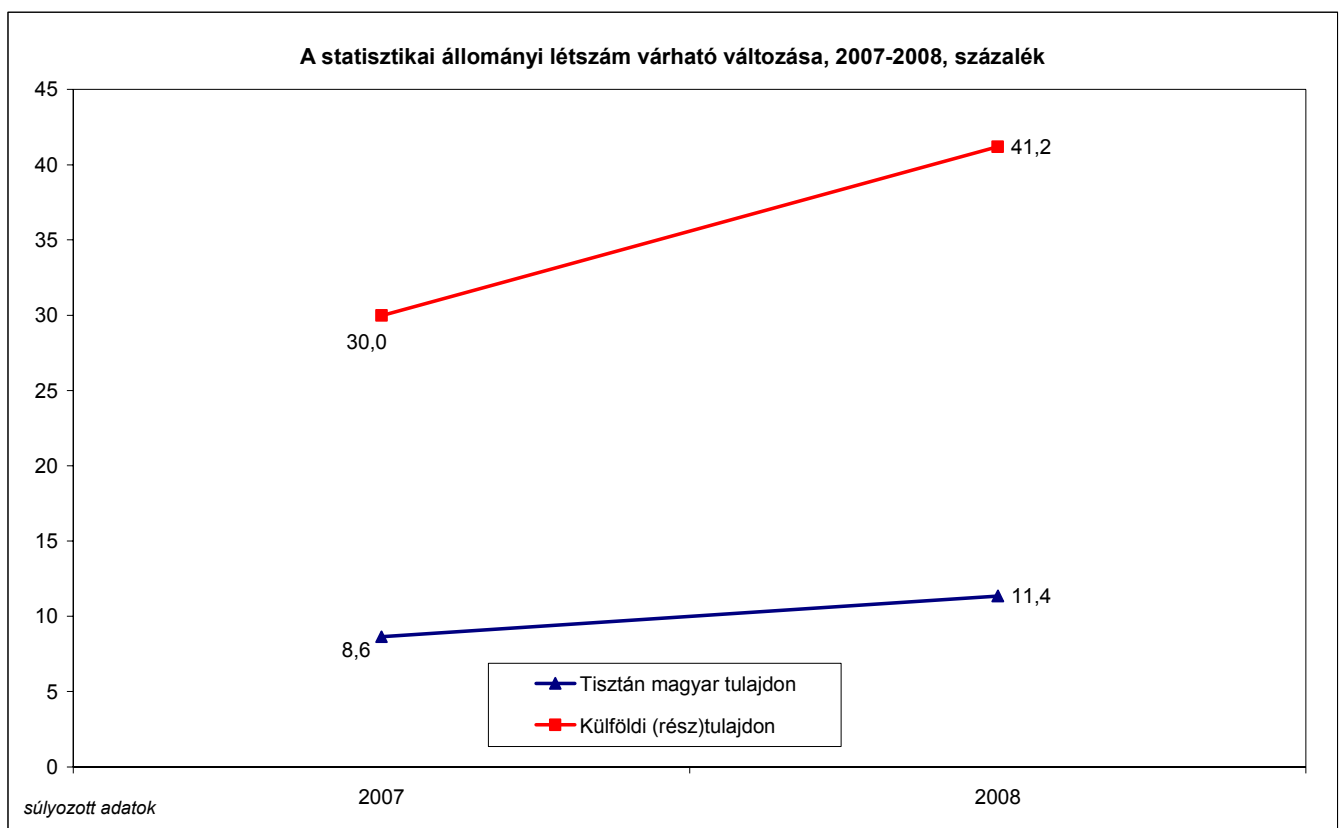

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

5.2. A külföldi tulajdonú cégek létszám-gazdálkodási tervei

A magyar és a külföldi tulajdonú cégek létszám-gazdálkodási tervei jelentős eltéréseket mutatnak: a külföldi tulajdonhánnyal rendelkező vállalkozások mindkét évben nagyobb arányú létszám-bővüléssel számoltak, mint a hazai kézben levő gazdasági szervezetek (lásd a 5.2.1. ábrát).

5.2.1. ábra: A statisztikai állományi létszám várható változása, 2007-2008, százalék (N_{2006} : 4923, N_{2007} : 5965)

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Mindez annak köszönhető, hogy míg 2008-ban a külföldi tulajdonosi háttérű cégek 48,4%-a tervezi növelni és mindössze 7,1%-uk szándékozik csökkenteni alkalmazottainak létszámát, addig a hazai cégeknek csupán 21,1%-a számít létszám-bővülésre és 9,7%-a létszámcsökkenésre.

Több korábbi felvételünk eredményei mutatják, hogy a külföldi tulajdonú cégek nem csak a létszám-, hanem egyéb gazdálkodási mutatóikat tekintve is felülmúlják hazai társaikat. Ebben az esetben is azt találtuk, hogy a külföldi kézben levő vállalkozások magasabb kapacitáskihasználtsággal, rendelésállománnyal, termelési szinttel és beruházási kedvvel, valamint kedvezőbb üzleti helyzettel jellemezhetők, mint a magyar tulajdonú cégek. Ezt mutatja be az 5.2.1. táblázat:

5.2.1. táblázat: A külföldi és hazai érdekeltségű cégek néhány gazdálkodási mutatója, 2007
(N₂₀₀₇: 5851)

Gazdálkodási mutató	Meghatározó tulajdoni érdekeltség	
	Magyar	Külföldi
Átlagos kapacitás-kihasználsági arány (százalék)	80,6	88,1
Döntően exportáló cégek aránya (százalék)	4,4	60,0
Magas rendelésállományt jelző cégek aránya (százalék)	17,5	50,3
Növekvő termelési szintet jelző cégek aránya (százalék)	26,1	50,7
Növekvő beruházási aktivitást jelző cégek aránya (százalék)	21,3	39,5
Üzleti helyzetétét jónak ítéző cégek aránya (százalék)	22,8	53,8

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A külföldi és magyar tulajdonú cégek között messze a legnagyobb különbséget az exporttevékenység terén tapasztalhatjuk: míg előbbieik 60%-a esetén az árbevétel több mint felét biztosítja az exportértékesítés, addig az utóbbiaknál ez az arány csak 4,4%. A teljesen, vagy többségében magyar tulajdonú vállalkozások 82,3%-a kizárólag a hazai piacon értékesíti termékeit és szolgáltatásait. Ezen kívül jelentős, 20-30 százalékpontos különbség figyelhető meg a rendelésállomány, a termelési szint és az üzleti helyzet tekintetében is a külföldi tulajdonosi háttérrel rendelkező vállalkozások javára.

6. A foglalkoztatás jellemzői

6.1. Részmunkaidős foglalkoztatás

Magyarországon a nem teljes munkaidőben, illetve részmunkaidőben¹⁸ foglalkoztatott munkavállalóknak az összes foglalkoztatotton belüli aránya meglehetősen alacsony. Ez a foglalkoztatás-bővülés komoly akadályát jelenti, és merevvé teszi a magyar munkaerőpiacot.

A részmunkaidős foglalkoztatás összes foglalkoztatotton belüli részaránya a 2000-es évek elején 4% körüli volt, majd 2003-ban 4,5%-ra emelkedett, utána viszont lassan csökkenni kezdett és újra elérte a korábbi, 4%-os szintet. 2007-ben igen enyhe emelkedést tapasztaltunk: a részmunkaidősök aránya 4,13% volt (lásd a 6.1.1. ábrát). A nők között ez az arány az egész vizsgált időszakban magasabb volt, mint a férfiak esetében és ez a különbség növekszik: a 2000. évi 0,7 százalékpontos eltérés 2007-re 1 százalékpontra nőtt.

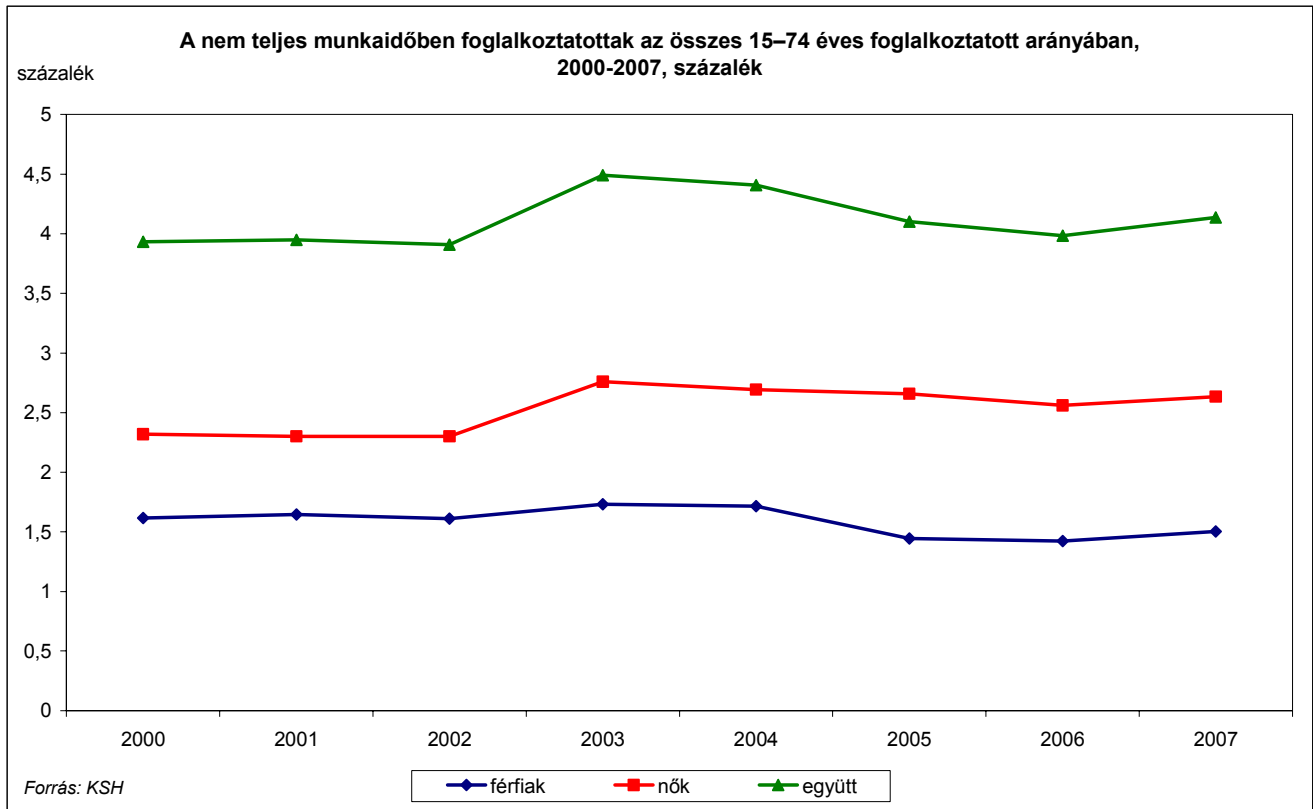
---

¹⁸ A Munka Törvénykönyve a teljes munkaidő mértékét napi 8, illetve heti 40 órában állapítja meg. A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak egyik csoportja havi átlagban legalább 60 munkaórán dolgozik. Ide tartoznak a részmunkaidőben foglalkoztatottak, akik a munkáltatónál érvényes munkarend szerint, a teljes munkaidőnél rövidebb időben dolgoznak; a bedolgozók, akik bedolgozói jogviszony keretében otthonukban, illetve a saját maguk biztosította helyiségben dolgoznak, valamint a munkáltatónál szakmai gyakorlaton lévő szakképző-iskolai tanulók. A nem teljes munkaidőben, de havi átlagban 60 óránál alacsonyabb munkaórással foglalkoztatottak nem képezik statisztikai állományi létszám részét.

/Forrás: Útmutató a munkaügyi statisztikai adatszolgáltatáshoz, KSH, Budapest, 2003/

A tanulmányban a „nem teljes munkaidős” és a „részmunkaidős” kifejezéseket szinonimaként használjuk.

6.1.1. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak az összes 15–74 éves foglalkoztatott arányában, 2000-2007, százalék

A 6.1.1. táblázatból látható, hogy 2000 és 2007 között a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma enyhén, 151 ezer főről 162 ezer főre nőtt. A tendencia mögött a részmunkaidős férfiak számának enyhe csökkenése (62 ezer főről 59 ezer főre) és a részmunkaidős nők számának növekedése (89 ezer főről 103 ezer főre) áll.

6.1.1. táblázat: A teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma, 2000-2007, ezer fő

	Teljes munkaidőben foglalkoztatottak			Nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak		
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők	Összesen
	(ezer fő)			(ezer fő)		
2000	2 043,60	1 660,90	3 704,50	62,3	89,4	151,7
2001	2 049,90	1 665,70	3 715,60	63,7	89,0	152,7
2002	2 050,30	1 669,00	3 719,30	62,3	89,0	151,3
2003	2 058,60	1 687,20	3 745,80	67,9	108,2	176,1
2004	2 050,40	1 678,10	3 728,50	66,9	105,0	171,9
2005	2 059,80	1 681,70	3 741,50	56,3	103,7	160,0
2006	2 081,50	1 692,10	3 773,60	55,9	100,6	156,5
2007	2 084,00	1 679,80	3 763,80	59,0	103,4	162,4

Forrás: KSH

A gazdasági ágak szerinti bontásból látható (lásd a 6.1.2. táblázatot), hogy 2007-ben a feldolgozóiparban, a kereskedelemben és a gazdasági szolgáltatás területén dolgozott a legtöbb részmunkaidős – tehát a legtöbb foglalkoztatást képviselő ágakban.

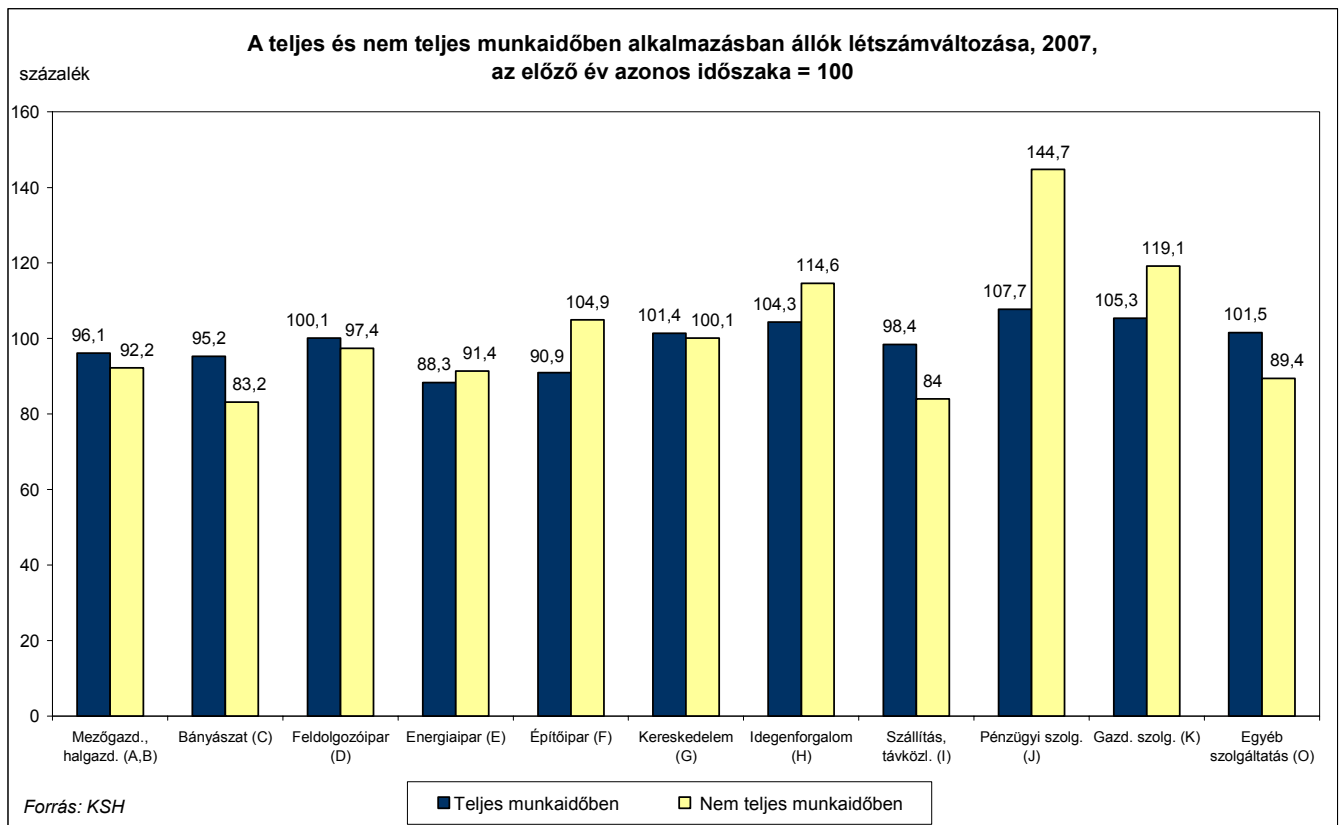
6.1.2. táblázat: A teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma a versenyszférában gazdasági áganként, 2007, ezer fő

	Teljes munkaidőben	Nem teljes munkaidőben	Összesen
	(ezer fő)		
Mezőgazdaság, halgazdaság (A,B)	82,1	7,8	89,9
Bányászat (C)	4,5	0,2	4,7
Feldolgozóipar (D)	646,7	45,6	692,3
Energiaipar (E)	47,5	1,0	48,5
Építőipar (F)	121,6	8,0	129,6
Kereskedelem (G)	318,7	36,3	355,0
Idegenforgalom (H)	73,2	13,1	86,3
Szállítás, távközlés (I)	202,8	11,8	214,6
Pénzügyi szolgáltatás (J)	59,7	7,2	66,9
Gazdasági szolgáltatás (K)	206,7	27,9	234,6
Egyéb szolgáltatás (O)	76,3	10,4	86,7
Összesen	1839,8	169,3	2009,1

Forrás: KSH

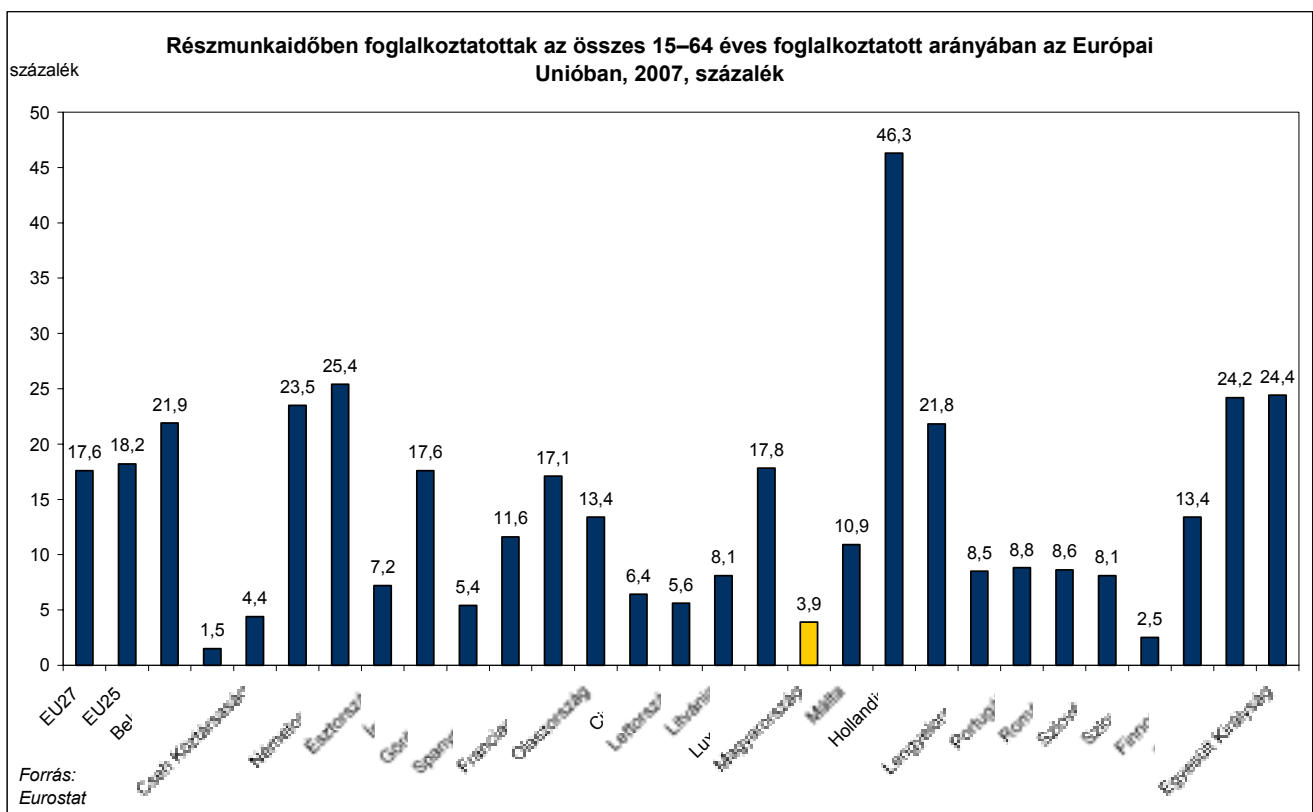
A 6.1.2. ábrán látható, hogy a részmunkaidős foglalkoztatottak létszámának legnagyobb mértékű növekedése 2006-ról 2007-re a pénzügyi szolgáltató cégeknél következett be (44,7 százalékpont). Ezen kívül növekedés tapasztalható az építőipar, az idegenforgalom és a gazdasági szolgáltatás területén is (mely területeken – az építőipar kivételével – a teljes munkaidős foglalkoztatottak létszáma is nőtt).

6.1.2. ábra: A teljes és nem teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszámváltozása, 2007, az előző év azonos időszaka = 100

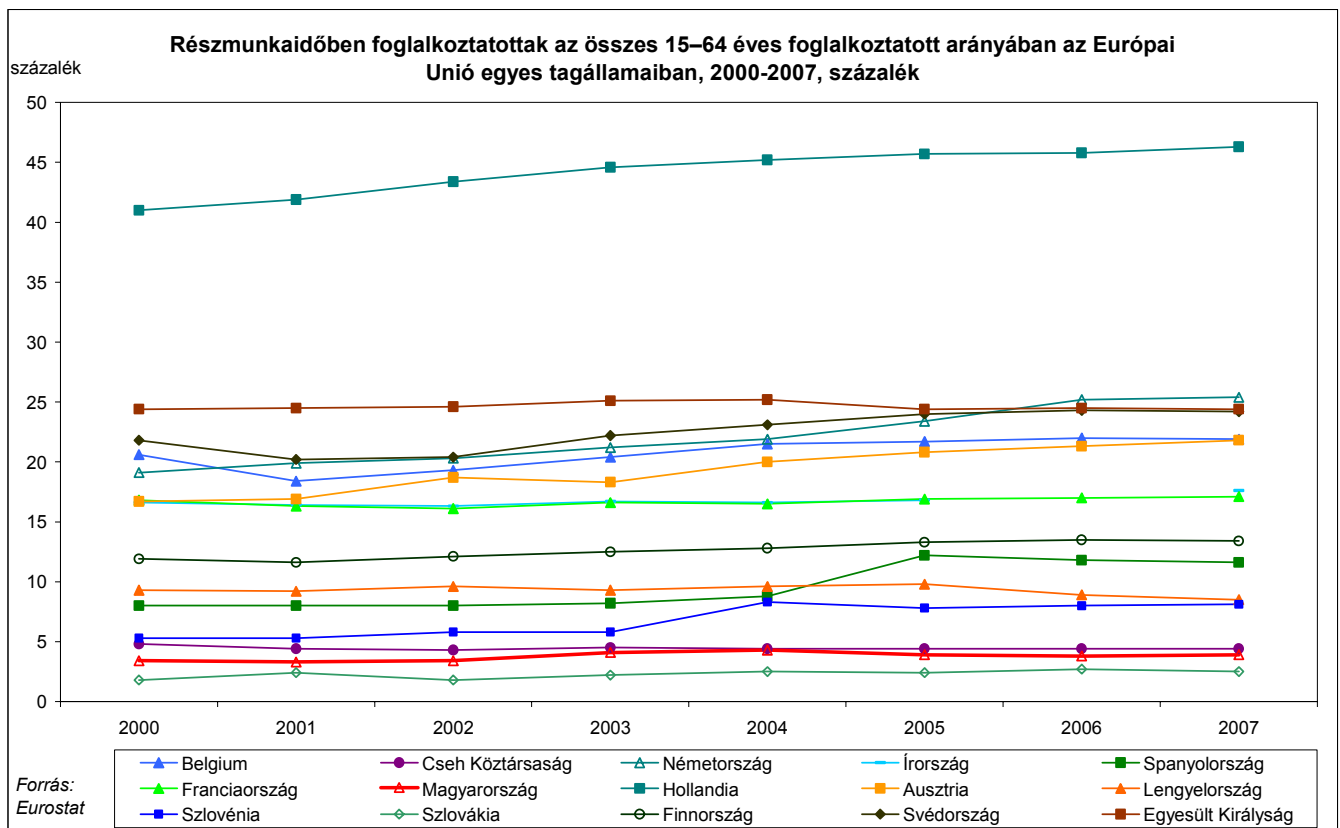
Az Európai Unió tagállamaival való összehasonlításban elmondható, hogy Magyarország a sereghajtók között szerepel a részmunkaidős foglalkoztatottság elterjedtségét tekintve. A 2007-es Eurostat-adatok szerint Magyarországon az összes 15 és 64 év közötti foglalkoztatottnak csak 3,9%-a dolgozik részmunkaidőben, melynél alacsonyabb értéket csak Szlovákia és Bulgária tudhat magáénak. A régió többi országa ennél némileg magasabb értéket mutat, a régi uniós tagállamok pedig a többszörösét. Hollandia jár az élen 46,3%-kal (lásd a 6.1.3. ábrát).

6.1.3. ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak az összes 15–64 éves foglalkoztatott arányában az Európai Unióban, 2007, százalék

A 6.1.4. ábrán látható, hogy az EU legtöbb tagállamában 2000 óta stagnál a részmunkaidős foglalkoztatottak aránya. Viszonylag nagymértékű növekedés figyelhető meg Hollandia, Spanyolország, Ausztria és Szlovénia adatsorán.

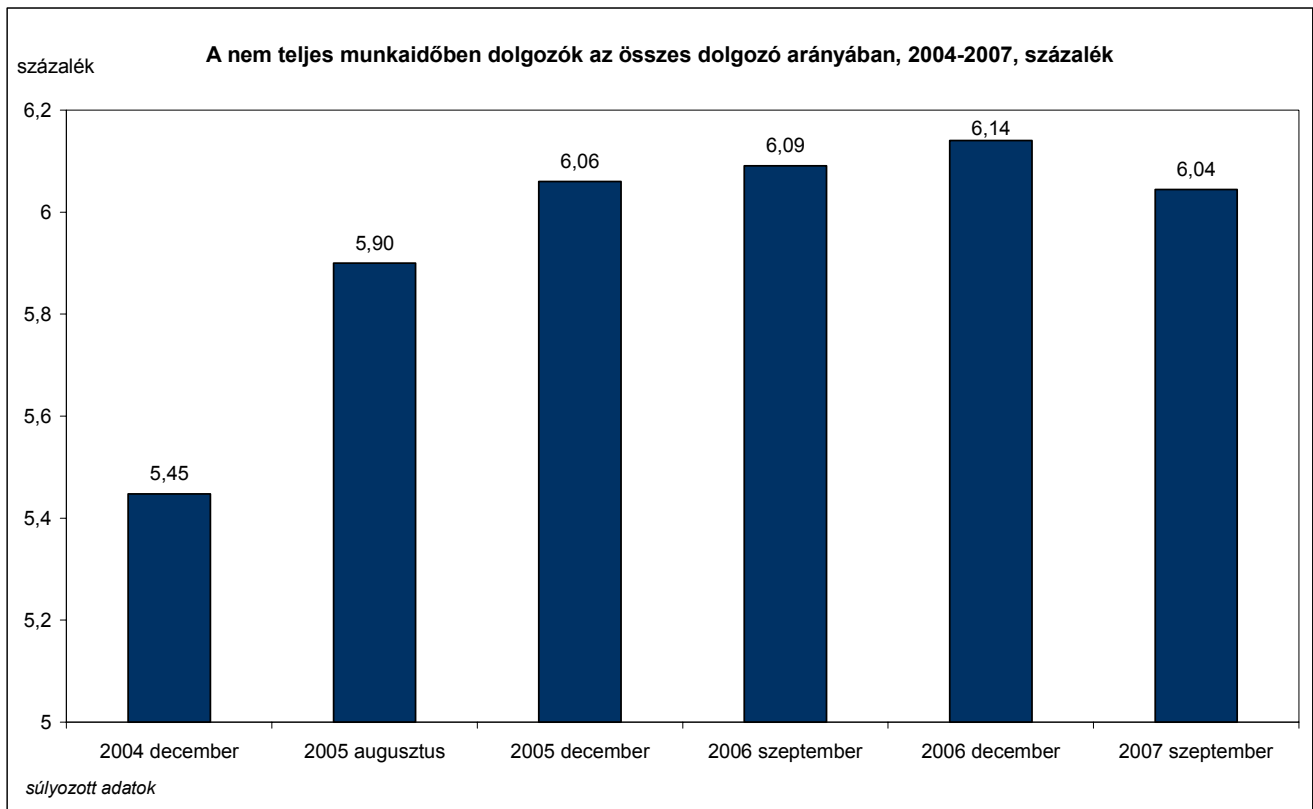
6.1.4. ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak az összes 15–64 éves foglalkoztatott arányában az Európai Unió egyes tagállamaiban, 2000-2007, százalék

Adatfelvételünkben 2005 óta tettünk fel rész munkaidős foglalkoztatásra vonatkozó kérdést. Az alábbiakban ezen adatok rövid elemzése olvasható.

A 6.1.5. ábrából látható, hogy a mintába került vállalatok alkalmazottai között az utóbbi években lassan nőtt a rész munkaidősök aránya: 2004 végén 5,45 volt ez az arány, 2005 végén 6% fölé emelkedett, majd 2007-ben enyhén csökkent.

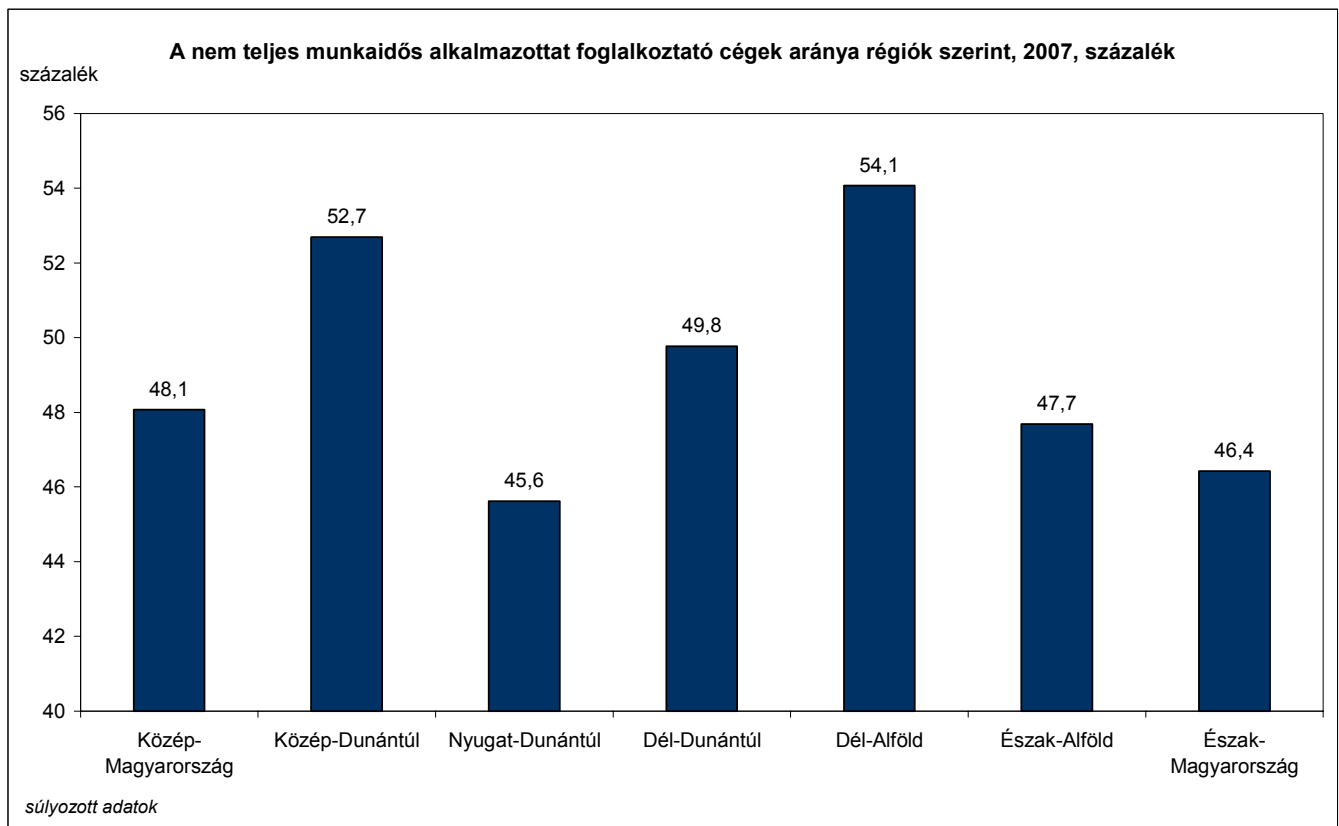
6.1.5. ábra: A nem teljes munkaidőben dolgozók az összes dolgozó arányában, 2004-2007, százalék ($N_{2005}: 8040$, $N_{2006}: 6132$, $N_{2007}: 7449$)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A régiók szerinti bontásból az látható, hogy a megkérdezett cégek körében a nem teljes idős munkavállalókat alkalmazó cégek leggyakrabban a Dél-Alföldön, a Közép-Dunántúlon, illetve a Dél-Dunántúlon működnek, a legalacsonyabb arányt pedig a Nyugat-Dunántúlon kaptunk (lásd a 6.1.6. ábrát).

6.1.6. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 7134)

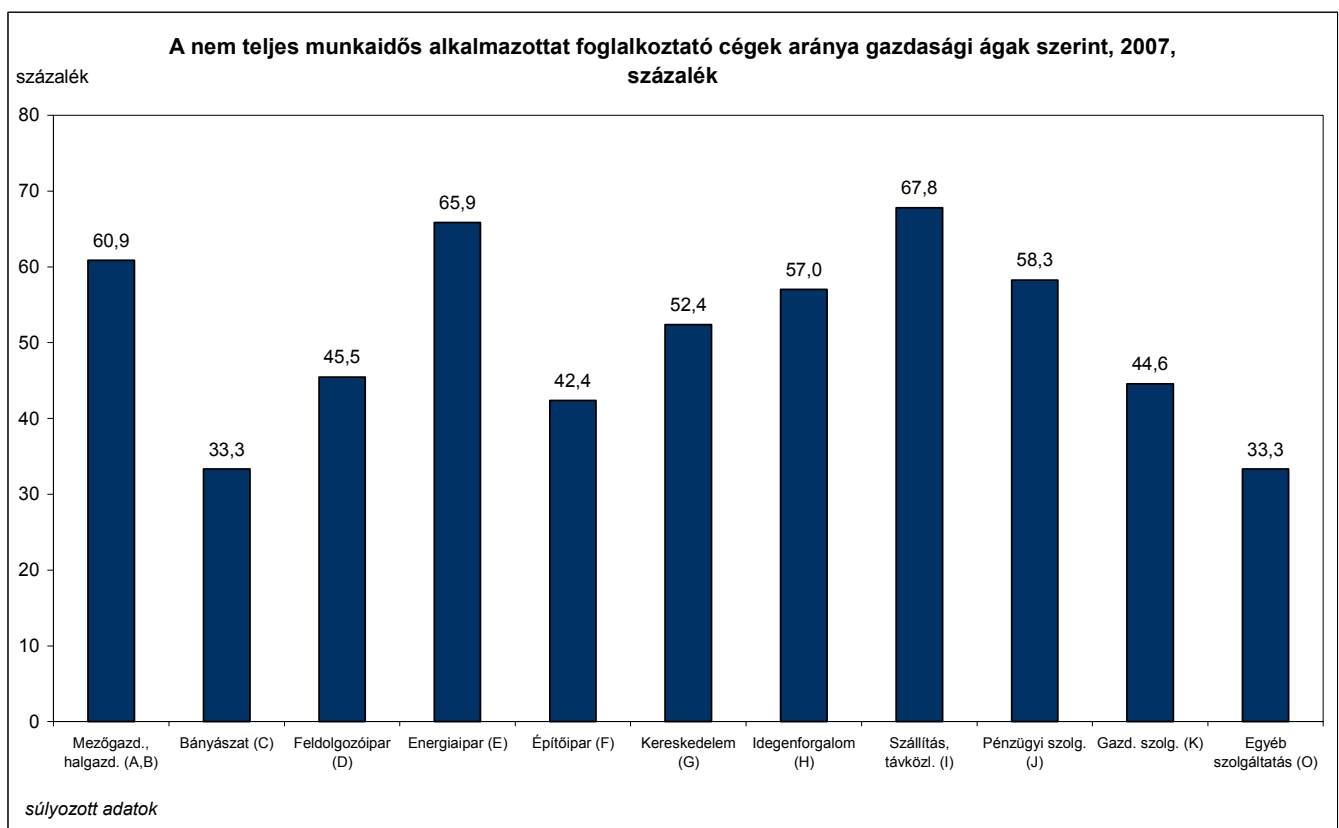

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerinti bontásban (lásd a 6.1.7. ábrát) az adatok alapján elmondható, hogy a szállítás és távközlés, az energiaipar, valamint a mezőgazdaság területén működik a legtöbb olyan vállalat, amely foglalkoztat rész munkaidősöket (a cégek 60%-a feletti arányban). Ez a legritkábban a bányászat és az egyéb szolgáltatások területén fordul elő (33%).

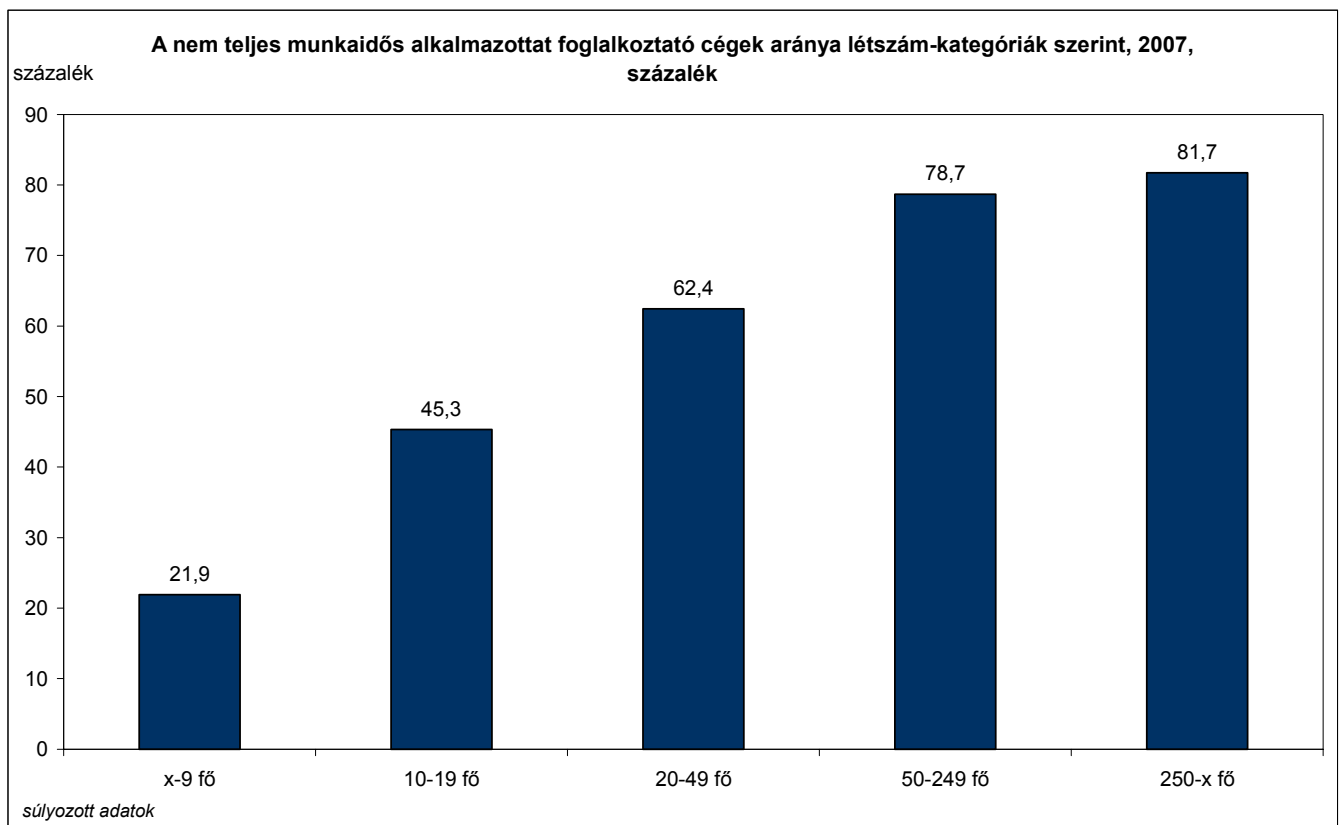
6.1.7. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 7105)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 6.1.8. ábrán látható, hogy a cégek méretével együtt nő a nem teljes időben foglalkoztató cégek aránya: a legfeljebb 9 fős mikrovállalkozásoknál ez az arány 21,9%, a 20-49 fős közepes vállalatoknál 62,4%, a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatoknál pedig 81,7%.

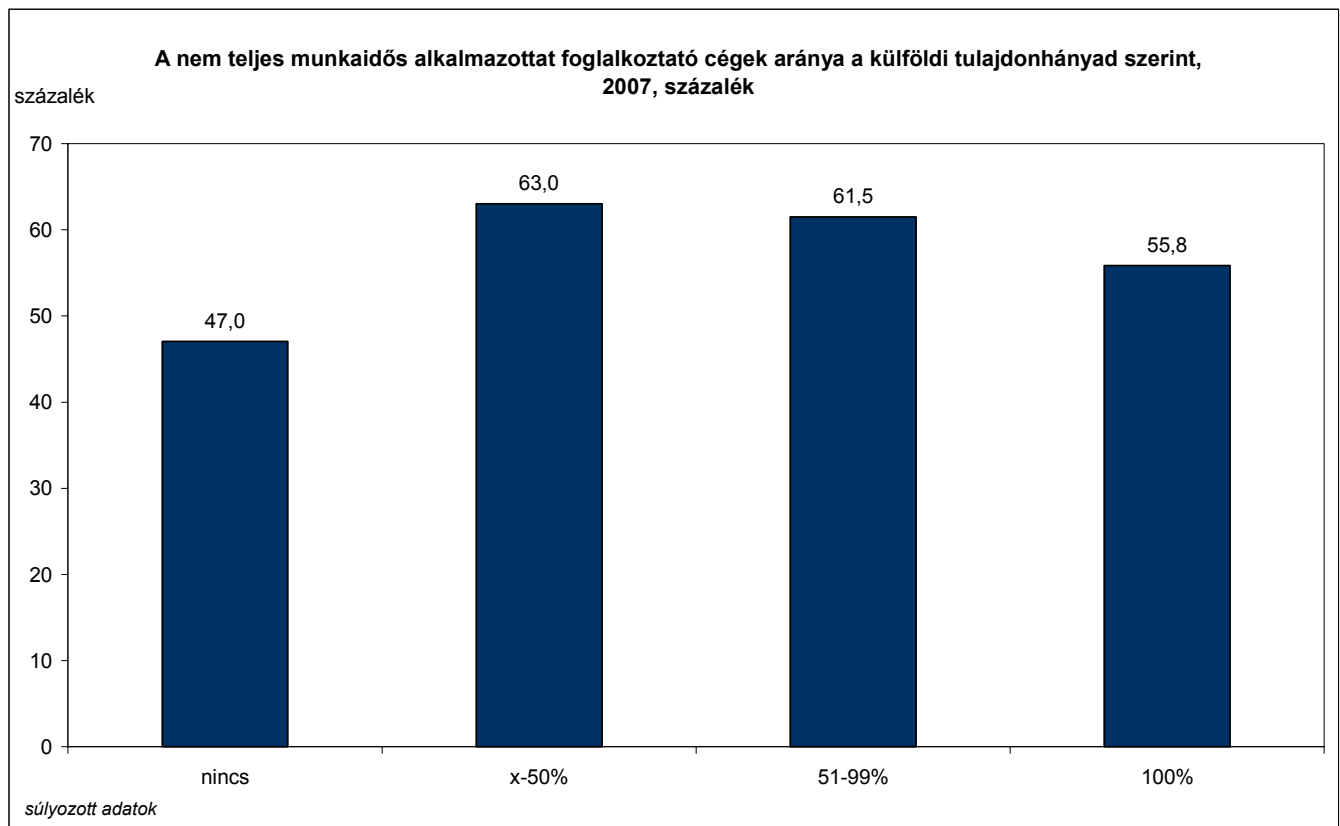
6.1.8. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya létszám-kategóriák szerint, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 7123)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A külföldi tulajdonhányad szerinti bontásból megállapítható, hogy a tisztán hazai vállalkozások esetében alacsonyabb a részmunkaidősöket alkalmazók aránya, mint a külföldi tulajdonhányaddal is rendelkező cégeknél: előbbieknél az arány 47%, utóbbiaknál pedig 56-63% (lásd a 6.1.9. ábrát).

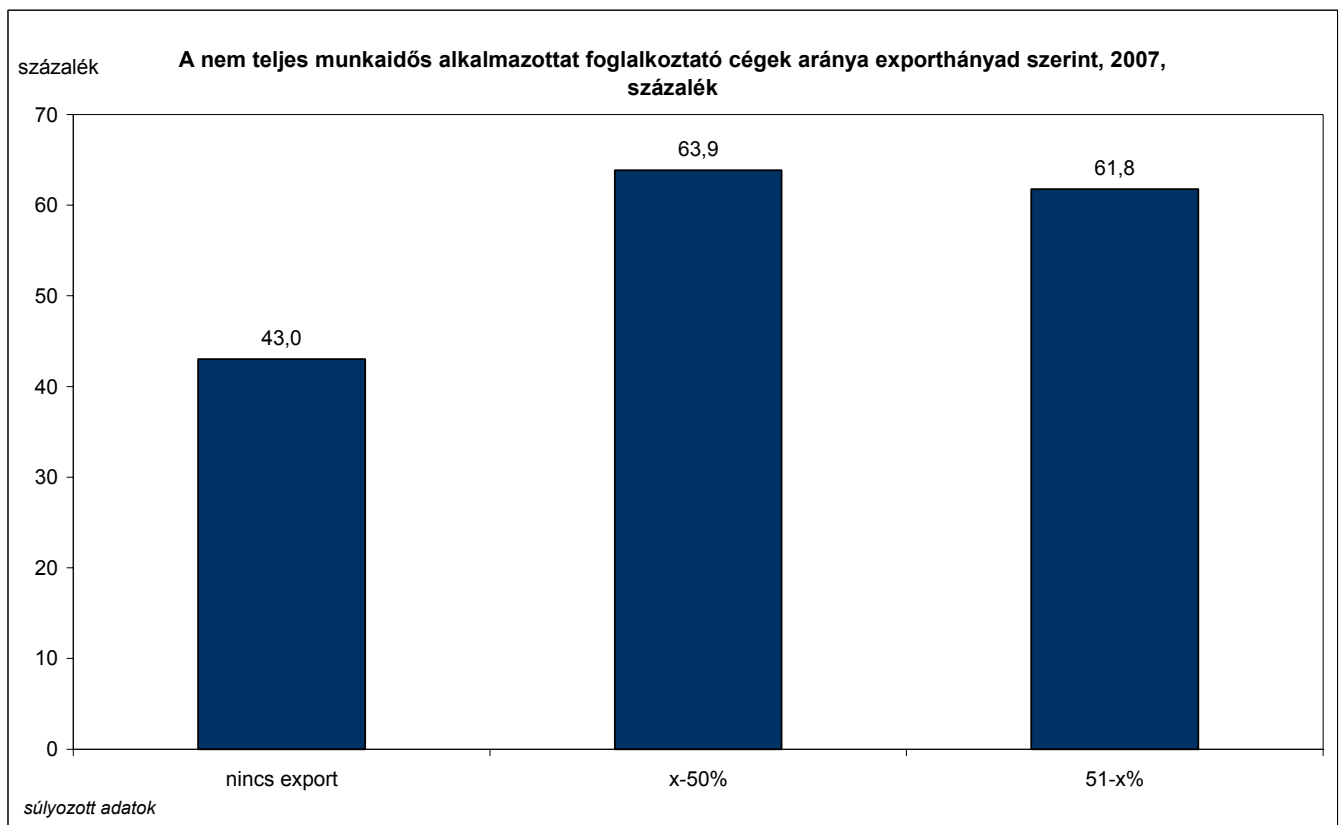
6.1.9. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2007, százalék (N_{2007} : 6537)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Jelentősen eltér a részmunkaidősök aránya aszerint, hogy a cég milyen piacokra értékesíti termékeit, szolgáltatásait (lásd a 6.1.10. ábrát). A belpiacra termelő vállalatoknak csak 43%-a foglalkoztat részmunkaidős munkavállalókat, az exporttal is foglalkozó cégeknél pedig 60% feletti ez az arány.

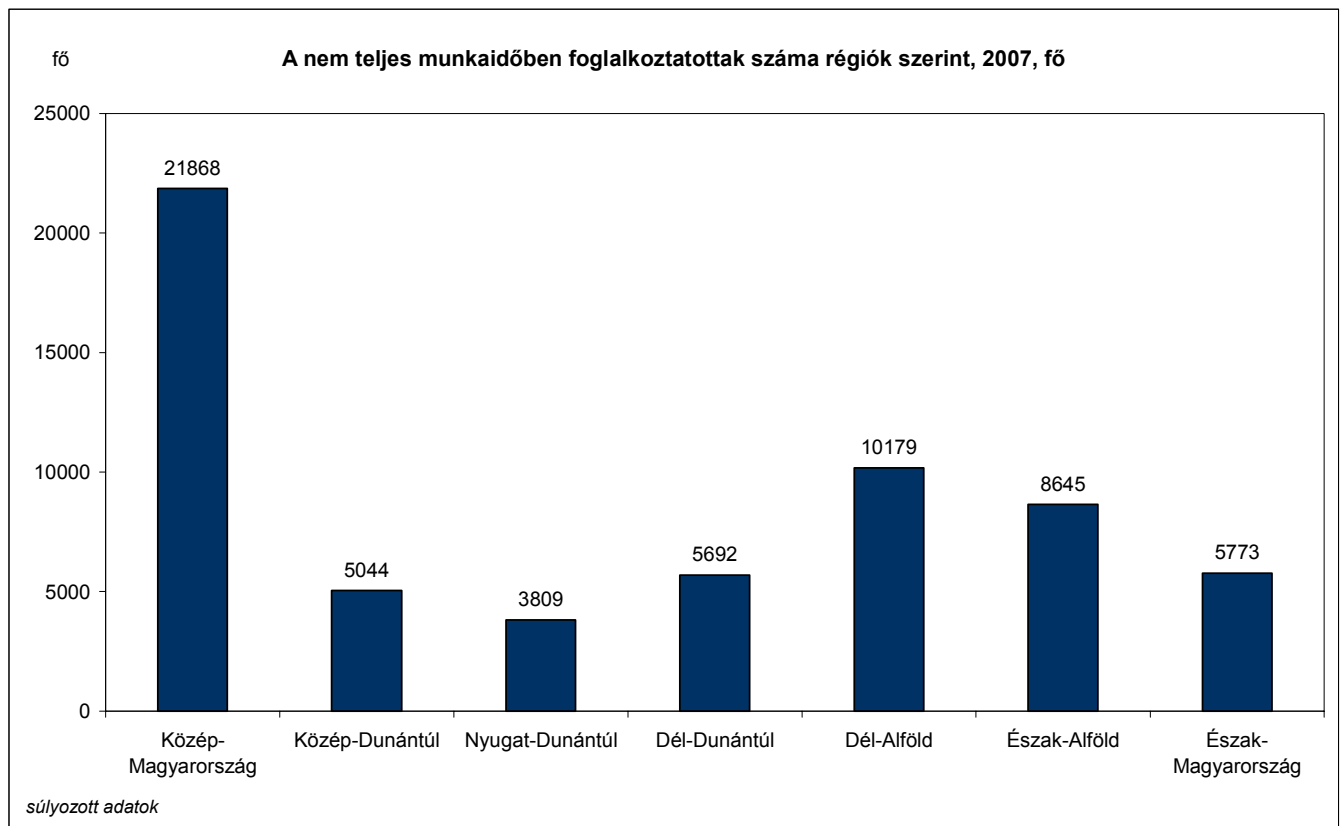
6.1.10. ábra: A nem teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató cégek aránya exporthányad szerint, 2007, százalék (N₂₀₀₇: 6564)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A mintába került vállalatok által a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma messze a közép-magyarországi régióban a legmagasabb: körülbelül 21 800 fő. A Dél-Alföldön 10 ezer főt alkalmaznak ilyen módon, a többi régióban pedig 3000 és 8000 fő között alakul ez az adat (lásd a 6.1.11. ábrát).

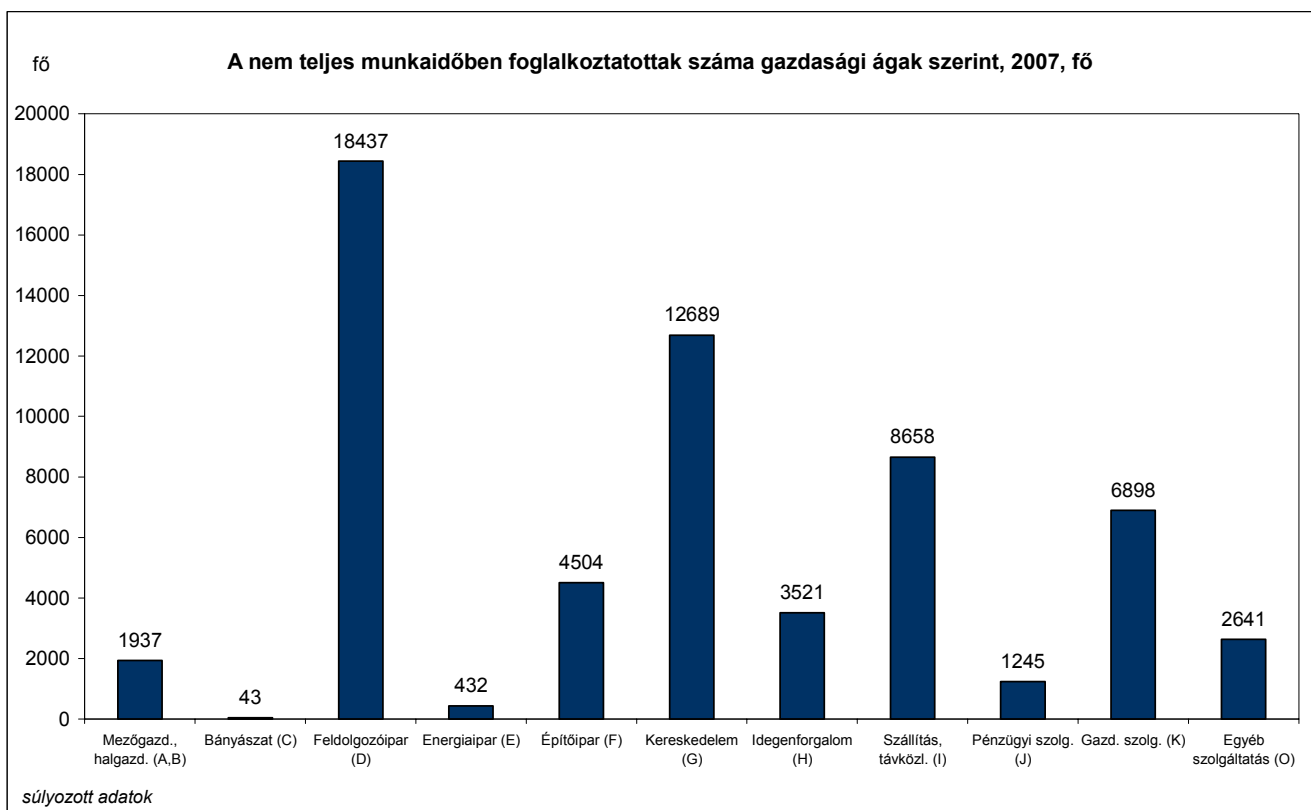
6.1.11. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma régiók szerint, 2007, fő
(N_{2007} : 7131)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerinti bontásban látható (lásd a 6.1.12. ábrát), hogy a feldolgozóipar kiemelkedően sok részmunkaidős munkavállalót foglalkoztat (ehhez azonban hozzátartozik, hogy a teljes munkaidősökből is ez a gazdasági ág foglalkoztatja a legtöbbet). Ezen kívül a kereskedelemben, valamint a szállítás és távközlés területén is relatíve sok a részmunkaidős munkavállaló. A legkevesebb nem teljes időben dolgozó munkavállalót a bányászat és az energiaipar területén találjuk annak ellenére, hogy a 6.1.7. ábrán láthattuk, hogy az energiaipar területén működő cégek kiemelkedően magas arányban foglalkoztatnak részmunkaidősöket.

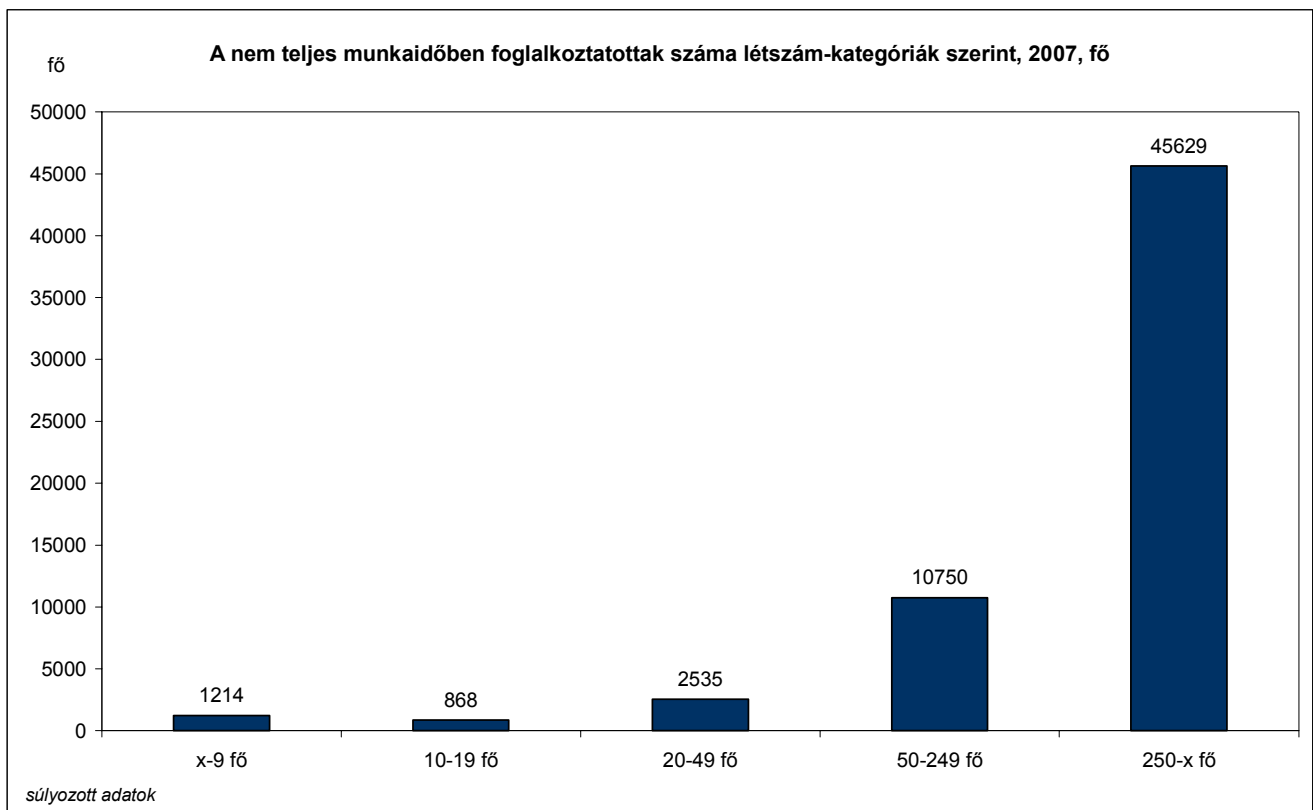
6.1.12. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma gazdasági ágak szerint, 2007, fő (N₂₀₀₇: 7105)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 6.1.13. ábrán azt láthatjuk, hogy a részmunkaidőben dolgozók döntő többségét (45 ezer fő) a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok alkalmazzák, míg a részmunkaidősök a kisebb vállalatoknál nagyon alacsony számban vannak jelen.

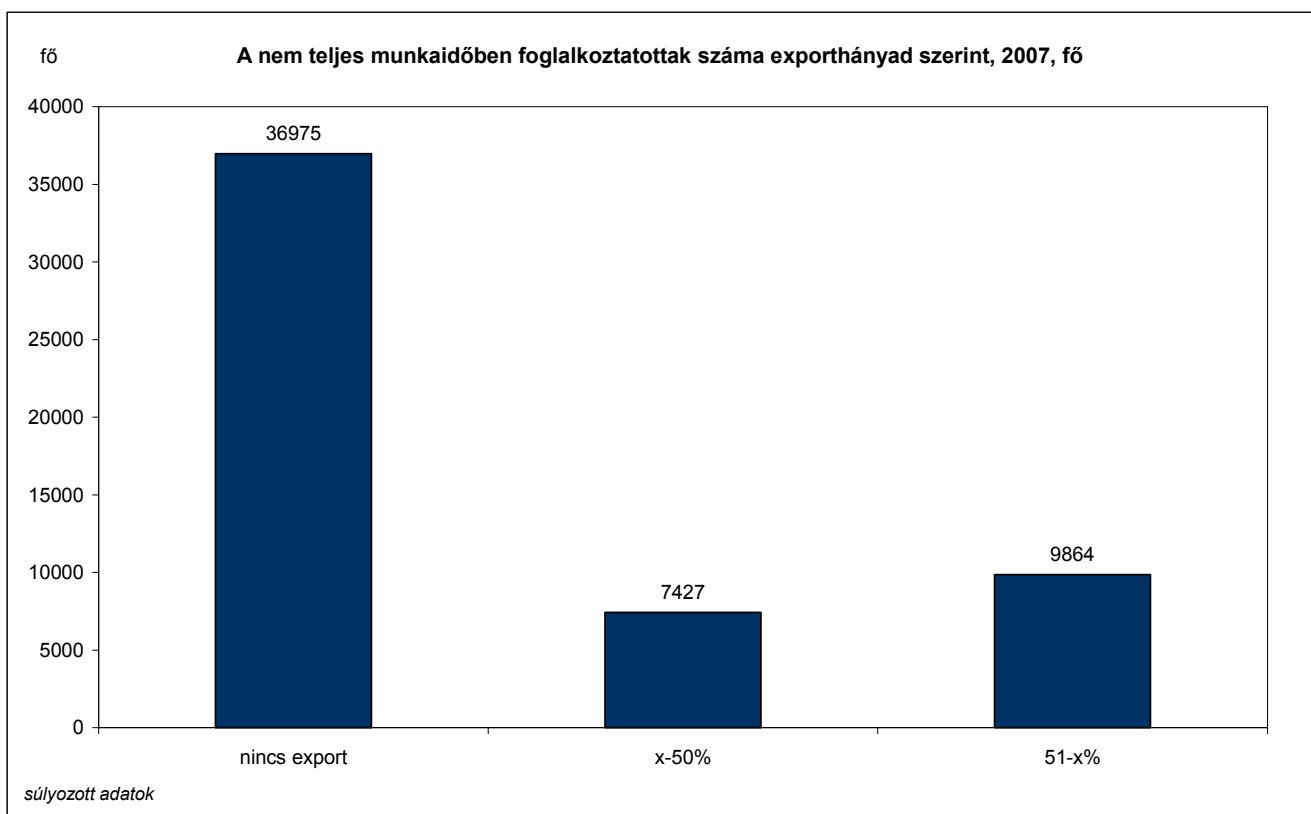
6.1.13. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma létszám-kategóriák szerint, 2007, fő (N₂₀₀₇: 7125)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Az exporthányad szerinti bontásból (lásd a 6.1.14. ábrát) az derül ki, hogy a kizárólag belpiacra termelő cégek foglalkoztatják a részmunkaidősök döntő többségét (37 ezer főt) annak ellenére, hogy mint a 6.1.10. ábrán korábban láthattuk, ezeknél a cégeknél viszonylag ritkábban (43%) alkalmaznak részmunkaidősöket. A látszólagos ellentmondás oka az, hogy a nem exportáló cégek nagy súlyt képviselnek mintánkban: ezek alkotják annak 75%-át. A vizsgált exportáló vállalatoknál relatíve kevés nem teljes munkaidős munkavállaló dolgozik.

6.1.14. ábra: A nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma exporthányad szerint, 2007, fő (N_{2007} : 6565)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

6.2. Határozott időre szóló szerződések

A határozott idejű szerződéssel történő foglalkoztatás elterjedésének eddigi növekvő tendenciája megtörni látszik 2007-ben. A 6.2.1. táblázatból kitűnik, hogy a határozott idejű szerződéssel foglalkoztató cégek aránya a Dél-Dunántúlt kivéve minden régióban és minden létszám-kategóriában csökkent. Országos szinten mintegy 10 százalékponttal, 35,8%-ról 25,9%-ra esett vissza az ezzel a lehetőséggel élő vállalkozások aránya. Az adatokból az is kitűnik, hogy minden létszám-kategóriában csökkent a határozott idejű szerződéssel foglalkoztató cégek aránya és változatlanul a nagyobb vállalkozások körében a legelterjedtebb ez a gyakorlat.

6.2.1. táblázat: Azon cégek aránya, ahol van határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott munkavállaló, régióként és létszám-kategóriánként százalék, (N_{2006} : 4817, N_{2007} : 7349)

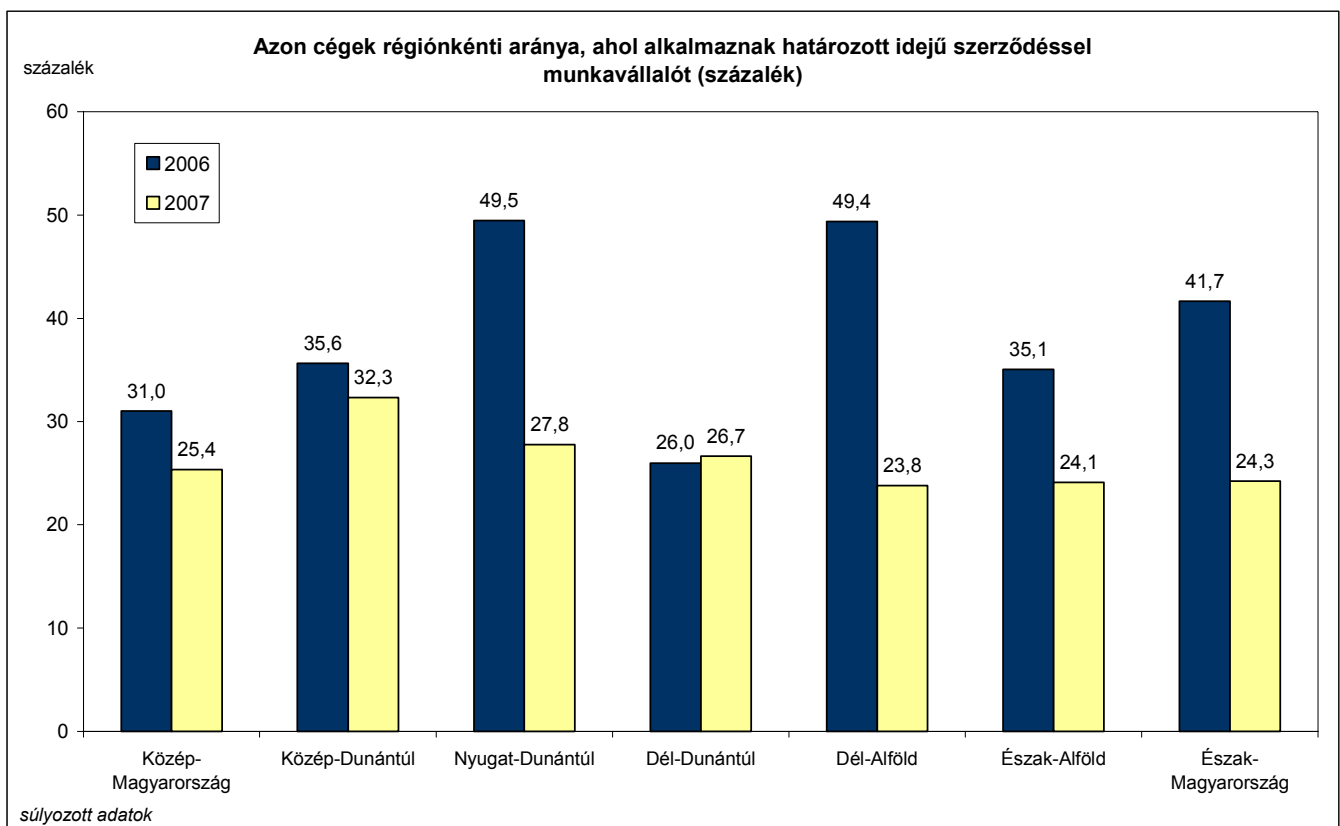
Régiók	Létszám-kategóriák											
	x-9 fő		10-19 fő		20-49 fő		50-249 fő		250-x fő		Összesen	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Közép-Magyarország	22,7	10,1	28,5	19,6	28,5	24,0	41,1	37,6	47,7	51,1	31,0	25,3
Közép-Dunántúl	8,6	2,9	18,9	16,7	27,4	33,3	44,7	43,6	67,1	64,4	35,3	32,2
Nyugat-Dunántúl	26,6	5,2	20,0	7,1	40,9	22,0	51,4	38,4	64,6	55,9	49,0	27,9
Dél-Dunántúl	11,5	5,5	23,1	20,2	28,4	29,4	51,0	49,7	77,1	83,3	25,8	26,7
Dél-Alföld	27,3	3,2	42,5	22,4	43,3	30,7	69,0	44,6	81,8	63,2	49,7	23,7
Észak-Alföld	15,3	6,2	25,9	19,0	34,9	28,9	53,9	50,3	77,1	63,7	35,1	24,1
Észak-Magyarország	13,9	5,0	23,4	15,1	47,4	35,2	57,1	51,1	75,5	69,5	41,9	24,3
Összesen	16,9	5,9	26,9	18,4	33,8	28,2	51,0	44,2	67,9	61,5	35,8	25,9

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A határozott idejű foglalkoztatás elterjedtségét tekintve 2007-ben jócskán mérséklődtek a területi különbségek. A Dél-alföldi vállalatok között volt a legjelentősebb, 25,6 százalékpontos visszaesés, így 2007-ben itt volt a legalacsonyabb a határozott idejű szerződéssel foglalkoztató cégek aránya (23,8%), a legmagasabb arányt 32,3%-kal pedig a Közép-Dunántúlon tapasztalhatjuk (lásd a 6.2.1. ábrát). A két pólust jelentő régió között 2006-ban fennálló 23 százalékpontos különbség 2007-ben 9 százalékpontra mérséklődött.

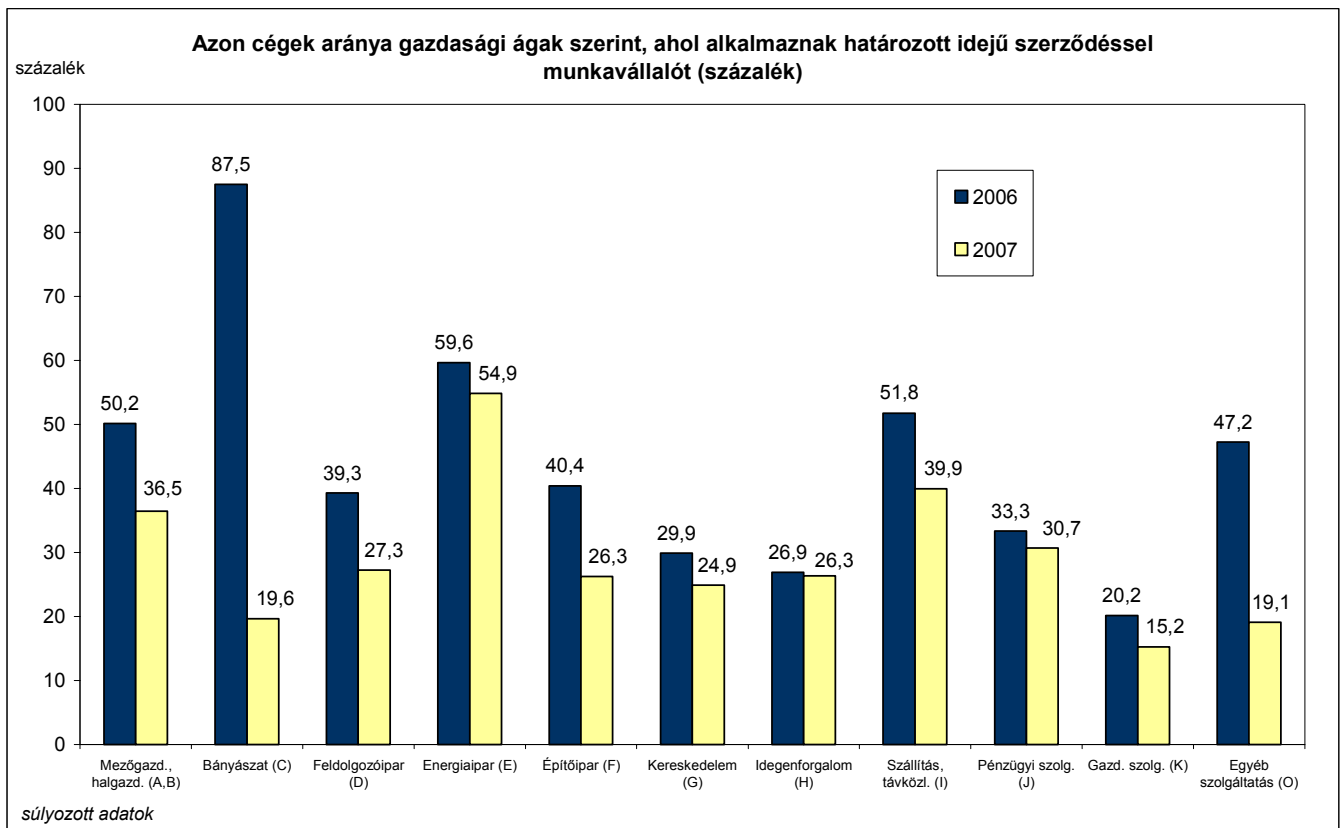
6.2.1. ábra: Azon cégek régiónkénti aránya, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék ($N_{2006}: 4829$, $N_{2007}: 7168$)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A határozott idejű szerződéssel munkavállalókat alkalmazó cégek aránya minden gazdasági ágban csökkent 2006 és 2007 között. A legnagyobb, mintegy 68 százalékpontos visszaesést a bányászatban tapasztaltuk. 2007-ben az energiaiparban volt legnagyobb arányú (54,9%) a határozott idejű foglalkoztatás, a legkisebb arányt (15,2%) pedig a gazdasági szolgáltató cégek között mértük (lásd a 6.2.2. ábrát).

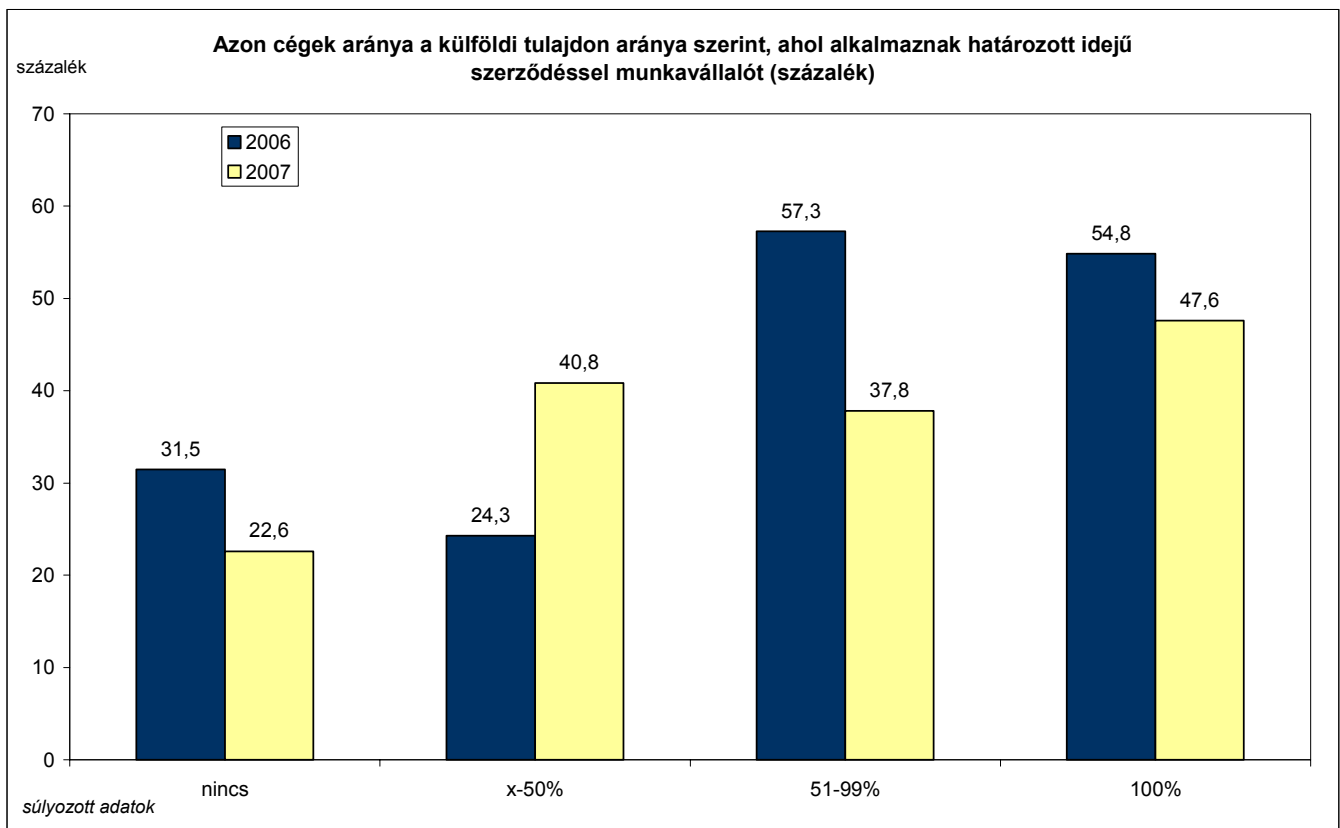
6.2.2. ábra: Azon cégek aránya gazdasági ágak szerint, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4709, N_{2007} : 7140)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A külföldi tulajdoni hányad szerinti bontásból az derül ki, hogy 2006 és 2007 között a hazai többségű vállalatok estében jelentős, 16,5 százalékpontos növekedés következett be a határozott idejű szerződéssel foglalkoztató cégek arányát tekintve. Az összes többi kategóriában visszaesés mutatható ki, de még így is a tisztán külföldi tulajdonban levő vállalatok foglalkoztatnak a legnagyobb arányban (47,6%) munkavállalókat határozott idejű szerződéssel (lásd a 6.2.3. ábrát).

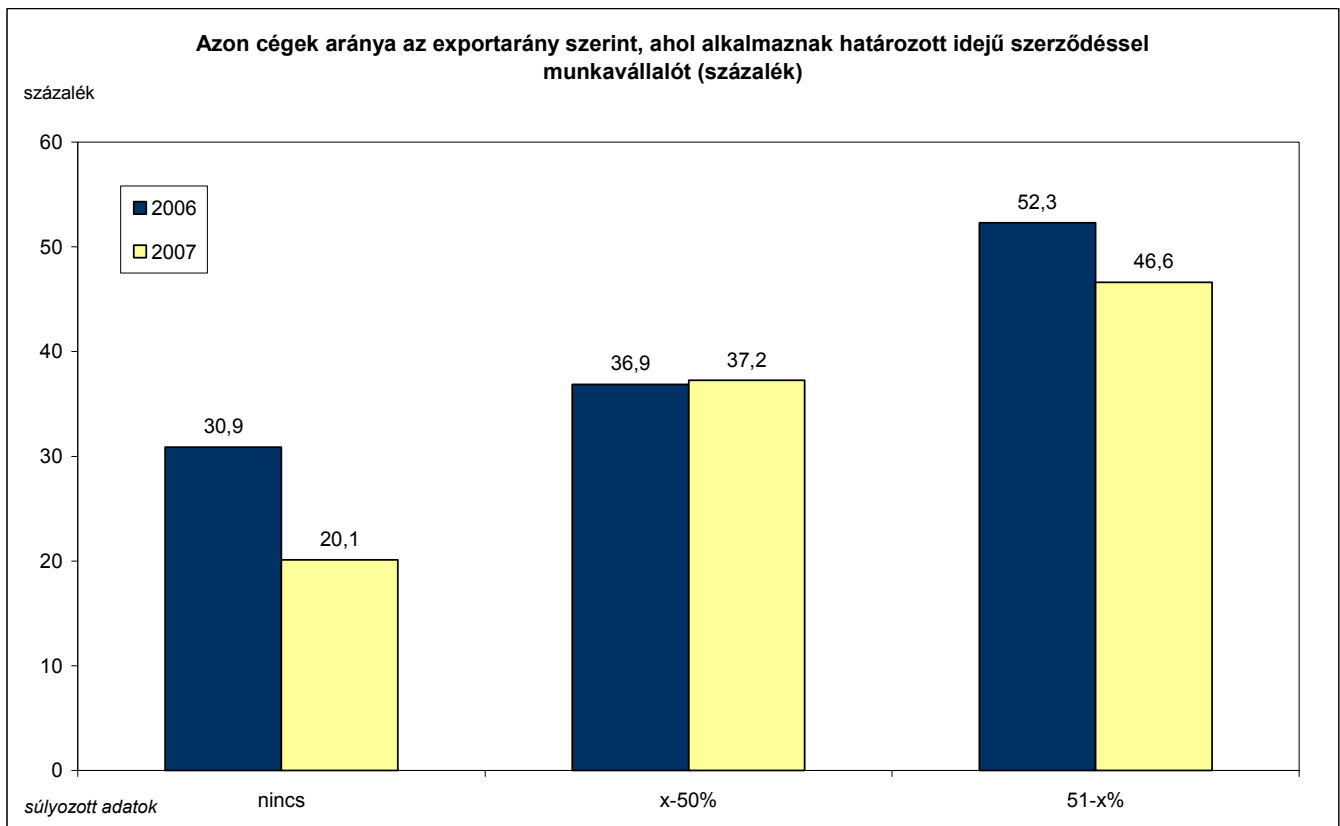
6.2.3. ábra: Azon cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 4344, N₂₀₀₇: 6568)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

2006 és 2007 között a kizárólag hazai piacra termelő és az exportorientált vállalatok esetében csökkent, a többségében belpiacra termelő cégek körében pedig elhanyagolható mértékben nőtt a határozott idejű szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya. A legmagasabb arányt (46,6%) az exportorientált cégek között mértük (lásd a 6.2.4. ábrát).

6.2.4. ábra: Azon cégek aránya az exportarány szerint, ahol alkalmaznak határozott idejű szerződéssel munkavállalót, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4611, N_{2007} : 6597)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

6.3. Külföldi munkavállalók foglalkoztatása

A külföldi munkavállalók alkalmazására irányuló igényeknek az elmúlt években tapasztalt növekvő tendenciája 2007-ben megtörni látszik: a külföldi munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya 18,6%-ról 16,2%-ra csökkent. 2008-ra a cégek 17,5%-a tervezi külföldi munkavállalók foglalkoztatását. A külföldiek foglalkoztatásához az egyes szakmákat jellemző hazai munkaerőhiány mellett a növekvő bérszínvonal is hozzájárul. A versenyszektorban foglalkoztatottak között az adatfelvétel szerint 2005-ben 3,2%-ot, 2006-ban 2,4%-ot, 2007-ben pedig 2,1%-ot tett ki a külföldi munkavállalók aránya. A Magyarországon foglalkoztatott külföldiek mintegy fele EU-tagállamokból származik. Az előrejelzések szerint valamennyi vállalat-kategóriában a külföldiek foglalkoztatásának szinten tartása, illetve kismértékű (1%-os) csökkenése várható 2008-ban. Mindemellett a külföldieket foglalkoztató cégek 7,4%-a kívánja növelni és 4,8%-a csökkenteni a külföldi munkavállalók számát 2008-ban.

A 6.3.1. táblázat és a 6.3.1. ábra adataiból látható, hogy Közép-Magyarországon, a Dél-Dunántúlon és az Észak-Alföldön enyhén növekedett a külföldi munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya; a Nyugat-Dunántúlon, a Dél-Alföldön és Észak-Magyarországon pedig erősebb visszaesést mutatnak az adatok. A külföldiek foglalkoztatása 2007-ben a Középmagyarországi régióban volt a legelterjedtebb.

Létszám-kategóriákat tekintve a 6.3.1. táblázatból az is látható, hogy a külföldi állampolgárokat foglalkoztató cégek aránya csak a legnagyobb (tehát legalább 250 fős) vállalatok esetében nőtt számottevően, a többi kategóriában csökkent, illetve stagnált.

6.3.1. táblázat: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya létszám-kategóriák és régiók szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4888, N_{2007} : 7186)

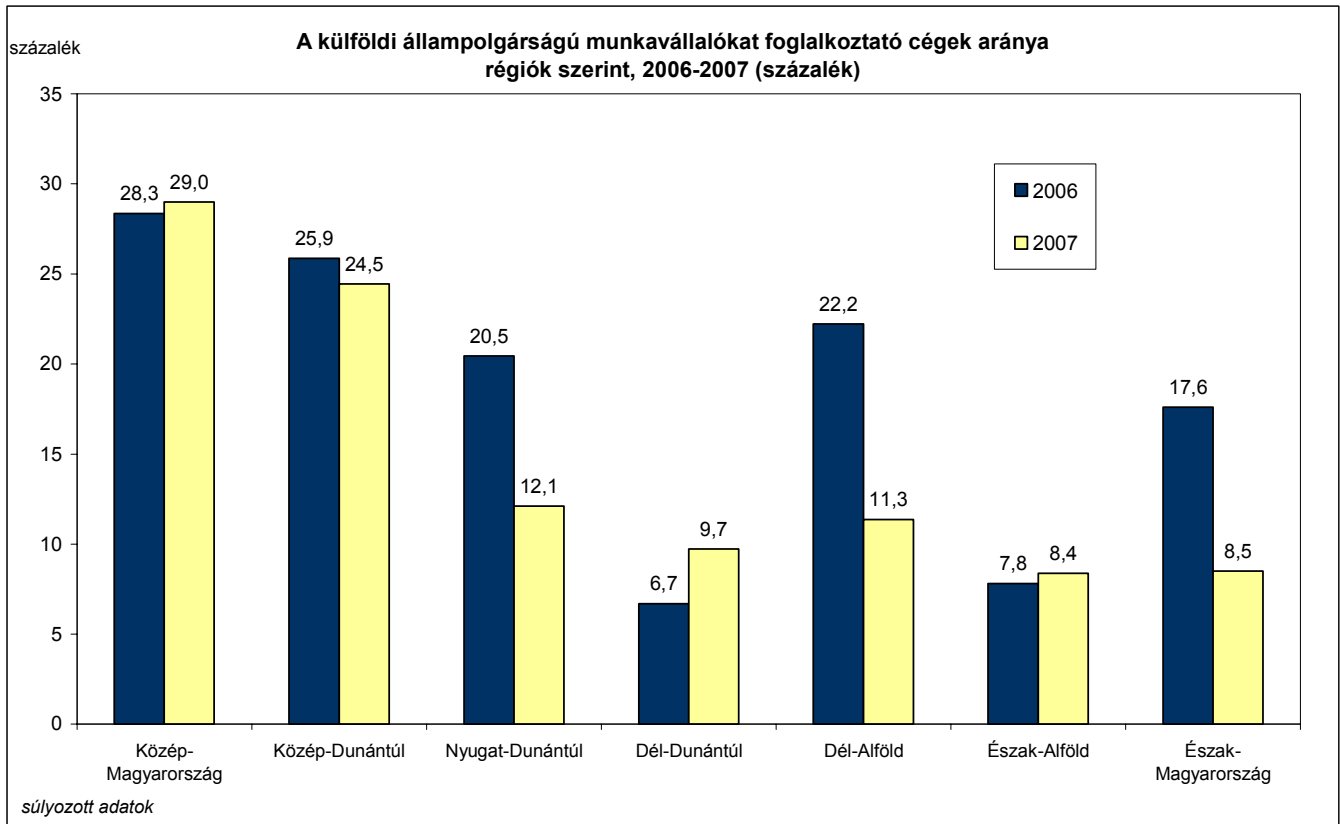
Régiók	Létszám-kategóriák											
	x-9 fő		10-19 fő		20-49 fő		50-249 fő		250-x fő		Összesen	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Közép-Magyarország	18,6	10,5	22,2	24,7	31,0	35,8	38,2	43,7	46,6	51,6	28,3	29,2
Közép-Dunántúl	5,1	0,8	11,1	10,0	25,8	19,3	26,2	32,1	56,6	56,7	26,0	25,1
Nyugat-Dunántúl	8,6	1,2	4,0	0,0	16,3	5,2	34,0	18,0	26,2	26,4	20,9	12,0
Dél-Dunántúl	4,5	1,2	5,8	9,7	4,9	5,9	10,9	17,9	17,1	38,1	6,7	9,7
Dél-Alföld	13,2	2,3	20,5	10,2	23,1	8,0	25,8	18,7	43,8	34,5	22,3	11,4
Észak-Alföld	2,6	1,6	7,1	1,6	4,9	9,9	11,6	17,5	22,1	27,2	7,8	8,4
Észak-Magyarország	10,8	0,7	8,5	4,2	13,2	11,1	21,4	13,0	33,7	39,7	17,8	8,6
Összesen	9,2	3,2	14,7	13,5	19,2	18,6	25,3	25,4	36,9	41,2	18,6	16,2

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

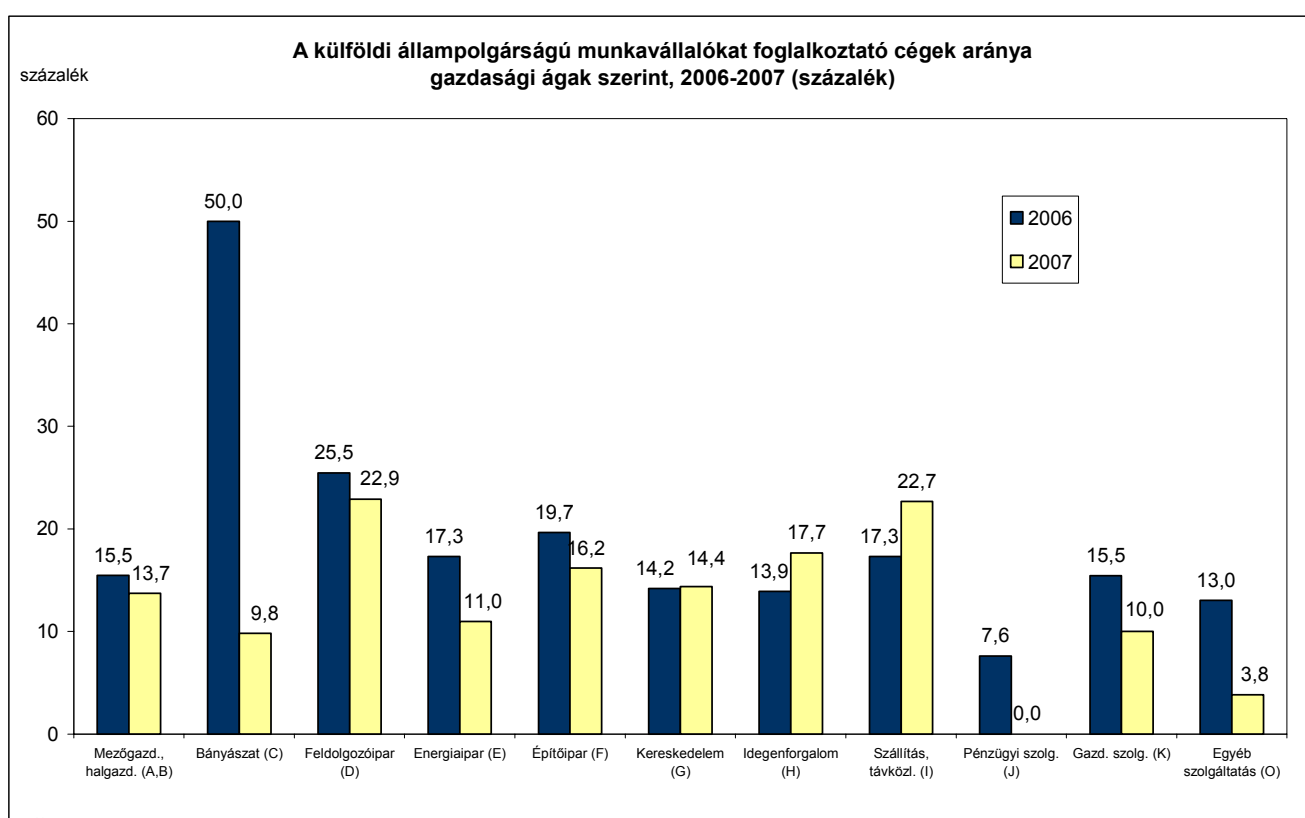
6.3.1. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4903, N_{2007} : 7241)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerinti bontásban látható, hogy 2006 és 2007 között csak a kereskedelemben, az idegenforgalomban és a szállítás és távközlés területén nőtt a külföldi állampolgárokat foglalkoztató cégek aránya. 2007-ben a legmagasabb arány (22,9%) a feldolgozóipar területén tapasztalható, a legalacsonyabb pedig (0%) a pénzügyi szolgáltatások területén (lásd a 6.3.2. ábrát).

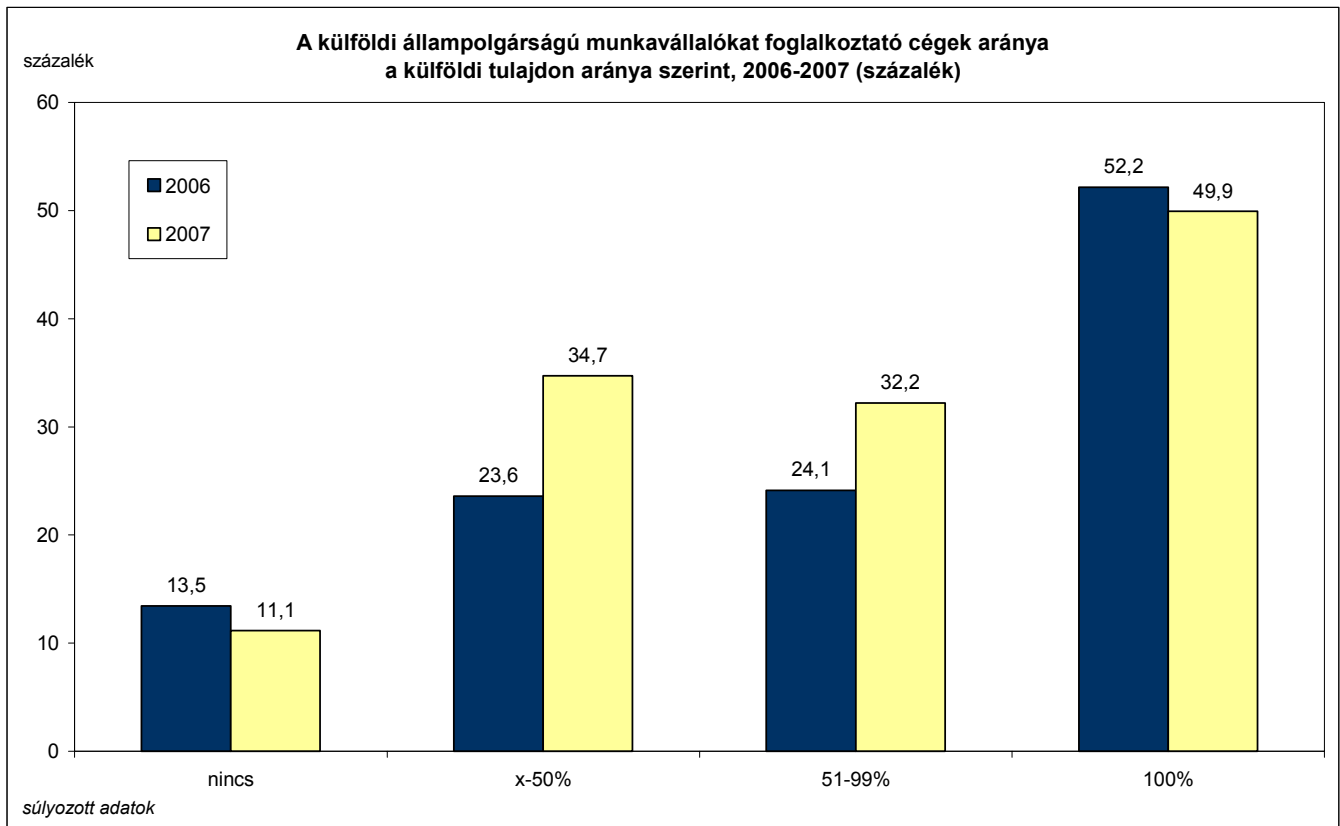
6.3.2. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4784, N_{2007} : 7214)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

2007-ben némi csökkenés mutatkozott a tisztán magyar és tisztán külföldi tulajdonú vállalkozások között a külföldi állampolgárokat foglalkoztató cégek arányát tekintve, a magyar többségű, illetve külföldi többségű vállalkozásoknál viszont közepes mértékű (11, illetve 8 százalékpontos) növekedés látható (lásd a 6.3.3. ábrát).

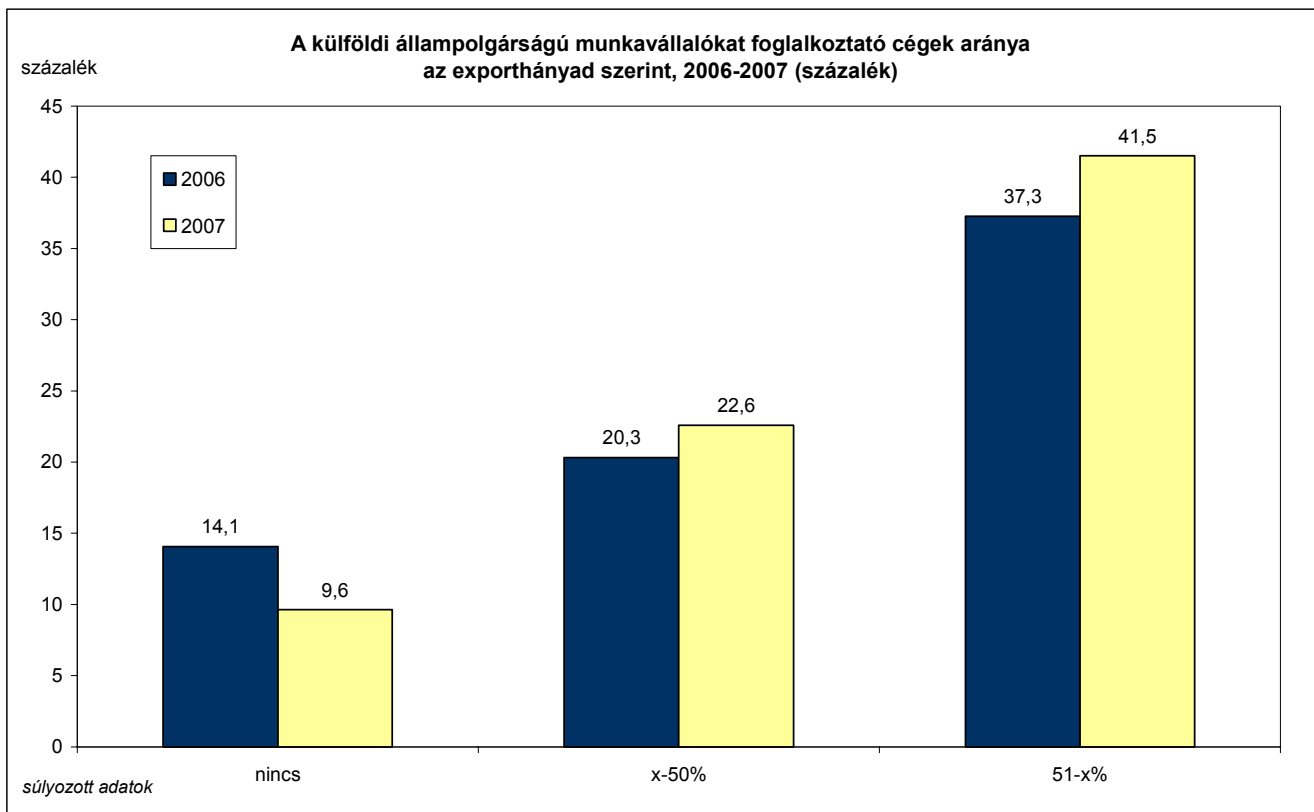
6.3.3. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 4454, N₂₀₀₇: 6636)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Az exporthányaddal jól láthatóan nő azon cégek aránya, amelyek foglalkoztatnak külföldi munkavállalókat. A kizárólag hazai piacra termelő cégek közötti arány némileg csökkent 2006 és 2007 között, az exportáló vállalatok esetében pedig nőtt, így a kategóriák között fennálló különbségek növekedtek (lásd a 6.3.4. ábrát).

6.3.4. ábra: A külföldi állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4714, N_{2007} : 6664)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

6.4. Munkaerő-kölcsönzés

A munkaerő-kölcsönzés lehetőségével 2006-ban a vállalkozások 8%-a, 2007-ben pedig 6%-uk élt. A kölcsönzött munkaerő létszáma az érintett cégeknél a statisztikai állományi létszámhoz viszonyítva magas, 16%-os arányt képvisel, a teljes versenyszektorra vetített arány viszont csak 3,8%-ot tesz ki. A 2008-ra vonatkozó előrejelzések szerint változatlan marad a munkaerő-kölcsönzés súlya: a vállalkozások 1,7%-a tervezi növelni és szintén 1,7%-a tervezi csökkenteni a kölcsönzött munkaerő létszámát.

A 6.4.1. táblázatból látható, hogy minden létszám-kategóriában enyhe csökkenés következett be és a több alkalmazottat foglalkoztató cégek változatlanul nagyobb arányban kölcsönöznek munkaerőt, mint a kisvállalatok.

A területi bontás azt mutatja, hogy 2006 és 2007 között – a stagnáló Dél-Dunántúlt kivéve – minden régióban csökkent a kölcsönzött munkaerőt foglalkoztató vállalatok aránya. A munkaerő-kölcsönzés a Nyugat- és Közép-dunántúli régiókban a legelterjedtebb és az Észak-Alföldön fordul elő a legritkábban. Összességében megállapítható, hogy a jobb munkaerőpiaci helyzetben levő régiókban átlagon felüli ennek a foglalkoztatási módnak az elterjedtsége.

6.4.1. táblázat: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya létszám-kategóriák és régiók szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5092, N_{2007} : 7120)

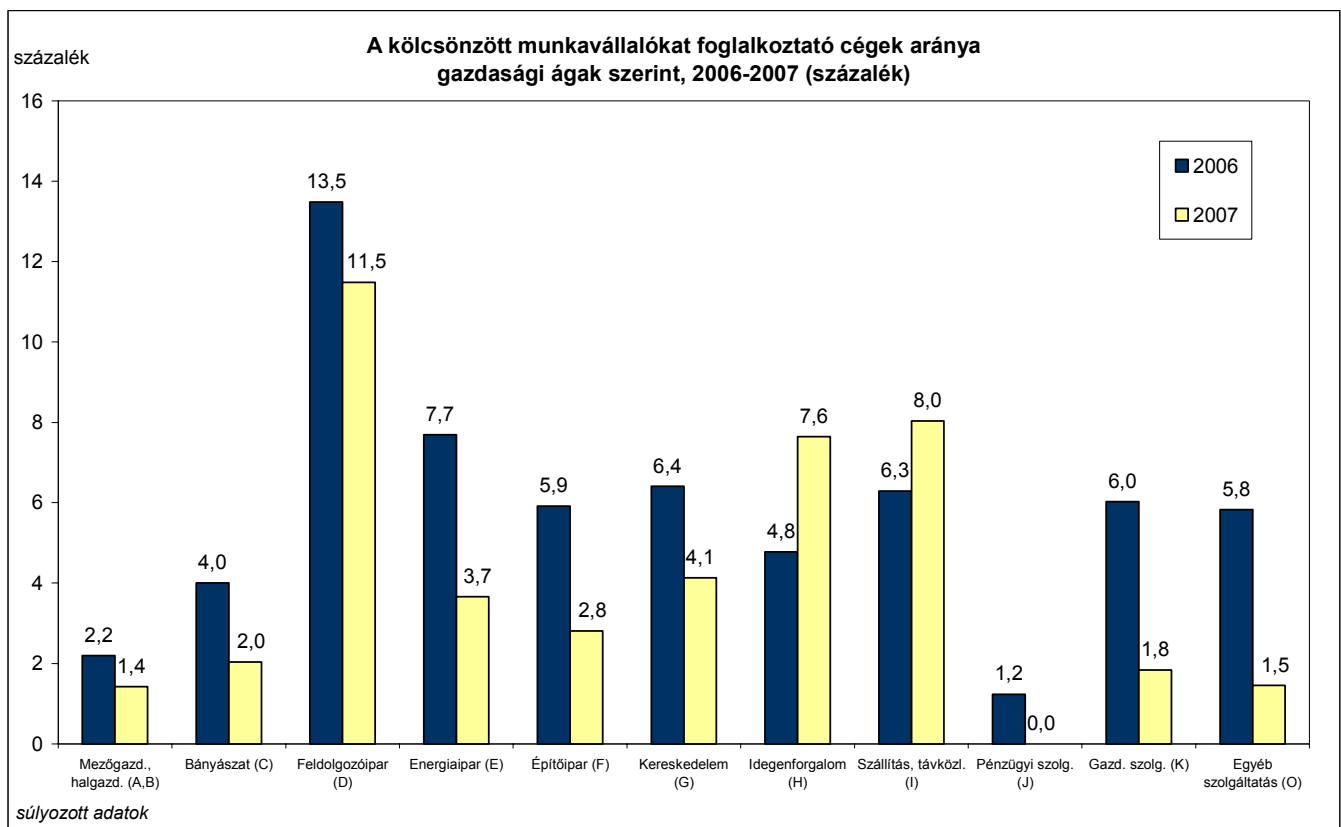
Régiók	Létszám-kategóriák											
	x-9 fő		10-19 fő		20-49 fő		50-249 fő		250-x fő		Összesen	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Közép-Magyarország	4,8	0,8	3,5	2,3	5,8	5,3	19,4	12,7	31,3	26,6	10,9	8,0
Közép-Dunántúl	3,0	0,4	2,9	0,0	6,7	7,0	10,3	14,1	40,1	33,9	14,2	13,2
Nyugat-Dunántúl	7,3	0,0	3,8	3,6	10,0	8,6	15,9	18,0	29,0	30,3	16,4	13,4
Dél-Dunántúl	1,0	0,5	2,0	0,0	3,7	2,5	3,0	3,1	10,0	12,4	2,5	2,5
Dél-Alföld	0,0	0,8	4,2	1,7	1,8	0,0	8,1	6,6	19,8	15,8	4,7	4,2
Észak-Alföld	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	4,6	16,7	8,5	3,7	1,9
Észak-Magyarország	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,8	6,7	5,4	19,6	13,0	5,3	2,5
Összesen	2,0	0,4	2,5	1,2	4,1	3,4	10,9	9,5	25,4	22,2	8,0	6,0

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

Gazdasági ágak szerinti bontásban megfigyelhető, hogy csak az idegenforgalom és a szállítás, távközlés területén nőtt a kölcsönzés keretében igénybe vett munkaerőt foglalkoztató cégek aránya a tavalyi évhez képest. Ebből a szempontból jelentős visszaesést mutat az energiaipar, az építőipar és a gazdasági és egyéb szolgáltatások területe. 2007-ben legnagyobb arányban (11,5%) a feldolgozóipar területén működő vállalatok alkalmaztak kölcsönzött munkavállalókat, a legalacsonyabb arányt (0%) pedig a pénzügyi szolgáltatók esetében mértük (lásd a 6.4.1. ábrát).

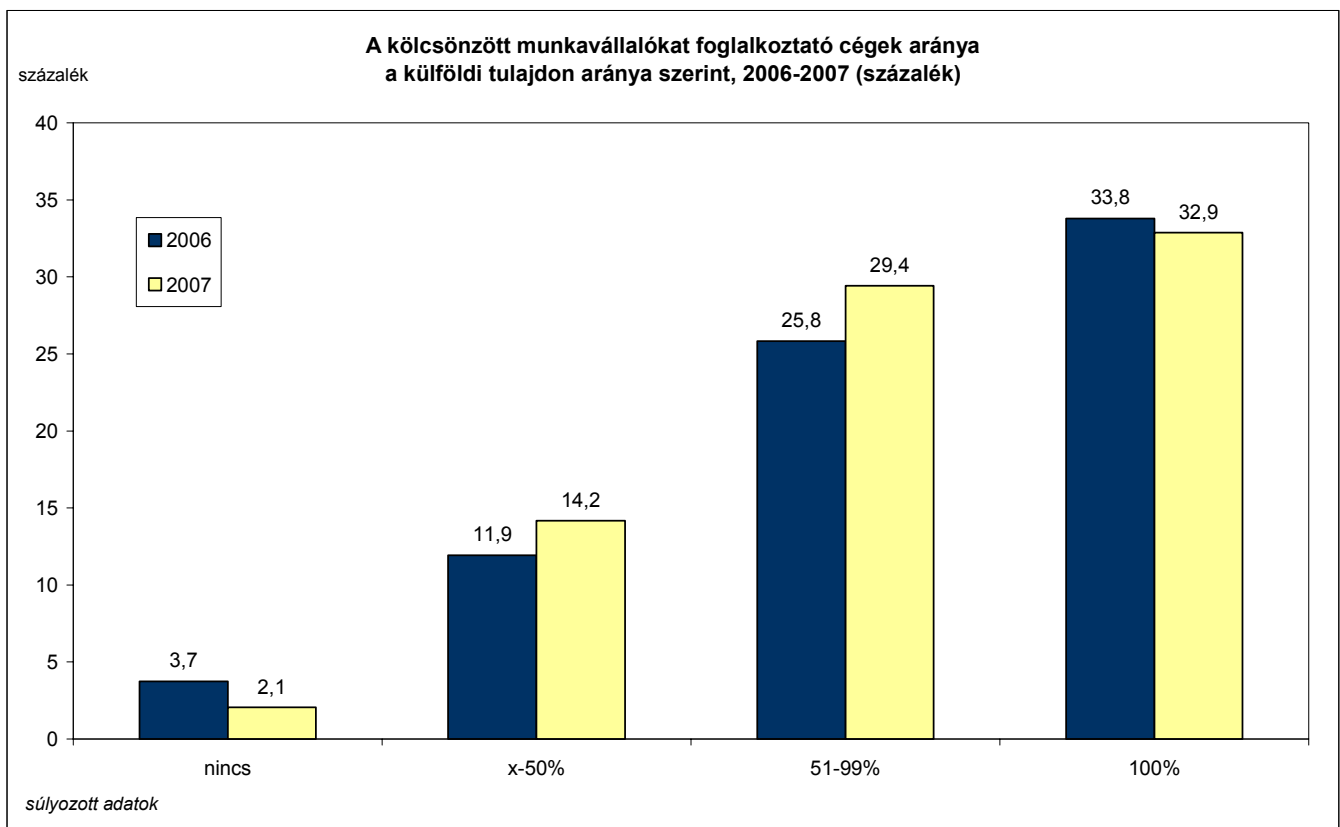
6.4.1. ábra: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5009, N_{2007} : 7150)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A külföldi tulajdoni hányad szerint vizsgálva az adatokat jól látható, hogy a külföldi tulajdonnal nő azon cégek aránya, amelyek foglalkoztatnak kölcsönzés keretében igénybe vett munkaerőt. 2007-ben a tisztán magyar és tisztán külföldi tulajdonban levő vállalatok között enyhén (1,6, illetve 0,9 százalékponttal) csökkent a kölcsönzött munkaerőt foglalkoztatók aránya, a magyar-, illetve külföldi többségi tulajdonú vállalkozásoknál viszont 3-4 százalékpontos növekedés látható (lásd a 6.4.2. ábrát).

6.4.2. ábra: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4668, N_{2007} : 6593)

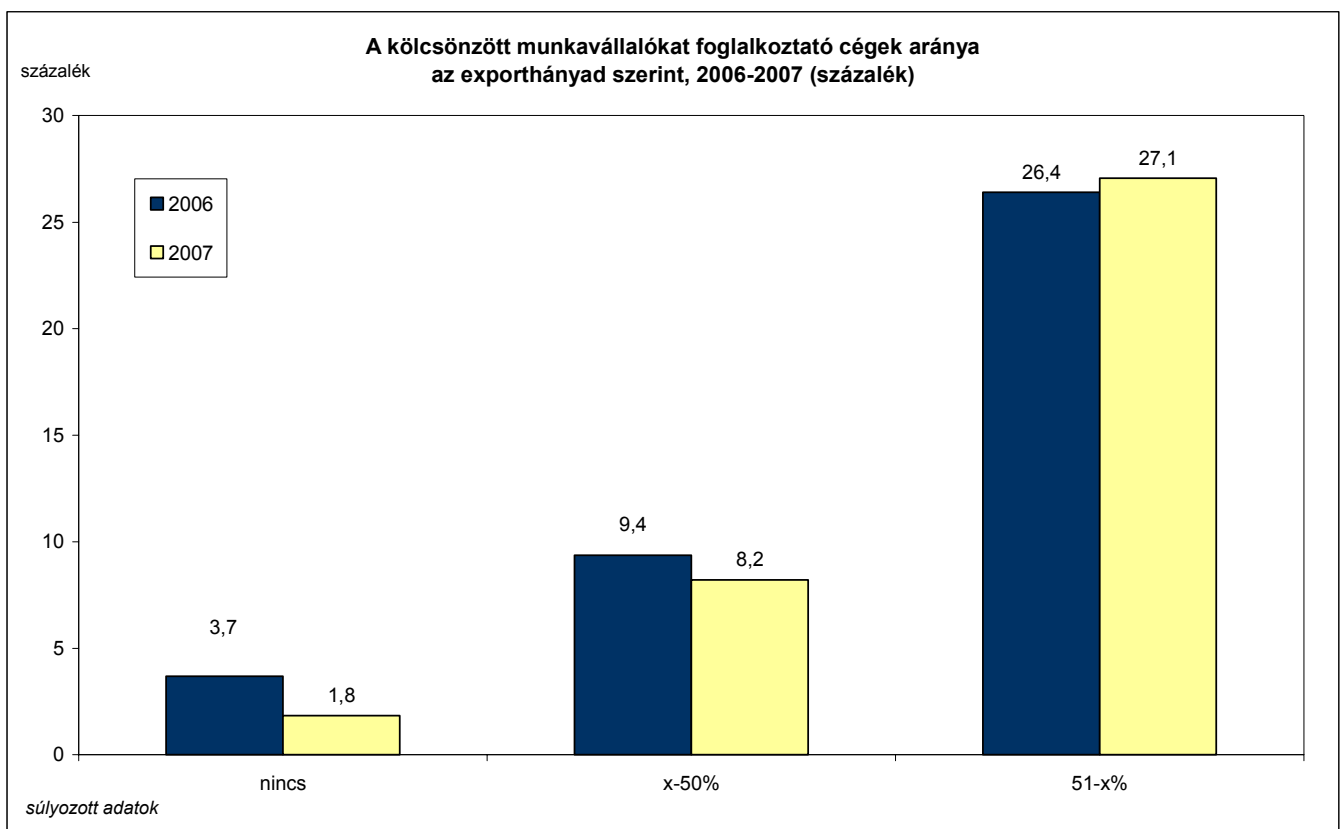

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 6.4.3. ábrából látható, hogy az exporthányaddal nő a kölcsönzött munkaerőt foglalkoztató cégek aránya. 2006 és 2007 között ez az arány csökkent a kizárólag hazai piacra termelő és a döntően belpiacra orientált vállalkozások körében, a legalább 51%-os exportarányú cégek esetében pedig nőtt, így a kategóriák között fennálló különbségek növekedtek 2006-hoz képest.

6.4.3. ábra: A kölcsönzött munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 4935, N_{2007} : 6619)

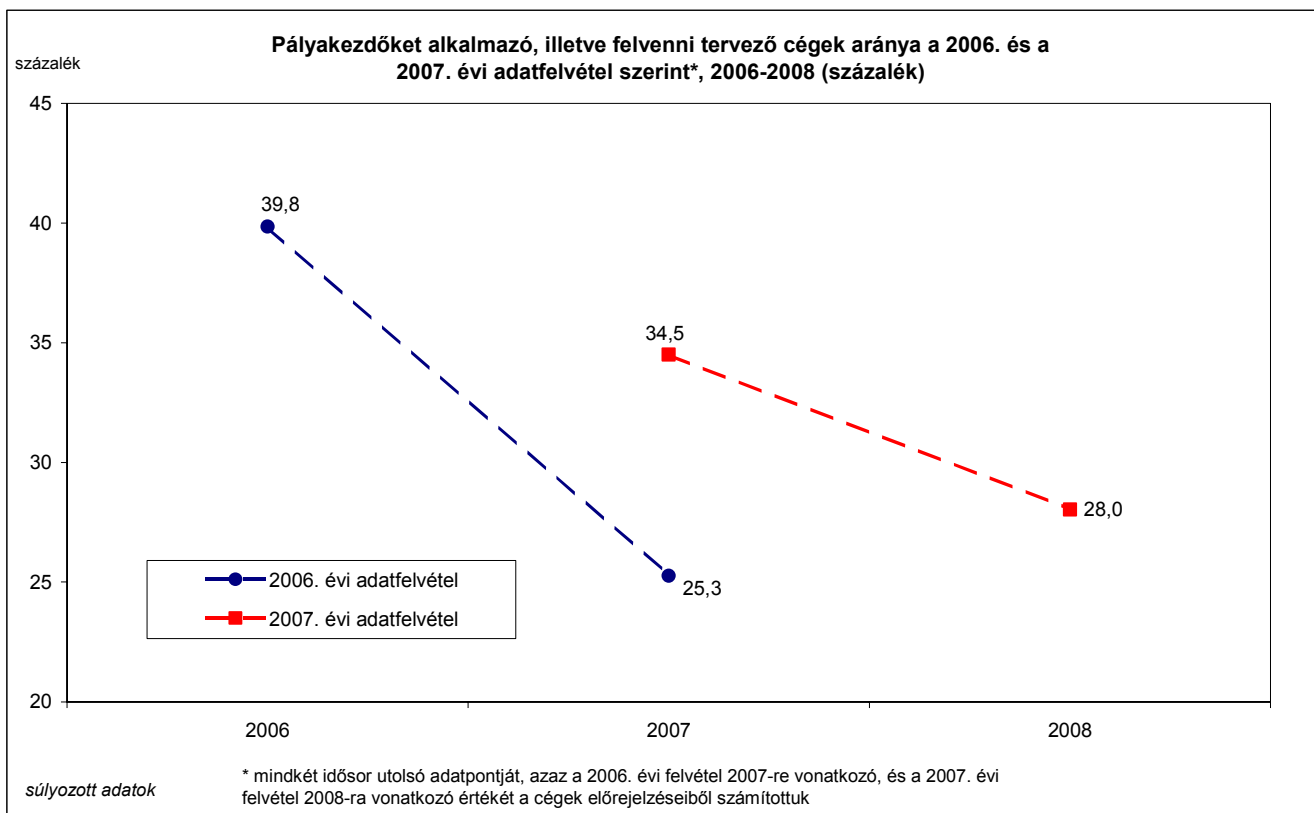
Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

6.5. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdők iránti igényt tekintve némi visszaesés mutatkozik 2006-hoz képest: akkor a megkérdezett vállalkozások 39,8%-a vett fel pályakezdőt, 2007-ben pedig csak 34,5%-uk. A tervezett létszámfelvételek volumene a pozitív választ adó munkáltatóknál a statisztikai állományi létszám átlagosan mintegy 1,5%-át teszi ki (2006-ban ez az arány 2% volt).

A pályakezdőket alkalmazó, illetve felvenni tervező cégek arányát a 6.5.1. ábrán láthatjuk. Az ábrán megfigyelhető, hogy a 2007-re vonatkozó 2006-os előrejelzéshez (25,3%) képest 9 százalékponttal több vállalat vett fel pályakezdőket. A 2007-es előrejelzés szerint a pályakezdők iránti kereslet mérséklődni fog 2008-ban, de ez a visszaesés kisebb mértékű lesz, mint a 2007-re prognosztizált.

6.5.1. ábra: Pályakezdőket alkalmazó, illetve felvenni tervező cégek aránya a 2006. és a 2007. évi adatfelvétel szerint, 2005-2007, százalék (N_{2006} : 6028, N_{2007} : 6708)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A munkáltatók pályakezdők foglalkoztatásával kapcsolatos elégedettségére utal a 6.5.1. táblázat. A 2007-ben pályakezdőt felvevő vállalatvezetők nagy többsége (63,2%-a) ugyanis azt gondolja, hogy 2008-ban is így fog tenni.

6.5.1. táblázat: Pályakezdők felvételét tervező és nem tervező cégek aránya aszerint, hogy 2007-ben vettek-e fel pályakezdőt, vagy nem, százalék (N₂₀₀₇: 6168)

		Vettek-e fel pályakezdőt 2007-ben?		
		Nem	Igen	Összesen
Várhatóan vesznek-e fel pályakezdőt 2008-ban?	Nem	89,8	36,8	72,0
	Igen	10,2	63,2	28,0
Összesen		100	100	100

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A 6.5.2. táblázatból látható, hogy az olyan vállalatok aránya, melyek 2008-ban pályakezdőket szándékoznak felvenni, minden gazdasági ágban kisebb, mint a 2007-ben pályakezdőket felvevő cégek aránya. A 2008-ban pályakezdők felvételét tervező cégek aránya a szállítás és távközlés, az idegenforgalom és a feldolgozóipar területén a legmagasabb és a bányászat, valamint az egyéb szolgáltatások területén a legalacsonyabb.

6.5.2. táblázat: A pályakezdőket 2007-ben felvevő, illetve 2008-ban felvenni tervező cégek aránya gazdasági ágak szerint, százalék (N_{2007} : 6684)

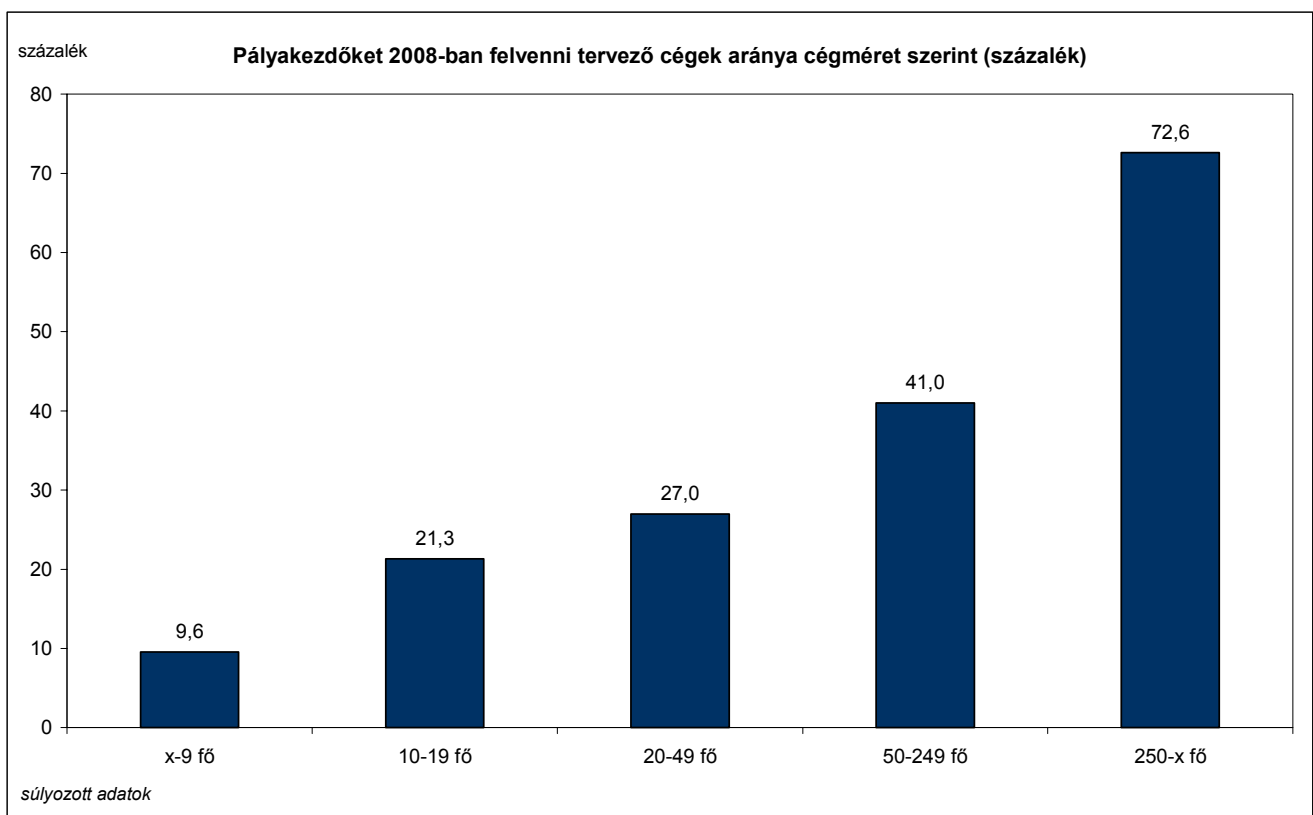
Gazdasági ág	Pályakezdőket	
	2007-ben felvevő cégek aránya	2008-ban felvenni tervező cégek aránya
Mezőgazdaság, halgazdaság (A,B)	31,9	21,7
Bányászat (C)	19,2	12,2
Feldolgozóipar (D)	37,6	31,9
Energiaipar (E)	37,8	23,5
Építőipar (F)	31,3	26,9
Kereskedelem (G)	35,6	29,0
Idegenforgalom (H)	38,9	33,2
Szállítás, távközlés (I)	49,0	35,8
Pénzügyi szolgáltatás (J)	29,2	22,9
Gazdasági szolgáltatás (K)	28,1	24,4
Egyéb szolgáltatás (O)	21,1	14,3
Összesen	34,6	28,1

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM-GVI adatfelvétel

A pályakezdőknek a nagyobb cégeknél egyértelműen nagyobb az esélyük az elhelyezkedésre. Míg a mikro- és kisvállalkozásoknak csak 10-27%-a tervezi pályakezdők felvételét, a közepes vállalkozásoknál ez az arány 41%, a nagy, legalább 250 főt foglalkoztató cégek körében pedig a 70%-ot is meghaladja (lásd a 6.5.2. ábrát).

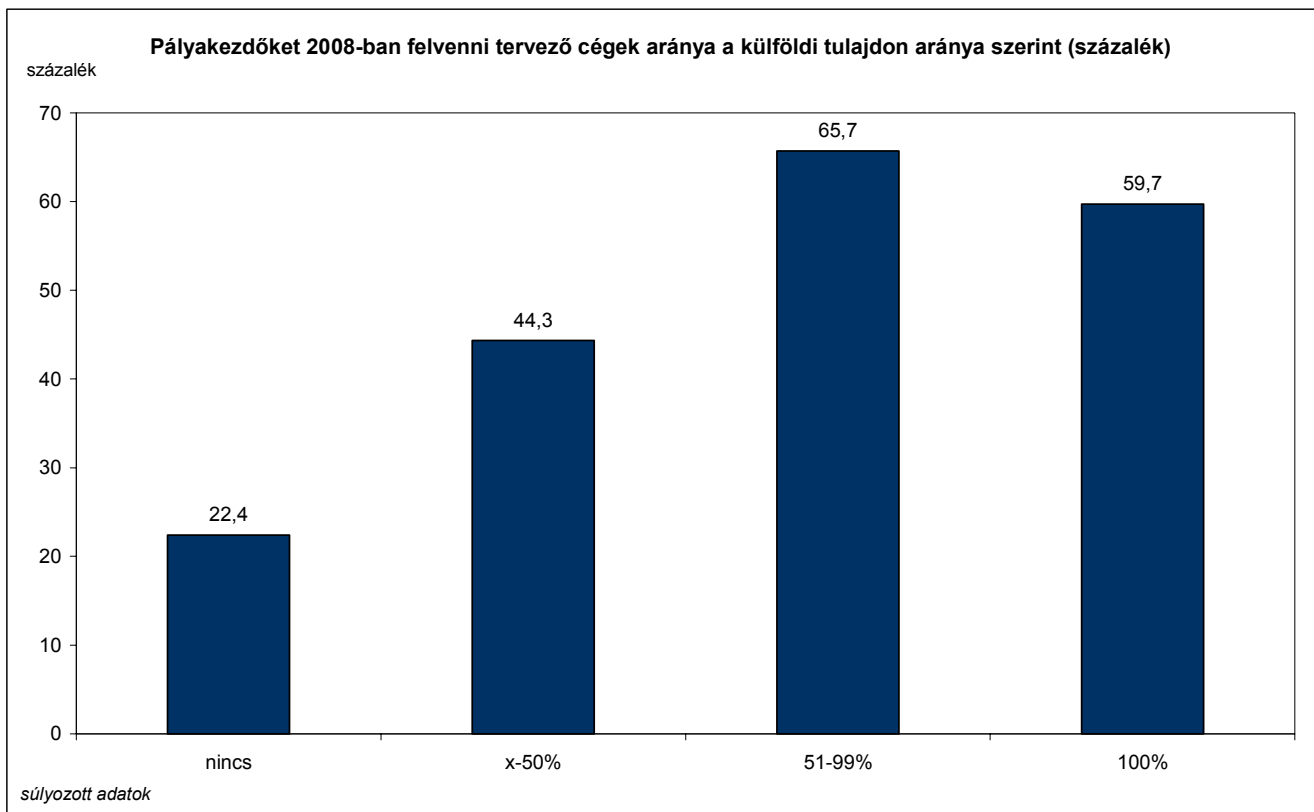
6.5.2. ábra: Pályakezdőket 2008-ban felvenni tervező cégek aránya cégméret szerint, százalék (N₂₀₀₇: 6119)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 6.5.3. ábrán látható, hogy a többségében és tisztán külföldi tulajdonban levő vállalatok között legnagyobb arányú (65,7%, illetve 59,7%) a pályakezdőket 2008-ban felvenni tervezők aránya.

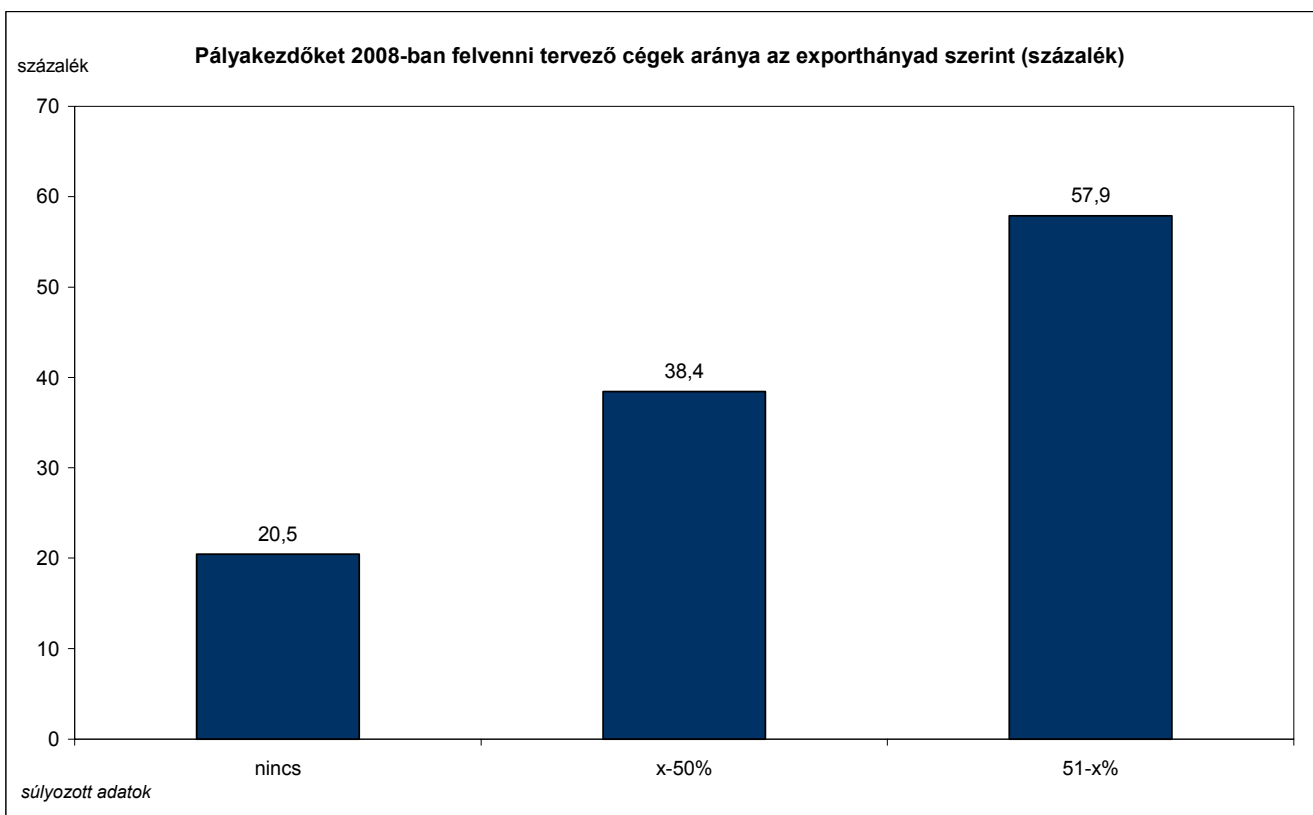
6.5.3. ábra: Pályakezdőket 2008-ban felvenni tervező cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, százalék (N₂₀₀₇: 5674)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 6.5.4. ábrán megfigyelhető, hogy az export árbevételen belüli arányának növekedésével nő azon vállalkozások aránya, melyek 2008-ra pályakezdők felvételét tervezik: a kizárólag hazai piacra termelők mindössze 20,5 százalékának, az exportorientált cégeken belül pedig 57,9%-nak vannak ilyen tervei.

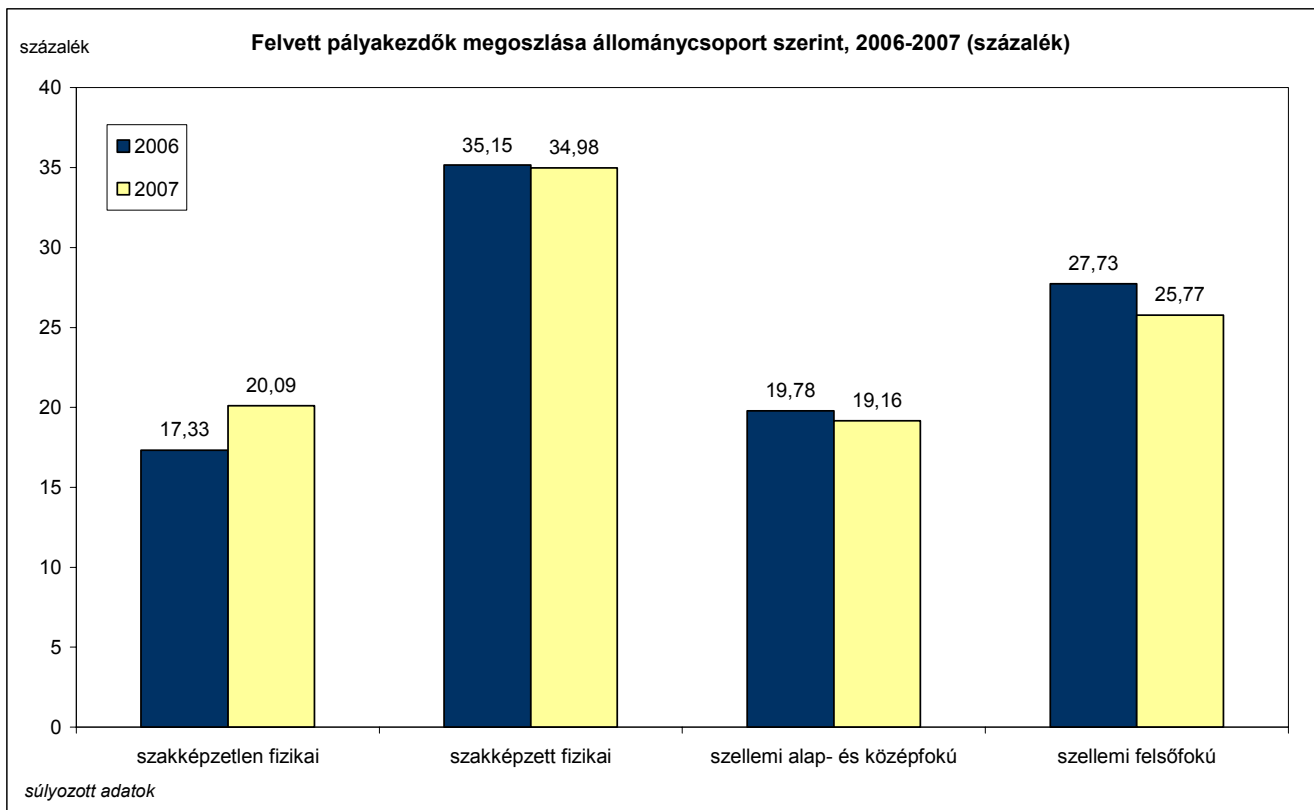
6.5.4. ábra: Pályakezdőket 2008-ban felvenni tervező cégek aránya az exporthányad szerint, százalék (N₂₀₀₇: 5704)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 2006. évi felvételhez hasonlóan 2007-ben is azt jelezték a cégek, hogy nagy és várhatóan növekvő az igény a pályakezdők iránt a szakképzettséget igénylő fizikai munkákban, valamint mérséklődik az irántuk támasztott kereslet a felsőfokú végzettséget igénylő szellemi foglalkozásokban. 2007-ben a pályakezdőket felvevő cégek 35%-a szakképzett fizikai munkásokat alkalmazott, és csak 25,7%-uk vett fel felsőfokú végzettségű pályakezdőt. A pályakezdők foglalkoztatásában a szakképzetlen, betanított munkaerő súlya is növekedett 2006 óta (lásd a 6.5.5. ábrát).

6.5.5. ábra: Felvett pályakezdők megoszlása állománycsoport szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 1485, N_{2007} : 2476)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

6.6. Start-kártyával foglalkoztatott pályakezdők

A pályakezdők munkaerőpiacra történő belépését segítő START-program 2005. október 1. óta biztosít lehetőséget a munkáltatóknak a fiatalok foglalkoztatásához kötődő járulékkedvezmény érvényesítésére. A kedvezmény bevezetése óta 62 ezer (2006-ig 44 ezer) munkavállaló igényelt START-kártyát.

2007. július 1-től a kormányzat kibővítette a START-Programot: a START-Plusz és a START-Extra programok keretében a tartósan álláskereső, a kisgyermeket nevelő szülők, az 50 év feletti munkavállalók és az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők után is jár a munkáltatói járulékkedvezmény¹⁹.

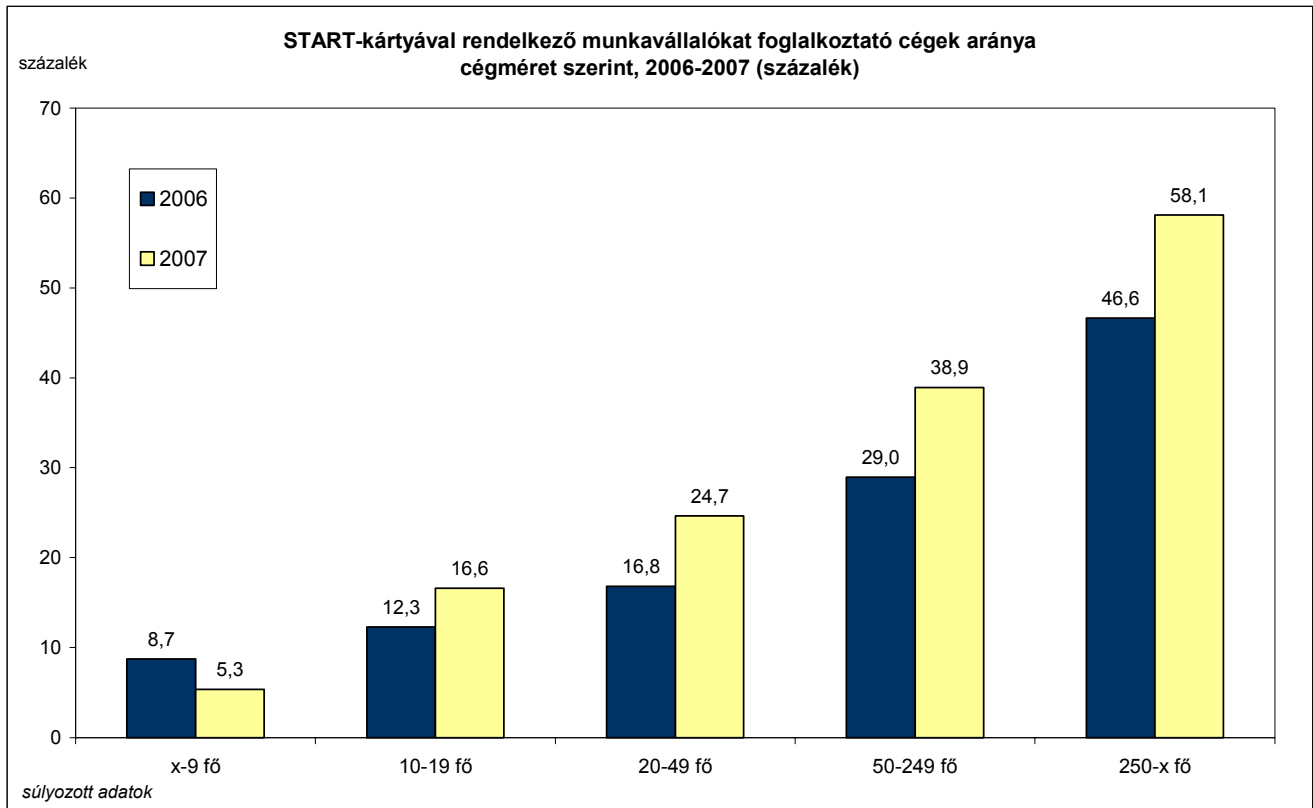
2006-ban a megkérdezett vállalatvezetők 20%-a, 2007-ben pedig 23,2%-uk jelezte, hogy alkalmazott START-kártyával rendelkező munkavállalót.

A 2005 óta igénybe vehető START-Program esetében a megkérdezettek 65,8%-a jelezte, hogy ismeri a foglalkoztatási kedvezmények mértékét és a preferált célcsoportokat, míg a 2007 óta működő START-Plusz és START-Extra programok esetében csak 51,2%, illetve 49,1% volt ez az arány.

A cégméret és a START-kártyás munkavállalók alkalmazása között egyértelmű összefüggés látszik: a nagyobb vállalatok között jóval gyakoribb a START-kártyával rendelkező munkavállalók foglalkoztatása. A legfeljebb 9 fős mikrovállalkozásoknak csak 5,3%-a, a 20-49 főt foglalkoztató kisvállalatok 24,7%-a, a legalább 250 főt alkalmazó nagyvállalatoknak pedig 58,1%-a vette igénybe a START-kártyával foglalkoztatott munkavállalók utáni kedvezményeket (lásd a 6.6.1. ábrát). Ez az összefüggés részben azzal magyarázható, hogy a nagyvállalatok körében a pályakezdőket alkalmazók aránya is nagyobb, és ez a különbség tükröződik a START-kártya elterjedtségében is.

¹⁹ Forrás: Szociális és Munkaügyi Minisztérium (<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=13884>)

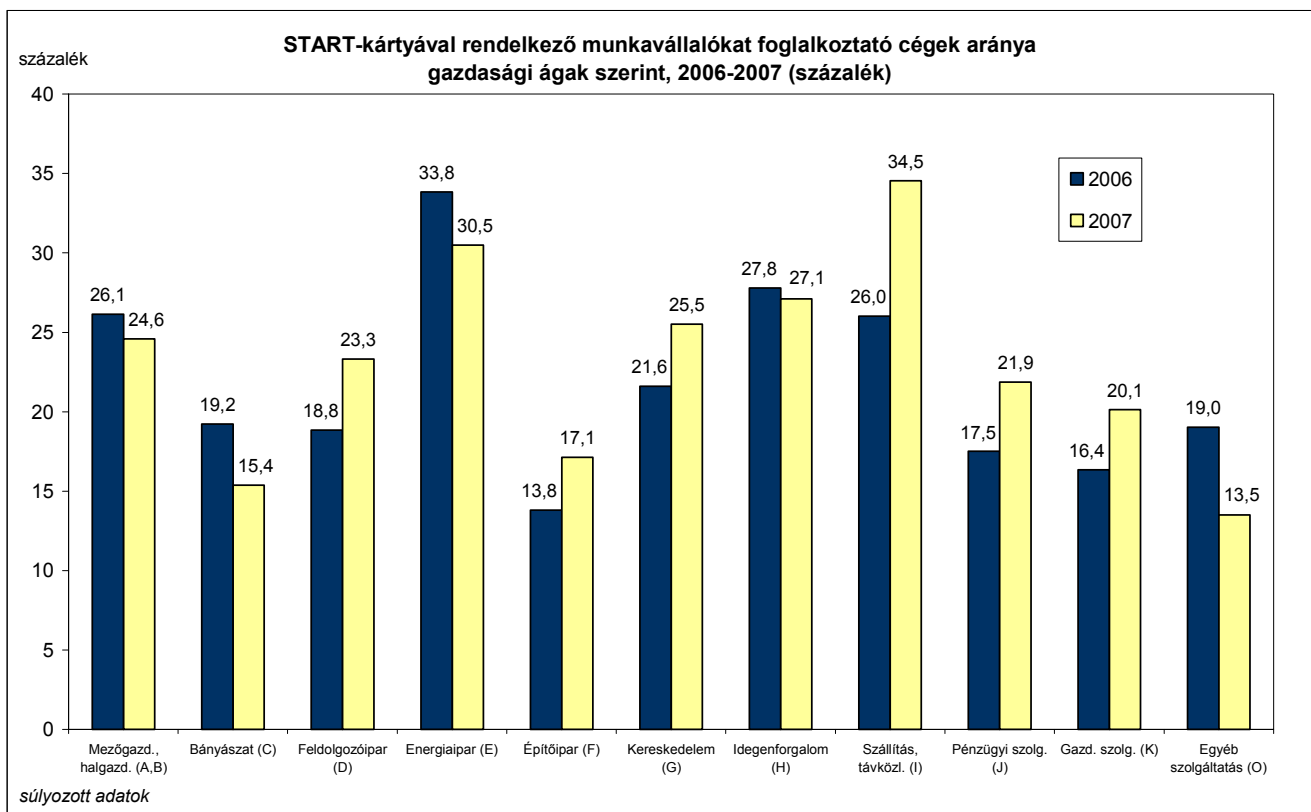
6.6.1. ábra: START-kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya cégméret szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5988, N_{2007} : 7155)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

2007-ben a szállítás és távközlés területén működő vállalkozások között foglalkoztattak a legnagyobb arányban (34,5%) START-kártyás munkavállalókat. Ezen kívül az energiaiparban és az idegenforgalomban (30,5%, illetve 27,1%) is elterjednek mondható a START-kártyás kedvezmények igénybevétele. 2006 óta több gazdasági ágban csökkent a START-kártyás munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya (pl. energiaipar, egyéb szolgáltatások); viszont a feldolgozóiparban, a szállítás és távközlés, valamint a pénzügyi és gazdasági szolgáltatások területén 4-8 százalékpontos növekedés tapasztalható (lásd a 6.6.2. ábrát).

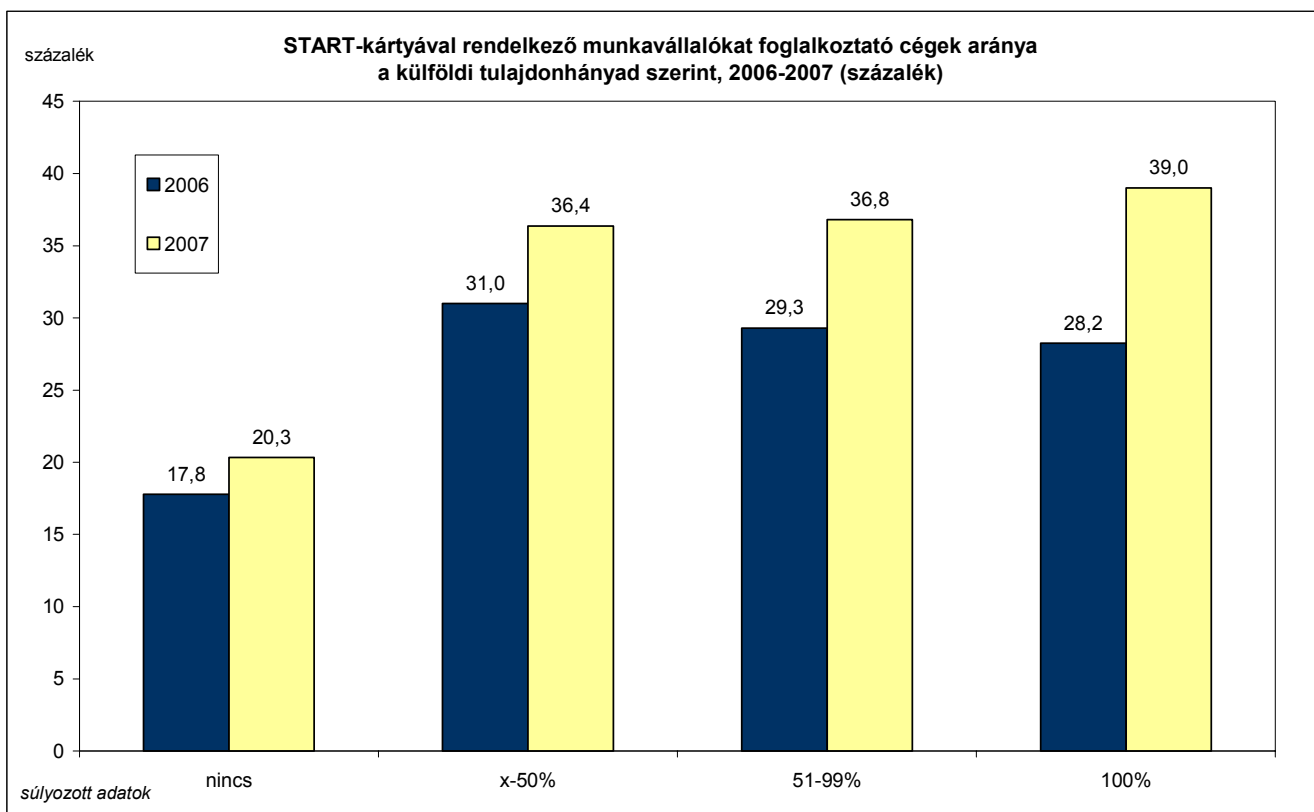
6.6.2. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 5891, N₂₀₀₇: 7184)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

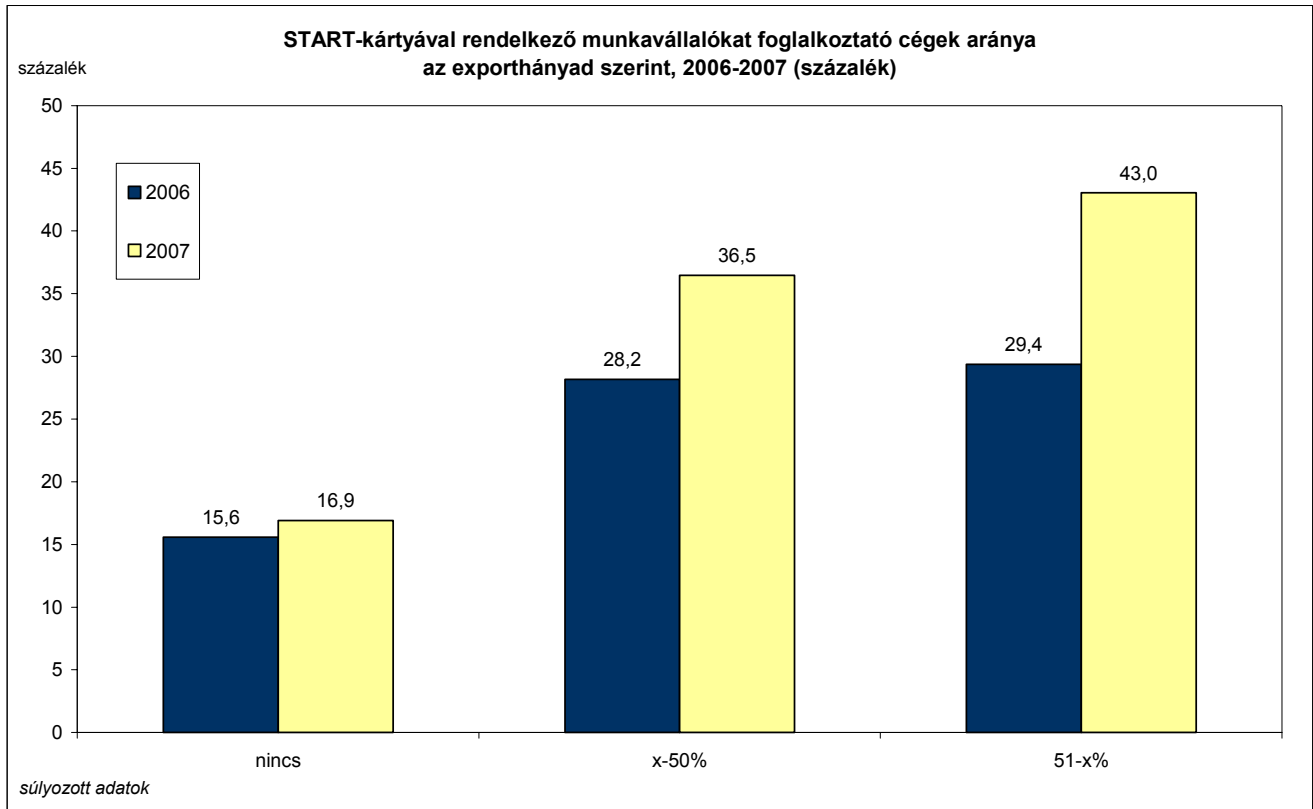
A 6.6.3. ábrán látható, hogy a külföldi tulajdoni hányaddal nő a START-kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató vállalatok aránya. 2007-ben a tisztán magyar tulajdonban levő vállalatok 20,3%-a alkalmazott START-kártyával rendelkezőket, a tisztán külföldi tulajdonú cégeknél pedig 39% volt ez az arány. A cégméret és a START-kártyával rendelkezők alkalmazása között fennálló összefüggés magyarázata a külföldi tulajdoni hányad esetében is igaz: a külföldi tulajdonú cégek körében is nagyobb a pályakezdőket alkalmazók aránya és ez a különbség a START-kártya használatának elterjedtségében is megmutatkozik. Ugyanez elmondható az exportarányról is: a hazai piacra termelők 16,9%-a alkalmaz munkavállalókat START-kártyával, az exportorientált cégeknek pedig 43%-a (lásd a 6.6.3. és 6.6.4. ábrákat).

6.6.3. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 5325, N₂₀₀₇: 6607)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

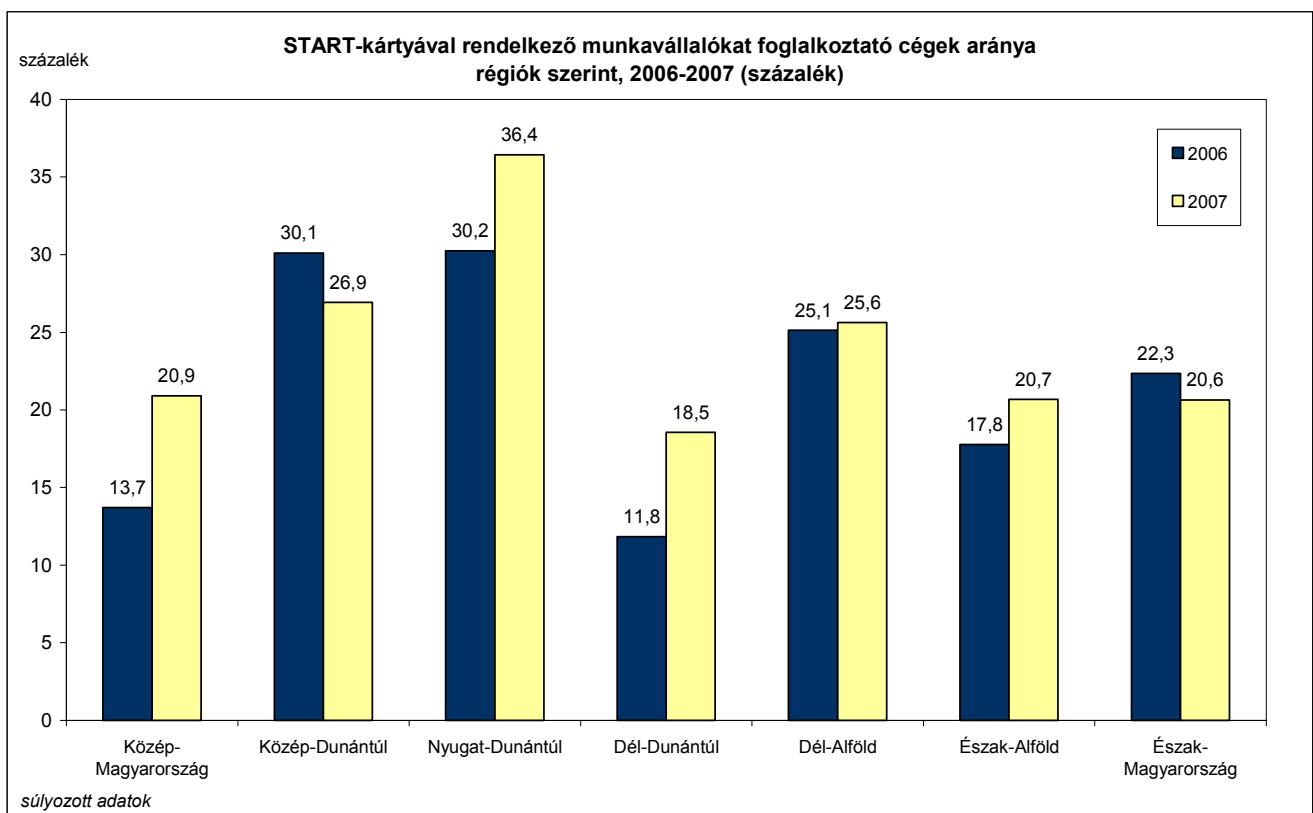
6.6.4. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5700, N_{2007} : 6644)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Területi bontásban az látható, hogy 2006 és 2007 között a legtöbb régióban nőtt azon vállalatok aránya, amelyek alkalmaznak START-kártyával rendelkező munkavállalókat. A kedvezményt igénybe vevő cégek aránya a Nyugat- és Közép-Dunántúlon, valamint a Dél-Alföldön a legmagasabb és a Dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb (lásd a 6.6.5. ábrát).

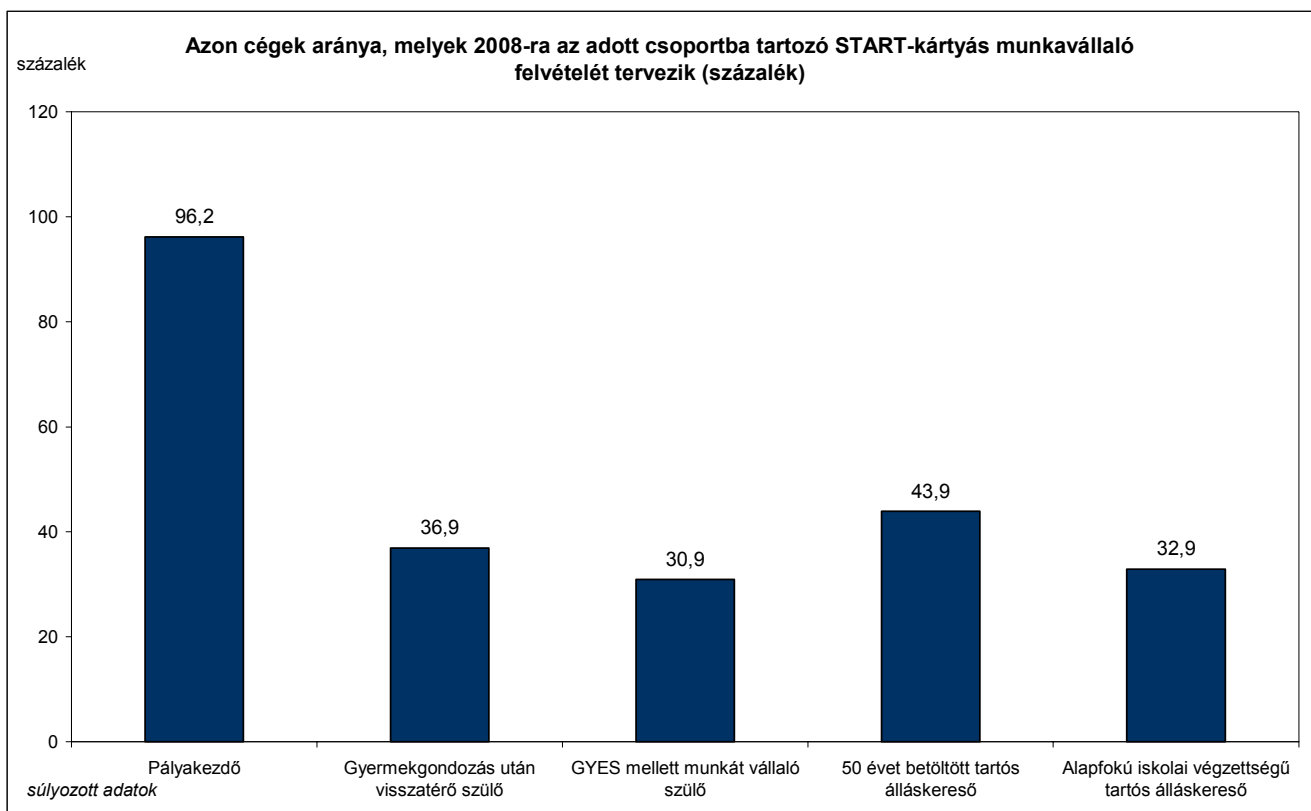
6.6.5. ábra: START- kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 6038, N_{2007} : 7209)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A START-Program 2007. júliusi kibővítése óta a pályakezdők mellett több egyéb csoport is igénybe veheti a program nyújtotta kedvezményeket. A 6.6.6. ábrán látható, hogy a vállalatok legnagyobb arányban pályakezdők felvétele révén kívánják igénybe venni a járulékkedvezményt: a kérdést megválaszoló cégvezetők 96,2%-a jelezte ez irányú terveit. 50 éven felüli tartós álláskeresőket a cégek 43,9%-a tervez felvenni, míg a többi csoportba tartozó START-kártyások (gyermekgondozás után a munkaerőpiacra visszatérő-, illetve GYES mellett munkát vállaló szülők, alapfokú iskolai végzettségű tartós álláskeresők) esetében ez az arány 30-37% körüli.

6.6.6. ábra: Azon cégek aránya, melyek 2008-ra az adott csoportba tartozó START-kártyás munkavállaló felvételét tervezik, százalék (N₂₀₀₇: 793)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

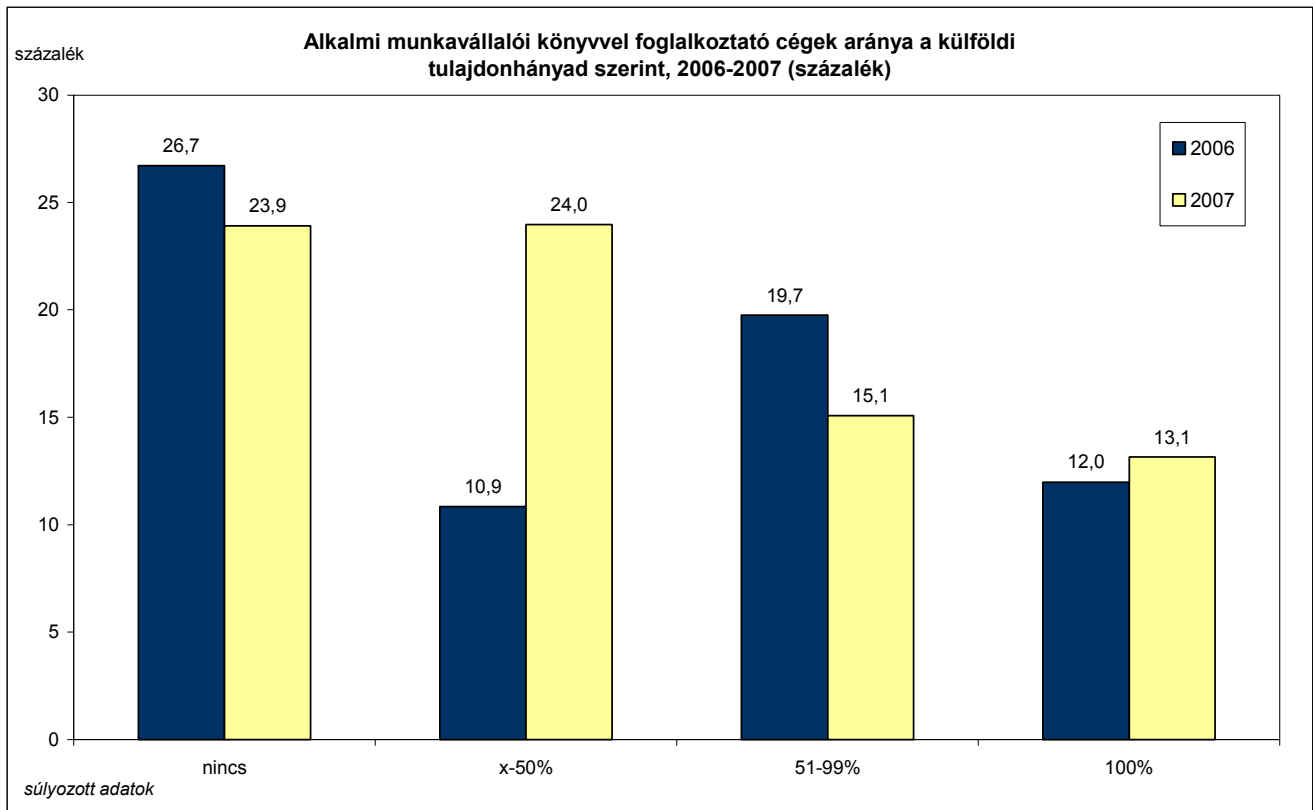
6.7. Foglalkoztatás alkalmi munkavállalói (AM) könyvvel

Jelentős szerepet játszik a foglalkoztatásban az egyszerűsített közteherviselést biztosító AM-könyv. A felvétel alapján a cégek viszonylag magas aránya, 22,5%-a alkalmaz munkavállalókat alkalmi munkavállalói könyvvel (2006-ban 24,1% volt ez az arány). Az AM-könyvvel foglalkoztató cégek statisztikai állományi létszámukhoz képest átlagosan 12,8%-os többlet-foglalkoztatást valósítanak meg ezzel a lehetőséggel. Az alkalmi munkavállalókat alkalmazó cégeknél a foglalkoztatás időtartama átlagosan 27 munkanapot tesz ki éves szinten és a cégek szándékai szerint ez átlagosan mintegy 12 nappal fog nőni 2008-ban.

Az alkalmi munkavállalókat foglalkoztató vállalatok aránya nem függ sem a cégek méretétől, sem exportarányuktól. A külföldi tulajdonhányad szerint azonban már egyértelmű összefüggés mutatható ki: a tisztán- és többségében magyar tulajdonú cégek körülbelül 24%-a alkalmaz munkavállalót alkalmi munkavállalói könyvvel, a külföldi tulajdonban levő vállalkozásoknál pedig csak 13,1% ez az arány (lásd a 6.7.1. ábrát).

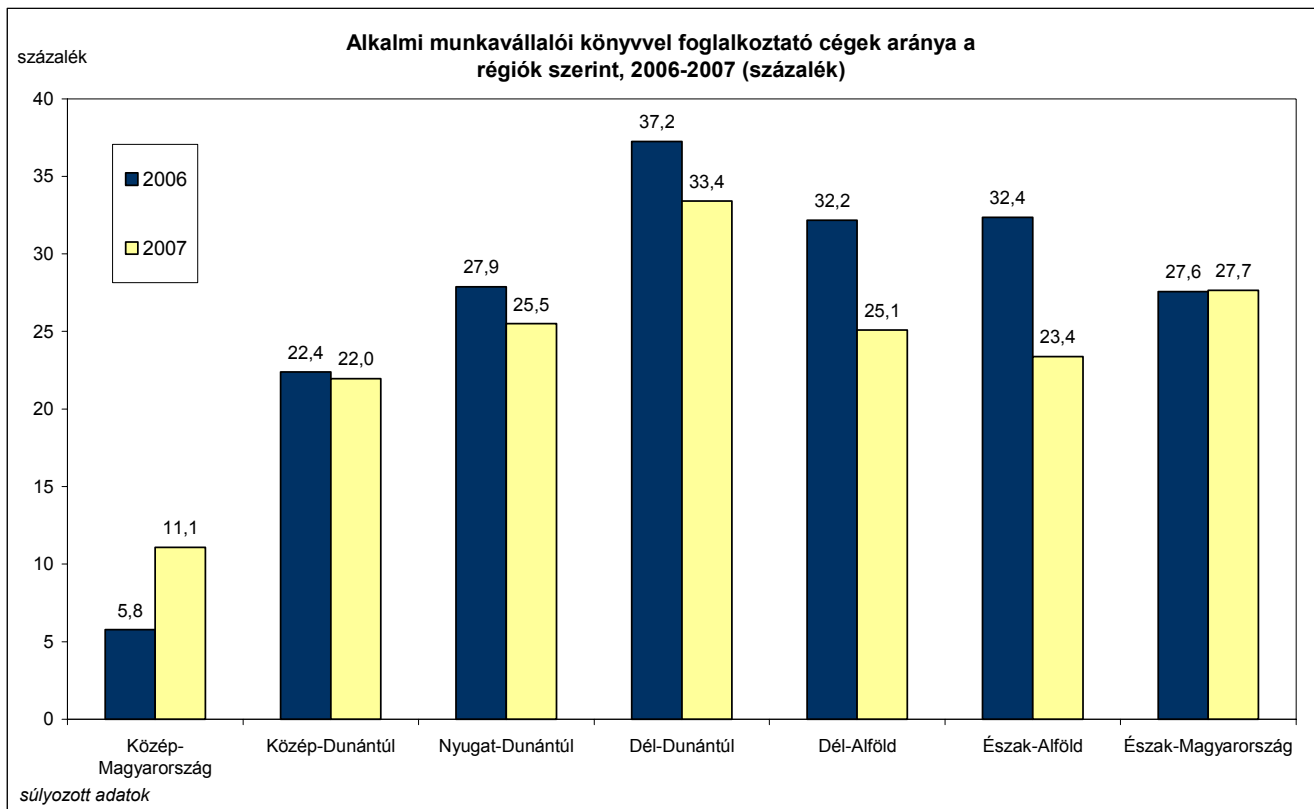
6.7.1. ábra: Alkalmi munkavállalói könyvvél foglalkoztató cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5319, N_{2007} : 6600)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A régiók szerinti bontásból az tűnik ki, hogy az alkalmi munkavállalói könyvnek különösen azokban a régiókban volt nagy sikere, ahol relatíve nagy a munkanélküliség és alacsony az aktivitási ráta (Dél-Dunántúl, Dél-Alföld, Észak-Alföld, Észak-Magyarország). Ennek tükrében az alkalmi munkavállalói könyv intézménye alkalmas eszköznek bizonyulhat a munkaerőpiaci problémák enyhítésére és kedvező tendenciák elindítására. Az alkalmi munkavállalói könyvvel foglalkoztató cégek aránya a Dél-Dunántúlon a legmagasabb (33,4%) és a Középmagyarországi régióban a legalacsonyabb (11,1%) (lásd a 6.7.2. ábrát).

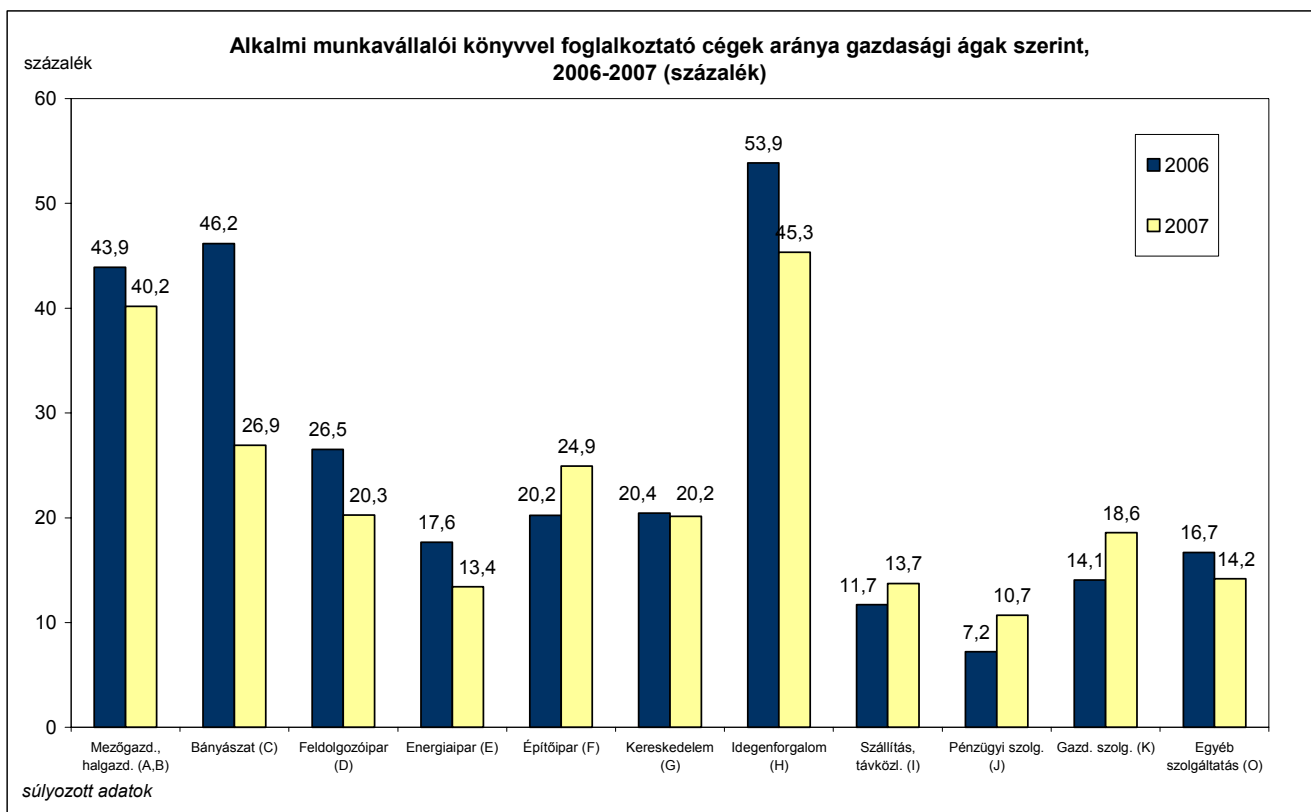
6.7.2. ábra: Alkalmi munkavállalói könyvvel foglalkoztató cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 6031, N_{2007} : 7198)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A munkavállalókat alkalmi munkavállalói könyvvél alkalmazó cégek arányát gazdasági ágak szerint vizsgálva látható, hogy ez az arány 2006-ban és 2007-ben is az idegenforgalomban a legmagasabb (2007-ben 53,9%), amit a mezőgazdaság követ 43,9%-os aránnyal. A magas arányutatók a két gazdasági ág aktivitását befolyásoló szezonális hatásokkal magyarázhatóak. A többnyire szellemi munkaerőt alkalmazó gazdasági ágakban – mint például a gazdasági és pénzügyi szolgáltatás területén – ritkán alkalmazzák az alkalmi munkavállalói könyvet (lásd a 6.7.3. ábrát).

6.7.3. ábra: Alkalmi munkavállalói könyvvél foglalkoztató cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 5886, N₂₀₀₇: 7177)

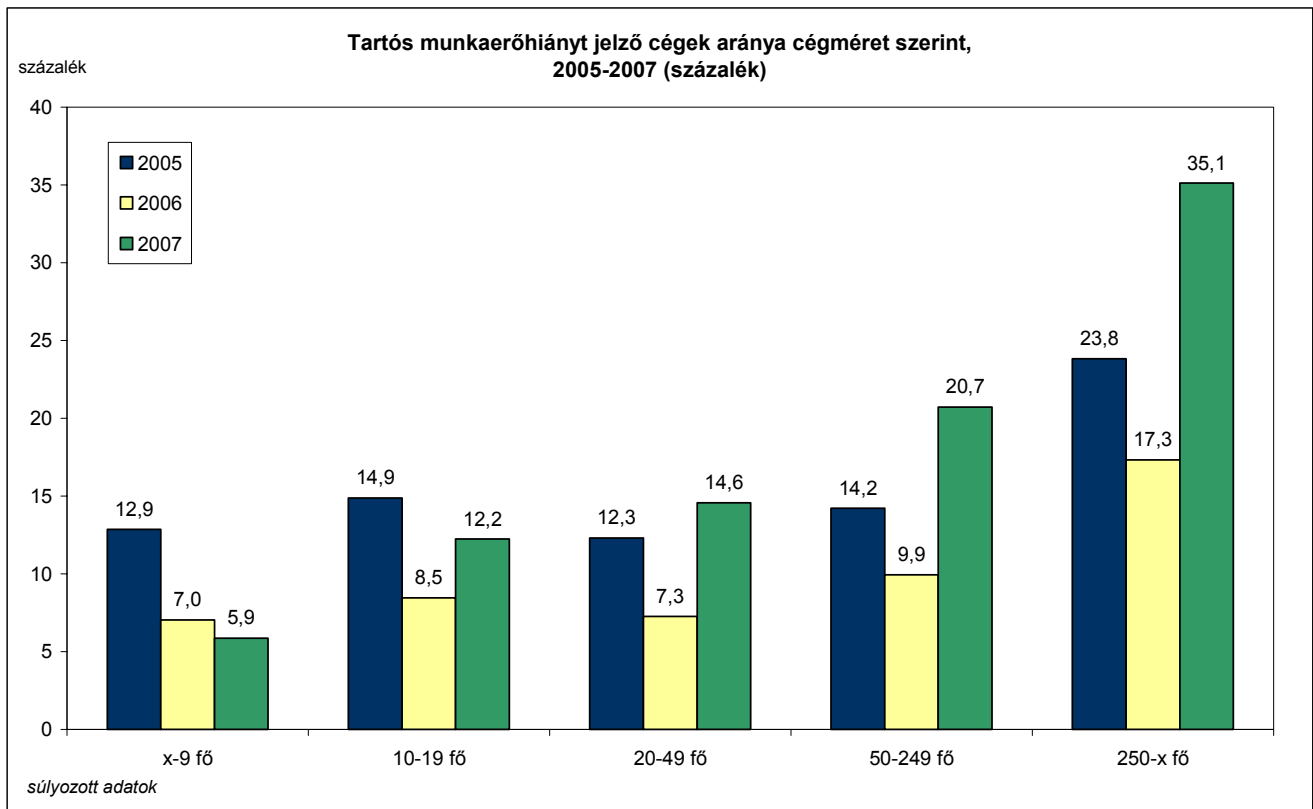
Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

6.8. Tartós munkaerőhiány

2007-ben a tartós munkaerőhiányt jelző vállalatok aránya jóval nagyobb volt a megelőző évhez képest: a 2006-os 9,5% után 2007-ben a cégek 14,9%-a jelezte, hogy van tartósan betöltetlen álláshelye. A megkérdezett gazdasági szervezetek közül a munkaerőhiányt érzékelő cégek statisztikai állományi létszámuk 3%-ában határozták meg a hiányzó munkaerő mértékét. Ez a versenyszektorban összességében körülbelül 23 ezer tartósan betöltetlen munkahelynek felel meg, tehát ennyivel nőhetne a foglalkoztatás, ha a keresletnek megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerő állna rendelkezésre.

A 6.8.1. ábrán látható, hogy a munkaerő-hiány a nagyobb alkalmazotti létszámmal rendelkező vállalatokat sújtja inkább, mint a kisebb vállalkozásokat. A legfeljebb 9 fős mikrovállalkozásoknak csak 5,9%-a, a 20-49 fős kisvállalatok 14,6%-a, a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatoknak pedig 35,1%-a jelzett 2007-ben tartós munkaerőhiányt. Ez a jelenség arra vezethető vissza, hogy a nagyvállalatok egyszerre nagyobb volumenű munkaerő-igénnyel lépnek fel, mint a kis- és közepes vállalkozások. Az ábrán az is megfigyelhető, hogy 2006 óta minden kategóriában nőtt a munkaerőhiányt jelző cégek aránya, leginkább a 250 főnél nagyobb létszámú nagyvállalatoknál.

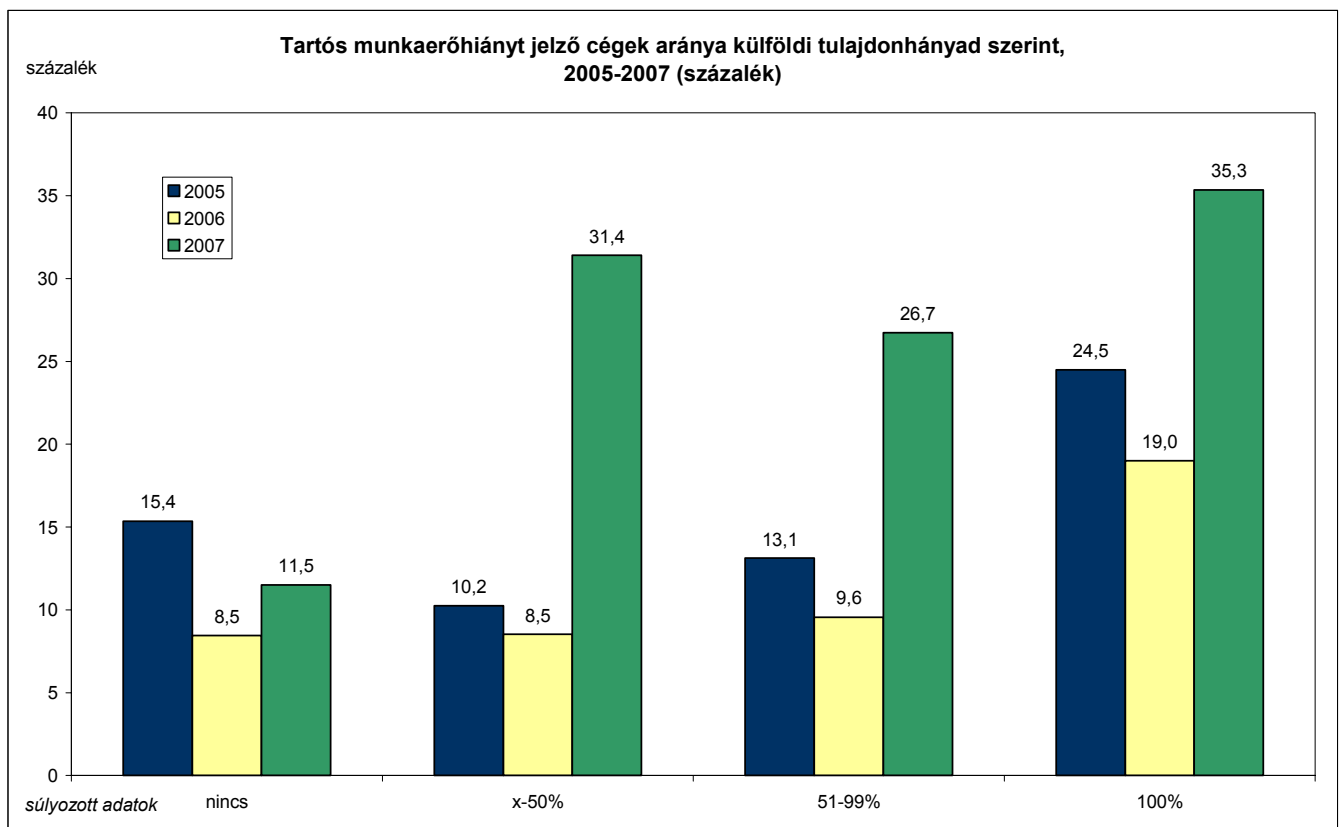
6.8.1. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya cégméret szerint, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 3760, N_{2006} : 5981, N_{2007} : 7170)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A tartós munkaerőhiányt kevésbé jellemző a tisztán magyar tulajdonú cégekre, mint a külföldi tulajdonhánnyal rendelkezőkre: az előbbiek 11,5%-a, az utóbbiaknak pedig 27-35%-a jelezte, hogy van tartósan betöltetlen álláshelye. 2006 és 2007 között a legnagyobb növekedés (22,9 százalékpont) a többségi magyar tulajdonban levő vállalatoknál következett be (lásd a 6.8.2. ábrát).

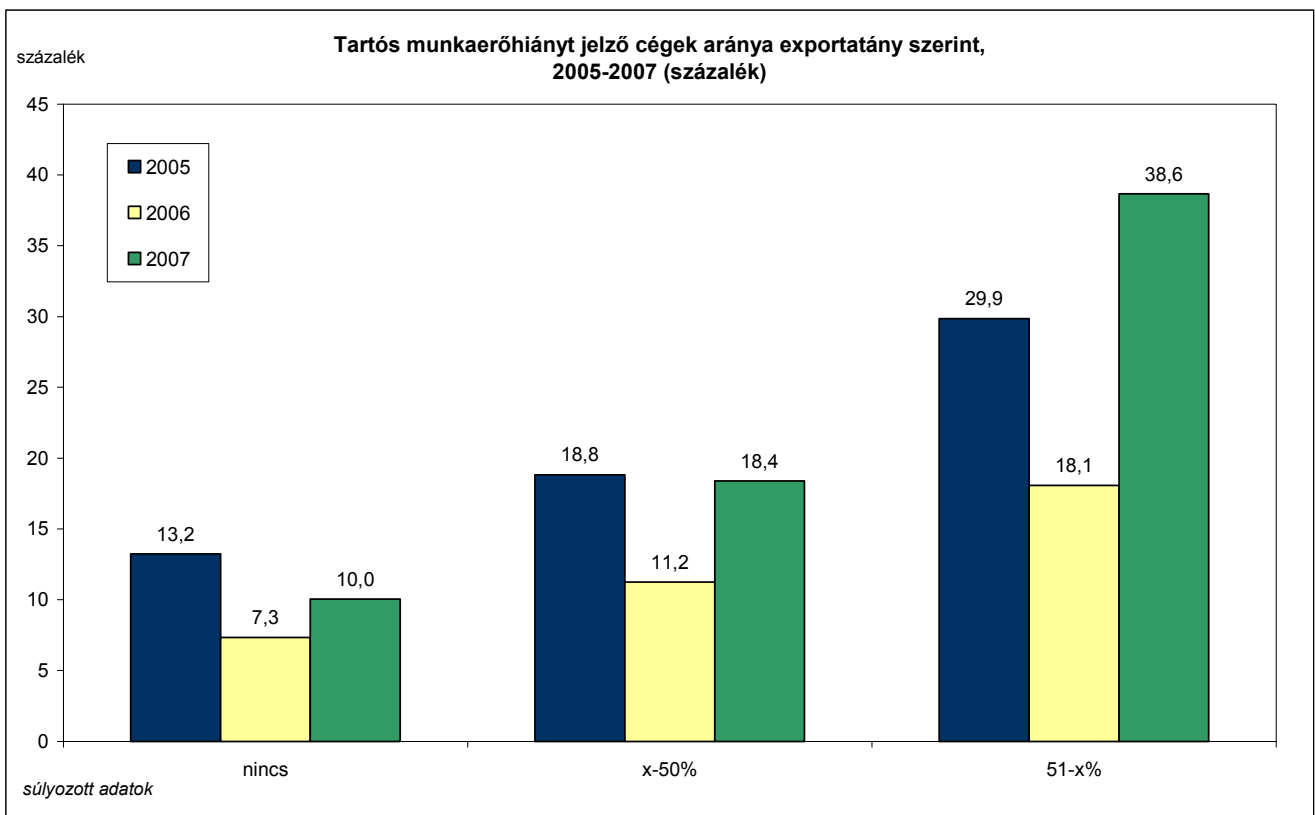
6.8.2. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya külföldi tulajdonhánnyad szerint, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 3717, N_{2006} : 5319, N_{2007} : 6624)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A 6.8.3. ábrán megfigyelhető, hogy az exportarányával nő a tartós munkaerőhiány előfordulási aránya: a kizárólag hazai piacra termelő vállalatok egytizede, az exportorientáltaknak pedig 38,6%-a számolt be arról, hogy aktuális munkaerő-keresletüket nem, vagy nehezen tudják kielégíteni a rendelkezésre álló munkaerő-állományból.

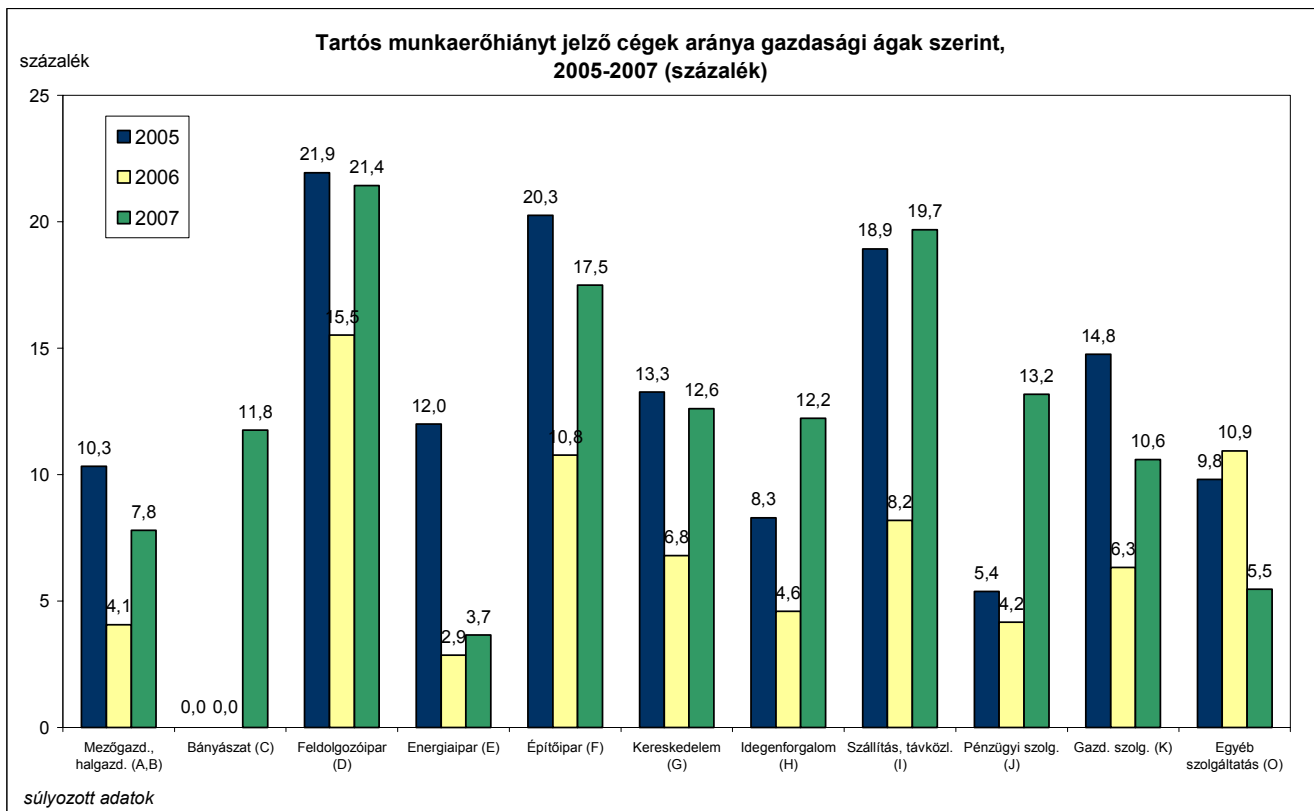
6.8.3. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya exportarány szerint, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 3761, N_{2006} : 5693, N_{2007} : 6650)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A gazdasági ágak közül a feldolgozóipar, a szállítás és távközlés, valamint az építőipar emelkedik ki az átlagosnál jelentősebb tartós munkaerőhiánnyal (rendre 21,4%, 19,7% és 17,5%). Az energiaiparban és az egyéb szolgáltatások területén a legalacsonyabb az olyan cégek aránya, amelyeknél a munkáltatók tartósan betöltetlen álláshelyről adtak számot. 2007-ben az egyéb szolgáltatások kivételével valamennyi gazdasági ágban nőtt a tartós munkaerőhiányt jelző vállalatok aránya 2006-hoz képest (lásd a 6.8.4. ábrát).

6.8.4. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 3760, N_{2006} : 5884, N_{2007} : 7201)

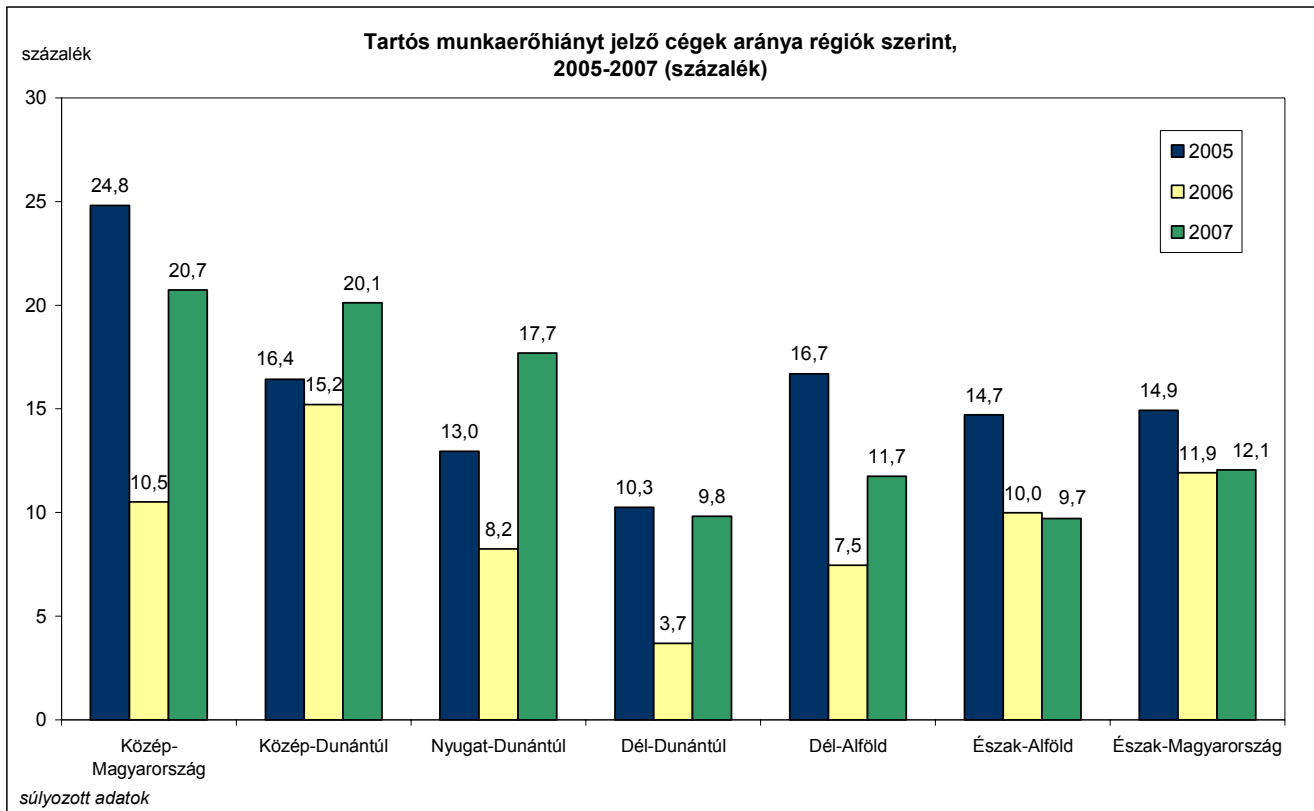

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Területi bontásban az látható, hogy a vállalatvezetők legnagyobb arányban a relatíve jó munkaerő-piaci helyzetű régiókban (Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl) jeleztek tartós munkaerőhiányt (rendre 20,7%, 20,1% és 17,7%). 2006 és 2007 között az Észak-Alföldön elhanyagolható mértékben (0,3 százalékpont) csökkent a tartós munkaerőhiányról beszámoló cégek aránya, az összes többi régióban pedig növekedés tapasztalható. A legjelentősebb, 10,2 százalékpontos emelkedést a Közép-magyarországi régió vállalatainál mértük (lásd a 6.8.5. ábrát).

6.8.5. ábra: Tartós munkaerőhiányt jelző cégek aránya régiók szerint, 2005-2007, százalék (N_{2005} : 3759, N_{2006} : 6033, N_{2007} : 7228)

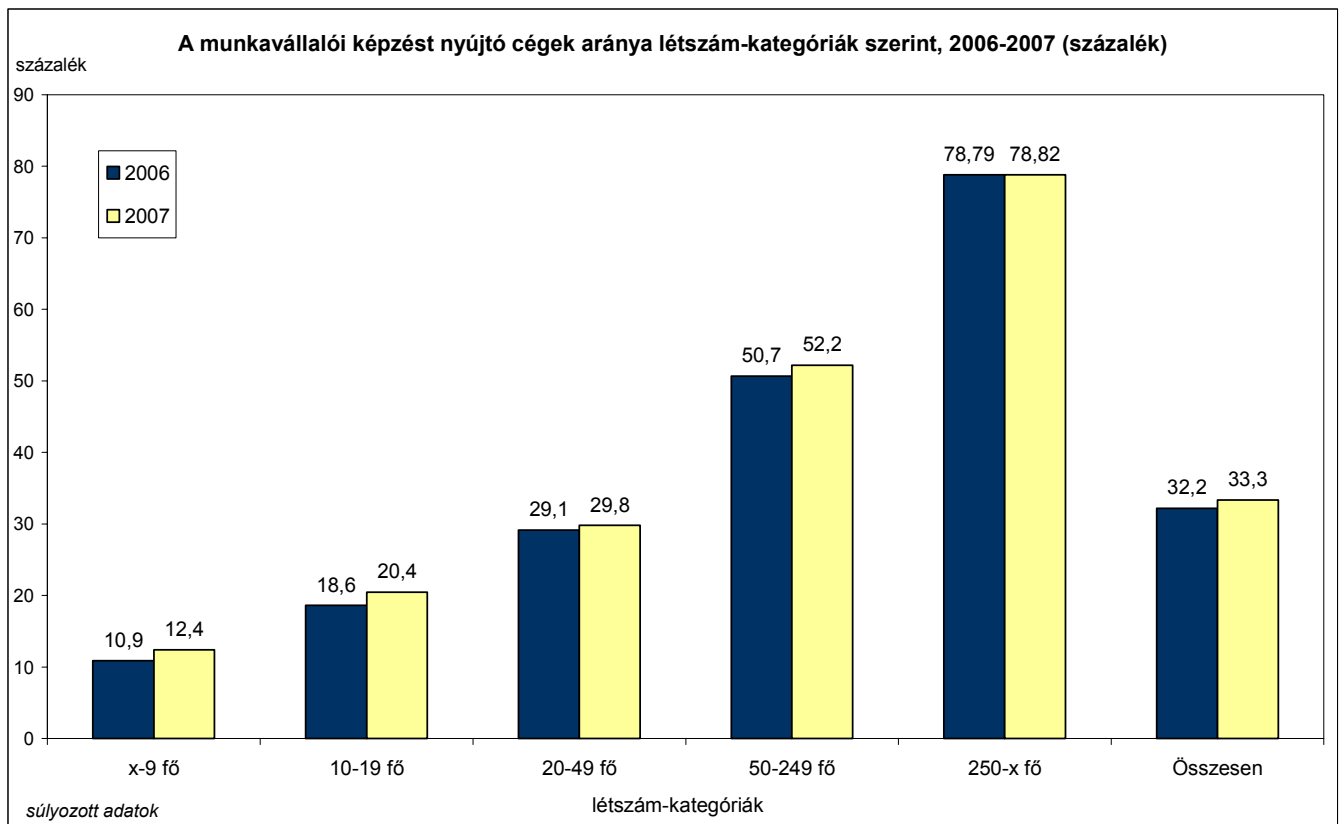
Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

7. A vállalatok képzési aktivitása

7.1. Munkavállalói képzés

Saját munkavállalóinak képzéséről a cégek 33,2%-a gondoskodott 2007-ben (2006-ban ez az arány 32,2% volt). Ez az aránymutató – amint az a 7.1.1. ábrán megfigyelhető – a cég méretével együtt meredeken nő. A legfeljebb 9 fős mikrovállalkozásoknak mindössze 12,4%-a képzési alkalmazottait, a 20-49 főt alkalmazó cégeknél ez az arány 29,8%, a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalkozásoknál pedig 78,8%. 2007-ben minden létszám-kategóriában enyhén növekedett a munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya a 2006-os adatokhoz képest.

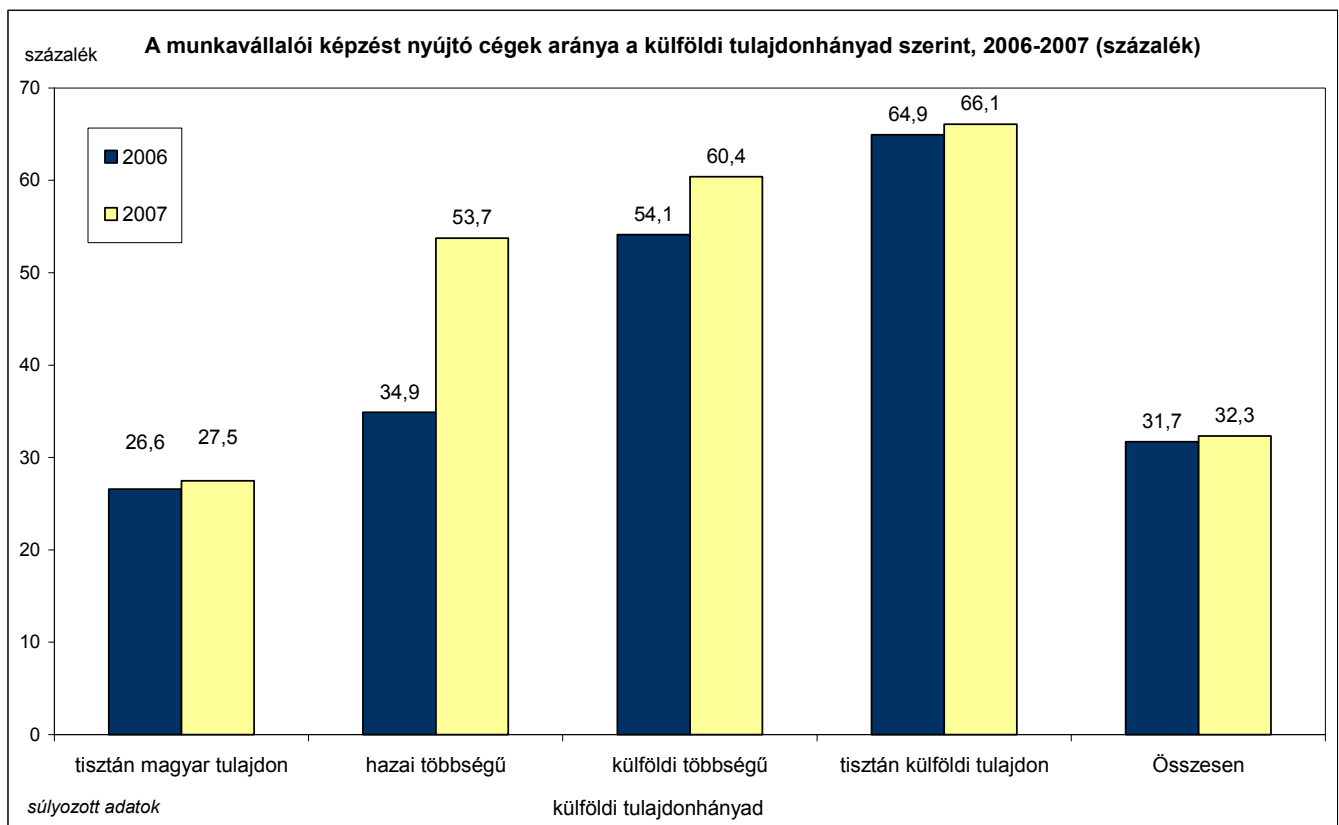
7.1.1. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya létszám-kategóriák szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5990, N_{2007} : 7161)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A képzési aktivitást tekintve a magyar tulajdonban levő vállalkozások elmaradnak a részben vagy tisztán külföldi tulajdonú cégek mögött. A tisztán külföldi tulajdonban levő cégek kétharmada, a tisztán magyar cégeknek viszont csak 27,5%-a képezte dolgozóit 2007-ben. A hazai cégek felzárkózását mutatja, hogy bár a 2007-es évben 2006-hoz képest minden kategóriában nőtt a dolgozóinak képzést nyújtó vállalatok aránya, a legjelentősebb, 18,8 százalékpontos növekedés a hazai többségű vállalkozások körében tapasztalható (lásd a 7.1.2. ábrát).

7.1.2. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5327, N_{2007} : 6616)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A külföldi tulajdonú cégek átlagos létszáma nagyobb, mint a magyar vállalkozásoké, azaz a külföldiek között nagyobb a nagy létszámú cégek aránya. Ez magyarázatot adhatna arra, hogy a külföldi cégeknél miért nagyobb a képzési aktivitás. A 7.1.1. táblázatból azonban kiderül, hogy a külföldiek csaknem minden létszám-kategóriában több figyelmet fordítanak munkavállalóik képzésére, mint a magyar munkáltatók. Ez alól kivételt képeznek a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok: ebben a kategóriában a hazai többségű cégek képzik legnagyobb arányban alkalmazottaikat. Mindkét tendencia megfigyelhető a 2006-os és 2007-es adatok esetében is.

7.1.1. táblázat: a munkavállalói képzést nyújtó vállalkozások aránya az egyes létszám-kategóriákban, a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 5282, N₂₀₀₇: 6567)

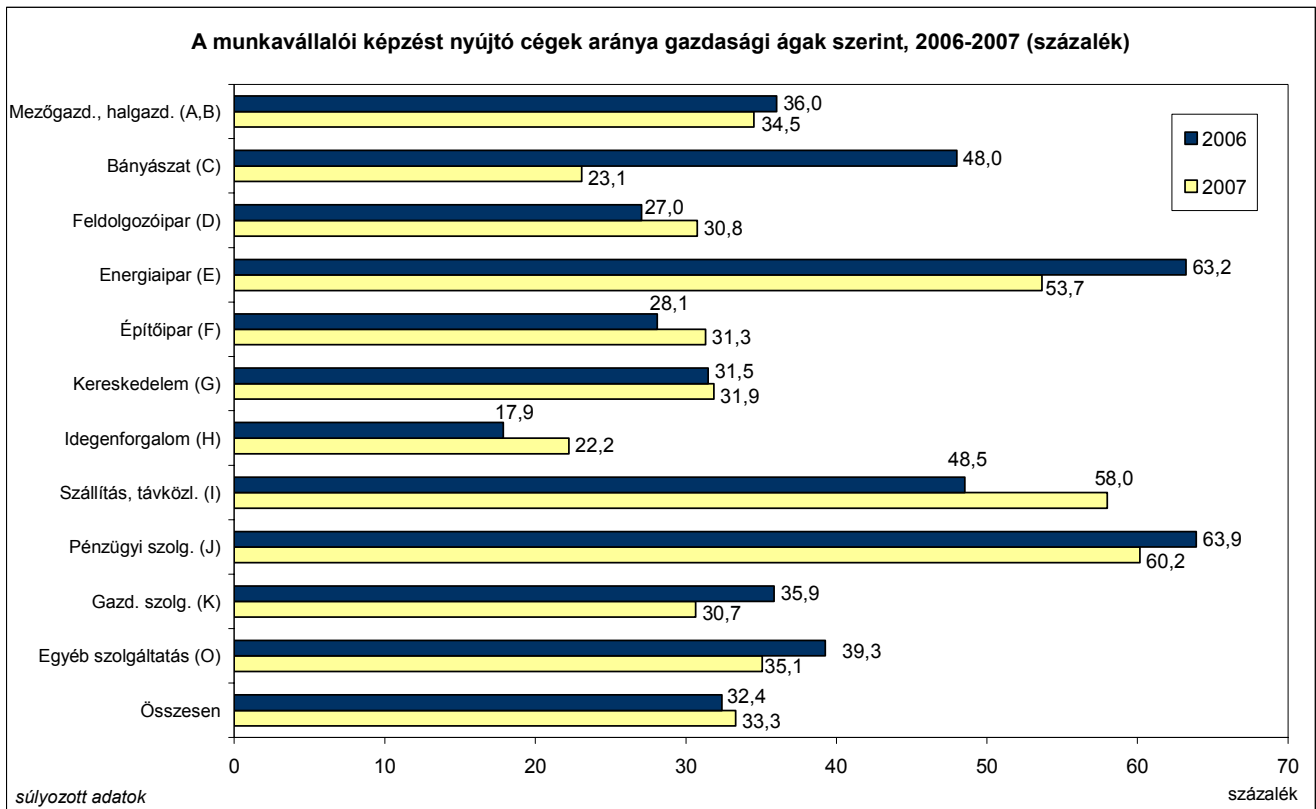
Létszám-kategória	Külföldi tulajdonhányad	A képzést nyújtó vállalatok aránya (százalék)	
		2006	2007
x-9 fő	tisztán magyar tulajdon	10,14	11,95
	hazai többségű	0,00	24,00
	külföldi többségű	24,39	15,38
	tisztán külföldi tulajdon	32,79	26,67
10-19 fő	tisztán magyar tulajdon	17,55	19,39
	hazai többségű	16,67	33,33
	külföldi többségű	62,50	50,00
	tisztán külföldi tulajdon	36,36	36,00
20-49 fő	tisztán magyar tulajdon	27,05	28,61
	hazai többségű	27,27	31,25
	külföldi többségű	40,00	29,17
	tisztán külföldi tulajdon	44,68	41,30
50-249 fő	tisztán magyar tulajdon	47,78	50,00
	hazai többségű	55,56	55,88
	külföldi többségű	54,05	57,14
	tisztán külföldi tulajdon	62,91	64,74
250-x fő	tisztán magyar tulajdon	77,45	76,37
	hazai többségű	91,30	100,00
	külföldi többségű	83,33	83,70
	tisztán külföldi tulajdon	78,14	80,15

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy 2007-ben a pénzügyi szolgáltatás és a szállítás és távközlés területén működő vállalatok között volt legmagasabb a munkavállalók számára képzést biztosító cégek aránya, a legalacsonyabb arányt pedig az idegenforgalomban mértük. 2007-ben a bányászatban²⁰ és az energiaiparban jelentősen visszaesett a képzést nyújtó cégek aránya 2006-hoz képest, valamint enyhébb csökkenés mutatkozott a pénzügyi, gazdasági és egyéb szolgáltatások területén is. A feldolgozóiparban, az építőiparban, az idegenforgalomban és a szállítás és távközlés területén növekedett a munkavállalói képzést végző vállalkozások aránya (lásd a 7.1.3. ábrát).

7.1.3. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 5892, N₂₀₀₇: 7192)

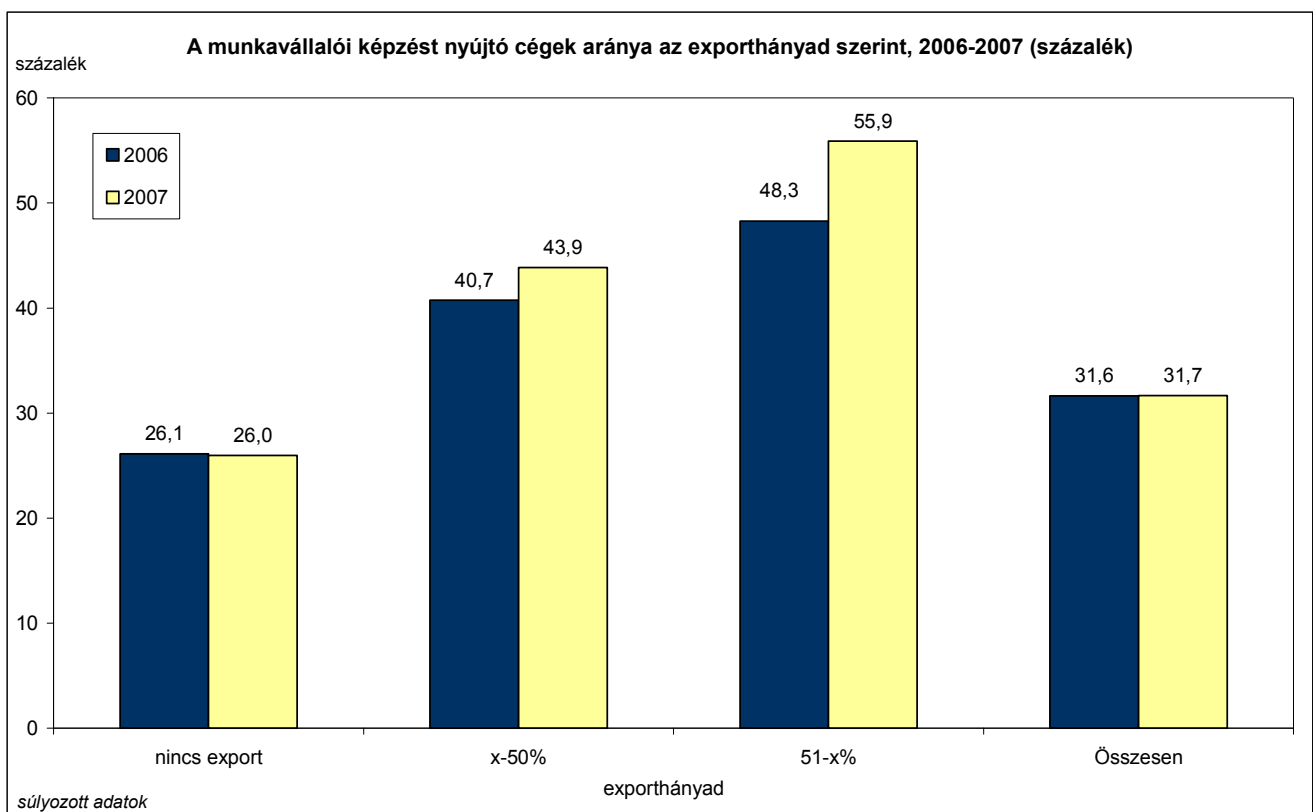

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

²⁰ A bányászat esetében igen alacsony esetszámok tartoznak az ábrán látható százalékos arányokhoz: 2006-ban összesen 25, 2007-ben pedig 52 vállalkozás válaszolt a munkavállalói képzésre vonatkozó kérdésre. Mindkét évben 12 vállalkozás jelezte, hogy nyújt munkavállalói képzést.

Exporthányad szerinti bontásban azt mutatják az adatok, hogy az export árbevételen belüli arányának növekedésével nő a munkavállalói képzést végző cégek aránya. A kizárólag hazai piacra termelő vállalkozásoknak csak 26%-a, a döntően belpiacra termelők 43,9%-a, míg az exportorientáltak 55,9%-a nyújt képzést alkalmazottainak. A 2007-es évben 2006-hoz képest igen enyhén csökkent a belpiacra termelő vállalatok képzési aktivitása. A döntően hazai piacra termelők esetében 3 százalékpontos növekedés tapasztalható, az exportorientált cégek pedig tovább növelték előnyüket 7,6 százalékpontos emelkedéssel (lásd a 7.1.4. ábrát).

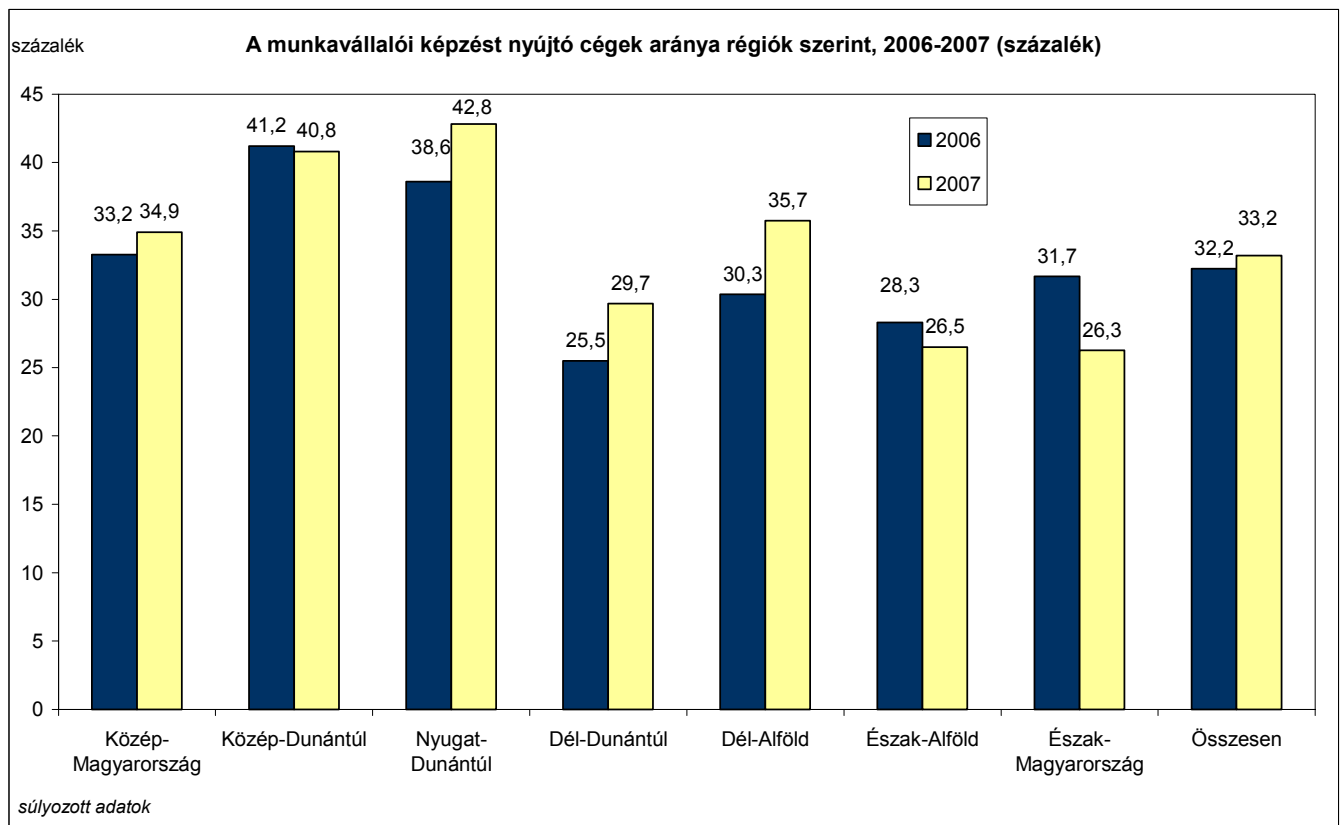
7.1.4. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék ($N_{2006}: 5703$, $N_{2007}: 6641$)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A magyarországi régiók közül a Nyugat-Dunántúlon, a Közép-Dunántúlon és a Dél-Alföldön tevékenykedő vállalatok mutatják a legnagyobb képzési aktivitást, a legkisebbet pedig az Észak-magyarországi régió vállalatainál mértük. 2006-hoz képest számottevő aktivitásbeli növekedést mutatnak a Nyugat-dunántúli, a Dél-dunántúli és a Dél-alföldi vállalkozások, míg az Észak-magyarországiak esetében csökkenés tapasztalható (lásd a 7.1.5. ábrát).

7.1.5. ábra: A munkavállalói képzést nyújtó cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék
(N_{2006} : 6041, N_{2007} : 7216)

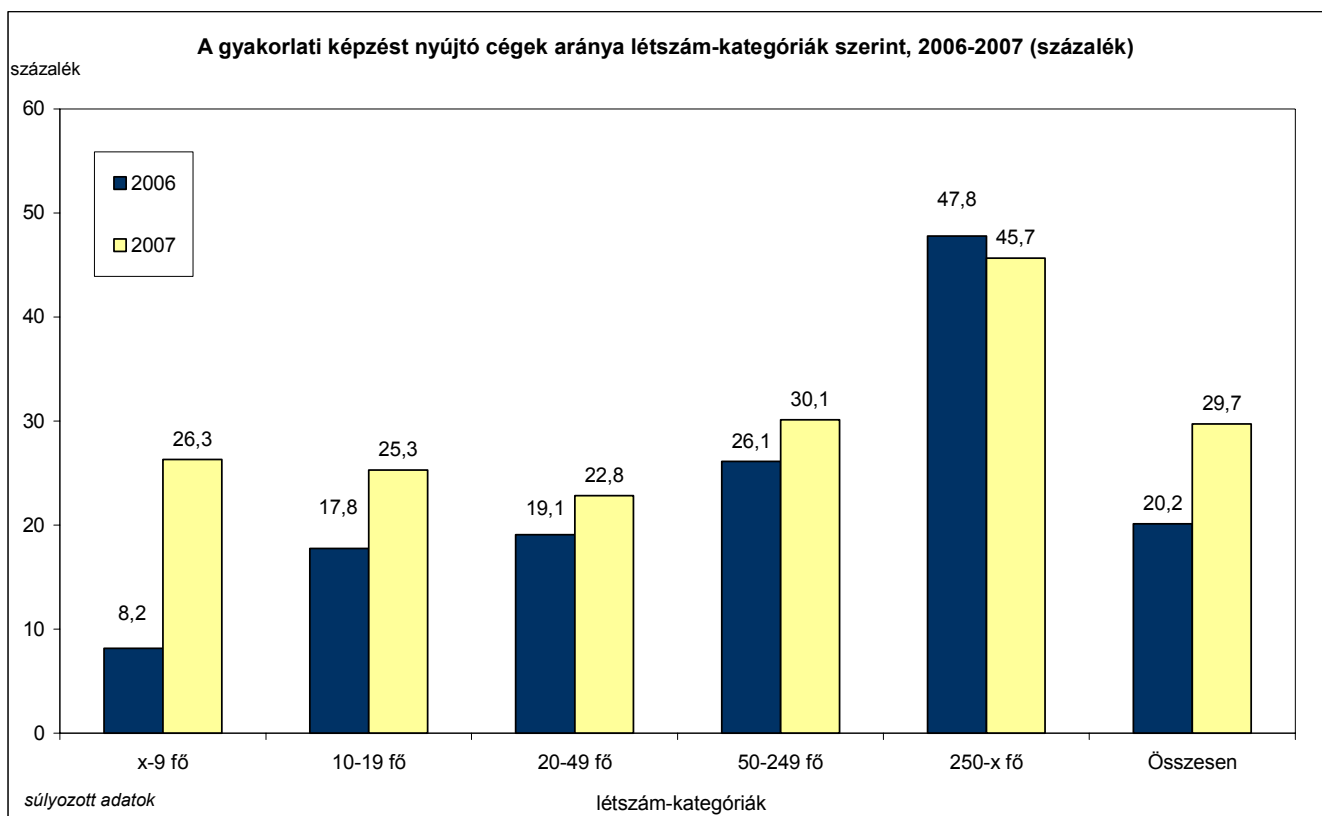
Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

7.2. Gyakorlati képzés

Saját munkavállalói számára gyakorlati képzést a vállalkozások 29,6%-a nyújtott 2007-ben, mely arány 2006-ban csak 20,1% volt.

2006-ban a nagyobb létszámú vállalatok egyértelműen magasabb gyakorlati képzési aktivitást mutattak, de 2007-re ez megváltozott: a mikrovállalkozások körében jelentősen (18,1 százalékponttal) megnőtt azok aránya, amelyek gyakorlati képzést nyújtanak dolgozóiknak, így a legfeljebb 9 főt foglalkoztató cégek a 10-19 fős és 20-49 fős kisvállalatok elé kerültek (lásd a 7.2.1. ábrát).

7.2.1. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya létszám-kategóriák szerint, 2006-2007, százalék, (N_{2006} : 5960, N_{2007} : 7142)

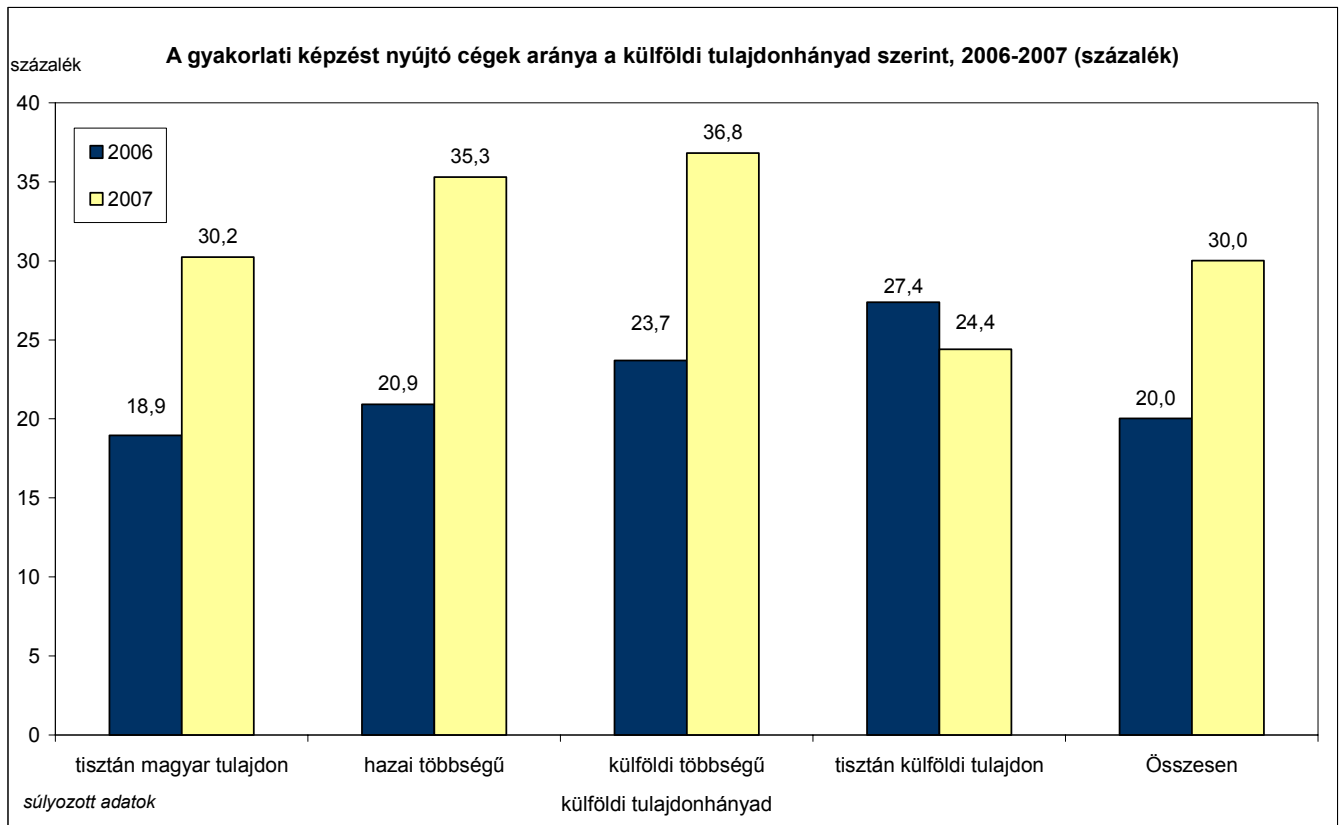

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A külföldi tulajdonhányad kategóriáit tekintve 2006-ban az a tendencia volt megfigyelhető, hogy a nagyobb külföldi tulajdonhányaddal rendelkező cégek nagyobb arányban folytattak gyakorlati képzést. 2007-re a helyzet megváltozott: a tisztán magyar tulajdonú, a többségi magyar-, illetve többségi külföldi tulajdonban levő vállalatok gyakorlati képzési aktivitása jelentősen (10-15 százalékponttal) megnőtt, a tisztán külföldi tulajdonú vállalatoké pedig enyhén csökkent, így a külföldi vállalatok az utolsó helyre sorolódtak (lásd a 7.2.2. ábrát).

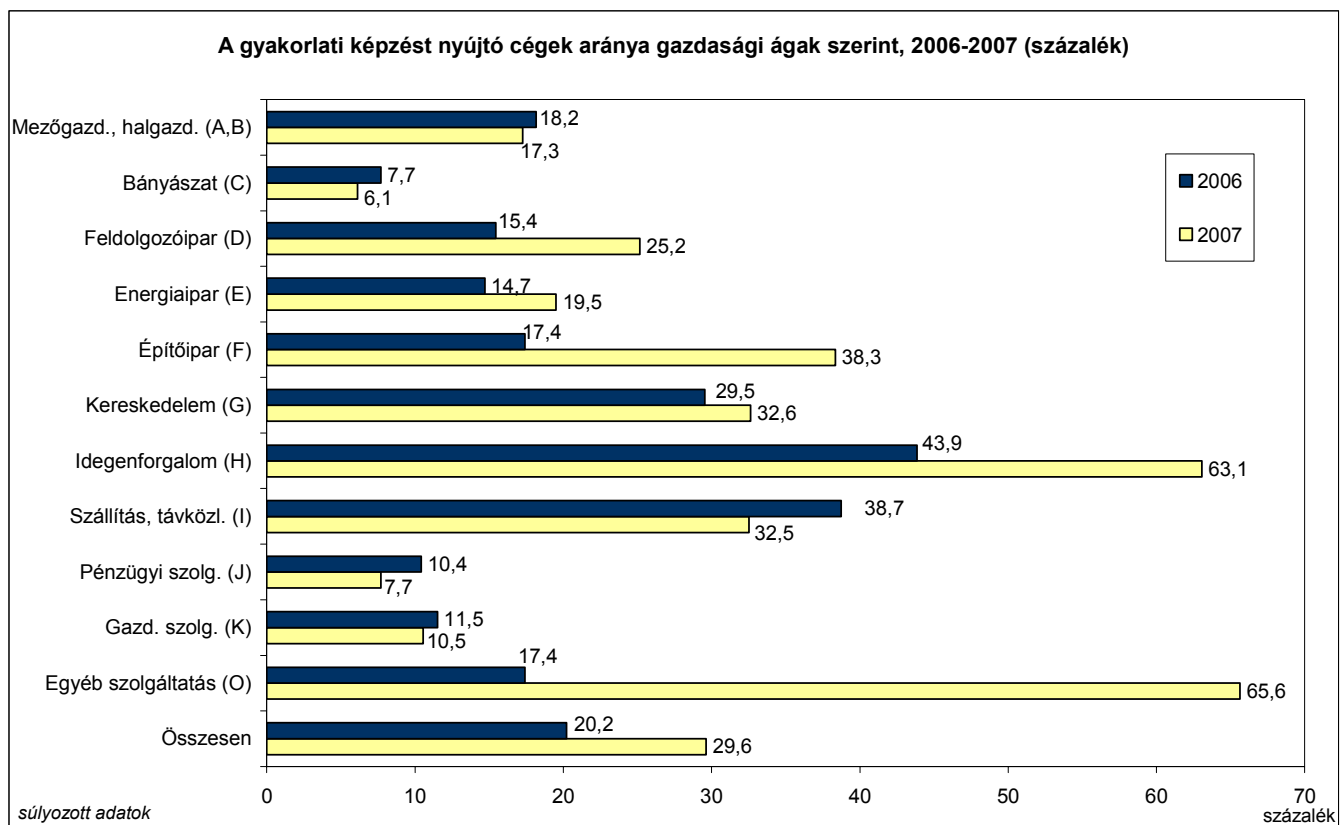
7.2.2. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya a külföldi tulajdonhányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5296, N_{2007} : 6594)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A gyakorlati képzést végző cégek arányát gazdasági ágak szerint tekintve 2006-ban az idegenforgalomban, valamint a szállítás és távközlés területén volt legnagyobb a gyakorlati képzési aktivitás (43,9%, illetve 38,7%). Ez az arány a pénzügyi szolgáltató szektorban mindössze 10,4% volt. 2007-re a kép átrendeződött: az egyéb szolgáltatások gazdasági ága óriási, 48,2 százalékpontos növekedéssel az első helyre került. Az idegenforgalomban is igen jelentős, 20 százalékpontos emelkedés következett be, valamint az építőiparban és a feldolgozóiparban is nőtt a gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya. A pénzügyi és gazdasági szolgáltató vállalatok képzési aktivitása ezzel szemben tovább csökkent (lásd a 7.2.3. ábrát).

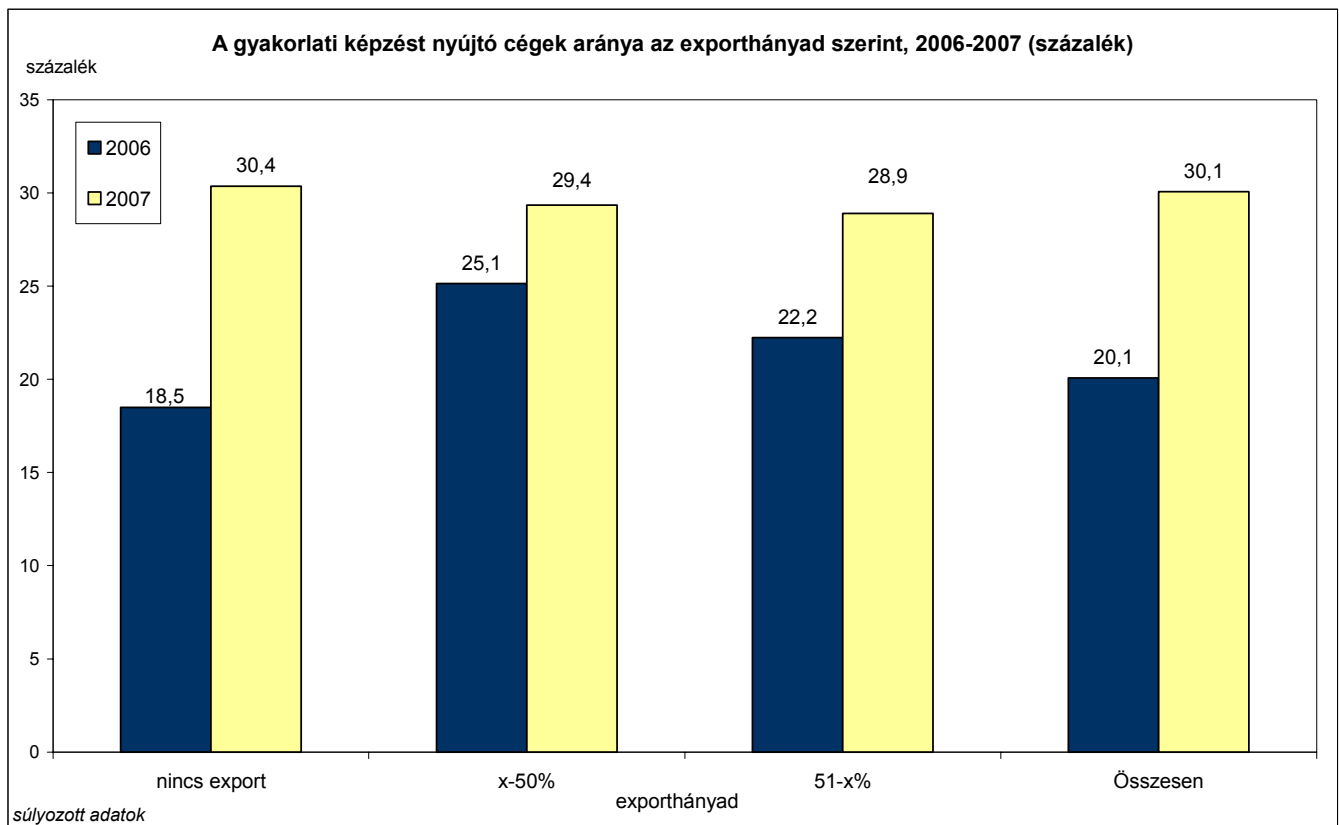
7.2.3. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5864, N_{2007} : 7168)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Exporthányad szerinti bontásban a gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya 2006-ban a kizárólag belpiacra termelő cégeknél volt a legalacsonyabb, az exportorientáltaknál közepes és a döntően belpiacra termelők körében volt a legmagasabb. 2007-re mindhárom vállalat-kategória gyakorlati képzési aktivitása nőtt és csökkent a köztük levő különbség. A legnagyobb növekedés (11,9 százalékpont) a kizárólag belpiacra termelő cégek körében mutatkozott, így a 7.2.4. ábra 2007-re vonatkozó része már azt mutatja, hogy az exporthányad növekedésével enyhén csökken a gyakorlati képzési arány.

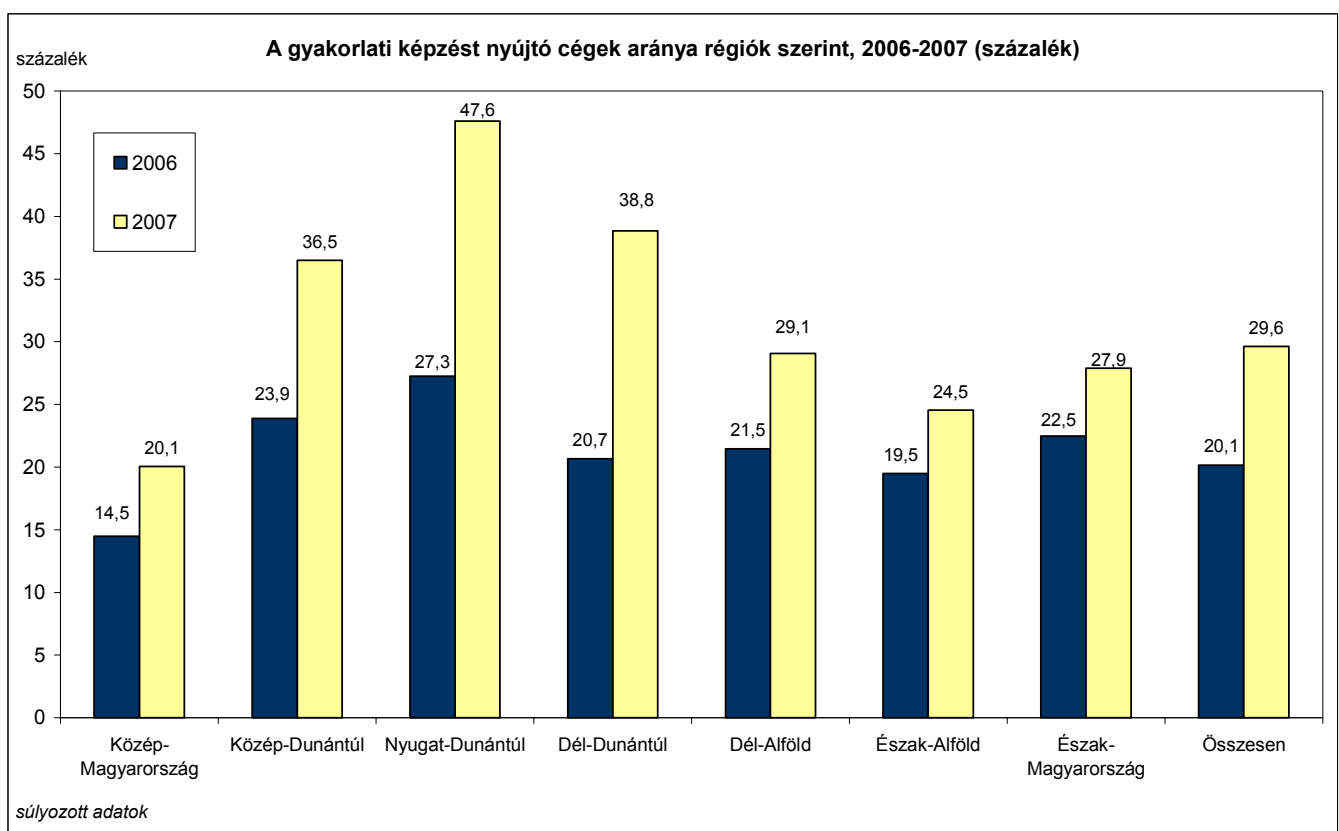
7.2.4. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya az exporthányad szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 5674, N_{2007} : 6620)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

2006 és 2007 között a gyakorlati képzési aktivitás regionális különbségei felerősödtek: bár minden régióban növekedett a dolgozóinak képzést nyújtó vállalkozások aránya, a Nyugat-dunántúli és a Dél-dunántúli régiókban működő vállalatok képzési aktivitása jóval nagyobb mértékben nőtt, mint a többi régióban működő cégeké (lásd a 7.2.5. ábrát).

7.2.5. ábra: A gyakorlati képzést nyújtó cégek aránya régiók szerint, 2006-2007, százalék (N_{2006} : 6010, N_{2007} : 7196)

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

A képzési ráfordítás a 2007-es adatok szerint a cégek 24,2%-ánál haladja meg a szakképzési hozzájárulás összegét (ez az arány 2006-ban csak 18,7% volt). Azon cégek között, amelyek folytatnak gyakorlati képzést, ez az arány 2006-ban 35,66% volt, 2007-ben pedig 45,8%. A gyakorlati képzést nem végző cégek körében csak 13,7% volt azok aránya, amelyeknél a szakképzési ráfordítás meghaladja a hozzájárulás összegét és ez az arány változatlan maradt 2006 és 2007 között.

7.2.1. táblázat: Azon cégek aránya, amelyeknél a képzési ráfordítás meghaladja, ill. nem haladja meg a szakképzési hozzájárulás összegét, aszerint, hogy a cég folytatott-e gyakorlati képzést, 2006-2007, százalék (N₂₀₀₆: 4860, N₂₀₀₇: 5537)

		A képzési ráfordítás meghaladja-e a szakképzési hozzájárulás összegét?		
		igen	nem	Összesen
Folyt-e 2006-ban gyakorlati képzés a cégnél?	nem	13,72	86,28	100
	igen	35,66	64,34	100
	Összesen	18,70	81,30	100
Folyt-e 2007-ben gyakorlati képzés a cégnél?	nem	13,71	86,29	100
	igen	45,80	54,20	100
	Összesen	24,20	75,80	100

Megjegyzés: súlyozott adatok

Forrás: SZMM – GVI adatfelvétel

Mellékletek

1. számú melléklet

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM
FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA
GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSELEMZŐ INTÉZET

kirendeltség kódja

adatszolgáltató
sorszáma

KÉRDŐÍV A SZEMÉLYES INFORMÁCIÓGYŰJTÉSHEZ

Rövidtávú munkaerőpiaci előrejelzés és konjunktúra kutatás

2007. SZEPTEMBER - OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. Törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. Törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

A cég megnevezése: .....

Címe:

irányítószám

település neve

út/utca, házsám

A válaszoló neve: .....

A válaszoló telefonszáma: .....

körzetszám / telefonszám

A válaszoló e-mail címe: .....

A cég adószámának első 8 számjegye:

A cég főtevékenységének TEÁOR száma:

A felkeresett
szervezeti egység:

1 – telephely nélküli cég/szervezet

2 – cég/szervezet központja (székhelye)

3 – cég/szervezet telephelye

A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!
A CÉGKÖZPONTRA **ÉS** MUNKAERŐPIACI
KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE
VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN
VÁLASZOLJON!

Kérdező neve: .....

kérdező sorszáma:

1. Mi az Ön beosztása a cégen belül?

TÖBB VÁLASZ LEHET!

- 01 – humánpolitikai igazgató, vezető, humánerőforrás menedzser
02 – kontrolling igazgató, vezető
03 – elnök-vezérigazgató
04 – értékesítési igazgató
05 – gazdasági, pénzügyi igazgató, vezető
06 – igazgató, ügyvezető igazgató
07 – kereskedelmi igazgató, vezető
08 – menedzser-tulajdonos
09 – műszaki igazgató, vezető
10 – termelési igazgató, vezető
11 – vezérigazgató
12 – vezérigazgató helyettes
13 – egyéb, és pedíg²¹: .....
X – Nem válaszol

2. Van-e Önöknél munkaerő-gazdálkodással foglalkozó önálló szervezeti egység?

- 1 – van 2 – nincs 9 – Nem tudja X – Nem válaszol

3. Milyen a cég jelenlegi gazdálkodási formája?

- 1 – Bt 4 – KKT 7 – egyéb szervezet
2 – Kft 5 – szövetkezet 9 – Nem tudja
3 – Rt (Zrt, Nyrt) 6 – egyéni vállalkozás X – Nem válaszol

4. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

% 999 – Nem tudja X – Nem válaszol

5. CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS (ld. címlap)

5. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

5.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a kétszámjegyű (azaz nem betűjeles) ágazati kódja?

- 9 – Nem tudja X – Nem válaszol
999 – Nem tudja

A TEÁOR első két számjegye:
X – nem válaszol

5.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

- 1 – van 2 – nincs 9 – Nem tudja X – Nem válaszol

6. CSAK HA NEM EGY TELEPHELYRE, HANEM CÉGRE, VAGY CÉGKÖZPONTRA ÉS MUNKAERŐPIACI KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS (ld. címlap)

6. Hozzávetőlegesen mekkora volt a cég összes nettó árbevétele 2006-ban? Kérem, sorolja be a megfelelő kategóriába!

- 1 – 20 millió forint alatt
2 – 20 és 50 millió között
3 – 50 és 100 millió között
4 – 100 és 250 millió között
5 – 250 és 500 millió között
6 – 500 millió és egy milliárd között
7 – egy és tízmilliárd forint között
8 – tízmilliárd forint felett
9 – Nem tudja X – Nem válaszol

²¹ - Olyan személy válaszoljon a kérdésekre, akinek beleszólása van a cég (telephely) munkaerőgazdálkodásába!

7. Van-e jelenleg a vállalkozásnak²² (telephelyek) határidőn túli kintlévősége?

0 – nincs

1 – van $\longrightarrow$

9 – Nem tudja

X – Nem válaszol

7.1. Hogyan változott a vállalkozás (telephely) kintlévőségeinek állománya az egy évvel korábbi állapothoz képest?

1 – nőtt

2 – változatlan maradt

3 – csökkent

9 – Nem tudja

X – Nem válaszol

8. A vállalkozás

(telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2006-ban?²³

%

999 – Nem tudja

X – Nem válaszol

9. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?²⁴

%

999 – Nem tudja

X – Nem válaszol

$\longrightarrow$ **HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA NEM TELJES (kisebb mint 100%):**

9.a. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes? Több okot is megnevezhet. Kérem próbálja azt is megbecsülni, hogy a megjelölt okok hány százalékban felelősek a 100% alatti kapacitáskihasználtságért?

1 – belföldi megrendelések, vevők hiánya

2 – export megrendelések, vevők hiánya

3 – alapanyaghiány

4 – tőkehiány

5 – szakképzetlen munkaerő hiánya

6 – szakképzett munkaerő hiánya

7 – munkavégzés szezonális jellege

8 – egyéb ok,
éspedig: .....

9 – Nem tudja

Összesen: 100 %

X – Nem válaszol

10. Milyen beruházásokat helyeztek már üzembe, vagy fognak még üzembe helyezni 2007 folyamán?

1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházást,

2 – csak kapacitásbővítő beruházást,

3 – mindkettőt, vagy

4 – egyiket sem: nincs olyan beruházásuk, amit idén üzembe helyeztek vagy helyeznek?

9 – Nem tudja

X – Nem válaszol

²² - Ha a cégközpontot kereste fel a kérdező, akkor a „vállalkozás” megnevezés minden kérdésnél a cégközpontra és a munkaerőpiaci körzetében található telephelyeire együtt vonatkozik, és a továbbiakban is ennek megfelelően válaszoljon.

²³ - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

²⁴ - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

11. Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2008-ban?

- 1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházását,
 2 – csak kapacitásbővítő beruházását,
 3 – mindkettőt, vagy
 4 – egyiket sem?
 9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

12. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete? Jó, kielégítő vagy rossz?

- 1 – jó   2 – kielégítő   3 – rossz   9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

13. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg? Magasnak, közepesnek vagy alacsonynak?

- 1 – magas   2 – közepes   3 – alacsony   9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

14. Ön szerint hogyan alakult a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene a harmadik negyedévben az előző év azonos időszakához viszonyítva? Nőtt, változatlan maradt, vagy csökkent?

- 1 – nőtt
 2 – változatlan maradt
 3 – csökkent
 9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

15. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2008 első félévében? Jó, kielégítő vagy rossz?

- 1 – jó   2 – kielégítő   3 – rossz   9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

16. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2008 első félévében 2007 első félévéhez viszonyítva? Növekszik, változatlan marad, vagy csökken?

- 1 – növekszik
 2 – változatlan marad
 3 – csökken
 9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

17. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2008 első félévében 2007 első félévéhez viszonyítva? Növekszik, változatlan marad, vagy csökken?

- 1 – növekszik
 2 – változatlan marad
 3 – csökken
 4 – nem volt és nem is lesz beruházás
 9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

18. Várhatóan hogyan fog változni 2008-ban a vállalkozásnál (telephelynél) az átlagkereset (nominálértéken) az előző évhez képest?

- 1 – Növekszik, ———> a. **Hány százalékos növekedés várható?**   %   999 – Nem tudja
 2 – változatlan marad, vagy
 3 – csökken? ———> b. **Hány százalékos csökkenés várható?**   %   999 – Nem tudja
 9 – Nem tudja   X – Nem válaszol

19. Várhatóan lesz-e 2008-ban elbocsátás, tudatos létszámcsökkentés, egyéb létszámleadás, illetve létszámfelvétel?

HA IGEN: Várhatóan hány főt érint ez?

				HA IGEN:			
	igen	nem	NT	Érintettek száma:	NT		
a. Elbocsátás, tudatos létszámcsökkentés?	1-igen	2.nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	9999	X
b. Egyéb létszámleadás? ²⁵	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	9999	X
c. Létszámfelvétel?	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	9999	X

20. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2008-ban a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése

0 – nem várható munkaerőfelvétel

1. Munkaviszony megszűnik				NT	2. Felvételre kerülők				NT
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X		a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X		b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
c. szellemi (alap- és középfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X		c. szellemi (alap- és középfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
d. szellemi (felsőfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X		d. szellemi (felsőfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	

21. Munkaerőigényüket jellemzően milyen forrásokból elégítik ki? Többet is megjelölhet. Kérem, mondja meg azt is, hogy a munkaerőigényüknek kb. hány százalékát elégítik ki a megnevezett forrásból?

	munkaerő hány százalékát?
1 – hirdetés útján	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
2 – pályázatokkal	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
3 – a munkaügyi kirendeltségek segítségével	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
4 – munkaközvetítőkön keresztül	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
5 – munkaerő kölcsönző cégeken keresztül	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
6 – informális csatornákon keresztül	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
7 – egyéb forrásból, éspedig:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> %
9 – Nem tudja	
X – Nem válaszol	
Összesen:	100%

25 - Kilépés, nyugdíjazás, határozott időre szóló szerződés lejárt...stb.

22. Sorolja fel azt a maximum három munkakört, amelyben szándékaik szerint 2008-ban a legnagyobb lesz a létszámcsökkenés. Mondja meg azt is, hogy hány fős létszámcsökkenés várható!

Az adott munkakörben várható létszámcsökkenés és növekedés egyenlegét adja meg!

Munkakörök megnevezése:	létszámcsökkenés (kb.)	Nem tudja		4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

0 – nem várható létszámcsökkenés 2008-ban

23. Sorolja fel azt a maximum három munkakört, amelyben 2008-ban várhatóan a legnagyobb lesz a létszámnövekedés. Mondja meg azt is, hogy hány fős létszámnövekedés várható!

Az adott munkakörben várható létszámcsökkenés és növekedés egyenlegét adja meg!

Munkakörök megnevezése:	létszámnövekedés (kb.)	Nem tudja	NV.	4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

0 – nem várható létszámnövekedés 2008-ban

24. Milyen változás várható 2008-ban az éves átlagos statisztikai állományi létszámban az egy évvel korábbi átlaghoz képest ...

1 – nőni fog → a. **Hány fővel?** fővel 999 – NT X – NV

2 – nem változik, vagy

3 – csökkenni fog? → b. **Hány fővel?** fővel 999 – NT X – NV

9 – Nem tudja X – Nem válaszol

24.1. Ezen belül a külföldi állampolgárságú munkavállalók átlagos száma 2008-ban várhatóan ...

1 – nőni fog → a. **Hány fővel?** fővel 999 – NT X – NV

2 – nem változik, vagy

3 – csökkenni fog? → b. **Hány fővel?** fővel 999 – NT X – NV

0 – nem volt 2007-ben és nem is lesz 2008-ban külföldi állampolgárságú munkavállalójuk

9 – Nem tudja X – Nem válaszol

25. Milyen változás várható a statisztikai állományi létszámba nem tartozó kölcsönvett munkaerő létszámában 2008 során az idei évhez képest? ...

0 – nem dolgozott kölcsönvett munkaerő a két időszakban

1 – nőni fog $\longrightarrow$ a. **Hány fővel?**   fővel 999 – Nem tudja X – Nem válaszol

2 – nem változik, vagy

3 – csökkenni fog? $\longrightarrow$ b. **Hány fővel?**   fővel 999 – Nem tudja X – Nem válaszol

9 – Nem tudja X – Nem válaszol

26. Várhatóan alkalmaznak-e majd 2008-ban AM-könyvvel rendelkező munkavállalót?²⁶

1 – igen $\longrightarrow$ **26.1. Hány fő alkalmazását tervezik?**   főét 999 – Nem tudja
2 – nem X – Nem válaszol

9 – Nem tudja $\longrightarrow$ **26.2. Várhatóan átlagosan hány napig fognak alkalmazni egy AM könyvvel rendelkező munkavállalót?**
X – Nem válaszol napig

999 – Nem tudja

X – Nem válaszol

27. Várhatóan vesznek-e fel pályakezdőt 2008-ban? Pályakezdőnek azt tekintjük, aki két évnél nem régebben fejezte be tanulmányait.

1 – igen $\longrightarrow$ **27.1. Hány fő pályakezdő alkalmazását tervezik?**   főét 999 – NT
2 – nem

9 – Nem tudja

X – Nem válaszol

28. Sorolja fel a legjellemzőbb munkaköröket, ahová 2008-ban pályakezdők felvételét tervezik! Mondja meg a felvenni tervezett pályakezdő létszámot is!

0 – nem várható pályakezdők felvétele

betöltendő munkakörök megnevezése	Felvenni tervezett létszám (kb.)	NT	4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999 X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999 X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999 X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

²⁶ alkalmi munkavállaló

29. Melyik START program esetében ismeri a foglalkoztatási kedvezmények mértékét és a preferált célcsoportokat?

	igen	nem
a. START	1-igen	2-nem
b. START PLUSZ	1-igen	2-nem
c. START EXTRA	1-igen	2-nem

30. Tervezi-e START kártyával rendelkezők felvételét 2008-ban?

- 1 – igen
2 – nem
9 – Nem tudja
X – Nem válaszol

30.1. Milyen célcsoportokat érintően tervezik START kártyával rendelkezők felvételét, és várhatóan hány főt vesznek fel az adott célcsoportból?

				HA IGEN:		Érintettek száma:		NT
	igen	nem	NT					
a. Pályakezdő	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
b. Gyermekgondozás után a munkaerőpiacra visszatérő nő	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
c. GYES mellett munkát vállaló nő	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
d. 50 évet betöltött tartós álláskereső	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	
e. Alapfokú iskolai végzettséggel rendelkező tartós álláskereső	1-igen	2-nem	9	X	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999	X	

31. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

- 1 – igen 2 – nem

2. számú melléklet

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM
FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA
GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSELEMZŐ INTÉZET

--	--	--	--

kirendeltség kódja

--	--	--

adatszolgáltató
sorszáma

Rövid távú munkaerőpiaci előrejelzés és konjunktúra kutatás

2007. SZEPTEMBER - OKTÓBER

EZT AZ ADATLAPOT A CÉG TÖLTI KI!

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. Törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. Törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

Tisztelt Válaszó!

Köszönjük, hogy kitölti kérdőívünket!

Fáradozását azzal szeretnénk megköszönni, hogy elküldjük Önnek a kutatás eredményeinek összefoglalóját. Ha igényli az összefoglalót, akkor ezt jelezze a céget felkereső munkatársunknak.

A kérdésekre a megfelelő kódszám bekarikázásával, illetve a megfelelő szám vagy szöveg beírásával válaszolhat. Kérjük, hogy a táblázatokba az egyes foglalkozásokhoz tartozó FEOR kódokat, illetve a felsorolt képzésekhez tartozó OKJ kódokat is szíveskedjék beírni!

Ha a cégnek telephelyei is vannak, és Ön a cégközpont munkatársaként válaszol, akkor kérjük, minden válasznál a cégközpontot és a munkaerőpiaci körzetében található telephelyeit együtt vegye számításba, és ne vegye számításba a cég más munkaerőpiaci körzetekben található telephelyeit!

A KITÖLTÉS SORÁN FELMERÜLŐ KÉRDÉSEIVEL HÍVJA A MUNKAÜGYI KIRENDELTSÉG MUNKATÁRSÁT, VAGY KÉRJEN SEGÍTSÉGET AZ MKIK GVI HELP DESK-TŐL!

kirendeltségi munkatárs neve:

tel.:

MKIK GVI HELP DESK

tel.: (06-1)-235-0584 vagy (06-20)-313-8692
munkanapokon, 10-16 óra között hívható.

A kitöltő cég megnevezése:

A kitöltő személy neve:

beosztása:

telefonszáma:

körzetszám:

telefonszám:

**Ha Ön a cég egy telephelyén dolgozik, akkor az adott telephelyre vonatkozóan válaszoljon a kérdésekre!
Ha Ön a cégközpont munkatársa, akkor minden válasznál a cégközpontot és a munkaerőpiaci körzetében található telephelyeket együtt vegye számításba (attól függetlenül, hogy a kérdésben a cégre kérdezzük)!**

A munkaerőpiaci körzetébe tartozó településekkel kapcsolatban a kirendeltségi munkatárstól kérhet segítséget (lásd címlap)!

1. Milyen szervezeti egységnél dolgozik Ön?

1 – telephely nélküli cég/szervezet →

A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 – cég/szervezet központja (székhelye) →

A CÉGKÖZPONTRA ÉS MUNKAERŐPIACI KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

3 – cég/szervezet telephelye →

A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

0 – nincs

1 – van →

2.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek?

2.2. És átlagosan hány hónapja keresnek ilyen képzettségi szintű állásokra?

Képzettségi szint:	2.1. Ebből hány fő hiányzik?	2.2. Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. szellemi (alap- és középfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. szellemi (felsőfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

2.3. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 4 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök, amelyekben munkaerőhiány van a cégnél	A hiányzó létszám (fő)	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága (ezer forint/hó)	4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

3. Foglalkoztat jelenleg, vagy foglalkoztatott 2007-ben külföldi állampolgárságú munkavállalót a cég (telephely)?

0 – nem

1 – igen →

3.1. Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztat, vagy foglalkoztattak 2007-ben külföldi állampolgárságú munkavállalót? Maximum 3 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a kapcsolódó kérdésekre is!

	külföldi állampolgárságú munkavállalókkal betöltött munkakörök	alkalmazott létszám (kb.)	4 jegyű FEOR száma
a.		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

4. Van-e jelenleg határozott időre szóló munkaszerződése a cégnek?

0 – nincs

1 – van

→ **4.1. Írja be az alábbi táblázatba azt a 4 foglalkozást, munkakört, amelyben a legtöbb személlyel van érvényes határozott időre szóló munkaszerződése a cégnek!**

Foglalkozások, munkakör megnevezése (határozott idejű munkaszerződések)	A szerződésben állók száma (fő)	Általában hány napra szerződnek?	4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

5. Adja meg a statisztikai állományi létszámok alakulását az alábbi két időpontban!

	2006. december 31.	2007. szeptember 30.
a. Statisztikai állományi létszám összesen:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. ebből: fizikai foglalkozású	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. szellemi foglalkozású	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
A statisztikai állományi létszámból:		
d. Teljes munkaidőben foglalkoztatott	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
A statisztikai állományi létszámból:		
h. Külföldi állampolgárságú munkavállalók létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. ebből: jelenlegi EU-tagállamokból	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
j. ebből: Romániából	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
A statisztikai állományi létszámból:		
k. Foglalkoztatott nyugdíjasok létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
A statisztikai állományi létszámból:		
l. Megváltozott munkaképességű dolgozók száma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

6. Adja meg a statisztikai állományi létszámba nem tartozó kölcsönvett munkaerő számát a két időpontban!

	2006. december 31.	2007. szeptember 30.
Kölcsönzött munkavállalók száma:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

7. Volt-e vagy lesz-e a cégnél (telephelynél) 2007 folyamán:

		→ HA IGEN: Az érintettek száma kb.
a. Elbocsátás, tudatos létszámcsökkentés?	1-igen 2-nem	____ ____ ____ ____ fő
b. Egyéb létszámleadás: például kilépés, nyugdíjazás, határozott időre szóló szerződés lejártja?	1-igen 2-nem	____ ____ ____ ____ fő
c. Létszámfelvétel?	1-igen 2-nem	____ ____ ____ ____ fő

8. Mennyi volt 2006-ban az éves átlagos statisztikai állományi létszám? fő

8.1. Ezen belül mekkora volt a külföldi állampolgárságú munkavállalók átlagos statisztikai állományi létszáma? fő

9. Mennyi volt a statisztikai állományi létszámba nem tartozó kölcsönvett munkaerő átlagos létszáma 2006-ban? fő

10. Milyen változás várható 2007-ben az éves átlagos statisztikai állományi létszámban az egy évvel korábbi átlaghoz képest?

1 – növekszik → a. **Hány fővel?** Körülbelül fővel

2 – nem változik

3 – csökken → b. **Hány fővel?** Körülbelül fővel

10.1. Ezen belül a külföldi állampolgárságú munkavállalók átlagos száma várhatóan 2007-ben ...

0 – nem volt 2006-ban, 2007-ben, ill. nem is lesz 2007-ben külföldi állampolgárságú munkavállaló a cégnél

1 – növekszik → a. **Hány fővel?** Körülbelül fővel

2 – nem változik

3 – csökken → b. **Hány fővel?** Körülbelül fővel

11. A statisztikai állományi létszámba nem tartozó kölcsönvett munkaerő átlagos létszáma 2007 során az előző évhez képest várhatóan ...

0 – nem dolgozott 2006-ban, 2007-ben, ill. nem is lesz 2007-ben kölcsönvett munkaerő a cégnél

1 – növekszik → a. **Hány fővel?** Körülbelül fővel

2 – nem változik

3 – csökken → b. **Hány fővel?** Körülbelül fővel

12. Alkalmaztak-e (alkalmaznak-e) 2007-ben munkavállalót Alkalmi Munkavállalói könyvvel?

0 – nem

1 – igen → **12.1. Összesen hány főt alkalmaztak 2007-ben**

az alkalmak számától függetlenül? főt

12.2. Egy fő átlagos foglalkoztatásának idő-

tartama hány nap volt 2007 folyamán? nap

13. Kötöttek-e (kötnek-e) 2007-ben mint fővállalkozók alvállalkozói szerződést?

0 – nem

1 – igen → **13.1. Az alvállalkozói szerződések összege kb. hány %-át teszi ki a cég várható 2007. évi nettó árbevételének?**

% - át

14. Kötöttek-e (kötnek-e) 2007-ben megbízási szerződést?

0 – nem

1 – igen → **14.1. Ezek forintösszege kb. hány %-át teszi ki a várható teljes személyi jellegű ráfordításoknak?**

% - át

15. Vettek / vesznek-e fel pályakezdőt 2007-ben? Pályakezdőnek azt tekintjük, aki két évnél nem régebben fejezte be tanulmányait.

0 – nem

1 – igen → **15.1. Hány főt vettek / vesznek fel az alábbi képzettségi szintek szerint?**

Képzettségi szint:	pályakezdő
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. szellemi (alap- és középfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. szellemi (felsőfokú)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

16. Alkalmaznak-e jelenleg pályakezdőket?

0 – nem

1 – igen → **16.1. Sorolja fel a legjellemzőbb foglalkozásokat, munkaköröket, amelyekben pályakezdőt alkalmaznak! Pályakezdőnek azt tekintjük, aki két évnél nem régebben fejezte be tanulmányait. Maximum 4 munkakört írjon be; azokat, amikben legmagasabb a pályakezdők létszáma és válaszoljon a kapcsolódó kérdésekre is!**

Foglalkozások, munkakörök megnevezése	alkalmazott pályakezdők	4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

17. Alkalmaznak-e START kártyával rendelkező fiataalt?

0 – nem

1 – igen → **17.1. Sorolja fel a 4 legjellemzőbb foglalkozást, munkakört, amelyekben START kártyával rendelkező fiataalt alkalmaznak!**

Foglalkozások, munkakörök megnevezése	alkalmazott létszám	4 jegyű FEOR száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

18. Folyt-e / folyik-e a cégnél (telephelyen) 2007-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállalók képzése, átképzése?

0 – nem

1 – igen → **18.1. Összesen hány főt érintett ez?** főt

Ebből:

a. Külső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	____ ____ ____ fő
b. Külső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	____ ____ ____ fő
c. Belső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	____ ____ ____ fő
d. Belső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	____ ____ ____ fő

19. Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítenek képzésben, átképzésben 2007-ben? Maximum 4 szakmát írjon be, azokat, amelyek a legtöbb személyt érintik. Válaszoljon a kapcsolódó kérdésekre is, és ha meg tudja adni, írja be a képzés szakképesítési azonosítóját is!

0 – nem volt, ill. nem lesz képzés / átképzés 2007-ben

A képzésben részesített dolgozók foglalkozása, munkaköre:	4 jegyű FEOR:	Létszám:	A képzés megnevezése, és ha van: OKJ száma:
a. .... foglalkozás, munkakör	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	a képzés megnevezése: ..... szakképesítési azonosítója: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b. .... foglalkozás, munkakör	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	a képzés megnevezése: ..... szakképesítési azonosítója: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c. .... foglalkozás, munkakör	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	a képzés megnevezése: ..... szakképesítési azonosítója: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d. .... foglalkozás, munkakör	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	a képzés megnevezése: ..... szakképesítési azonosítója: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

20. A gazdasági szervezet szakképzési hozzájárulásra kötelezett-e?

0 – nem

1 – igen → **20.1. Az éves képzési ráfordítás meghaladja-e a szakképzési hozzájárulás éves összegét?**

1 – igen   2 – nem

21. Folyt-e / folyik-e a cégnél 2007-ben szakképzésben résztvevők számára gyakorlati képzés?

0 – nem

1 – igen → **21.1. Hány főnek tartottak / tartanak gyakorlati képzést?** főnek

21.2. A cégnél folyó gyakorlati képzés jellemzően milyen szakmákra irányul (irányult) 2007-ben? Azt a maximum négy szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, és válaszolja meg a kapcsolódó két kérdést is!

	Szakma	Létszám	Szakképesítési azonosító
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

KÖSZÖNJÜK VÁLASZAIT!

**A KITÖLTÖTT KÉRDŐÍVET LEGYEN SZÍVES A MUNKAÜGYI
KIRENDELTSÉG ÖNÖKET FELKERESŐ MUNKATÁRSÁNAK ÁTADNI!**